

**VIII DOLNOŚLĄSKIE FORUM
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
KODOWA ZDRÓJ 21–23.03.2007**

MATERIAŁY POKONFERENCYJNE

Spis treści

Wstęp	5
 Pierwszy dzień obrad	 7
Wystąpienia powitalne organizatorów	8
prof. dr hab. Andrzej Łoś – Znaczenie gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju Dolnego Śląska	9
Krzysztof Grzelczyk – Solidarny Dolny Śląsk – dylematy i szanse	13
dr Rafał Dutkiewicz – Wrocław – Dolny Śląsk	15
prof. zw. dr hab. inż. Tadeusz Luty – Spójna sieć edukacyjna szkół wyższych na Dolnym Śląsku	16
prof. dr hab. Leon Kieres – Rola nauki w kształtowaniu rozwoju regionalnego	22
prof. dr hab. Stanisław Korenik – Dysproporcje społeczne i ekonomiczne w przestrzeni Dolnego Śląska – konwergencja czy dywergencja?	25
 Drugi dzień obrad	 27
Piotr Borys – Spójność regionalna w polityce samorządu wojewódzkiego	30
dr Krzysztof Szolek – Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia, porównanie doświadczeń hiszpańskich i greckich	48
Wojciech Małecki, Henryk Puchała – Mapa edukacyjna Dolnego Śląska na podstawie wyników egzaminów maturalnych	60
Patryk Wild – Jak zaradzić wykluczeniu informacyjnemu?	70
Sławomir Szych – Perspektywy rozwoju TMT – nowe rozwiązania dla samorządów terytorialnych	78
Sławomir Najnigier, Grzegorz Roman – Niespójność transportowa Dolnego Śląska – Jak temu zaradzić	82
dr Maciej Zathę – Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk	93
mgr inż. arch. Tomasz Polański – Plany transportowe Republiki Czeskiej i ich wpływ na Dolny Śląsk	109
Grzegorz Sokoliński – Obwodnica dla regionu	119
Janisław Muszyński, prof. dr hab. Jan Waszkiewicz – Zmieniamy Dolny Śląsk	129
Zdzisław Kolan – System doradztwa zawodowego w świetle potrzeb pracodawców na przykładzie Wrocławia	132
Janusz Laska – Istota wychowania w edukacji – kształtowanie systemu wartości	143
prof. dr hab. inż. Mirosław Miller, prof. Jerzy Kaleta – Środowisko akademickie na rzecz prognozowania rozwoju i wzrostu innowacyjności Dolnego Śląska	146

dr inż. Maciej Sygit – Dolny Śląsk regionem ekoenergii	158
dr Marek Mielczarek – Finansowanie inwestycji ekoenergetycznych	167
dr inż. Kazimierz Herlender, dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara – CEPRIN – Centrum Promowania Innowacji w energetyce na terenie Dolnego Śląska	175
dr inż. Kazimierz Herlender, dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara ABS – Klaster – bezpieczeństwo energetyczne Dolnego Śląska	182
Jarosław Lubelski, Iwona Maćków – Organizacja odzysku jako element systemu gospodarowania odpadami. Zobowiązania samorządów i ich realizacja	188
dr inż. Elżbieta Niewiedział, dr inż. Ryszard Niewiedział – Inwestycje elektroenergetyczne w planach zagospodarowania przestrzennego gmin województwa dolnośląskiego	196
dr inż. Herbert Wirth – Dolnośląski Klaster Surowcowy	205
Apel Forum	217
Trzeci dzień obrad	220
Andrzej Brzozowy – Możliwości wykorzystania środków Unii Europejskiej przez j.s.t. w latach 2007–2013 – stan prac	221
Krzysztof Sikora – Internet jako narzędzie w komunikowaniu masowym	230
Lista uczestników Forum	236
Lista wolontariuszy	243
Wojciech Kańczuga – Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach jednostek samorządu terytorialnego regionu Dolny Śląsk w latach 2002–2006	244

ORGANIZATOR:

Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
ul. Krzemieniecka 60a; 54-613 Wrocław
tel./fax (071) 354-57-00; 35742-15 wew. 115
www.dolnyslask.wroc.pl
spds@dolnyslask.wroc.pl

WSPÓŁPRACA I PARTNERZY:

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego – www.umwd.pl
Urząd Miasta Kudowa Zdrój – www.kudowa.pl
Dolnośląskie Forum Polityczne i Gospodarcze – www.forum.pl
Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu – www.okis.pl
Kudowski Ośrodek Kultury Sportu i Promocji
Basen „Wodny Świat” w Kudowie Zdroju – www.basen.kudowa.pl
Budexpo–Wrocław Sp. z o.o. – www.budexpo.wroc.pl
Cemex Polska Sp. z o.o. – www.cemex.pl
Centrostal–Wrocław – www.centrostal.com.pl
Dolnośląska Spółka Gazownictwa – www.gazownia.pl
Dol–Eko Organizacja Odzysku S.A. – www.doleko.org.pl
KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo–Rozwojowe – www.cuprum.wroc.pl
PKO Bank Polski – www.pkobp.pl
Polskie Centrum Promocji Miedzi Sp. z o.o. – www.miedz.org.pl
PZU – www.pzu.pl
Sygma Sp. z o.o. – www.sygma.pl
Telefonia Dialog S.A. – www.dialog.pl

PATRONAT MEDIALNY:

TVP3 Wrocław
Polskie Radio Wrocław S.A.
Nieruchomości PLUS; Grupa: Expressy Dolnośląskie – www.wfp.pl
The Warsaw Voice

Wydano w Oficynie

Dom Śląski Wrocław, tel. 0501 450 778

Dolny Śląsk nie rozwija się równomiernie. Najszybciej rozwija się aglomeracja wrocławska – szybciej, niż sam Wrocław. Najślabiej – pasmo gmin położonych wzdłuż Sudetów. Niektórzy mówią, że tak naprawdę trzeba mówić o Dolnym Śląsku trzech prędkości. Zagłębie Miedziowe żyjące z jednej firmy i w zasadzie z jednego produktu, rozwija się w swój oryginalny, miedziowy sposób i ma się nieźle.

Warto o tym dyskutować. Przed laty głośna była dyskusja o Europie „dwóch prędkości”, która wybuchła wśród zachodnich polityków i dziennikarzy przed włączeniem do Unii kolejnych 10 krajów (w tym Polski) w maju 2004. Część osób była zaniepokojona tym, że powstanie „UE dwóch prędkości”, czyli Unia dwubiegunowa. Na jednym biegunie miały się znaleźć kraje bardziej zintegrowane, lepsze, na drugim biegunie zaś kraje słabsze. Według tej tezy, Unia miałaby być trwale podzielona pod względem społecznym i gospodarczym, a ewentualne wyrównanie dysproporcji i zniesienie tego podziału wymagałoby zgody tej „lepszego” części. Oczywiście Polska miałaby się znaleźć w tej słabszej grupie. Dziś wiemy, że podziały w unijnej Europie będą inaczej. Wiele nowych krajów członkowskich rozwija się szybciej, niż „stare” kraje Unii. Ale niepokój został.

Organizując VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego pod hasłem „Dolny Śląsk dwóch prędkości” zastanawialiśmy się, czy to zdanie zakończyć znakiem zapytania, wykrzyknikiem czy kropką. Tak naprawdę nasza wiedza o rozwoju Dolnego Śląska jest intuicyjna. Twarde fakty przemawiają za tezą, że lokomotywą zmian jest Aglomeracja Wrocławska wraz z Wrocławiem. Ale nie jest oczywiste czy ta lokomotywa ciągnie wagoniki? Czy korzyści z rozwoju Wrocławia będą korzyściami innych części regionu? Czy zbyt silna lokomotywa nie pogubi zbyt wiele wagonów? Doświadczenia hiszpańskie mówią, że peryferia mają się porównywalnie z miastami centralnymi. Można więc mówić o symbiozie stolic i ich prowincji.

Jednak na Dolnym Śląsku na razie mówi się raczej o rozbieżności interesów. Oliwy do ognia dolał nowy Zarząd Województwa Dolnośląskiego, który postawił na uczelnie wrocławskie, zapominając o legnickich, jeleniogórskich i wałbrzyskich. Dysproporcje rozwoju – w popularnym wydaniu – próbuje się wyjaśnić tym, że Wrocław „wysysa” otoczenie, że jest preferowanym beneficjentem środków unijnych, a rozwija się dlatego, że dostaje środki budżetowe.

Jest to teza efektowna, acz nieprawdziwa. Rozumowanie jest mniej więcej takie – skoro nie ma środków z budżetu, nie ma rozwoju. Jak w socjalizmie. Tak, jakby rozwój był efektem dystrybucji środków. Wrocław ma środki, to się rozwija. Inne miasta nie mają środków, to się nie rozwijają. Trudno o większą bzdurę.

Jeśli idzie o środki unijne w ramach programu regionalnego ZPORR. rekordzistą jest powiat milicki (ponad 3000 złotych na jednego mieszkańca), kłodzki i lubański (ponad 1500 zł per capita). Wrocław lokuje się prawie na końcu listy (ok. 250 zł). Siłą Wrocławia jest tworzenie, a nie dystrybucja dochodów. To efektowne hasło (Wrocław bierze wszystko) jest czytelne dla ludu, wygodne a zarazem użyteczne, bo – przy okazji – może uzasadnić własne lenistwo i lokalną niemoc.

Co zatem należy zrobić, aby region był bardziej spójny społecznie, gospodarczo i przestrzennie? Przecież w sferze wartości dyskusji raczej nie ma. Nie znam wielu zwolenników

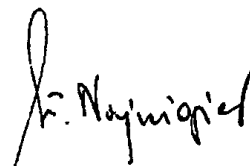
podziału na lepszą czy gorszą część Dolnego Śląska. To jasne, że nie chcemy dwubiegunowego regionu – silnej stolicy i słabych peryferii. Jesteśmy zaniepokojeni realnymi dysproporcjami, jakie powstają między silną Aglomeracją Wrocławską, a słabszymi częściami. Problem w tym, jak temu przeciwdziałać. Wielu mądrych pomysłów w tej sprawie nie ma.

Weźmy kwestię spójności przestrzennej i banalnej tezy: współcześnie bez dobrego transportu drogowego, kolejowego i publicznego nie ma rozwoju. Tę tezę można długo uzasadniać. Najlepsze perspektywy ma III korytarz transportowy wschód – zachód. Autostrady A-4 i A-18 są na ukończeniu, a remont trasy kolejowej E-30 trwa. Dobre perspektywy ma obwodnica autostradowa Wrocławia i kierunek do Warszawy. Do roku 2015 ma być ukończona droga S-3 (Głogów. Legnica, Lubawka i dalej do Pragi). Po roku 2015 planowana jest budowa S-5 (Wrocław–Warszawa). Na tych kierunkach może być tylko lepiej.

Problem jest jednak w tym, że ta polityka – z punktu widzenia Kłodzka, Świdnicy, Wałbrzycha i Jeleniej Góry – oznacza „wykluczenie komunikacyjne”. Do tych miejscowości nikt na serio nie planuje lepszych połączeń. W rządowej sieci nowych dróg ekspresowych nie ma, a samorząd wojewódzki nie jest przygotowany mentalnie, ani finansowo do tego, aby zmierzyć się z takimi inwestycjami. Nikt nie planuje wydania do roku 2013 przysłowiowego złamanego grosza na analizy, wykupy i projekty. Co oznacza, że za 6 lat będziemy w tym samym punkcie.

Na Forum zaproponowaliśmy, aby rozpocząć – pod egidę Marszałka – akcję tworzenia nowych rezerw pod budowę „wojewódzkich dróg ekspresowych”. Tak jak przed kilku laty rozpoczęto wytyczanie nowej, wschodniej obwodnicy Wrocławia. Możliwe jest przygotowanie przez samorządy podstawowych dokumentów oraz pozyskanie gruntów, które pozwolą na wprowadzenie tych zadań – po roku 2013 – do planów inwestycyjnych rządu. Koszt takiej akcji wyniesie kilka procent wartości całego projektu i może spowodować przyspieszenie decyzji. Budowa wojewódzkich dróg ekspresowych jest jeszcze dziś mało realna, ale mając przygotowane inwestycje, można je łatwiej „sprzedać” rządowi. Bo argumenty racjonalne są po naszej stronie.

Takich pomysłów na spójny region może być więcej. W jednym celu – aby Dolny Śląsk był silniejszy. Powtórzę – silny Wrocław jest potrzebny całemu regionowi, silny region jest potrzebny Wrocławowi. Razem stworzymy super ofertę.

Sławomir Najnigier
prezes

Stowarzyszenia na Rzecz Promocji
Dolnego Śląska

PS.

W związku o decyzją o organizacji piłkarskich mistrzostw Europy w roku 2012 we Wrocławiu, budowa dolnośląskich odcinków dróg ekspresowych ma być przyspieszona. Taką deklarację złożył 7 maja 2007 Zbigniew Kotlarek, dyrektor Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Droga ekspresowa S8 do Warszawy i S3 do Lubawki mają być gotowe już na mistrzostwa Euro w 2012 roku. Wojewoda Krzysztof Grzelczyk zapowiedział przyspieszenie prac nad S-5 i stwierdził: – Najtrudniej będzie z budową drogi S5 do Poznania, bo nie była planowana w najbliższym czasie. Brakuje dokumentacji. Ale jeśli rząd przyzna pieniądze na tę inwestycję, to przy silnej mobilizacji, może do końca 2011 r. uda się ją przeprowadzić.

PIERWSZY DZIEŃ OBRAD

OBRADY PLENARNE

1. Powitanie uczestników Forum:

- **Czesław Kręcichwost** – burmistrz Kudowy Zdroju
- **Sławomir Najnigier** – prezes Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska

Wystąpienia gospodarzy regionu:

- **Znaczenie gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju Dolnego Śląska**
– **prof. dr hab. Andrzej Łoś**, marszałek Województwa Dolnośląskiego
- **Solidarny Dolny Śląsk – dylematy i szanse**
– **Krzysztof Grzelczyk**, wojewoda dolnośląski

Wystąpienia gości forum:

- **Wrocław – Dolny Śląsk**
– **dr Rafał Dutkiewicz**, prezydent Wrocławia
- **Spójna sieć edukacyjna szkół wyższych na Dolnym Śląsku**
– **prof. zw. dr hab. inż. Tadeusz Luty**, rektor Politechniki Wrocławskiej,
przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
- **Rola nauki w kształtowaniu rozwoju regionalnego**
– **prof. dr hab. Leon Kieres**, przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
- **Dysproporcje społeczne i ekonomiczne w przestrzeni Dolnego Śląska – konwergencja czy dywergencja?**
– **prof. dr hab. Stanisław Korenik**, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Wystąpienia powitalne

Czesław Kręchwost – burmistrz Kudowy Zdroju

Serdecznie witam Państwa. Po raz siódmy mam zaszczyt powitać w Kudowie Zdroju uczestników Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego. Te spotkania samorządowców wszystkich szczebli oraz przedstawicieli administracji rządowej są dla nas bardzo cenne. Wzbogacają one naszą wiedzę, pozwalają – szczególnie młodym samorządowcom – poczuć się pewniej, i utwierdzają nas w przekonaniu, że w swojej codziennej pracy zawsze możemy liczyć na pomoc i zrozumienie ze strony instytucji wyższego szczebla. Każde z tych spotkań przyczynia się do rozwiązywania ważnych problemów regionalnych i jestem przekonany, że tegoroczne będzie równie pożyteczne. Za wzbogacanie naszej wiedzy, za impulsy do działań, które przyczyniają się do pozytywnych zmian Dolnego Śląska pragnę w imieniu nas wszystkich serdecznie podziękować organizatorom Forum – Stowarzyszeniu na Rzecz Promocji Dolnego Śląska, a szczególnie panom Bogdanowi Cybulskiemu i Ryszardowi Chruścickiemu, którzy przed laty zainicjowali te spotkania oraz panu Sławomirowi Najnigierowi – obecnemu prezesowi Stowarzyszenia, którego proszę o zabranie głosu.

Sławomir Najnigier – prezes SPDS

Panie Burmistrzu, panie Marszałku, panie Rektorze, szanowni Państwo. Serdecznie witam na VIII Forum Samorządu Terytorialnego. Takich spotkań nie ma w żadnym polskim regionie. Na tym spotkaniu swój udział potwierdziło prawie 300 osób. Jak Państwo zauważyliście mamy pewien dylemat, czy w tym tytule „Dolny Śląsk dwóch prędkości” postawić kropkę, czy postawić wykrzyknik, czy znak zapytania, ale traktujemy ten temat jako rodzaj prowokacji po to, aby poprzez zwracanie uwagi na zróżnicowanie Dolnego Śląska jednak myśleć pozytywnie, myśleć o nie tyle o redystrybucji pieniędzy których nie ma, ale raczej myśleć o tym, co stanowi istotę rozwoju.

Jest wiele przykładów, które pokazują, że wśród gmin podobnej kategorii działających w podobnych warunkach, w podobnym niekorzystnym położeniu, jedne się rozwijają, a drugie wręcz przeciwnie. O tym chcemy dyskutować teraz na VIII Dolnośląskim Forum Samorządu Terytorialnego. Jednocześnie jako prezes Stowarzyszenia, chciałbym przede wszystkim Państwa przywitać in gremio, ale w szczególności chciałbym przywitać pana profesora Andrzeja Łosia – marszałka województwa dolnośląskiego, pana profesora Leona Kieresa – przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Dziękuję za obecność i chciałbym tutaj w tym miejscu przywitać pana profesora Tadeusza Lutego – rektora Politechniki Wrocławskiej, który jest jednocześnie przewodniczącym konferencji rektorów akademickich szkół polskich czyli jak mawia mój pryncypał, jest papieżem wszystkich rektorów polskich. Witam serdecznie wszystkie obecne osoby. Niestety przedstawiciel rządu nam się dzisiaj rozchorował i bardzo prosi o usprawiedliwienie.

Szanowni Państwo, przystępujemy do realizacji naszego porządku obrad.

prof. dr hab. **ANDRZEJ ŁOŚ**
– marszałek województwa dolnośląskiego

Znaczenie gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju Dolnego Śląska

Idea „gospodarki opartej na wiedzy” powiązana jest z doświadczeniami Doliny Krzemowej lat 70-tych w USA. Powstała ona jako system sieciowy, obejmujący tysiące stosunkowo niewielkich firm, intensywnie konkurujących, a jednocześnie uczących się od siebie poprzez nieformalne kontakty i współpracę.

Dolina Krzemowa wypracowała swoistą formę kooperacji firm w ramach klastra wysokich technologii, opartą na wzajemnym zaufaniu, wymianie doświadczeń i uczeniu się od siebie nawzajem. Tolerancja dla niepowodzeń uważana była za główny czynnik sukcesu Doliny.

Przypadek klastra kalifornijskiego z charakterystycznym dla niego horyzontalnym przepływem informacji i współpracą samorządów, uniwersytetów, służby zdrowia, placówek dydaktycznych, urzędów pracy i instytucji otoczenia biznesu oraz z ogromną rolą kapitału ludzkiego, może być traktowany, jako wzorzec metra z *Servres* pod Paryżem dla „gospodarki opartej na wiedzy”. Praktyczną formą wspomnianej współpracy jest wymiana kadr między działami różnych firm, uniwersytetami i instytucjami otoczenia biznesu. Doświadczenia Doliny Krzemowej oraz innych obszarów charakteryzujących się wysokim stopniem innowacyjności wskazują, że budowa „gospodarki opartej na wiedzy” na Dolnym Śląsku musi polegać na tworzeniu „sieci” społeczno-gospodarczych, tj. lokalnych i regionalnych. Tylko w ten sposób można doprowadzić do skoordynowanego przepływu informacji pomiędzy różnymi instytucjami, samorządami i firmami, a w rezultacie do wykorzystania wiedzy posiadanej przez pracowników naukowych, urzędników i przede wszystkim praktyków – właścicieli firm, kadrę menedżerską, ekspertów.

„Gospodarka oparta na wiedzy” to umiejętność dzielenia się wiedzą i doświadczeniami. Ta umiejętność ma w rzeczywistości ogromne znaczenie, ze względu na zaostrzającą się konkurencję gospodarczą między regionami Unii Europejskiej. Ta uwaga dotyczy również Dolnego Śląska. Jest zatem oczywistością, że ważnym priorytetem polityki społeczno gospodarczej, realizowanej przez samorząd województwa, musi być wspieranie istniejących i tworzących się dolnośląskich klastrów.

Główne, istniejące klaster przemysłowe Dolnego Śląska – miedziowy i energetyczny – wykazują istotny stopień zakorzenienia regionalnego; dysponują też znaczącymi kapitałami finansowymi i zasobami ludzkimi. Wskazane jest wsparcie wszelkich działań ukierunkowanych na usuwanie niedostatków w zakresie skali i kompletności ich funkcji, związanych między innymi z wykorzystaniem regionalnego zaplecza badawczego, koncepcyjnego i kooperacyjnego. Samorząd województwa rozpocznie wkrótce negocjacje w sprawie utworzenia wspólnie z KGHM-em parku technologicznego na terenie Huty Miedzi Legnica.

Główne klaster usługowe – ochrona zdrowia i turystyka – są integralnie związane z regionem, generują bardzo dużą liczbę miejsc pracy, są niezbędne dla dobrego bytu mieszkańców. Z różnych względów oba znalazły się w stanie wymagającym potężnego impulsu innowacyjnego – kontynuacja dotychczasowych praktyk grozi systemowym bankructwem. Wspieranie innowacyjnych projektów w tym zakresie jest centrum uwagi władz województwa.

Tworzący się na Dolnym Śląsku klaster finansowy, ma zdecydowanie innowacyjny charakter. Jego rozwój leży w interesie regionu, bowiem stwarza nadzieję na powstanie regionalnego systemu finansowania innowacji.

Niezbędne są procesy samoorganizacji w klaster rozproszonych w regionie firm produkcyjnych i usługowych – szczególnie tych, które generują dużo miejsc pracy i wykorzystują regionalne zasoby (przetwórstwo spożywcze, produkty mineralne, budownictwo, transport itp.). Należy zadbać o kompletność tworzących się struktur, tak by obejmowały wyspecjalizowane usługi finansowe i proceduralne, zaplecze badawcze, doradztwo, szkolenia, sieci informatyczne itp.

Wielką szansą województwa jest wyłanianie się nowych klastrów, w szczególności w zakresie nowych i oryginalnych technologii. Szczególnie obiecujące perspektywy w naszym regionie mają informatyka i przemysł farmaceutyczny. W tych dziedzinach Dolny Śląsk posiada już liczący się potencjał, który należy dalej rozwijać.

Szczególnym wyzwaniem o charakterze strategicznym jest organizacja w klaster zagranicznych firm *outsourcing’owych*, m.in. sektora motoryzacyjnego. Z reguły nie rozwijają one lokalnej działalności innowacyjnej,

importując *know-how* ze swoich firm macierzystych. Za celowe uznajemy wsparcie działań sprzyjających zakorzenieniu tych firm w regionalnym systemie innowacyjnym.

W obecnej sytuacji szczególnie pilne jest wzmocnienie powiązań firm w ramach istniejących i potencjalnych klastrów z regionalnym zapleczem badawczym i z regionalnymi kooperantami. Należy wykorzystywać zasoby uzbrojonych terenów i możliwości zwolnień podatkowych do tworzenia klastrów regionalnych firm innowacyjnych i do przyciągania takich firm spoza regionu. Nie można ograniczać horyzontu tego typu działań do skali województwa. Pewne cenne inicjatywy wymagają kooperacji kilku województw. Inne wykraczać mogą poza granice kraju.

Tworzenie klastrów, jakkolwiek ważne, nie wyczerpuje zadania, jakim jest budowa „gospodarki opartej na wiedzy” na Dolnym Śląsku. Istotnym warunkiem jego realizacji jest pozyskiwanie dla regionu i związanie z nim potencjalnych innowatorów. Grupą docelową są osoby młode, o odpowiednich, dość rzadkich talentach. Tworzą ją najczęściej ludzie kończący studia, ale niekoniecznie prymusi; przejawiający praktyczną kreatywność, którą uczelnie rzadko zauważają. W tej fazie życia szukają zwykle interesującej pracy i podstawowych warunków do założenia rodziny. Jeśli nie znajdą tego na Dolnym Śląsku, to wyjadą do Warszawy, Berlina, Dublina i Londynu. Duża ich część już nie wróci, gdyż ze swoimi talentami mogą zrobić karierę na całym świecie. Pozbawiony ich umiejętności Dolny Śląsk, może stać się zapleczem taniej siły roboczej dla bardziej dynamicznych regionów. Potrzebny jest więc program selekcyjny, który takich ludzi zidentyfikuje i stypendia (również doktoranckie), które na kilka decydujących lat wyłączą ich z codziennej walki o byt. Tak zakorzenionych można już spokojnie wysyłać za granicę na staże i praktyki – znaczna ich część wróci z nowymi kompetencjami do regionu, który o nich zadbał, inni będą ambasadorami Dolnego Śląska w miejscach, w których przyjdzie im działać.

W obecnej fazie globalizacji mamy do czynienia z dwoma przeciwstawnymi procesami: kapitał finansowy krajów rozwiniętych inwestowany jest w krajach zacofanych, natomiast kapitał ludzki krajów zacofanych inwestowany jest w krajach rozwiniętych. Asymetria polega na tym, że kraje biedne nie czerpią profitów z zainwestowanego kapitału ludzkiego. Na marginesie warto zauważyć, że migracja osób wykształconych ma wymiar nie tylko międzynarodowy, lecz także w obrębie poszczególnych państw – międzyregionalny oraz wewnątrzregionalny.

Kolejnym warunkiem skutecznej budowy „gospodarki opartej na wiedzy” w województwie, jest uruchomienie w regionie procesu masowego powstawania małych firm innowacyjnych. Wielkie korporacje generalnie pogodziły się z faktem, że ich kultura wewnętrzna nie sprzyja innowacjom; aby zapobiec negatywnym skutkom tego stanu rzeczy, wykształciły one strategię przeszukiwania małych firm innowacyjnych w celu zidentyfikowania tych, które dysponują sprawdzonym już produktem. Firmy te zostają kupione wraz z prawami do ich produktu, który jest następnie doprowadzany do perfekcji i profesjonalnie wprowadzany na rynek. Jeśli na Dolnym Śląsku pojawią się małe firmy dysponujące atrakcyjną innowacją i odpowiednio zabezpieczoną własnością intelektualną, z pewnością pojawią się chętni by je kupić. Do powstania sieci takich przedsiębiorstw, należy zmierzać również na Dolnym Śląsku i w tym kierunku przekształcać i rozbudowywać istniejące zasoby oraz stymulować powstawanie nowych.

Na Dolnym Śląsku istnieje już sporo elementów potrzebnych do budowy regionalnego systemu innowacyjnego, bez którego nie powstanie „gospodarka oparta na wiedzy”. Niektórych części jeszcze brakuje, a te, które są, działają w izolacji i daleko im do utworzenia sieci. Należy uzupełniać brakujące ogniwa (zwłaszcza w zakresie finansowania innowacji) i harmonizować działania pozostałych. Zespoleń obecnej struktury wymaga presja instytucjonalnej i perswazyjnej władz regionalnych, stymulującej kooperację i wyzwalającej synergii. W tym celu należy identyfikować i zachęcać do współpracy ludzi, firmy, organizacje i instytucje przydatne w rozwijaniu systemu innowacyjnego. Struktura, którą trzeba zbudować musi być poziomą, elastyczną i inteligentną siecią współpracy. Spięciem takich struktur powinna być wiarygodność. Należy ułatwiać funkcjonowanie systemu poprzez systematyczne podnoszenie poziomu zaufania między jego elementami. Potrzebny jest wysoki poziom jawności decyzji i przejrzystości działań. Budowanie zaufania musi obejmować zdecydowane wykluczanie z systemu partnerów, którzy zaufanie naruszają.

Innowatorzy ryzykują często lata pracy, możliwości kariery i dochody własne dla realizacji swojej pasji. Być może to właśnie wyróżnia ich od innych osób (tą gotowością do poświęceń kierują się niektóre inkubatory przedsiębiorczości w selekcji kandydatów). Takie ryzyko musi być silnie kompensowane w przypadku odniesienia sukcesu. Potrzebne są odpowiednie mechanizmy zabezpieczające interesy innowatorów i aprobatą społeczną dla ich działania. Istnieje powszechna zgoda, że zbiór innowacji możliwych do sfinansowania ze

środków własnych innowatorów jest obecnie dość ograniczony. W tej sytuacji konieczne jest sprzęgnięcie ryzyka innowatora z ryzykiem otoczenia poprzez wsparcie środkami publicznymi lub pochodzącymi z biznesu.

Obecnie obserwuje się tendencję do gwałtownego komplikowania się procedur tworzenia małych firm innowacyjnych, zapoczątkowanych bądź w instytucjach badawczych lub laboratoriach przemysłowych, bądź przez osoby prywatne. Rosną też koszty związanych z tym działań. W wielu przypadkach, te (odstręczające dla kreatywnego umysłu) konieczności powodują zaniechanie działalności innowacyjnej, zanim się jeszcze rozpoczęła. Jeśli firma innowacyjna przebrnie ten etap, to musi przecierać sobie drogę na rynku, dokonując wielu drobnych i często nietypowych zamówień. Tymczasem przepisy, którym podlega, są przepisami ogólnymi, wymyślonymi pod kątem firm działających rutynowo. W rezultacie znacznie trudniej prowadzić firmę innowacyjną niż zwykłą. Niewydolny system prawny daje znikome szanse na wybrnięcie z takich sytuacji, co często prowadzi do upadku firm. Wielu dolnośląskich innowatorów w tym właśnie dostrzega najpoważniejszą przeszkodę do swej działalności. Wreszcie, w końcowej już fazie pojawia się konieczność uzyskania i zabezpieczenia praw intelektualnych. I tu również procedury i koszty mogą stanowić dla działającego na własną rękę innowatora barierę nie do pokonania. Talenty innowacyjne są rzadsze i różne od talentów umożliwiających biznesmenom sprawne nawigowanie w proceduralnym gąszczu. Z punktu widzenia innowatora wyzwania z tym związane są bardziej przytłaczające, niż z wykreowaniem nowego produktu. Nie ma co marzyć o rozkwicie firm innowacyjnych, jeśli innowatorzy większość czasu spędzać będą w urzędach. Bez uproszczenia, ujednoznacznienia i przyspieszenia procedur, bez taniego dostępu do instytucji wsparcia proceduralnego – innowacji nie będzie.

Regiony Unii Europejskiej nauczyły się pracować w sieciach, a regiony brytyjskie przypominają modelową współpracę Doliny Krzemowej. Czy Dolny Śląsk może nauczyć się „partnerstwa” i stać się regionem innowacyjnych podmiotów gospodarczych? Odpowiedź brzmi „tak”, pod warunkiem, że sprostamy wyzwaniom, o których mówiłem i nauczymy się ze sobą współpracować, dzielić informacjami, a procedury i podejmowane decyzje będą przejrzyste. Przyszłość naszego regionu zależy od jakości naszej pracy i odpowiedzialności za wykonywane przez nas zadania. „Nas” jako władz regionu i „nas” jako władz lokalnych. Wspólną naszą koniecznością jest realizacja celów strategicznych i działań zapisanych w Dolnośląskiej Strategii Innowacji.

Przeprowadzona na etapie tworzenia Dolnośląskiej Strategii Innowacji analiza wskazuje na potrzebę podjęcia następujących działań:

- *rozwój regionalnej elastycznej sieci współpracy i koordynacji kontaktów instytucji wspierających z administracją publiczną, sektorem B+R, MSP, dużymi firmami i innymi organizacjami,*
- *budowa systemu upowszechniania informacji (np. regionalnego portalu internetowego) o ofercie instytucji wspierających i ich działaniach na rzecz rozwoju regionu,*
- *wsparcie rozwoju nowych wyspecjalizowanych form aktywizacji przedsiębiorczości technologicznej w regionie,*
- *tworzenie programów wspierania przedsiębiorczości, innowacyjności oraz rozwoju małych i średnich firm na poziomie lokalnym.*

Aby wykorzystać potencjał regionu, należy także zniwelować istniejący „dystans cyfrowy” między Dolnym Śląskiem a bardziej rozwiniętymi regionami Europy i świata. Do realizacji tego celu przyczyni się przede wszystkim zwiększenie dostępności oraz dalszy rozwój szerokopasmowej i bezpiecznej infrastruktury teleinformatycznej, której ciągle brakuje w Regionie, poprzez rozbudowę wydajnych sieci teleinformatycznych obejmujących w jak największym zakresie poszczególne miasta i miejscowości Regionu oraz zlokalizowane na ich terenie podmioty i instytucje, a także zapewniając dostęp do sieci jak największej części obywateli, szczególnie tej mieszkającej poza głównymi aglomeracjami regionu. Priorytetowe znaczenie ma przede wszystkim infrastruktura szerokopasmowego dostępu do Internetu. Jej rozwój powinien odbywać się przy ścisłej współpracy władz Regionu z podmiotami i instytucjami branżowymi oraz opierać się o elastyczny i optymalny w danych warunkach dobór technologii i rozwiązań. Powstała infrastruktura stanowiłaby kluczowe medium komunikacyjne w Regionie i solidną podstawę rozwoju usług, systemów i aplikacji, służących konkretnym grupom odbiorców na Dolnym Śląsku urzędów, placówkom naukowym i edukacyjnym, czy przedsiębiorstwom.

Do niwelacji wspomnianego „dystansu cyfrowego” przyczyni się także upowszechnienie stosowania nowoczesnych rozwiązań, aplikacji i systemów informatycznych w pracy działających w Regionie jednostek publicznych, instytucjach otoczenia biznesu oraz wszelkich innych podmiotach mających wpływ lub biorących udział w procesie kreowania i wdrażania innowacji. Wykorzystanie ww. nowoczesnych narzędzi informatycznych, takich jak np. elektroniczne systemy obiegu dokumentów, systemy wspomaganie zarządzania, systemy szybkiej i bezpiecznej transmisji czy archiwizowania danych, może bardzo wyraźnie wpłynąć na poprawę efek-

tywności, obniżenie kosztów i podniesienie jakości pracy tych podmiotów. Wdrożenie tego typu rozwiązań jest szczególnie pożądane na poziomie urzędów administracji samorządowej i państwowej, działających w regionie, które świadczą szereg bardzo istotnych usług publicznych na rzecz mieszkańców. Praktycznym rozwiązaniem, które mogłoby z powodzeniem poprawić efektywność i standard oraz uprościć pracę urzędów, a dzięki temu również obsługę klientów urzędu, jest wdrożenie na poziomie Regionu idei tzw. e-governmentu (systemu elektronicznych urzędów). To rozwiązanie wyraźnie wpłynęłoby na poprawę otoczenia i klimatu dla kreowania i wdrażania innowacji w Regionie oraz podnoszenia jego konkurencyjności.

Mimo że podmioty prywatne i jednostki naukowe radzą sobie dużo lepiej niż administracja z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, usług i rozwiązań teleinformatycznych w swojej działalności i pracy, to również w tym obszarze wskazane byłoby wsparcie na poziomie regionalnym. Na szczególną uwagę zasługuje wsparcie inicjatyw i projektów związanych z rozwojem i wykorzystaniem: zdalnego nauczania (e-learning), telepracy (e-work), telemedycyny (e-health), czy wreszcie różnych form e-businessu, które mogą bardzo istotnie wpłynąć na wzrost innowacyjności i konkurencyjności regionu.

Bardzo ważnym wyzwaniem jest sprawna koordynacja na poziomie regionalnym przygotowania i wdrażania większości z ww. projektów. Uzgodnienie głównych założeń dla tego typu działań, w tym przede wszystkim dla wprowadzenia e-governmentu, pozwoliłoby z pewnością ograniczyć koszty i czas ww. wdrożeń oraz uzyskać wyraźny efekt synergii. W tym obszarze kluczową rolę powinien z pewnością odgrywać Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

KRZYSZTOF GRZELCZYK

– wojewoda dolnośląski

Solidarny Dolny Śląsk – dylematy i szanse

Dolnośląskie Forum to unikalne miejsce wymiany poglądów, szeroka platforma debaty nad przyszłością i rozwojem naszego regionu – od początku postrzeganych w szerszym, zarówno ogólnopolskim, ale i europejskim kontekście. Jest wreszcie Forum żyznym polem strategicznej dyskusji i refleksji, uwzględniających wyjątkowość Dolnego Śląska i wynikającą z niej specyfikę jego problemów i perspektyw.

Pragnę z tego miejsca serdecznie podziękować Stowarzyszeniu na Rzecz Promocji Dolnego Śląska i jego prezesom – Sławomirowi Najnigierowi i dr. Bogdanowi Cybulskiemu za lata pracy tej wyjątkowej organizacji, szczególnie zaś za to Forum – jakże skuteczne narzędzie integracji wpływowych i opiniotwórczych środowisk Dolnego Śląska i udanej promocji naszego regionu w Polsce i za jej granicami.

Hasło VIII Forum brzmi: DOLNY ŚLĄSK DWÓCH PRĘDKOŚCI.

Czy hasło to kończyć wykrzyknikiem? Czy też winien je kończyć znak zapytania? Czy znaczna różnica tych dwóch prędkości, rozumiana jako dyferencjacja tempa rozwoju aglomeracji wrocławskiej i najogólniej mówiąc „pasa autostradowego” z jednej, a reszty województwa z drugiej strony, ma się pogłębiać? Czy to pogłębienie jest nieuniknione? Czy jest pożądane? Czy też może nieuniknione, mimo że niepożądane?

Jak daleko ta „lepsza” część naszego województwa może uciec tej „gorszej”, by wciąż działał jeszcze zamierzony efekt „wrocławsko-miedziowej lokomotywy postępu”, w założeniu ciągnącej za sobą pozostałe, mniej lśniące wagony?

Przy jakiej różnicy tempa rozwoju subregionalnego można ten efekt utracić, tak że lokomotywa zgubi wagony? Czy zgubione wagony, ów „gorszy” Dolny Śląsk mają rdzewieć na boczniczy stacji zwanej „marazm”? Ważne pytania... Kluczowe dylematy...

Wiele z tych dylematów zostanie dotkniętych na naszym Forum. Obiecują to zapowiedziane odczyty i referaty. Liczę, że otworzą możliwość dyskusji nad tymi dylematami przy okazji naszych tu rozmów o rozwoju edukacji, nauki, transportu, bezpieczeństwa energetycznego, czy ekologii.

W tytułach wystąpień plenarnych i panelowych znajdujemy sformułowania jednoznacznie wskazujące chęć i wolę takiej rozmowy i głębszej refleksji, wykraczającej ponad li tylko stricte merytoryczne ramy dyskusji o mierzalnych aspektach rozwoju Dolnego Śląska. W tytułach tych pojawiają się bowiem pojęcia: SPÓJNOŚĆ, WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA I KONWERGENCJA. WYRÓWNYWANIE SZANS I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU. SYSTEM WARTOŚCI.

Pozwolę sobie dodać jeszcze jedno bliskie mi słowo. Hasło, którym Polska zasłynęła na cały świat: SOLIDARNOŚĆ.

Solidarność to przecież dla nas nie tylko wspomnienie miliona członków NSZZ „Solidarność” na Dolnym Śląsku. To przecież nie tylko przypomnienie sztandaru, pod którym Dolnoślązacy znaleźli się w awangardzie walki przeciw komunistycznej opresji. To więcej niż postulat sprawiedliwości. To wizja społeczeństwa, gdzie relacje społeczne i ekonomiczne nasycone są wartościami etycznymi.

Etyka solidarności – tak jak chciał tego Jan Paweł II – nadal powinna nadawać kierunek, także w nowych, nieheroicznych czasach, zmaganiom naszego narodu o taki kształt demokracji, w której respektowana jest godność osoby ludzkiej i wszelkich ludzkich zbiorowości.

Jak pouczał autor „Etyki Solidarności” ks. Józef Tischner:

„Słowo «solidarność» skupia w sobie nasze pełne niepokoju nadzieje, pobudza do męstwa i do myślenia, wiąże ze sobą ludzi, którzy jeszcze wczoraj stali od siebie daleko. Historia wymyśla słowa, aby następnie słowa mogły kształtować historię. Cóż znaczy być solidarnym? Znaczy nieść ciężar drugiego człowieka. Nikt nie jest samotną wyspą. Jesteśmy zespoleni nawet wtedy, gdy tego nie wiemy.”

Nikt nie jest samotną wyspą. I nic. Żadna zbiorowość ludzka. Żadna grupa społeczna. Żadna wieś. Żadne miasto. Czy nazywa się Wrocław, Polkowice czy Kobierzyce. Wałbrzych, Nowa Ruda czy Żmigród.

Czy leży blisko, czy daleko od autostrady – leży na Dolnym Śląsku! Na Solidarnym Dolnym Śląsku!

Na Solidarnym Dolnym Śląsku, świadomym swej specyfiki, definiowalnych wspólnych interesów, wspólnych szans i wspólnych zagrożeń – w Solidarnej Polsce i Solidarnej Europie.

Nie ma tu miejsca na polemikę z liberalnym, wolnorynkowym modelem gospodarczym. Historyczny spór między liberalizmem i socjalizmem, tymi dziećmi XVIII i XIX wieku, został już przecież rozstrzygnięty. Gdy socjalizm odszedł do lamusa historii, liberalizm, choć nadal wskazuje przewagi wolnego rynku, w swej dotychczasowej doktrynie nie może już sprostać wymogom opisu globalnej rzeczywistości.

Procesy globalizacji i informatyzacji świata, problemy demograficzne, ekologiczne i energetyczne stawiają nowe wyzwania nie tylko w wymiarze politycznym, społecznym i ekonomicznym. Zmuszają też do często zaniedbywanej refleksji etycznej, nie tylko w odniesieniu do jednostki, ale

i zbiorowości. Do pytań o niezbędne założenia harmonijnego rozwoju jednostek i zbiorowości. Do zastanawiania się nad skutkami projektów gospodarczych dla warunków egzystencji jednostek i zbiorowości w jej licznych wymiarach.

Program VIII Forum Samorządu Terytorialnego Dolnego Śląska jest obiecującą płaszczyzną również i dla takich pytań, odniesionych do przyszłości naszego regionu i jego mieszkańców. Do refleksji nad harmonijnym rozwojem Dolnego Śląska – także w harmonii z całą Polską i Europą.

Dobrze są nam znane zaniedbania i zapóźnienia naszego regionu. Część z nich jest wspólna dla całego kraju. Część – całkiem niemała – charakteryzuje cały obszar poniemiecki. Wynikają one m.in. z gigantycznej, niemal nieznannej – poza Warszawą – w pozostałej części kraju skali zniszczeń wojennych, sowieckiego rabunku i dyskryminacyjnej polityki regionalnej w czasach PRL. Przestarzała infrastruktura, upadek monokultur przemysłowych i państwowego rolnictwa, bankructwo systemu ubezpieczeń społecznych i służby zdrowia, zapóźnienia edukacyjne – nie ułatwiały też startu w nowej rzeczywistości politycznej i gospodarczej. Ale Dolnoślązacy, gospodarze tej ziemi, znani z entuzjazmu, optymizmu, przedsiębiorczości, nie zmarnowali szans jakie otworzył przełom 1989 roku. Czas na nowy przełom.

Nowoczesny, innowacyjny, otwarty Dolny Śląsk – Solidarny Dolny Śląsk! staje przed nowymi wyzwaniami. Wykorzysta swój potencjał i nowe możliwości na europejską miarę XXI wieku. Leżąc u zachodnich i południowych bram do Polski, stanie się jej wspianą wizytówką. Cały Dolny Śląsk. Nie tylko Wrocław, Polkowice czy Kobierzyce. Także Wałbrzych, Nowa Ruda czy Żmigród.

Wymaga to nie tylko funduszy i ciężkiej pracy. Wymaga to również wzniesienia się ponad partykularyzmy i ciasno pojmowane interesy lokalne, wymaga to wizji i solidarności. Solidarności w wyborze celów i środków, solidarności i współpracy nie tylko ludzi – polityków, specjalistów i ekspertów, ale i solidarności instytucji – państwowych, samorządowych i społecznych. Dolnośląski Urząd Wojewódzki pod moim kierownictwem deklaruje taką solidarność!

Dziękuję za uwagę.

dr **RAFAŁ DUTKIEWICZ**

– prezydent Wrocławia

Wrocław – Dolny Śląsk

Do Kudowy, przyjechałem jak zawsze z ogromną przyjemnością. Dziękuję za zaproszenie. Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie, uważam za bardzo ważne dla naszego regionu.

Niedługo wybieram się do Rzymu. Tam odbędą się uroczystości upamiętniające pięćdziesięciolecie Traktatu Rzymskiego. Właśnie w takim duchu, który przed chwilą prezentowali zarówno pan wojewoda jak i pan marszałek, będę chciał powiedzieć, w stolicy Włoch, że Dolny Śląsk ma zamiar korzystać z tych wartości, które oparte są na idei Traktatu Rzymskiego.

Wrocław jako stolica Dolnego Śląska nie ma zamiaru prowadzić „polityki imperialnej”. Wskazują na to wyraźnie określone projekty na rzecz regionu. Otóż we współpracy z wieloma samorządowcami i Urzędem Wojewódzkim prowadzimy, jak sądzę, skuteczny lobbing na rzecz – drogi ekspresowej S3, prowadzącej do Lubawki. Lobujemy na rzecz powstania drogi Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra. Jesteśmy zainteresowani rozwojem projektu Via Regia. Bardzo ważny jest odcinek drogi łączący Wrocław z Kłodzkiem.

Walczymy wszyscy, aby połączyć Dolny Śląsk z Warszawą. Skutecznie, jak sądzę, współpracujemy na rzecz tego, aby stworzyć na Dolnym Śląsku wiele miejsc pracy. Chciałem pogratulować zarówno poprzedniemu marszałkowi, jak i obecnemu panu wojewodzie i wielu obecnym na tej sali, za to że Dolny Śląsk jest w tej chwili na trzecim miejscu jeśli idzie o tworzenie miejsc pracy. Przoduje Mazowieckie, dalej jest Małopolska, ale na trzecim miejscu to bardzo wyraźnie jest Dolny Śląsk. Te trzy województwa zostawiły w tyle pozostałe regiony w Polsce.

Wrocław wydaje sporo pieniędzy i energii, aby dla całego regionu budować i rozwijać port lotniczy. Chcemy aby ruszyło nowe połączenie kolejowe i z Warszawą i z Berlinem. Finansujemy i wdramy projekt o nazwie Wrocławska Kolej Aglomeracyjna. Korzyści z uruchomienia tego przedsięwzięcia odczują nie tylko mieszkańcy Wrocławia. Sfinansowaliśmy połączenie kolejowe z Wrocławia – z LG przez Kąty Wrocławskie do Kobierzyc. W promocję Wrocławia jest i będzie wpisana promocja całego regionu. Pracuję nad dużym planem zagospodarowania przestrzennego całej aglomeracji wrocławskiej. Jesteśmy gotowi przekazać część pieniędzy i część kompetencji, na rzecz aglomeracji.

Tyle jeśli chodzi o projekty dotyczące rozwoju całego Dolnego Śląska, którymi jesteśmy zainteresowani we Wrocławiu.

Dolny Śląsk, to proszę Państwa prawie 3 mln ludzi, Wrocław to ponad 600 tys. osób. Zatem z punktu widzenia potencjału ludnościowego, Wrocław to około 20 procent całości. Chciałbym bardzo prosić, aby nasza otwarta i pożyteczna dyskusja nie ewoluowała w takim to kierunku, że apetyty Wrocławia są zbyt duże jeśli idzie np. o projekty unijne. Wrocław pozyskał i wykorzystał około 20 proc. środków jakie były dostępne w ramach całej puli przyznanej Dolnemu Śląskowi w okresie programowania 2004–2006 z tytułu ZPORR (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego).

W realizacji projektów będziemy niezwykle chętnie współpracowali ze wszystkimi na Dolnym Śląsku mając nadzieję, że także Dolny Śląsk będzie skutecznie współpracował z Wrocławiem. Wierzę, że każdy z podmiotów może odnieść odpowiednie korzyści i wykorzystać swoje szanse.

Chciałbym podziękować i powiedzieć, że jestem bardzo zadowolony ze współpracy z panem marszałkiem Wróblewskim. Pięknym wyrazem tej współpracy, za którą wszystkim Państwu, Panu wojewodzie dziękuję – jest autostradowa obwodnica Wrocławia. Dzięki tej drodze wszyscy dojedziemy szybciej i do Wrocławia i poza Dolny Śląsk, a także milej i gościnniej będziemy przyjmować na Dolnym Śląsku gości z poza naszego regionu. To przykład dobrej współpracy. W tym duchu, chciałbym wszystkich Państwa pozdrowić, życzyć dobrych obrad. Właśnie tu w Kudowie. Dolny Śląsk to region z przyszłością i potencjałem, miejsce innowacyjne, region już wykorzystanych, a także wielu nowych szans.

prof. zw. dr hab. inż. **TADEUSZ LUTY**
– rektor Politechniki Wrocławskiej

Spójna sieć edukacyjna szkół wyższych na Dolnym Śląsku

Właściwie powinienem powiedzieć: „dobry wieczór” ponieważ zbliża się już ciemność. Kłaniam się państwu Panie Wojewodo, Panie Marszałku i Państwo przewodniczący organów samorządowych, wielce szanowni państwo z wszystkimi Waszymi tytułami, stopniami, a przede wszystkim funkcjami społecznymi. Chciałem podziękować panu prezydentowi Sławomirowi Najnigierowi – prezesowi zarządu Stowarzyszenia za zaproszenie na to forum i danie mi okazji, aby państwu przybliżyć problematykę szkolnictwa wyższego na Dolnym Śląsku.

Z przyjemnością wysłuchałem wykładu Pana Marszałka, deklaracji Pana Wojewody, deklaracji, w pewnym sensie również, Pana Prezydenta Wrocławia. W nawiązaniu do tego co powiedział Pan Marszałek, chciałbym powiedzieć, że to prawda, że polskie uczelnie nie znajdują się w rankingach, w pierwszych setkach uczelni, ale nie znajdują się nie dlatego, że mają słaby stan kadry, tylko dlatego, że zaraz po wojnie te uczelnie poszatkowano i to co jest uniwersytetem w kategoriach zachodnich krajów, tu u nas to jest 12 uczelni, a każda z nich musi startować w konkursie i w konkurencji. I to jest jedna z przyczyn, dla których nie potrafimy siły swej okazać!

O tym trochę będzie mowa, również i w kontekście Dolnego Śląska. Proszę państwa, jak pewnie wielu z państwa, jestem Dolnoślązakiem z wyboru. Geny moje pochodzą troszeczkę ze stron które, mógłbym powiedzieć, stanowiły zawsze konkurencję Dolnego Śląska. Kiedy przyjechałem na studia do Wrocławia, moja ś.p. Mama mówiła, że jadę na zachód. Region, który ma autentycznie nieprawdopodobny potencjał. Państwo, wymieniając i pewnie jeszcze będziecie wymieniali potęgę, będziecie wspominać o surowcach na Dolnym Śląsku, o wielkim kapitale ludzkim, który tu tkwi i który trzeba zatrzymać, zgodnie ze sformułowaną tutaj tezą. A to zrobić teraz, w tych czasach, kiedy granice znikają, swoboda podpowiada coraz to nowe decyzje młodym ludziom, trzeba uświadomić sobie konkurencję i w odniesieniu do szkolnictwa wyższego to jest naprawdę istotne, nie z Warszawą i Krakowem.

To można by powiedzieć, że uczelnie Dolnego Śląska, te akademickie, mają za sobą. Trzeba sobie uświadomić, że konkurujemy z Dreznem, z Pragą, z Berlinem i paroma innymi jeszcze ośrodkami akademickimi w Europie szeroko rozumianej. I to są wyzwania, które stają przed środowiskiem akademickim. I w tych konkurencjach padają oczywiście te same argumenty, które padają przy każdej innej okazji, o rozdrobnieniu naszego szkolnictwa wyższego, a niekiedy też i o potencjale intelektualnym.

Proszę państwa, przygotowałem prezentacje aby państwu uświadomić, jak wygląda struktura szkolnictwa wyższego na Dolnym Śląsku. We Wrocławiu jest 11 uczelni publicznych i 18 uczelni niepublicznych. Wśród tych uczelni niepublicznych jest tylko jedna uczelnia, ta pierwsza, mianowicie Dolnośląska Wyższa Szkoła Edukacji Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, która parę miesięcy temu uzyskała status uczelni akademickiej, tzn. takiej która ma prawo nadawania stopnia naukowego doktora. Pozostałe uczelnie niepubliczne są to uczelnie, które takich praw nie mają.

Przejdźmy do następnych ośrodków. W Głogowie, jak państwo widzicie, są dwie uczelnie publiczne: PWSZ i oddział, a właściwie zamiejscowy ośrodek Akademii Ekonomicznej. W kolejności to Legnica. W Legnicy jest zamiejscowy ośrodek dydaktyczny Politechniki Wrocławskiej z publicznymi uczelniami i Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona oraz trzy uczelnie, cztery właściwie uczelnie niepubliczne, wliczając w to również Wyższe Seminarium Duchowne.

W następnym ośrodku, w Jeleniej Górze, są jedynie uczelnie publiczne: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Kolegium Karkonoskie, Wydział Zamiejscowy Akademii Ekonomicznej i na to chciałbym zwrócić uwagę oraz Politechniki Wrocławskiej zamiejscowy oddział dydaktyczny.

I teraz Wałbrzych, gdzie znowu Akademia Ekonomiczna ma zamiejscowy ośrodek dydaktyczny, podobnie jak Politechnika Wrocławska i znajduje się Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa i dwie uczelnie niepubliczne.

Co z tego obrazu wynika? Proszę państwa, wynika ogromne rozproszenie. To rozproszenie na Dolnym Śląsku jest w pewnym sensie odbiciem, w nieco zmniejszonej skali, rozproszenia, które jest kłopotem całego

naszego kraju. W naszym kraju jest ok. 80 uczelni publicznych i blisko 350 uczelni niepublicznych. Często uczelnie niepubliczne to są maleńkie szkoły, niemalże wieczorowe, do prowadzenia której wystarczy wynająć kilka sal w szkole podstawowej: tablica, kreda. Te uczelnie, część z nich, oferuje kształcenie „nie fair”, korzystając tylko z tego, że społeczeństwo nasze, jest jeszcze na tyle zpauperyzowane, że nie może sobie pozwolić na kształcenie swojej młodzieży w ośrodkach, gdzie życie jest droższe. Ten powód nie powinien jednak oznaczać, że jest przyzwolenie społeczne dla ofert, które są ofertami drugiej jakości, a tak bardzo często bywa.

Przed jakimi dylematami stoi więc to szkolnictwo wyższe, które rozwijało się jak dotychczas, można by powiedzieć śmiało, poza kontrolą? Stoi przed wyzwaniami: po pierwsze – konsolidacji, po drugie – finansowania i po trzecie – podnoszenia poziomu kształcenia. Przez ostatnie 15 lat uczelnie publiczne były finansowane przez budżet państwa w taki sposób, że uczelnia najgorsza, która nie miała żadnych planów rozwoju, otrzymywała 100 proc. dotacji z zeszłego roku, a uczelnia najlepsza, która miała wizję rozwoju, kształciła na bardzo wysokim poziomie, otrzymywała 102 proc. poprzedniego budżetu z ubiegłego roku.

Do zeszłego roku taki był system finansowania szkół publicznych z budżetu państwa!!! To jest wiedza, którą się nie częstuje społeczeństwa, bo jest wiedzą wstydliwą. Przy takim systemie rozdziału pieniędzy podatników, nic dziwnego, że podatnicy byli zdziwieni dlaczego oto Uniwersytet Warszawski, czy Wrocławski, czy Politechnika Wrocławska, nie znajdują się na czele rankingów europejskich. Bo nie mogły się znajdować.

Kolejny problem, który dotyka nas wszystkich, to jest konkurencja o najwyższej jakości kadre akademicką, która podobnie jak młodzież, też decyduje, gdzie będzie pracowała, bardzo często opuszcza nasze uczelnie. Co powinniśmy zrobić? Przede wszystkim, powinniśmy utrzymywać możliwie rozdrobnioną sieć szkolnictwa wyższego, ale nie w postaci, jak sądzę, odrębnych instytucji, tylko w postaci kampusów, filii lub uczelni zależnych od uczelni akademickich.

W samej idei szkół zawodowych, Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych nie było niczego złego, a wręcz uważam, że były pewne dobre intencje. Gdyby ustawa z 1997 r o powołaniu tych szkół była przestrzegana, zarówno przez uczelnie, z jednej strony, jak i z drugiej strony, przez rząd, ustawa ta bowiem nakazywała obowiązek konsultowania wszelkich poczynań państwowych Wyższych Szkół Zawodowych w zakresie kształcenia z uczelniami akademickimi, mówiąc inaczej, uczelnie te miały być pod kuratelą merytoryczną, takich uczelni jak Uniwersytet Wrocławski, Politechnika Wrocławska itd. W tym najlepszym tego słowa znaczeniu kuratelą, nie aby ograniczać ich działanie, tylko po to, żeby młodzież kończąc te uczelnie miała legitymację do kontynuowania swoich studiów na uczelniach akademickich.

Wprowadzany od 1 października obecnego roku obowiązkowy system 3-stopniowych studiów, polegający na tym, że pierwszy stopień: bakałarza czy licencjatu czy w przypadku uczelni technicznych inżyniera jest kontynuowany na drugim stopniu magisterskim i na trzecim studiów doktoranckich. Otóż istota tej reformy, która jest korzystna, polega na tym, aby młody człowiek, kończąc kierunek studiów na pierwszym poziomie, mógł studiować nawet inny kierunek studiów na drugim poziomie. I w ten sposób zyskiwać wykształcenie, które pozwoli mu na rynku pracy, konkurować w znacznie szerszej ofercie aniżeli wąsko wykształcony absolwent uczelni.

Kolejne zmiany, które są dokonywane za sprawą rektorów, to likwidacja specjalności na studiach i wprowadzanie szerszego profilu wykształcenia. Po to właśnie aby absolwent uczelni był na rynku pracy postrzegany, jako ten, który jest w stanie nauczyć się zawodu u pracodawcy. Niekoniecznie jako człowiek, który jest wąsko wykształcony i musi poszukiwać bardzo konkretnego pracodawcy.

Wracam więc do tej rozproszonej struktury uczelni na Dolnym Śląsku. Proszę państwa, jeśli zdamy sobie sprawę z tego, że wszystkie te uczelnie, konkurują u państwa i w ministerstwie o pieniądze i zdamy sobie sprawę z tego, że nie ma prostych kryteriów, a co najmniej przejrzystych kryteriów aby te pieniądze rozdzielać, to uświadomimy sobie, że stosunkowo skromne środki przeznaczane na szkolnictwo wyższe w ogóle, są często 'rozsmarowane', przepraszam za to słowo, bardzo cienką warstwą. I wszyscy dostają troszeczkę i nikt się nie rozwija. Takie dylematy z pewnością macie państwo samorządowcy w tych czterech miastach, gdzie istnieją państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe i oddziały zamiejscowe uczelni akademickich. Mapa ta wskazuje, że są właściwie już tylko dwie uczelnie, które pozostały w regionie, uczelnie akademickie publiczne. To jest Akademia Ekonomiczna i Politechnika Wrocławska. Pozostaliśmy tam z naszymi, kiedyś nazywaliliśmy, filiami, a teraz z zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. Pozostaliśmy tam po przeszło 40 latach pracy i twierdzą, że trzeba pozostać bo żadna szkoła niepubliczna nie jest w stanie uruchomić studiów tak drogich jak studia techniczne.

Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe uzupełniają tą ofertę edukacyjną, najczęściej w zakresie tych kierunków studiów, które nie wymagają dużej infrastruktury laboratoryjnej, i to jest bardzo dobre. Trzeba by tylko zadbać o to, ażeby współpraca między państwowymi Wyższymi Szkołami Zawodowymi, również uczelniami niepublicznymi i uczelniami akademickimi była ściślejsza i wprowadzić takie mechanizmy finansowe ażeby tę współpracę wymusić.

Uczelnie mają naturalną tendencję do bycia niezależnymi, ale jest rzeczą oczywistą, że każde miasto, które chciałoby w tej chwili ustanowić uniwersytet, musi sobie zdać sprawę z tego, że nawet 60 lat nie wystarczy aby stworzyć ośrodek akademicki. Wrocław nie byłby ośrodkiem akademickim, gdyby nie przybył akademicki Lwów wraz z wybitnymi przedstawicielami nauki. I dlatego, jak mówimy o szkolnictwie wyższym powinniśmy jak sądzę, prosić Państwa, pogodzić się z tym, że najbardziej efektywnym sposobem rozwoju szkolnictwa wyższego to jest jednak posiadanie ośrodka akademickiego, który promieniuje na inne tereny na zasadzie swoich, jak powiedziałem, kampusów, lub ścisłej współpracy z tymi uczelniami, które w nich już być może są, ale na zasadach czysto merytorycznych.

Samorządy miast, w których znajdują się uczelnie akademickie, mają dylematy, kogo wspierać? Czy wspierać uczelnie, które są wyłącznie tam i są uczelniami kształcącymi na pierwszym poziomie, czy wspierać ośrodki zamiejscowe uczelni akademickich, a może nawet pomagać, bo prawo zezwala na pomaganie uczelniom publicznym. W tej materii potrzebna jest bardzo otwarta rozmowa, pomiędzy samorządami i uczelniami o priorytetach, jakie powinniśmy sobie postawić na Dolnym Śląsku.

Wcześniej jednak kilka słów na temat tendencji, które są w naszym szkolnictwie wyższym. Otóż za sprawą diskutowanych zmian do nowelizacji ustawy prawa o szkolnictwie wyższym, będą wprowadzane mechanizmy, które będą zmuszały uczelnie do konsolidacji, do tworzenia związku uczelni, a z czasem również i konsorcjum uczelni. Mechanizmy finansowe na pewno to wymuszają. Po drugie przestajemy się w naszym Kraju nareszcie wstydić słowa 'elitarność'. W odniesieniu do uczelni to jest podstawowe słowo klucz, żeby sobie uświadomić, że musimy mieć w kraju uczelnie elitarne i kształcić elitarnie.

Proszę państwa, społeczeństwo nasze, wedle badań, postrzega i klasyfikuje uczelnie na trzy grupy: uczelnie elitarne, uczelnie krajowe i uczelnie regionalne albo mówiąc inaczej lokalne. I te uczelnie elitarne mają do spełnienia misję, które są inne niż uczelni lokalnych. Uczelnie elitarne to uczelnie, które powinny wypełniać aspiracje absolwentów, nie ograniczać się do tzw. trendów rynkowych. Odpowiadać na wyzwania ale nie uzależniać swoich ofert kształcenia i badań naukowych od tego, co aktualnie jest potrzebne. W przeciwieństwie do uczelni regionalnych, które powinny być znacznie silniej związane z regionem i kształcić w tych kierunkach, które są potrzebne dla rozwoju cywilizacyjnego tego regionu.

Podział ten na rodzaje uczelni, z czasem w naszym kraju znajdzie też odzwierciedlenie w sposobie finansowania. I przypuszczam, że minie jeszcze parę lat i dojdziemy wszyscy razem do wniosku, że naszego kraju w sensie budżetu państwa nie stać na to, aby finansować całkowicie wszystkie uczelnie, które się pojawiają na naszym rynku edukacyjnym, że trzeba będzie wybrać uczelnie, które będą finansowane szczodrze z budżetu państwa, i to będą uczelnie elitarne. Ale będą też uczelnie lokalne, które prawdopodobnie będą finansowane, w znacznym stopniu przez samorząd.

Na razie jest tak, że wszystkie uczelnie publiczne są finansowane z budżetu państwa – centralnie. Ten system, jestem przekonany, długo nie potrwa. Chociażby z tego powodu, że nie stać będzie na równe finansowanie w dużym stopniu albo godne finansowanie wszystkich uczelni. Konieczne jest więc wytworzenie sieci współpracy pomiędzy elitarnymi uczelniami akademickimi i uczelniami, które są w regionie i oby się rozwijały. Wytworzenie więzów merytorycznych między tymi dwoma rodzajami uczelni jest konieczne i to jest zadanie, jak sądzę, w najbliższych latach na Dolnym Śląsku zostanie zrobione.

Na koniec chciałem jeszcze powiedzieć o zaangażowaniu, jakie uczelnie wykonują, a Politechnika Wrocławska w szczególności. Wszyscy odczuwamy, a pracodawcy jak sądzę najbardziej, że brakuje kadry, często kadry technicznej na poziomie średnim. Nie chcę analizować przyczyn tego stanu, ale uważam, że warto odbudować troszeczkę średnie szkolnictwo zawodowe. I w tej materii rodzą się inicjatywy, o których usłyszałem od pana Czarneckiego, starosty powiatu lubańskiego. Chciałem mu podziękować za to, że wprowadził mnie w taką inicjatywę tworzenia przez grupę powiatów średniego szkolnictwa zawodowego i chciałbym tu zadeklarować, że Politechnika Wrocławska będzie to wspierać zarówno od strony merytorycznej, jak i programowej. Wydaje się, że wielu pracowników politechniki znalazłoby spełnienie swoich talentów dydaktycznych, gdyby co jakiś czas przeprowadzali zajęcia z młodymi ludźmi. A to nie jest proszę państwa deklaracja charytatywna. Politechnika Wrocławska, podobnie jak inne uczelnie, ambitne, chciałaby mieć jak najlepszych

studentów. Trzeba ich przygotować, przygotować w szkołach średnich. To co zrobiono w ostatnich latach z wykształceniem dla nauk ścisłych będzie pokutowało jeszcze przez jakiś czas. Spróbujmy to odbudować.

Ja bym chciał tu zadeklarować raz jeszcze wsparcie ze strony politechniki, ale jestem przekonany, że mogę to powiedzieć w imieniu rektorów uczelni akademickich naszego środowiska, że będziemy chcieli państwu pomagać w odbudowie, a może w udoskonaleniu średniego szkolnictwa. Politechnika prowadzi od bardzo wielu lat programy takie jak program „Talent”, gdzie zaprasza młodzież ze szkół średnich na zaawansowane szkolenie z matematyki, z fizyki. Prowadzimy cały szereg konferencji dla nauczycieli przedmiotów ścisłych i wiele jeszcze innych inicjatyw. Chciałbym je państwu powierzyć i liczę na to, że samorządowcy w większym stopniu zachęcą swoje kadry dydaktyczne, pedagogiczne ze szkół do tego, aby z tej oferty skorzystać. Proszę państwa, jest rzeczą niewątpliwą, że uczelnie wyższe – uniwersytety stanowią najważniejsze motory regionalnego i narodowego rozwoju ekonomicznego. Dostarczają wykształconych ludzi, pomysłów i stanowią o innowacjach. Wielu z państwa, tu obecnych, którzy doszliście do szczytów swoich samorządów, jesteście absolwentami Politechniki Wrocławskiej, a wszyscy pewnie uczelni akademickich. I to jest najlepszy dowód, że o uczelnie trzeba dbać, bo trzeba wychowywać następców. Życzę państwu bardzo wielu inspirujących odkryć na tej konferencji. Program wskazuje, że będziecie państwo dyskutowali o kwestiach, które są lub dotychczas były, jedynie w zaciszach gabinetów profesorów politechniki dyskutowane, taka jak energetyka, bezpieczeństwo energetyczne. I oby ta teza, że region dolnośląski jest regionem wiedzy, sprawdziła się jak najszybciej.

Spójna sieć edukacyjna szkół wyższych na Dolnym Śląsku

WROCLAW

UCZELNIE PUBLICZNE

Uniwersytet Wrocławski

Politechnika Wrocławska

Akademia Ekonomiczna im. O. Langego

Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich
Uniwersytet Przyrodniczy
Akademia Wychowania Fizycznego
Akademia Sztuk Pięknych
Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego
Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych
Papieski Wydział Teologiczny
Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego (Wydział Zamiejscowy)

UCZELNIE NIEPUBLICZNE:

Dolnośląska Wyższa Szkoła Edukacji TWP
SWPS Wydział Zamiejscowy
Wyższa Szkoła Handlowa
Wyższa Szkoła Zarządzania EDUKACJA
Wyższa Szkoła Zarządzania i Finansów
Wyższa Szkoła Edukacja w Sporcie
Dolnośląska Wyższa Szkoła Służb Publicznych ASESOR
Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu
Wyższa Szkoła Bankowa
Wyższa Szkoła Fizjoterapii
Szkoła Wyższa Rzemiosł Artystycznych i Zarządzania
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania COPERNICUS
Wyższa Szkoła Humanistyczna
Wyższa Szkoła Filologiczna we Wrocławiu
Wrocławska Wyższa Szkoła Informatyki Stosowanej
Wyższa Szkoła Fizjoterapii
Niepubliczna Wyższa Szkoła Kosmetyczna
Ewangelikalna Wyższa Szkoła Teologiczna

WAŁBRZYCH

UCZELNIE PUBLICZNE:

Politechnika Wrocławska (ZOD)
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu (WGRiT)
PWSZ im. A. Silesiusa w Wałbrzychu

UCZELNIE NIEPUBLICZNE:

Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości
Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie (IP w Wałbrzychu)
Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy (WMiT)

LEGNICA

UCZELNIE PUBLICZNE:

PWSZ w Legnicy
Politechnika Wrocławska (ZOD)

UCZELNIE NIEPUBLICZNE:

Wyższa Szkoła Medyczna
Wyższa Szkoła Menedżerska w Legnicy
Wyższa Szkoła Zarządzania

Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu
Wyższe Seminarium Duchowne

JELENIA GÓRA

UCZELNIE PUBLICZNE:

Kolegium Karkonoskie

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu (ZOD)

Politechnika Wrocławska (ZOD)

GŁOGÓW

UCZELNIE PUBLICZNE:

PWSZ w Głogowie

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu (WZI)

prof. dr hab. **LEON KIERES**

– przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
(wypowiedź nie autoryzowana)

Rola nauki w kształtowaniu rozwoju regionalnego

Mam mówić o roli nauki w kształtowaniu rozwoju regionalnego. Oczywiście można przyjąć i takie założenie, że ta rola przejawia się przede wszystkim u tych, którzy decydują o rozwoju regionalnym. Na tym chyba powinniśmy się skupić. Widzę na tej sali wielu absolwentów, magistrantów, doktorantów którzy pisali prace magisterskie pod moim kierunkiem, a teraz sprawują funkcje publiczne w samorządzie terytorialnym na Dolnym Śląsku.

Kiedy myślałem, jak się przygotować do spotkania z państwem, przypominałem sobie początki tego, co dzisiaj nazywamy rolą nauki integracji regionu, czy budowy jego tożsamości. Działaliśmy wówczas w czterech województwach dolnośląskich.

To była przede wszystkim działalność ekspercka. Proszę sobie przypomnieć, jak tworzyliśmy różnego rodzaju fora dyskusyjne o charakterze eksperckim, jak tworzyliśmy czasopisma naukowe, paronaukowe, takie eksperckie w gruncie rzeczy, które do tej pory utrzymały się na rynku wydawniczym i mają charakter ogólnopolski. Myślę o zeszytach samorządowych z orzecznictwem w sprawach samorządu terytorialnego. W końcu tworzyliśmy takie czasopisma jak Samorząd Terytorialny, czy Finanse Komunalne.

Wydaje się, że ta droga nauki będzie nadal widoczna w naszej działalności. Inną rzeczą jest jak będziemy korzystać z dorobku nauki na Dolnym Śląsku. Czy to będzie permanentne korzystanie z tego dorobku, czy tylko od przypadku do przypadku sięganie po opinie naukowe. Ja sam codziennie jestem zasypywany prośbami o opinie, o ekspertyzy. Czasami są też prośby, żeby w zamówionej ekspertyzie znalazła się określona teza broniąca przed odpowiedzialnością w związku z podjętymi działaniami i wykluczająca jakieś niebezpieczeństwo, które może nas spotykać.

Oczywiście tego rodzaju działalność związana z wykorzystaniem dorobku naukowego była, jest i będzie. Ona wszędzie jest aplikowana bez względu na region, czy kraj. Zawsze są potrzebne ekspertyzy, zawsze są potrzebne oceny czy opinie podjętych już działań. Wydaje się jednak, że bardziej należy się skupić na tym, jak nauka będzie wykorzystywana w projektowaniu działań. Chyba tak postawiony problem powinien teraz być wyzwaniem dla nas, odpowiedzialnych za życie publiczne na Dolnym Śląsku. Myślę tutaj o funkcjonariuszach publicznych w administracji samorządowej, w administracji rządowej, a także o ludziach związanych z tzw. uprawianiem nauki. Brakuje nam jednak w strategii, czy w planach, które określamy mianem strategicznych, związków między działalnością administracji publicznej odpowiednich instytucji publicznych w tym województwie, zwłaszcza instytucji samorządowych a nauką. Staramy się o europejski Instytut Technologiczny, staramy się uporządkować sieć szkół wyższych na Dolnym Śląsku.

Pan marszałek przedstawiał nam zręby polityki regionalnej także jeżeli idzie o wykorzystanie funduszy unijnych. Sądzę jednak, że wyzwaniem dla sejmiku, dla zarządu województwa, ale także dla wyższych uczelni, także dla kolegium szkół wyższych Wrocławia i Opola będzie ustalenie zasad współdziałania w projektowaniu wykorzystania dorobku nauki. Także przedstawianie do planów badawczych dolnośląskiego ośrodka akademickiego pewnych wyzwań czy potrzeb zgłaszanych przez sejmik i przez wszystkie inne instytucje reprezentujące jednostki samorządu terytorialnego na Dolnym Śląsku.

Jeżeli chciałbym się tutaj upominać o tożsamość dolnośląską czy o wpływ nauki na rozwój Dolnego Śląska, to wydaje mi się, że musimy uporządkować wzajemne relacje między nauką a wspólnotami samorządowymi i administracją samorządową na Dolnym Śląsku. Ja tutaj się nie boję sformułować tej tezy, która w pewnym stopniu może być traktowana pejoratywnie jako stojąca w opozycji do badań naukowych, do próby skierowania nauki na drogę badań wyłącznie utylitarnych, takich potrzebnych tylko doraźnie.

Wydaje mi się, że ten region, a pomijam wyzwania, które stoją przed innymi regionami, oczekuje na tego rodzaju relacje. I tutaj można by było chociaż kilka problemów sformułować. Problemy naszych subregionów górskich i obszarów wiejskich, problemy gmin uzdrowiskowych. Problematyka ochrony środowiska, ale także problematyka sytuacji kryzysowych. Problematyka rozwoju komunikacji na Dolnym Śląsku – ostatnio żywo dyskutowana w związku z zarzutami o niewłaściwy podział funduszy, absorpcje funduszy regionalnych

itd. Itd. Używam takich skrótów myślowych bo państwo wiecie najlepiej, jakie problemy tutaj mogą czy wręcz powinny być poruszane.

Ja rozumiem, że mamy właściwe instytucje, które w sposób ekspercki przygotowują urzędowi marszałkowskiemu, urzędowi wojewody dolnośląskiego, instytucjom administracji specjalnej, chociażby Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej tego rodzaju koncepcje czy propozycje. Ale mimo wszystko kierując Sejmikiem Województwa Dolnośląskiego chciałbym jednak byśmy mieli wpływ na tego rodzaju inicjatywy, przedsięwzięcia, i sami występowali z inicjatywą. Tak, jak państwo się do mnie zgłaszacie – mówię tutaj o wójtach, burmistrzach, starostach – z prośbą o porady różnego rodzaju, zwłaszcza w sprawach prawnych. W trakcie prowadzonych studiów podyplomowych z zakresu problematyki związanej z samorządem terytorialnym staram się nie tylko wychodzić, mówiąc kolokwialnie, naprzeciw zapotrzebowaniom samorządowców, ale jednocześnie uprzedzając przygotowywać ich na wyzwania przyszłości związane z rozwojem ustawodawstwa, a także innych aspektów naszej aktywności.

Te o których mówił pan marszałek dzisiaj, muszą być objęte uwagą, także gdy idzie o współpracę z dolnośląskim środowiskiem akademickim. A więc działalność nie tylko klastrowa pewne problemy odpowiadające na zapotrzebowanie doraźne, ale pewne wyzwania.

Region, który nie dba o poziom wykształcenia mieszkańców nie może liczyć na pomyślny rozwój w żadnej dziedzinie. Myślę tutaj nie tylko o wykształceniu akademickim. W połowie lat 90-tych próbowałem dokonać analizy polityki oświatowej. Efekt tych działań z różnych względów nie był satysfakcjonujący, niemniej jednoznacznie wynikało z niego, co nie było wówczas powszechnie znane, że z wykształceniem mieszkańców Dolnego Śląska nie jest najlepiej. I myślę, że ten problem nadal jest naszym wyzwaniem.

Dowiedziałem się bowiem, że mamy gminy w naszym regionie, w których dzieci w nawet 20 proc. nie kończą szkoły podstawowej, albo kończą edukację na tym właśnie poziomie. Zastanawiałem się co można zrobić, by ten wskaźnik, będący odbiciem sytuacji społecznej na Dolnym Śląsku znacząco poprawić. Bo fakt, że w innych regionach jest jeszcze gorzej, nie może nas uspokajać. A jest gorzej. W regionie, z którego przyjechałem do Wrocławia czyli w województwie zachodniopomorskim, a wcześniej podlaskim, tam gdzie się urodziłem, jest dramatyczna sytuacja w tym zakresie.

I tu chciałem się odnieść do sieci szkół wyższych na Dolnym Śląsku. Otóż jestem zwolennikiem edukowania naszej młodzieży nie tylko we Wrocławiu. Też byłem swego czasu sceptykiem, gdy idzie o rozwój dolnośląskiego środowiska akademickiego poza Wrocławiem. Dopóty, dopóki sam, po odejściu z IPN-u, nie zacząłem wykładać w Wałbrzychu w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej. Poszedłem tam po to, by objąć stanowisko profesora, bo groził tej uczelni upadek, gdy idzie zwłaszcza o kierunek 'administracja'. Tam prowadzę wykłady i seminaria na poziomie licencjackim. To jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. I widzę z jednej strony zainteresowanie młodzieży, która nigdy by nie podjęła studiów chociażby ze względów, o których mówił pan profesor Luty, ze względu na to, że są to dzieci wywodzące się z niezamożnych środowisk. To samo się odnosi do studentów studiów wieczorowych w tej uczelni, zaocznych.

Z drugiej strony widzę, będąc zwolennikiem kształcenia na poziomie licencjackim, jak wiele jeszcze trzeba zrobić, żeby to kształcenie (ja nie mówię tutaj o nauce, proszę zauważyć) nie ocierało o sytuacje, których nie możemy akceptować. Żeby nie było wątpliwości, nie odnoszę tego co teraz mówię do uczelni w Wałbrzychu, ponieważ właśnie tę uczelnię oceniam dobrze. Sam tam pracuję więc biorę odpowiedzialność za to kształcenie.

Otóż nie może być tak, żeby ze względu na brak środków finansowych studenci nie mieli dostępu do podstawowej literatury. Nie może być tak, dostęp do informacji prawnych w systemie lex nie był możliwy. Nie może być tak, żeby wykładowca wrocławski przyjeżdżał do uczelni z bagażnikiem wypchanym książkami dla swoich seminarzystów. Ja się zastanawiałem nad tym, dlaczego tak się dzieje, a to nie jest problem jednej uczelni, to wiem. Pan rektor też wspominał tutaj o uczelniach prywatnych, które kształcą w wynajmowanych w szkołach studentów miejscowych. To może nie jest takie złe, ale chodzi o jakość kształcenia.

Po to o tym mówię, by nie dochodziło do sytuacji, w której kierowany na studia urzędnik administracji samorządowej kończy studia niedokształcony i zamiast wspomagać władze oraz mieszkańców gminy, w gruncie rzeczy swoim dyplomem źle świadczy o tych władzach. Mimo tej świadomości nie jestem zwolennikiem likwidowania szkół wyższych poza Wrocławiem. Moja koncepcja, gdy idzie o dolnośląskie środowisko akademickie, jest zbieżna z tym co mówił pan rektor Luty. Nawet wobec perspektywy tego, że za kilka lat czeka nas tzw. niż, więc będzie tej młodzieży mniej.

Mój wydział kształcił prawników także w Zgorzelcu i Kłodzku. Te dwa ośrodki uniwersytetu zostały zlikwidowane przede wszystkim z powodu braku możliwości finansowania kształcenia tamtejszej młodzieży. Ta

młodzież dzisiaj studiuje albo w Cottbus, a koleżanki i koledzy z mojego wydziału także jeżdżą do Cottbus na wykłady. Tam się spotykają z tą młodzieżą.

Czy to dobre rozwiązanie? Uważam, że region nie może pozostawiać tych szkół poza sferą swojego zainteresowania. Nie można przekazywać odpowiedzialności za funkcjonowanie, podkreślam, publicznych szkół wyższych wyłącznie ministerstwu oraz uczelniom wrocławskim. One same nie udźwigną tej odpowiedzialności. Bez wsparcia ze strony władz regionu te szkoły albo zanikną, albo ze względu na niski poziom kształcenia przestaną być atrakcyjne dla tamtejszej młodzieży.

Nie chcę tutaj przedstawiać szczegółowych rozwiązań, ale wydaje mi się, że szansą dla tych mniejszych uczelni – mówię to do starostów, do prezydentów, także do wójtów gmin z Kotliny Kłodzkiej, w ogóle z regionu sudeckiego, z Jeleniej Góry, z Legnicy – jest związanie ich z wrocławskim ośrodkiem akademickim i pozyskiwaniem własnej kadry. Bez wsparcia jednostek samorządowych to się nie uda. I proszę mi wierzyć, nie uda się utrzymanie przynajmniej na godziwym poziomie tych właśnie uczelni. A poprzez system stypendialny, różnego rodzaju granty ta młodzież będzie wysysana nie tylko do Wrocławia, do uczelni wrocławskich, ale także poza granice kraju, o czym też tutaj mówił pan marszałek.

To jest wyzwanie, które w moim przekonaniu musi być przedmiotem analizy nie tylko instytucji, którą kieruję, nie tylko władzy samorządu województwa dolnośląskiego, także osób odpowiedzialnych za wrocławskie środowisko naukowe, także przewodniczącego kolegium rektorów, ale nas wszystkich.

Banałem jest i to będę powtarzał, że ważne dla biznesu jest otoczenie, w którym przychodzi mu podejmować działalność. Ile inwestycji zagranicznych lokowanych było na Dolnym Śląsku tylko dlatego, że inwestorzy zagraniczni otrzymywali zapewnienia, co do jakości kadr, które będą zatrudniali. Nie chodzi tylko o wyższe uczelnie. Banałem jest także mówienie o tym, że uczelnia wyższa generuje stanowiska pracy poza sferą nauki, że jest takimi drożdżami, które nawet ze względów prestiżowych, tak jak i kultura pobudza zainteresowanie. Także biznes, to jest istotne.

Podsumowując, uważam, że powinniśmy tutaj, ale także już później w codziennej działalności upominać się o większe, konkretniejsze relacje, głębsze relacje między nauką dolnośląską a naszą aktywnością publiczną, gdy idzie o perspektywy, różnego rodzaju plany strategiczne, które w tym województwie są podejmowane. Od zagospodarowania przestrzennego po plany gospodarcze.

.Jest problem absorpcji środków unii. A to jest także problem kształcenia na poziomie szkół wyższych. Nauka to także kształcenie, to jest dzielenie się wiedzą z innymi. Wrocławski ośrodek akademicki będzie wzmacniał swoją pozycję. To nie chodzi tylko o ranking, że jesteśmy w pięćsetce najlepszych uczelni na świecie. Dwie uczelnie wrocławskie – politechnika i uniwersytet. To jest także problem dorobku naukowego. Nie znam uczelni na świecie, która by monopolizowała kształcenie właśnie w jednym ośrodku.

Problemem jest jednak, jak Wrocław będzie się dzielił z innymi ośrodkami na Dolnym Śląsku i jak te ośrodki należy wzmacniać. Ale nie sztucznie, poprzez utrzymywanie kształcenia miernego – powiem wprost. Przez wprowadzanie kadry, która przyjeżdża rano, po południu wyjeżdża raz w tygodniu, bo widzę, obserwuję to. Ja uchodzę za trudnego egzaminatora ale satysfakcją było to, co powiedziała jedna ze studentek w ubiegłym roku: Poczułam, że studiuje, bo pan oblał 30 procent z nas. To też jest jakaś satysfakcja. Instytucja egzaminu komisyjnego była nie znana. Bo te uczelnie się boją stracić kandydatów. Przecież nie o to chodzi. Kiedy spotykam się z moimi seminarzystami, i stacjonarnymi i zaocznymi, studentami, kiedy prowadzimy ożywione dyskusje to widzę naprawdę zainteresowanie często zmęczonych ludzi, tak jak tego kierowcy ze Zgorzelca, który podziękował mi po egzaminie komisyjnym, że wreszcie zmobilizowałem go do tego żeby się nauczył publicznego prawa gospodarczego, tak jak ja chciałem. Bo mu powiedziałem: – od dzisiaj pan może patrzeć prosto w oczy mojemu seminarzyście na wydziale prawa we Wrocławiu.

Używając sformułowania naszego byłego prezydenta 'to o take nauke mi chodzi' i o takie przepływy między nauką, a praktyką gospodarczą i administracyjną na Dolnym Śląsku. Budując tożsamość administracyjną Dolnego Śląska chciałbym, żeby ta tożsamość była również oparta o przymioty ducha i charakteru naukowego mieszkańców Dolnego Śląska. Tego państwu i sobie życzę, bo mam nadzieję, że jeszcze mi parę lat tego życia publicznego zostało.

Prof. dr hab. STANISŁAW KORENIK
Katedra Gospodarki Przestrzennej
i Administracji Samorządowej
Wydział Nauk Ekonomicznych
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Dysproporcje społeczno-ekonomiczne w przestrzeni Dolnego Śląska konwergencja czy dywergencja?

Szanowni Państwo! W swoim wystąpieniu będę koncentrował się na zróżnicowaniu społeczno-ekonomicznym występującym w przestrzeni Dolnego Śląska, postaram się także odpowiedzieć na pytanie czy w skali regionu występuje zjawisko konwergencji czy dywergencji. Przyjęta teza mojego referatu brzmi: w przestrzeni regionu występują różnokierunkowe zmiany o charakterze społeczno-ekonomicznym.

Obiektami badawczymi ze względu na dostępność danych statystycznych będą powiaty, a okres badawczy obejmuje siedem lat, tj. 1999 – 2005. Do weryfikacji postawionej tezy wykorzystałem kilka metod. Są to zarówno proste metody porównawcze, jak i metody analizy ekonometrycznej. W pierwszej prezentacji mamy ukazane zmiany w liczbie ludności. Dotyczy to trzech jednostek, tj.: Polski, Dolnego Śląska oraz miasta Wrocławia, przy czym wielkość odnosząca się do regionu, obejmuje także miasto Wrocław.

Jak wynika z tego slajdu, Dolny Śląsk wykazuje gorszą tendencję w zakresie liczby ludności niż cała Polska. Natomiast w analizowanym okresie we Wrocławiu obserwujemy odwrotną tendencję, tj. wzrost liczby ludności (co prawda niewielki). Następuje więc przemieszczanie się ludności w skali regionu.

Kolejne dwie prezentacje zawierają porównanie tych regionów Polski, których stolicami są miasta o liczbie ludności powyżej 500 tys. mieszkańców. Analizie będzie poddany wskaźnik PKB *per capita* w odniesieniu do średniej krajowej, przy czym osobno ujęty jest region, osobno miasto. Proszę zauważyć, że Wrocław w analizowanym roku wytwarzał prawie 150 proc. średniej krajowej, województwo zaś niecałe 90 proc., ale te proporcje w porównaniu do innych regionów nie są tak wielkie jak np. w woj. mazowieckim, czy wielkopolskim.

Drugi wykres ukazuje procentowy udział analizowanych jednostek przestrzennych w wytworzeniu PKB krajowego. Dolny Śląsk produkuje bez miasta Wrocławia ponad 5 proc. PKB kraju, natomiast Wrocław wytwarza tylko 2,5 proc.. Tendencję odwrotną wykazuje np. Warszawa i Mazowsze (tzn. miasto ma większy udział niż cały region). W dalszej części analizy podane będą wybrane wielkości w przekroju powiatów Dolnego Śląska.

Pierwsza wielkość dotyczy zmian w liczbie ludności. Średnia dla regionu w roku 2005 w stosunku do roku 1999 wyniosła 97 proc., czyli liczba ludności uległa zmniejszeniu. Jeżeli natomiast popatrzymy na przekroje powiatów okazuje się, że nie w całym regionie te zmiany miały taki sam przebieg. Największe ubytki ludności wystąpiły w południowych powiatach województwa dolnośląskiego, natomiast w powiatach graniczących z miastem Wrocław nastąpił przyrost ludności.

Kolejny slajd dotyczy zmiany liczby pracujących. I znowu silny przyrost liczby pracujących obserwujemy w powiatach dookoła Wrocławia, natomiast najniższy w obszarach południa regionu.

Następna mapka prezentuje zmiany pracujących w usługach w roku 2005 w stosunku do roku 1999. Tutaj liderem jest miasto Wrocław, w którym już ponad 70 proc. ogółu pracujących zatrudnionych jest w usługach (natomiast średnia dla regionu to 59,3%).

Kolejny slajd dotyczy zmiany liczby pracujących w przemyśle. Widać na nim, że zatrudnienie w przemyśle we Wrocławiu jest bardzo niskie w stosunku do otaczających miasto powiatów. W powiatach tych bowiem (szczególnie w średzkim czy oławskim) obserwujemy wzrost liczby pracujących w przemyśle, natomiast spadek występuje w powiatach południa regionu.

W oparciu o dotychczasowe analizy opracowane zostały dwa zestawienie. Pierwsze wyróżnia powiaty, w których przynajmniej trzy z analizowanych wielkości kształtowały się poniżej średniej dla regionu w badanym okresie. Praktycznie są to powiaty południa Dolnego Śląska. Kolejna prezentacja wyróżnia powiaty, w których analizowane wielkości kształtowały się powyżej średniej i są to powiaty otaczające miasto Wrocław oraz powiaty zagłębia miedziowego.

W kolejnej części wystąpienia dokonano oceny poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu w oparciu o metodę wielowymiarowej analizy porównawczej wykorzystującej syntetyczny wskaźnik odległości od wzorca. W analizie zostały wykorzystane wyniki badań, które pod moim kierunkiem przeprowadził dr Paweł Broszkiewicz. Uzyskane dane poddano standaryzacji, a następnie wyliczono model odległości poszczególnych powiatów od wzorca za pomocą metryki Hamminga. W wyniku następnych obliczeń uzyskano dla każdego powiatu wskaźnik, który mieścił się w przedziale $<0;1>$, przy czym zero jest stanem idealnym.

Slajdy przedstawiają wykres kołowy, w którym poruszamy się zgodnie ze wskazówkami zegara, przy czym najwyższe wartości są na godzinie dwunastej, a wraz z przesuwaniem się osiągają one coraz gorsze wyniki. Jak wynika z prezentacji najbardziej zbliżony do wzorca jest Wrocław. Widzimy tutaj również poszczególne powiaty regionu, które wykazują określone oddalenie od wzorca. W dalszej części w oparciu o uzyskane wyniki oraz wartość wskaźnika syntetycznego dokonano pozycjonowania powiatów wykorzystując wzór Marszałowicza. W ten sposób otrzymano sześć klas.

Pozycje poszczególnych powiatów w latach 2000–2004 zaprezentowano w tabeli, przy czym w klasie pierwszej w poszczególnych latach brak jest jednostek, w klasie drugiej występuje Wrocław, trzecia klasa też jest pusta, natomiast w czwartej występuje kilka powiatów. Są to powiaty zlokalizowane na obszarze zagłębia miedziowego, powiat wrocławski i Jelenia Góra. W kolejnej klasie znajdują się pozostałe powiaty, a ostatnia klasa jest pusta. W efekcie otrzymane wyniki potwierdzają wcześniejsze spostrzeżenia, iż najbardziej pozytywne tendencje wykazują powiaty graniczące z Wrocławiem. Kolejne slajdy ukazują zmiany w tworzeniu PKB w przekroju subregionów. Z analizy danych wynika, że największą dynamikę przyrostu wykazuje także podregion wrocławski.

Teraz przejdziemy do ostatniej kwestii, czyli konwergencja czy dywergencja. Na początek zdefiniujemy pojęcia podstawowe. I tak konwergencja jest to zmniejszenie, a nawet likwidacja istniejących dysproporcji w przestrzeni. Wyróżniamy konwergencje:

- absolutną – pełne wyrównanie poziomu rozwoju,
- warunkowa – oznacza osiągnięcie stanu zrównoważonego w przestrzeni regionu, przy różnym poziomie rozwoju jego poszczególnych elementów.

Natomiast dywergencja to wzrost zróżnicowania poziomu rozwoju w przestrzeni regionu wywołany różnicą potencjałów poszczególnych elementów.

Oba zjawiska zachodzą w długim czasie i mają charakter warunkowy (czyli istnieje możliwość ich zamiany w określonych warunkach).

Odnosząc te zjawiska do Dolnego Śląska, w oparciu o wcześniejsze analizy uzasadnione jest stwierdzenie, że na przełomie wieków w regionie silniej odznaczało się zjawisko dywergencji, jednak kształtowanie się obecnie procesów społeczno-ekonomicznych może wskazywać na zachodzenie konwergencji warunkowej.

DRUGI DZIEŃ OBRAD

OBRADY PLENARNE

Temat przewodni: **Jak utrzymać spójny rozwój naszego regionu?**

Moderatorzy:

- **Sławomir Najnigier**, prezes Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
- **prof. dr hab. Stanisław Korenik**, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu.

Wystąpienia gości:

- **Spójność regionalna w polityce samorządu wojewódzkiego**
 - **Piotr Borys**, członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

- **Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia, porównanie doświadczeń hiszpańskich i greckich**
 - **dr Krzysztof Szolek**, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

- **Silne miasto powiatowe sposobem utrzymania rozwoju regionu**
 - **Piotr Roman**, prezydent Bolesławca**materiały konferencyjne str. 24**

- **Wyrównywanie szans w polityce edukacyjnej rządu**
 - **Beata Pawłowicz**, Dolnośląski Kurator Oświaty.**materiały konferencyjne str. 34**

- **Mapa edukacyjna Dolnego Śląska na podstawie wyników egzaminów maturalnych**
 - **Wojciech Malecki**, dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu.

- **Jak zaradzić wykluczeniu informacyjnemu?**
 - **Patryk Wild**, członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

- **Perspektywy rozwoju TMT (Technologie, Media, Telekomunikacja) – nowe rozwiązania dla samorządów terytorialnych**
 - **Sławomir Szych**, prezes Zarządu Telefonii Dialog SA,
prezentacja: **Piotr Wawrzynów**, dyrektor Pionu Strategii i Marketingu, Telefonii Dialog S.A., Wrocław

- **Niespójność transportowa Dolnego Śląska, jak temu zaradzić?**
 - **Sławomir Najnigier**, prezes Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
 - **Grzegorz Roman**, Urząd Miejski Wrocławia

- **Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk**
 - **dr Maciej Zathey**, Biuro Rozwoju Wrocławia

- **Plany transportowe Republiki Czeskiej i ich wpływ na Dolny Śląsk**
 - **mgr inż. arch. Tomasz Polański**, dyrektor Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego we Wrocławiu.**materiały konferencyjne str. 38**

Dyskusja

- **Obwodnica dla regionu**
 - **Grzegorz Sokoliński**, przewodniczący Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie

SPOTKANIA PANELOWE

PANEL 1

Temat przewodni: **Jak poprawić edukację – mury to nie wszystko.**

Moderatorzy:

- **Lilla Jaroń**, dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia
- **Zenon Tagowski**, dyrektor Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego

Wystąpienia gości:

- **Trendy w edukacji światowej oraz zewnętrzne źródła ich finansowania**
 - **Zenon Tagowski**, dyrektor Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. **materiały konferencyjne str. 50**
- **Edukacja najmłodszych najsukuteczniejszym programem wyrównywania szans**
 - **Elżbieta Małkiewicz**, Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Uniwersytet Wrocławski. **materiały konferencyjne str. 66**
- **Mapa edukacyjna Wrocławia. Od czego zależy poziom kształcenia?**
 - **Lilla Jaroń**, dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia.
- **Kształcenie zawodowe w świetle zmian na dolnośląskim rynku pracy**
 - **dr Teresa Kupczyk**, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Politechnika Wrocławska. **materiały konferencyjne str. 88**
- **System doradztwa zawodowego (szkolnego i wyższego) w świetle potrzeb pracodawców na przykładzie Wrocławia**
 - **Zdzisław Kolan**, koordynator Doradztwa Zawodowego we Wrocławiu.
- **Istota wychowania w edukacji – kształtowanie systemu wartości**
 - **Janusz Laska**, Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe.
- **Środowisko akademickie na rzecz prognozowania rozwoju i wzrostu innowacyjności Dolnego Śląska**
 - **prof. dr hab. inż. Mirosław Miller**, Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii
 - **prof. Jerzy Kaleta**, Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych

Dyskusja

PANEL 2

Temat przewodni: **Dolnośląski Klaster Ekoenergetyczny**

Moderatorzy:

- **prof. dr hab. inż. Mirosław Miller**, Politechnika Wrocławska, Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii
- **mgr inż. Ryszard Chruścicki**, sekretarz Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska

Wystąpienia gości:

■ **Dolny Śląsk regionem ekoenergii**

- **dr inż. Maciej Sygit**, Prezes Sygma Sp. z o.o.

■ **a) Dłaczego klaster – energia, ekologia, innowacje – zaproszenie do współpracy**

materiały konferencyjne str. 118

■ **b) Euroregion ekoenergetyczny – rola Dolnego Śląska**

materiały konferencyjne str. 130

oba wystąpienia:

- **prof. dr hab. inż. Mirosław Miller**, Politechnika Wrocławska.

■ **Finansowanie inwestycji ekoenergetycznych**

- **dr Marek Mielczarek**, Politechnika Wrocławska.

■ **a) CEPRIN – Centrum Promowania Innowacji w energetyce na terenie Dolnego Śląska**

■ **b) ABS – Klaster – bezpieczeństwo energetyczne Dolnego Śląska**

oba wystąpienia:

- **dr inż. Kazimierz Herlender**, Instytut Energoelektryki Politechniki Wrocławskiej /IASE,
- **dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara**, Instytut Automatyki Systemów Energetycznych / IASE Wrocław

■ **Organizacja odzysku jako element systemu gospodarowania odpadami.**

Zobowiązania samorządów i ich realizacja

- **Jarosław Lubelski, Iwona Maćków**, Dol-Eko Organizacja Odzysku S.A.

■ **Inwestycje elektroenergetyczne w planach zagospodarowania przestrzennego gmin województwa dolnośląskiego**

- **dr inż. Elżbieta Niewiedział, dr inż. Ryszard Niewiedział**, Politechnika Poznańska

■ **PKP Energetyka – informacja o ofercie sprzedaży i o usługach elektroenergetycznych”**

- **Krzysztof Nowicki**, dyrektor PKP Energetyka Sp. z o.o. Zakład Dolnośląski

materiały konferencyjne str. 156

■ **Dolnośląski Klaster Surowcowy – aspekty surowców energetycznych**

- **dr inż. Herbert Wirth**, KGHM Cuprum Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe

Dyskusja

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

Spójność regionalna w polityce samorządu wojewódzkiego

Piotr Borys
Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Fundusze UE 2007-2013

UMWD

POLITYKA SPÓJNOŚCI REGIONALNEJ

- Polityka regionalna UE jest tematycznie uporządkowanym, wytyczanym przez ośrodek decyzji, działaniem mającym na celu, przy pomocy zespołu instrumentów prawnych i finansowych, usunięcie dysproporcji w rozwoju gospodarczym i społecznym regionów UE oraz zapewnienie zrównoważonego wzrostu wszystkich jej obszarów z zachowaniem jej wewnętrznej spójności ekonomicznej i społecznej.

Fundusze UE 2007-2013

UMWD

POLITYKA SPÓJNOŚCI REGIONALNEJ

- Za symboliczny początek polityki regionalnej UE uznaje się rok 1958, tj. moment wejścia w życie Traktatu Rzymskiego ustanawiającego Wspólnoty Europejskie, w którego preambule dokonano następującego zapisu: "Państwa członkowskie pragną wzmocnienia jedności swoich gospodarek i zapewnienia harmonijnego rozwoju, poprzez zredukowanie różnicowań istniejących między regionami oraz łagodzenie zacofania regionów mniej uprzywilejowanych".

Fundusze UE 2007-2013

UMWD

ZASADY STOSOWANIA POLITYKI REGIONALNEJ:

zasada koncentracji - oznacza alokację ograniczonych zasobów na realizację małej liczby precyzyjnie określonych celów oraz geograficzną koncentrację zasięgu pomocy.

zasada programowania - polega na tym, że finansowane są nie pojedyncze przedsięwzięcia, ale kompleksowe i zintegrowane programy rozwojowe o wieloletnim horyzoncie czasu.

zasada partnerstwa - oznacza, że każdy krok w procedurze programowania powinien być wzajemnie uzgadniany, a wynikiem tych uzgodnień powinno być osiągnięcie konsensusu między wszystkimi podmiotami w regionie;

zasada dodatkowości - oznacza, że finansowanie ze strony UE nie zastępuje środków danego kraju przeznaczanych na rozwój regionalny, ale zwiększa ogólny poziom nakładów.

Fundusze UE 2007-2013

UMWD

Piotr Borys
– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

OBSZARY SPÓJNOŚCI REGIONALNEJ:

1. Obszar społeczny
2. Obszar przestrzenny
3. Obszar gospodarczy

Zgodność z dokumentami:

- Strategia Rozwoju Kraju
- Krajowy Program Reform
- Ustawa o Narodowym Planie Rozwoju
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
- Ustawa o samorządzie województwa
 - Strategia województwa
 - Regionalny Program Operacyjny

Fundusze UE 2007-2013

www.rpo.dolnyslask.pl

OBSZAR SPOŁECZNY:

- Dostępność do rynku pracy, bezrobocie
- Dostępność do edukacji
- Dostęp do ośrodków medycznych

Fundusze UE 2007-2013

www.rpo.dolnyslask.pl

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu

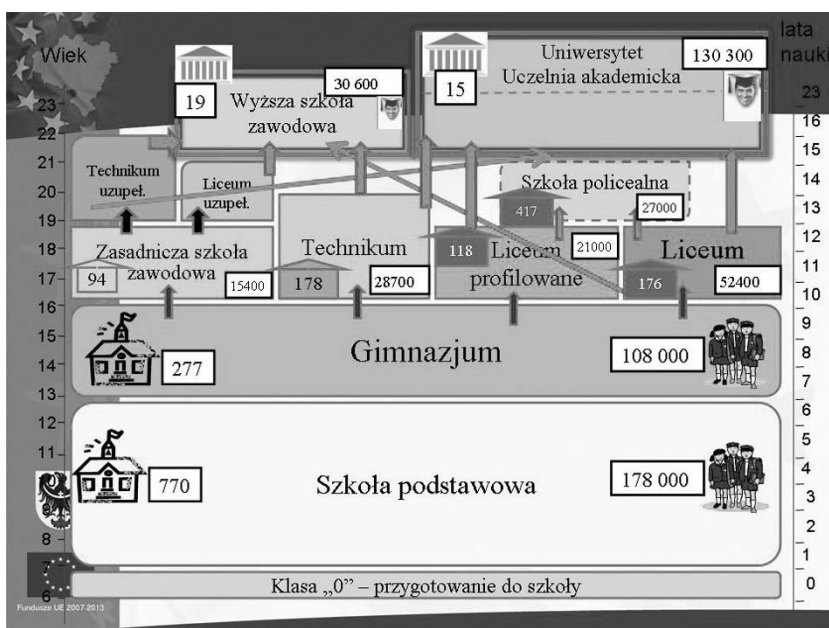
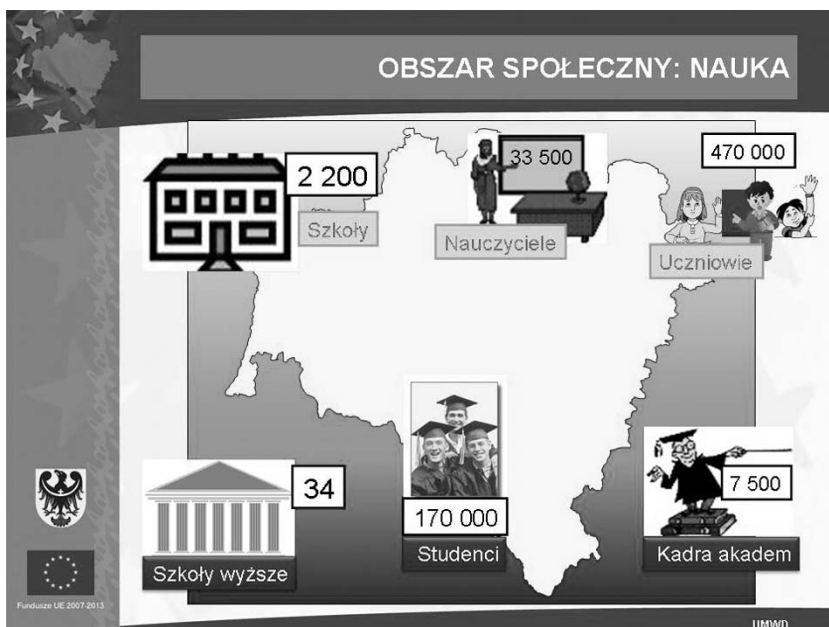
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

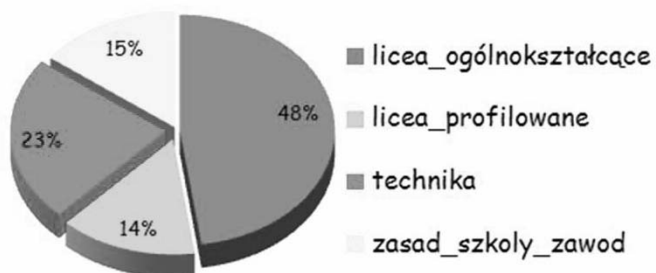

czwartek, 22 marca 2007

OBSZAR SPOŁECZNY: NAUKA

Uczniowie klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych w roku szk. 2005/06

Piotr Borys
– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

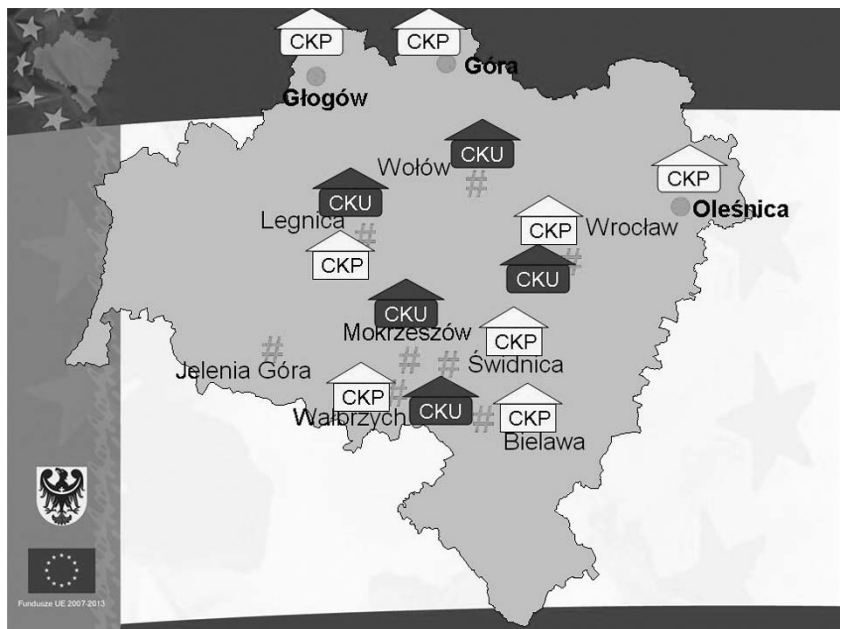

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

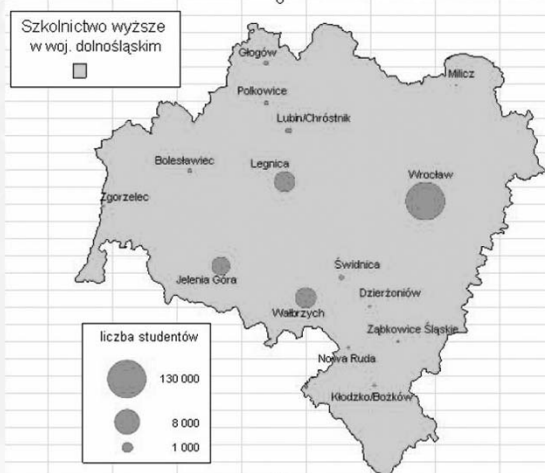
SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

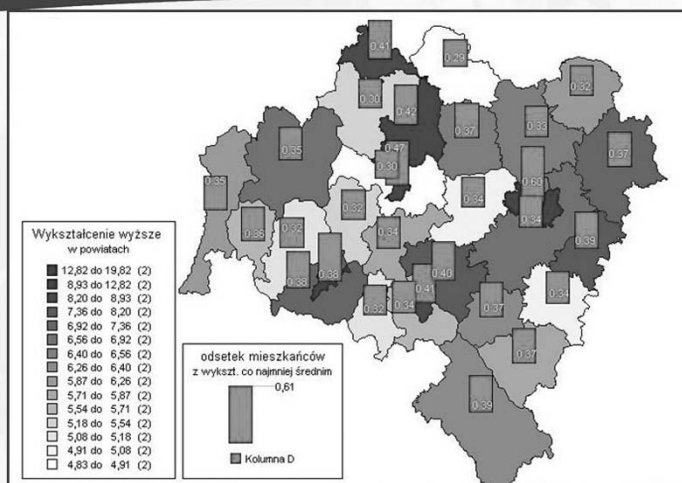
OBSZAR SPOŁECZNY: NAUKA

OBSZAR SPOŁECZNY: WYKSZTAŁCENIE

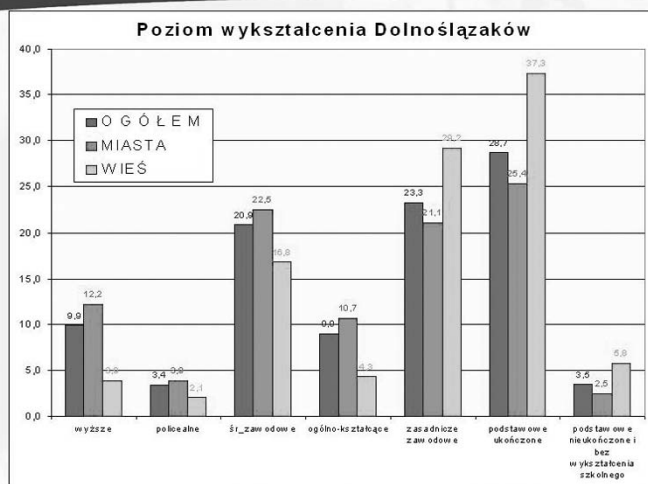

OBSZAR SPOŁECZNY: POZIOM WYKSZTAŁCENIA WG. POWIATÓW

UMWD

OBSZAR SPOŁECZNY: WYKSZTAŁCENIE

UMWD

OBSZAR SPOŁECZNY: SZPITALE

Rozmieszczenie szpitali w województwie dolnośląskim SZPITALE OGÓLNE I PSYCHIATRYCZNE

Stan na 31.12.2005r.

UMWD

Piotr Borys
– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

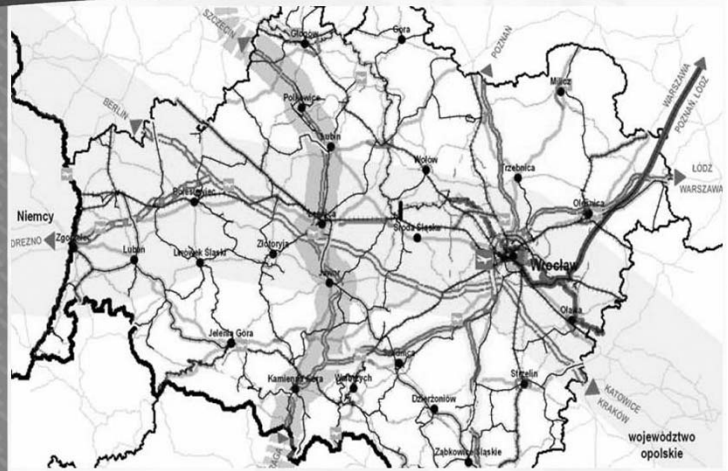
– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

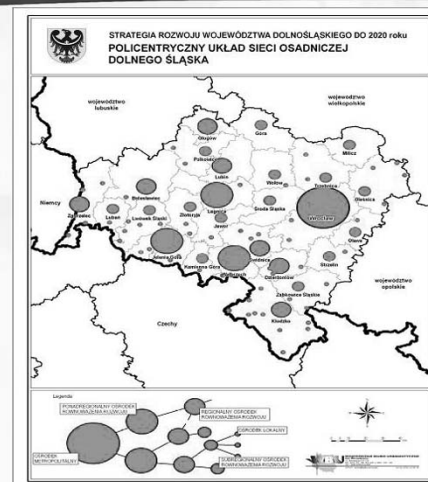
Fundusze UE 2007-2013

OBSZAR PRZESTRZENNY: KOMUNIKACJA

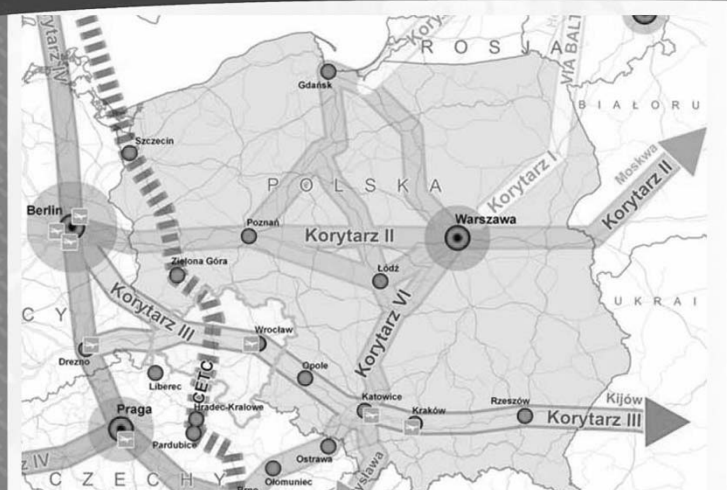
UMWD

Obszar przestrzenny

UMWD

OBSZAR PRZESTRZENNY: KOMUNIKACJA

UMWD

Transport publiczny jako alternatywa dla indywidualnego transportu samochodowego

Fundusze UE 2007-2013

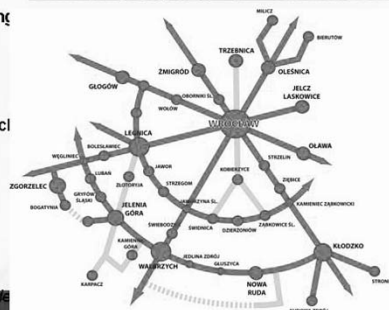
Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

Aby ten cel spełnić transport musi być:

1. Tańszy niż transport samochodowy
 - polityka dofinansowania
 - zwiększanie efektywności (liczby pasażerów)
2. Wygodniejszy:
 - Jeden bilet - zintegrowany system biletowy (autobus + pociąg + miejsce na parkingu)
 - koordynacja rozkładów autobusowych (lokalnych) z rozkładem jazdy pociągów
 - System zakupu biletów door-to-door
 - Dworce kolejowe razem z przystankami autobusów
 - Dworce razem z monitorowanymi parking (bezpłatnymi w ramach biletu tam i z powrotem)
3. Posiadający dodatkowe zalety
 - śniadanie w pociągu/ na stacji
 - możliwość korzystania z Internetu
 - Centra usługowe i handlowe na dworcach
4. Szybszy niż transport samochodowy
 - Inwestycje infrastrukturalne
 - Inwestycje taborowe
 - Zmniejszenie liczby przystanków i uruchomienie pociągów nowego typu

Fundusze UE 2007-2013

Schemat sieci w naszym regionie jest niemal idealny

Organizacja Dolnośląskich Przewozów Pasażerskich

1. Kontrola ryzyka, efektywności i prowadzenie marketingu
 - Rozkład ustalony przez samorząd województwa
 - Własny zarząd transportu emitujący bilety zintegrowane z systemem komunikacji autobusowej (jeden Bilet)
 - Kontraktowanie konkretnych tras z dostawcami usług przewozowych
2. Wprowadzenie konkurencji:
 - - nowa spółka samorządu lub outsourcing
3. Nowe tabor i typy pociągów
 - - zakup taborów z funduszy w ramach RPO i SPO
 - - Umowa długoterminowa umożliwiająca leasingowanie taboru przez przewoźnika
4. Inwestycje w Linie Kolejowe
 - Likwidacja wąskich gardeł z Funduszy RPO
 - Wspólne z PLK i samorządami gmin sporządzanie projektów i dokumentacji do SPO
 - lobbings polityczny
5. Dworce jako wizytówki miast:
 - Dworce powinny być przejmowane przez samorządy miast i remontowane oraz rozbudowywane w ramach SPO lub RPO (miasta) lub w modelu PPP – dworzec jako centrum handlowe i usługowe zintegrowane z dworcem autobusowym i parkingiem, Park & Ride

Fundusze UE 2007-2013

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

Fundusze UE 2007-2013

Express Regionalny

- prędkości 160 km/h
- Przystanki wyłącznie w miastach powyżej 40 tysięcy mieszkańców
- Odcinki pomiędzy stacjami 20- 50 km

Pociąg Regionalny

- Prędkość 120 km/h
- Przystanki w miejscowościach powyżej 5 tysięcy mieszkańców, oraz węzłach komunikacji kolejowej i autobusowo – samochodowej.
- Odcinki pomiędzy stacjami 10 - 25km.

Pociągi lokalne i aglomeracyjne

- Prędkość 80 – 120 km/h
- Częste przystanki
- Utrzymane w przypadku zainteresowania i współfinansowania przez lokalne samorządy gminne

Nowe typy pociągów :

Fundusze UE 2007-2013

GOSPODARKA

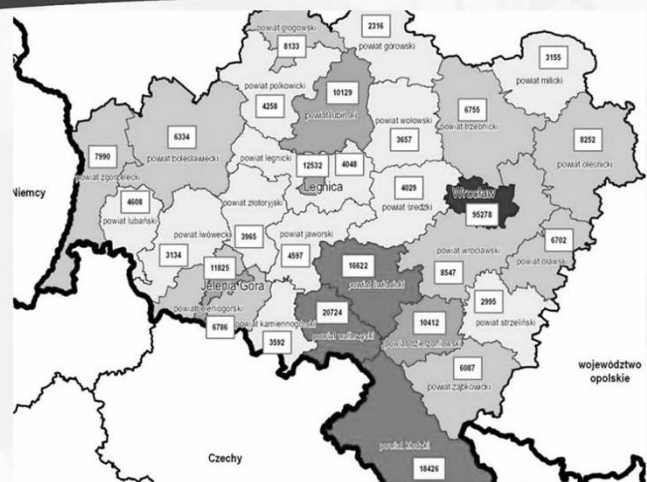

UMiWD

Fundusze UE 2007-2013

OBSZAR GOSPODARCZY: PODMIITY GOSPODARCZE

UMiWD

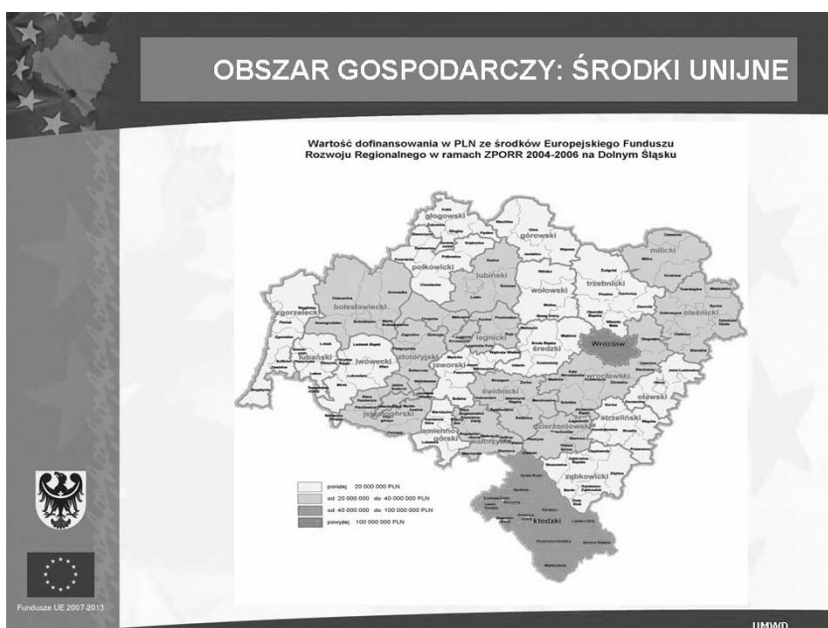
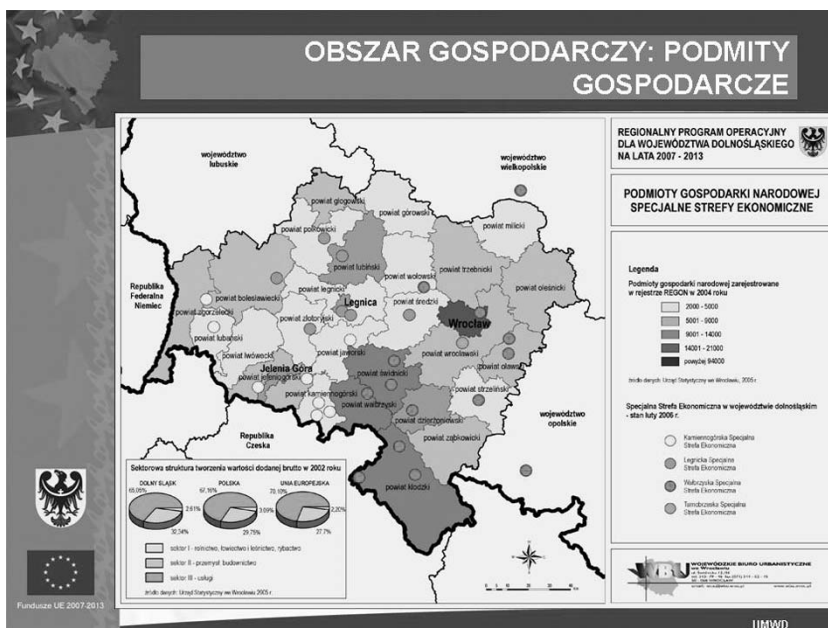
Fundusze UE 2007-2013

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

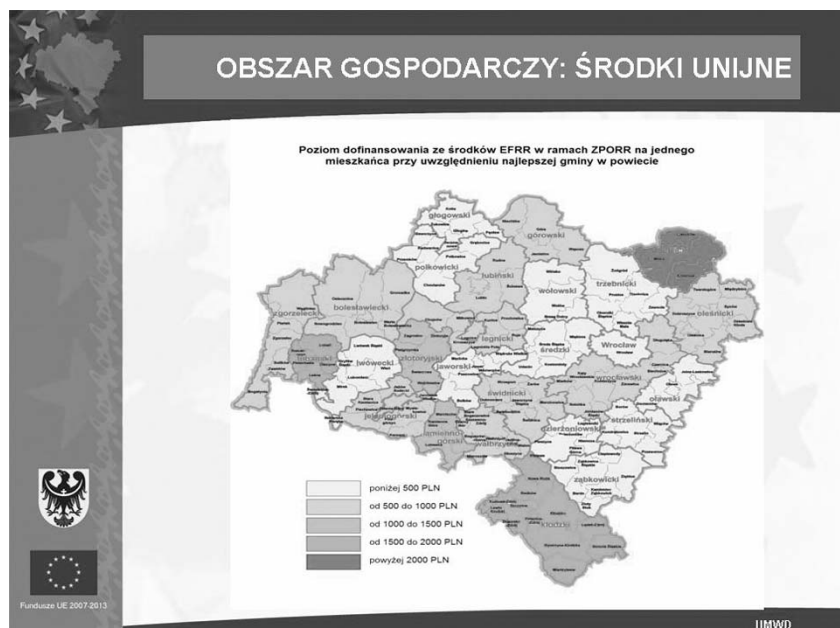
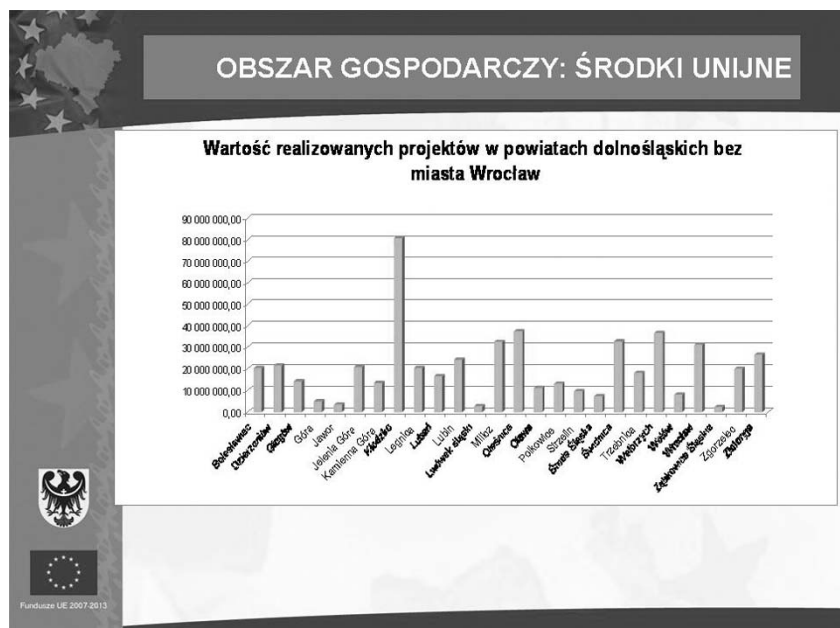
czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu

Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

czwartek, 22 marca 2007

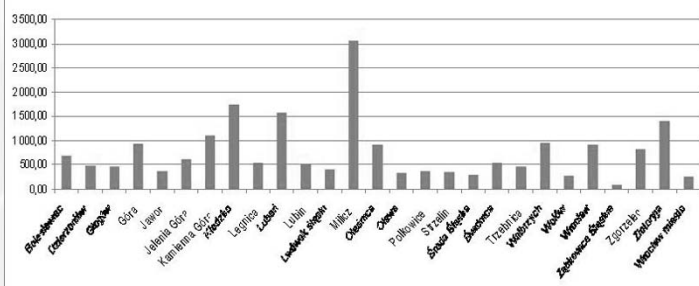
Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

SPÓJNOŚĆ REGIONALNA W POLITYCE SAMORZĄDU WOJEWÓDZKIEGO

OBSZAR GOSPODARCZY: ŚRODKI UNIJNE

Kwota na mieszkańca najlepszej gminy w danym powiecie

ZAKRES INTERWENCJI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI W CELU ZAPEWNIENIA SPÓJNOŚCI REGIONALNEJ

OBSZAR SPOŁECZNY I EDUKACJA W POKL

Alokacja finansowa dla PO Kapitał Ludzki
w województwie dolnośląskim

PRIORYTET	Alokacja środków (w EURO)	Udział % w alokacji dla województwa
VII Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej	252 857 135	55,6%
VIII Regionalne kadry gospodarki	108 564 977	23,9%
IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach	75 413 847	16,6%
X Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	17 778 649	3,9%
Ogółem:	454 614 608	100,0%

EFSA

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

OBSZAR SPOŁECZNY I EDUKACJA W POKL		
Alokacja finansowa Priorytet VII		
Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej		
DZIAŁANIE	Alokacja środków (w EURO)	Udział w alokacji PRIORYTETU VII
7.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wsparcie aktywności zawodowej w regionie	139 071 424	55%
7.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia	25 285 713	10%
7.3 Równość szans dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej	88 499 997	35%
Ogółem:	252 857 134	100%

OBSZAR SPOŁECZNY I EDUKACJA W POKL		
Alokacja finansowa Priorytet VIII		
Regionalne kadry gospodarki		
DZIAŁANIE	Alokacja środków (w EURO)	Udział w alokacji PRIORYTETU VIII
8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie	86 851 982	80%
8.2 Transfer wiedzy	21 712 995	20%
Ogółem:	108 564 977	100%

OBSZAR SPOŁECZNY I EDUKACJA W POKL		
Alokacja finansowa Priorytet IX		
Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach		
DZIAŁANIE	Alokacja środków (w EURO)	Udział w alokacji PRIORYTETU IX
9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych	58 822 801	78%
9.2 Rozbudowa oferty i podnoszenie jakości kształcenia zawodowego	3 770 692	5%
9.4 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego	6 033 108	8%
9.5 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty	6 787 246	9%
Ogółem:	75 413 847	100,00%

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

OBSZAR SPOŁECZNY I EDUKACJA W POKL

Alokacja finansowa
Priorytet X
Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich

DZIAŁANIE	Alokacja środków (w EURO)	Udział w alokacji PRIORYTETU X
10.1 Wsparcie inicjatyw i paktów lokalnych działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	17 778 649	100%
Ogółem:	17 778 649	100%

**OBSZAR PRZESTRZENNY, EDUKACJA, GOSPODARKA
W RPO (mln euro)**

Priorytet	alokacja EFRR	% alokacji
Przedsiębiorstwa i innowacyjność	309 794 741	25,54%
Spółeczeństwo informacyjne	97 051 591	8,00%
Transport	228 623 217	18,85%
Środowisko i bezpieczeństwo ekologiczne	130 917 377	10,79%
Energetyka	36 394 347	3,00%
Turystyka	66 788 693	5,51%
Kultura	44 525 795	3,67%
Edukacja	101 117 315	8,34%
Zdrowie	54 722 970	4,51%
Miasta	109 314 488	9,01%
Pomoc techniczna	33 894 345	2,79%
Razem	1 213 144 879	100,00%

Podział środków w ramach Priorytetu I ⁽¹⁾

Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
Przedsiębiorstwa i innowacyjność	25,54%			309 794 741
inwestycje w jednostkach naukowych w zakresie B+R , w tym centra doskonałości	9,01	2	Tak	27 902 332
inwestycje w infrastrukturę wspierającą innowacje (parki naukowo – technologiczne, centra transferu technologii, inkubatory technologiczne, centra innowacji) oraz parki przemysłowe	15,92	3	Tak	49 319 655
doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie B+R	1,80	4	Tak	5 580 466

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu

Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

Podział środków w ramach Priorytetu I (2)				
Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw (w tym fundusze pożyczkowe i poręczeniowe oraz usługi doradcze)	15,92	5	Tak	49 319 655
dostosowywanie przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	8,02	6	Tak	24 833 076
wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw (działalność B+R w przedsiębiorstwach oraz inwestycje innowacyjne)	4,95	7	Tak	15 346 283

Podział środków w ramach Priorytetu I (3)				
Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
inne inwestycje w przedsiębiorstwa, przede wszystkim dla MSP (w tym także wsparcie dla przedsiębiorstw z branży turystycznej i infrastruktura inkubatorów przedsiębiorczości)	38,78	8	Tak	120 124 073
inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MSP (w tym wzmocnienie potencjału usługowego IOB)	3,60	9	Tak	11 160 932
wdrażanie technologii informacyjnych	2,00	14	Tak	6 208 269

Podział środków w ramach Priorytetu II				
Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
Społeczeństwo informacyjne	8,00%			97 051 591
budowa i rozbudowa sieci szerokopasmowych	50,00	10	Tak	48 525 796
technologie informacyjne i telekomunikacyjne	10,00	11	Tak	9 705 159
e-usługi dla obywateli	40,00	13	Tak	38 820 636

czwartek, 22 marca 2007

Piotr Borys

– członek Zarządu

Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

Podział środków w ramach Priorytetu III

Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
Transport	18,85%			228 623 217
infrastruktura kolejowa	3,82	16	Tak	8 734 643
tabor kolejowy	16,24	18	Nie	37 122 233
drogi publiczne	65,90	23	Nie	150 672 593
transport publiczny	14,04	52	Tak	32 093 748

Podział środków w ramach Priorytetu VIII

Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
Edukacja	8,34%			101 117 315
obiekty dydaktyczne szkolnictwa wyż. z wyposaż.	58,21	75	Nie	58 861 790
obiekty socjalne szkolnictwa wyższego	4,22	79	Nie	4 270 270
e-edukacja	2,98	13	Tak	3 008 599
szkolne obiekty dydaktyczne	23,17	75	Nie	23 427 516
Przedszkola	2,11	77	Nie	2 135 135
przyszkolne obiekty socjalne	1,73	79	Nie	1 746 929
centra kształcenia ustawicznego	5,85	75	Nie	5 920 147
edukacja społeczna	1,73	79	Nie	1 746 929

Podział środków w ramach Priorytetu IX

Priorytet / grupa projektów	alokacja % programu lub priorytetu	kategoria interwencji	SL	alokacja EFRR (mln euro)
Zdrowie	4,51%			54 722 970
rozbudowa i przebudowa placówek służby zdrowia	58,48	76	Nie	32 000 000
wyposażenie placówek służby zdrowia	25,56	76	Nie	13 988 326
e-zdrowie	6,65	13	Tak	3 639 435
opieka nad osobami starszymi	9,31	79	Nie	5 095 209

Piotr Borys

– członek Zarządu

Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

Indykacyjny Plan Inwestycyjny RPO (2)

Priorytet II „Społeczeństwo informacyjne”	1) Dolnośląska Sieć Szkieletowa; 2) II Etap budowy systemu Bazy Danych Topograficznych jako platformy Dolnośląskiego Systemu Informacji Przestrzennej;
Priorytet III „Transport”	3) Budowa mostu na rzece Odrze w ciągu drogi wojewódzkiej nr 323; 4) Budowa drogi powiatowej nr 3396 do Świdnicy; 5) Budowa odcinka obwodnicy Bielany – Łany – Długolęka; 6) Zakup taboru kolejowego dla Samorządu Województwa;
Priorytet IV „Środowisko i bezpieczeństwo ekologiczne”	7) „Grobla – budowa zbiornika na rzece Nysa Mała”; 8) „Przelew Odra – Widawa – budowa przelewu”; 9) Modernizacja infrastruktury p/pow. (np. Janówek, Siechnice, Maślice - Pracze, polder Lipki, Oława - modernizacja wałów, magazyny p/pow.)

Fundusze UE 2007-2013

Indykacyjny Plan Inwestycyjny RPO (3)

Priorytet VI „Turystyka”	10) Renowacja i modernizacja kompleksu targowo- kongresowego „Hala Stulecia” we Wrocławiu
Priorytet IX „Zdrowie”	11) Budowa nowego Dolnośląskiego Centrum Pediatrycznego we Wrocławiu

Projekty publicznych szkół wyższych Dolnego Śląska – Priorytet X „Edukacja” (1)

12) Dolnośląskie Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu
13) Centrum Nauk o Żywności i Żywieniu (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
14) Budowa kompleksu edukacyjno-badawczego GEOCENTRUM Politechniki Wrocławskiej (etap I);

Fundusze UE 2007-2013

Indykacyjny Plan Inwestycyjny RPO (4)

Projekty publicznych szkół wyższych Dolnego Śląska – Priorytet X „Edukacja” (2)

15) Kampus Leopoldinum Uniwersytetu Wrocławskiego – adaptacja i rozbudowa Instytutu Historycznego;
16) Budowa i wyposażenie ośrodka badawczo – naukowo dydaktycznego dolnośląskiej Farmacji we Wrocławiu (Akademia Medyczna)
17) Budowa basenu wraz z częścią dydaktyczno – badawczą w kompleksie Stadionu Olimpijskiego we Wrocławiu (AWF);
18) Budowa infrastruktury sportowo-rehabilitacyjnej w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Dzieci Niewidomych we Wrocławiu;

Zamieszczenie projektów kluczowych w IPI jest warunkową deklaracją ich realizacji i stanowi alternatywny dla konkursu sposób wyboru projektów. Związane jest to także z zarezerwowaniem środków w ramach budżetu RPO na realizację tych projektów. Projekty te nie będą, zatem podlegały późniejszej procedurze konkursowej i nie będą konkurowały o środki z pozostałymi projektami.

Fundusze UE 2007-2013

Piotr Borys

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

**SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
W POLITYCE
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZKIEGO**

**Indykacyjny Plan Inwestycyjny INFRASTRUKTURA I
ŚRODOWISKO**

Budowa drogi ekspresowej S3, odc.
Nowa Sól - Legnica (A4)
521,69 mln EURO

Budowa drogi ekspresowej S3, odc.
Legnica - Lubawka
298,68 mln EURO

Budowa drogi ekspresowej S8, odc.
Wrocław - Psie Pole - Syców 237,30 mln EURO
Budowa drogi ekspresowej S-8, odc.
Syców-A1
696,92
Przebudowa do parametrów drogi
ekspresowej S8, odc. Piotrków Tryb. -
295,44

Fundusze UE 2007-2013

**Indykacyjny Plan Inwestycyjny INFRASTRUKTURA I
ŚRODOWISKO**

Port lotniczy Wrocław - rozbudowa i
modernizacja infrastruktury
lotniskowej i portowej
71,30 MLN EURO

Fundusze UE 2007-2013

**Indykacyjny Plan Inwestycyjny INFRASTRUKTURA I
ŚRODOWISKO**

I. Modernizacja linii E59 Wrocław-
Poznań-Szczecin-Świnoujście II etap: 1 504,00 mln EURO
odcinek Wrocław –Rawicz 254 mln EURO

II. Modernizacja linii E30/CE30 537,8 mln e
Zgorzelec/Bielawa Dolna-Wrocław-
Katowice-Kraków-Przemyśl-Medyka 408 mln EURO

II etap:

2. odcinek Bielawa Dolna - Horka:
budowa mostu przez Nysę Łużycką
oraz elektryfikacja, 40 mln E
3. pilotażowe wdrożenie ERTMS w
Polsce- na odcinku Legnica -
Węgliniec - Bielawa Dolna
4. wdrożenie ERTMS na odcinku
Legnica - Wrocław – Opole 52 mln E

III/. Modernizacja linii CE 59 Wrocław -
Zielona Góra - Rzepin - Szczecin I
etap (linia dedykowana dla ruchu
towarowego) - 170,00mln E

Fundusze UE 2007-2013

dr Krzysztof Szolek

– Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia

Witam Państwa serdecznie.

Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia? Znacznie częściej odwrotnie stawia się tę kwestię: czy Dolny Śląsk nie jest zagrożony dominacją, supremacją Wrocławia, czy nie będą następowały procesy wymywania, wysysania. Pytanie jest o tyle istotne, że chodzi *de facto* o cały układ polityki regionalnej i w zasadzie jej model na Dolnym Śląsku.

Pan profesor (S.Korenik) wyjaśnił po części, dlaczego w swych badaniach porównujemy doświadczenia hiszpańskie w tym zakresie. Badając historię integracji europejskiej i udział Hiszpanii w tym procesie (także tych zmian, które dokonały się dzięki ingerencji i bez ingerencji sektora publicznego) można postawić tezę, że jest to kraj odpowiedni do porównań dla Polski. Oprócz tego warto nachylać się nad wzorcami, które wynikają z pewnych rozwiązań, dlatego też będę chciał pokazać państwu przykład Paryża i jego otoczenia.

Nie będę przechodził ponadto do omówienia wszystkich teorii rozwoju regionalnego czy rozwoju obszarów metropolitalnych, natomiast skupię się w prezentacji na spojrzeniu na rozwój Dolnego Śląska pod kątem teorii centrum i peryferii. Dlatego, że według diagnoz, które są teraz sporządzane mamy raczej układ (przestrzenno-gospodarczy) polegający na istnieniu dystryktów przemysłowych. Specjalne strefy ekonomiczne do tej pory i lokalizacje przedsiębiorstw to lokacje dystryktów przemysłowych. Tam niekoniecznie powstają sieci, jeżeli powstają to sieci pomiędzy filiami i podwykonawcami danego przedsiębiorstwa, więc trudno to nazwać nowoczesną gospodarką. Natomiast chodzi o to, aby tę sieć zmieniać w kierunku szerszej współpracy, w tym z podmiotami z ośrodka centralnego zgodnie z teorią centrum i peryferii.

Jeżeli chodzi o zjawiska kluczowe, to mamy tutaj (na slajdzie) wyjaśnienie czym są centra rozwoju, czym są peryferie, także definicję rozwoju, która koncentruje się na biegunach wzrostu, biegunach rozwoju, tzw. lokomotywach rozwoju, które kreują innowacje, a następnie przeciągają je w kierunku regionu. Następuje proces dyfuzji innowacji, który charakteryzuje się pewną etapowością. Na początku jest to zagarnianie korzyści przez centrum i jest to niepokojące, ta faza, która jest dosyć trudna. Z punktu widzenia regionu kreowanie instytucji centralnych w regionie, poza centrum, poza miastem metropolitalnym, budzi często takie skojarzenia, że jest to zagarnianie terenów peryferyjnych.

Następny etap – umocnienie decydującej pozycji centrum, nad tym utyskuje wielu przedstawicieli samorządu lokalnego i nad tym my dyskutujemy i to są rzeczywiście te trudne fazy. Natomiast następne etapy to jest już rozszerzanie się metropolii i wpływu metropolii dzięki innowacjom. Potem następuje przyspieszenie rozwoju pozacentralnych ośrodków, a wreszcie następuje wykreowanie liderów lokalnych i pojawienie się nowych jakości, nowej wartości. To jest proces długotrwały, ale jest możliwy i pożądany jeżeli jest poparty stosowną polityką interregionalną. Tutaj widzą państwo przykład Paryża, nie wiem czy te kolory są dostatecznie czytelne, ale strefa czerwona to są bieguny wzrostu, strefa fioletowa, bezpośrednio uzależnione otoczenia tych biegunów od samych centrów. Proszę zauważyć, tutaj – chodzi o tę obwódkę ciemną – tutaj jest Paryż i jego najbliższy obszar metropolitalny, czyli tzw. 'mała korona', tą zieloną granicą jest zaznaczona tzw. 'wielka korona Paryża', która sięga – można bez przesady powiedzieć setek kilometrów. Sfery niebieskie to są bieguny wzrostu strefy wiejskiej. Czyli też celem adaptacji rozwoju w świetle tych rozwiązań jest wykreowanie takiej mapy biegunów, aby pojawiły się one również na wsiach. Sfery pomarańczowe to ściśle powiązane obszary funkcjonalne, czyli stąd dojeżdżają do centrów ludzie do pracy, stąd wychodzą przedsiębiorcy, którzy współpracują z centrum.

Jeszcze przykład Hiszpanii. Andaluzja – tam mieszka prawie jedna trzecia mieszkańców Hiszpanii. Wskazuję na ten układ, aby przypomnieć jak to wygląda. Sewilla jest miastem metropolitalnym i Malaga ponieważ liczą ponad milion mieszkańców (chodzi o metropolię i jej otoczenie). Natomiast tutaj proszę zobaczyć jak wyglądają PKB *per capita* tych obszarów metropolitalnych w relacji do PKB *per capita* Andaluzji. Rzeczywiście, to nieco więcej, ale proszę spojrzeć to są niewielkie różnice, w dodatku w czasie niewiele zmieniające się. Albo fluktuacyjne, albo nawet ukazujące zmniejszającą rolę danego ośrodka metropolitalnego. Ale nie chodzi tu tylko o Andaluzję, ale także o Katalonię. Barcelona traci w stosunku do regionu, Walencja, początkowo w tych latach wzrasta, potem traci. Proszę też zauważyć, że 1998 i 1999 rok to jest przed-

dzień kryzysu, natomiast lata 2000–2001 to jest, można powiedzieć, kryzys gospodarczy światowy i tutaj to otoczenie ma się silniej niż metropolia i jej bezpośrednie otoczenie funkcjonalne.

Tutaj widzimy kwestię (kolejny slajd), którą pomijamy. Zmienia się struktura ludnościowa w tych państwach europejskich, które podnoszą swój poziom życia. Do Hiszpanii przybyło tylko w tych badanych latach (1998–2001) dwa miliony imigrantów – oficjalnie. Do tej pory już można mówić o czterech milionach. Z tym, że układ ten wygląda tak, że jedna trzecia to są reemigranci, którzy przyjeżdżają z Francji, ale także z Ekwadoru, Kolumbii z tych państw zamorskich. I Ci reemigranci są doskonale zasymilowani.

Druga znaczna grupa to są tzw. Maruecos. Ogólnie w statystyce ujmuje się rezydentów krajów afrykańskich, głównie są to rzeczywiście ci którzy legitymują się jako Marokańczycy, gdyż mają większą możliwość osiedlenia się w Hiszpanii legalnie. Proszę zauważyć jak wygląda ten rozkład chociażby w Andaluzji. Tutaj są różne nacje, ponieważ Andaluzja ma to do siebie, że osiedla się wielu Niemców i Anglików (ogólnie Brytyjczyków). Na terenach nadmorskich osiedlają się intensywnie. Natomiast w sferę Sewilli – miasta metropolitalnego okazuje się, że ten układ nie wygląda już tak dobrze. Okazuje się, że ona nie ma aż takiego efektu przyciągania jakiego moglibyśmy się spodziewać. Liczba imigrantów nominalnie jest zbliżona do niemietropolitalnych prowincji, ale w ujęciu procentowym ich udział w populacji jest znacznie mniejszy.

Tu proszę państwa widzimy na koniec kolumny ilustrujące sytuację tych dwóch metropolitalnych prowincji. Proszę zauważyć, że ich udział w PKB całej Andaluzji jest w zasadzie stały i to w okresie ośmioletnim. Dlatego jeżeli chodzi o efekty wymywania, 'wysuszania' regionu są to *de facto* obawy płonne. Rozwój obszaru metropolitalnego, czy samej metropolii, nie odbywa się w praktyce kosztem regionu.

Według mojej najlepszej wiedzy początkowo mogą następować (tak jak wszędzie) pewne lokalne, regionalne przesunięcia, ale nie jest to przesądzone. Można powiedzieć, że w drodze rozwoju wspieranego przez władze publiczne i kierowanego wizją dyfuzji innowacji równowaga w regionie stanie się faktem a Dolny Śląsk skorzysta na rozwoju Wrocławia.

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek
– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

**CZY DOLNY ŚLĄSK
MOŻE SKORZYSTAĆ
Z ROZWOJU WROCŁAWIA**

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

***Czy Dolny Śląsk może skorzystać
z rozwoju Wrocławia -***

- porównanie doświadczeń hiszpańskich

dr Krzysztof Szolek

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek *Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?*

• Podstawa teoretyczna:

Teoria centrum i peryferii

J. Friedmana

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek *Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?*

• Teoria centrum i peryferii J. Friedmana

Pojęcia kluczowe:

centra rozwoju – obszary o dużym zagęszczeniu innowacji;
autorytarne względem peryferii

peryferie – pozostałe obszary, zależne od centrów rozwoju, na
których innowacje są absorbowane i modyfikowane

- *Teoria centrum i peryferii J. Friedmana*

Pojęcia kluczowe:

centra rozwoju – obszary o dużym zagęszczeniu innowacji;
autorytarne względem peryferii

peryferie – pozostałe obszary, zależne od centrów rozwoju, na
których innowacje są absorbowane i modyfikowane

Rozwój to ciągły skumulowany proces, zachodzący w przestrzeni, którego sekwencje pojawiają się na skutek innowacji, w wyniku których powstają bieguny wzrostu (centra rozwoju), a następnie rozległy system innowacji, obejmujący peryferia

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek
– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

**CZY DOLNY ŚLĄSK
MOŻE SKORZYSTAĆ
Z ROZWOJU WROCŁAWIA**

- *Proces dyfuzji innowacji – poszczególne etapy:*
- *Centrum ogarnia peryferie instytucjami i uzależnia je od siebie;*

- *Proces dyfuzji innowacji – poszczególne etapy:*
- *Centrum ogarnia peryferie instytucjami i uzależnia je od siebie;*
- *Umocnienie dominującej pozycji centrum nad peryferiami umożliwia obiektywny mechanizm polaryzacji;*

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek

– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

CZY DOLNY ŚLĄSK MOŻE SKORZYSTAĆ Z ROZWOJU WROCŁAWIA

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

- *Proces dyfuzji innowacji – poszczególne etapy:*
- *Centrum ogarnia peryferie instytucjami i uzależnia je od siebie;*
- *Umocnienie dominującej pozycji centrum nad peryferiami umożliwia obiektywny mechanizm polaryzacji;*
- *Innowacje rozszerzają się z centrum na peryferie dzięki dyfuzji i przepływowi informacji;*

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

- *Proces dyfuzji innowacji – poszczególne etapy:*
- *Centrum ogarnia peryferie instytucjami i uzależnia je od siebie;*
- *Umocnienie dominującej pozycji centrum nad peryferiami umożliwia obiektywny mechanizm polaryzacji;*
- *Innowacje rozszerzają się z centrum na peryferie dzięki dyfuzji i przepływowi informacji;*
- *Dyfuzja innowacji zostaje przyspieszona dzięki elitom z centrum (o ile chcą one zapobiegać konfliktom); zmniejsza się i zanika uzależnienie peryferii od centrum*

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

- *Proces dyfuzji innowacji – poszczególne etapy:*
- *Centrum ogarnia peryferie instytucjami i uzależnia je od siebie;*
- *Umocnienie dominującej pozycji centrum nad peryferiami umożliwia obiektywny mechanizm polaryzacji;*
- *Innowacje rozszerzają się z centrum na peryferie dzięki dyfuzji i przepływowi informacji;*
- *Dyfuzja innowacji zostaje przyspieszona dzięki elitom z centrum (o ile chcą one zapobiegać konfliktom); zmniejsza się i zanika uzależnienie peryferii od centrum*
- *Zwiększa się rola liderów lokalnych – innowatorzy lokalni kreują własną działalność innowacyjną*

czwartek, 22 marca 2007

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

Strefy czerwone - bieguny wzrostu, gminy miejskie, centra urbanizacji

Strefy fioletowe - obszary silnej, bezpośredniej polaryzacji biegunu wzrostu

Strefy niebieskie - bieguny wzrostu przestrzeni wiejskiej

Strefy pomarańczowe - peryferie miast powiązane z nimi funkcjonalnie

CZY DOLNY ŚLĄSK MOŻE SKORZYSTAĆ Z ROZWOJU WROCŁAWIA

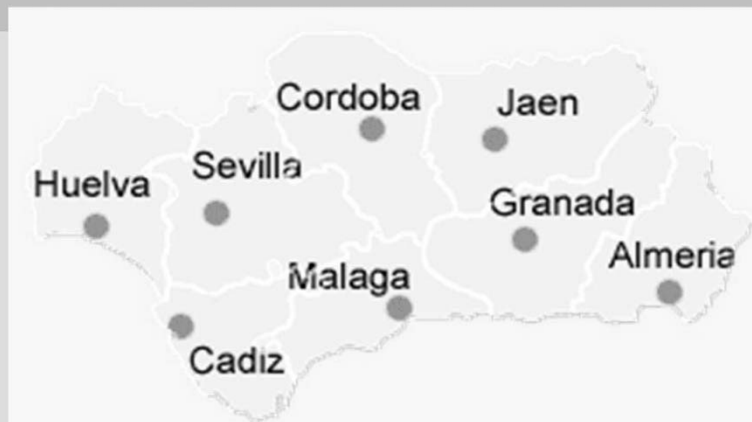
VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

Mapa Andaluzji wg podziału na prowincje

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

Mapa Andaluzji wg podziału na prowincje

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek

– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

CZY DOLNY ŚLĄSK MOŻE SKORZYSTAĆ Z ROZWOJU WROCŁAWIA

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

Tabela: PKB *per capita* wybranych regionów autonomicznych i ich obszarów metropolitalnych w latach 1998 – 2001 (w Euro)

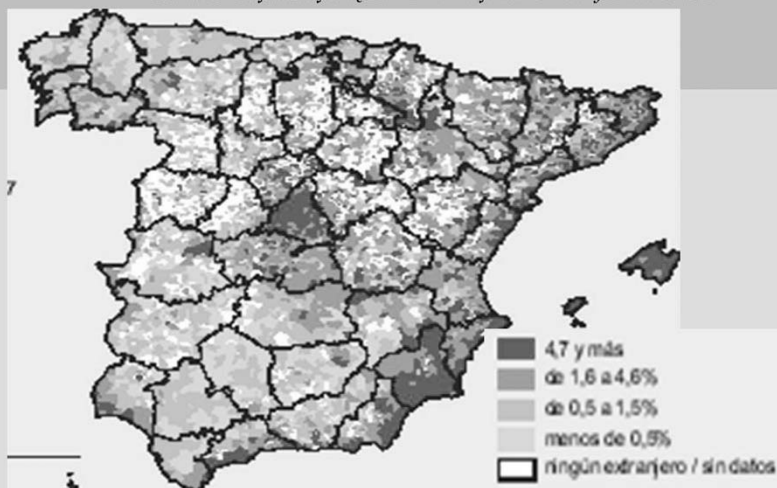
Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001
ANDALUZJA	9723	10300	11159	11870
Prowincja Malagi	9953	10713	11560	12399
Prowincja Sewilli	10030	10533	11385	12142
Malaga/ANDALUZJA w %	102,37	104,01	103,59	104,46
Sewilla/ANDALUZJA w %	103,16	102,26	102,03	102,29
KATALONIA	16040	17027	18054	18924
Prowincja Barcelony	16044	17053	18050	18793
Barcelona/KATALONIA w %	100,02	100,15	99,98	99,31
REGION WALENCJI (Comunidad Valenciana)	12630	13386	14321	15144
Prowincja Walencji	12841	13853	14904	15729
Walencja/REGION WALENCJI w %	101,67	103,49	104,07	103,86

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

Tabela: PKB *per capita* wybranych regionów autonomicznych i ich obszarów metropolitalnych w latach 1998 – 2001 (w Euro)

Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001
ANDALUZJA	9723	10300	11159	11870
Prowincja Malagi	9953	10713	11560	12399
Prowincja Sewilli	10030	10533	11385	12142
Malaga/ANDALUZJA w %	102,37	104,01	103,59	104,46
Sewilla/ANDALUZJA w %	103,16	102,26	102,03	102,29
KATALONIA	16040	17027	18054	18924
Prowincja Barcelony	16044	17053	18050	18793
Barcelona/KATALONIA w %	100,02	100,15	99,98	99,31
REGION WALENCJI (Comunidad Valenciana)	12630	13386	14321	15144
Prowincja Walencji	12841	13853	14904	15729
Walencja/REGION WALENCJI w %	101,67	103,49	104,07	103,86

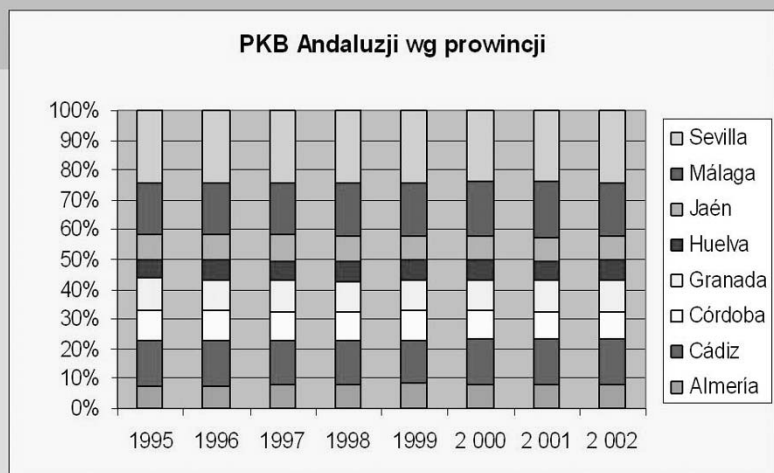
VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
K.Szolek Czy Dolny Śląsk może skorzystać z rozwoju Wrocławia?

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek
– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

CZY DOLNY ŚLĄSK MOŻE SKORZYSTAĆ Z ROZWOJU WROCŁAWIA

• **Dziękuję za uwagę**

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek
– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

**CZY DOLNY ŚLĄSK
MOŻE SKORZYSTAĆ
Z ROZWOJU WROCŁAWIA**

Zmiany gospodarcze regionu na przykładzie Andaluzji w okresie przystępowania Hiszpanii do struktur europejskich

Rys. Mapa Andaluzji wg podziału na prowincje

**Tabela. Produkcja przemysłowa i wskaźnik zmian rocznych produkcji
przemysłowej Andaluzji na tle Hiszpanii w latach 1981-1992**

lata	Wartość produkcji przemysłowej Andaluzji (w mln peset)	Zmiany roczne (%)	Wartość produkcji przemysłowej Hiszpanii (w mln peset)	Zmiany roczne (%)	Udział Andaluzji w produkcji przemysłowej Hiszpanii
1981	2486780		23771010		10.46 %
1982	2437912	-1.97	23141118	-2.65	10.53 %
1983	2548303	4.53	24010199	3.76	10.61 %
1984	2404796	-5.63	22914878	-4.56	10.49 %
1985	2593995	7.87	23736449	3.59	10.92 %
1986	2354629	-9.23	23288566	-1.89	10.11 %
1987	2506565	6.45	25178425	8.11	9.95 %
1988	2657072	6.00	27384827	8.76	9.70 %
1989	2769512	4.23	29416884	7.42	9.41 %
1990	2875119	3.81	29991383	1.95	9.58 %
1991	3045549	5.93	32680266	8.97	9.32 %
1992	2986365	-1.94	30967631	-5.24	9.64 %

Tabela. Wskaźniki zmian wielkości produkcji przemysłowej Andaluzji wg sektorów w latach 1981-1992

SEKTOR	1981-1985	1986-1990	1991-1992	1981-1992
S1 – Gospodarka wodna i energetyczna	23.81	10.60	6.33	45.59
S2 – Przemysł wydobywczy i rafineryjny	3.07	-33.87	3.12	-29.64
S3 – Produkcja i wstępna obróbka metali	29.38	17.43	-2.3	48.70
S4 – Produkcja i obróbka pozostałych minerałów	-39.34	43.61	13.75	-0.91
S5 – Przemysł chemiczny	61.75	-19.87	-7.85	19.44
S6 – Obróbka wtórna metali	-0.18	15.11	22.70	40.99
S7 – Przemysł maszynowy (nieelektryczny)	-25.86	30.90	13.00	9.67
S8 – Przemysł maszyn biurowych	-10.07	30.67	31.84	54.92
S9 – Transport	-39.55	158.93	-11.26	38.91
S10 – Przemysł przetwórstwa żywności	9.92	17.29	3.94	34.01
S11 – Przemysł tekstylny	-22.98	15.80	5.59	-5.84
S12 – Przemysł papierniczy i artykułów poligraficznych	9.09	32.39	-4.67	37.69
S13 – Przemysł gumowy i tworzyw sztucznych	88.45	-5.27	34.67	140.41
S14 – Przemysł obróbki drewna i korka	-22.27	52.36	18.78	40.67
S15 – Inne przemysły	-30.02	151.18	25.70	120.94
RAZEM	4.31	10.84	3.87	20.09

Tabela. Wskaźniki zmian wielkości produkcji przemysłowej Hiszpanii wg sektorów w latach 1981-1992

SEKTOR	1981-1985	1986-1990	1991-1992	1981-1992
S1 – Gospodarka wodna i energetyczna	19.89	8.20	-1.03	28.39
S2 – Przemysł wydobywczy i rafineryjny	0.88	-32.96	6.94	-27.68
S3 – Produkcja i wstępna obróbka metali	-2.64	5.87	-8.53	-5.72
S4 – Produkcja i obróbka pozostałych minerałów	-25.51	39.01	8.13	11.97
S5 – Przemysł chemiczny	20.50	36.06	3.25	69.28
S6 – Obróbka wtórna metali	-14.35	40.89	-0.36	20.24
S7 – Przemysł maszynowy (nieelektryczny)	-12.43	41.27	-7.37	14.60
S8 – Przemysł maszyn biurowych	4.76	43.82	-5.64	42.16
S9 – Transport	8.68	74.00	11.61	111.05
S10 – Przemysł przetwórstwa żywności	3.65	25.72	7.29	39.81
S11 – Przemysł tekstylny	-13.69	16.79	-2.29	-1.51
S12 – Przemysł papierniczy i artykułów poligraficznych	1.15	57.32	6.54	70.13
S13 – Przemysł gumowy i tworzyw sztucznych	-0.94	44.13	2.04	45.70
S14 – Przemysł obróbki drewna i korka	-20.04	48.28	1.71	20.60
S15 – Inne przemysły	-17.11	63.15	9.59	48.21
RAZEM	-0.15	26.35	3.26	30.27

Tabela. Wydatki na badania i rozwój w wybranych regionach Hiszpanii wg udziałów przedsiębiorstw, ośrodków naukowych i instytucji publicznych w stosunku do wartości dodanej brutto w wybranych latach

		1983	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
	Przedsiębiorstwa	0,0417	0,1499	0,1294	0,1624	0,1672	0,1647	0,1559	0,1464
ANDALUZJA	Ośrodki naukowe		0,1015	0,0968	0,1388	0,1824	0,2051	0,2193	0,2876
	Instytucje publiczne	0,2372	0,1139	0,1341	0,1307	0,1284	0,1231	0,1258	0,1136
	RAZEM	0,2789	0,3653	0,3604	0,4319	0,4779	0,4929	0,5010	0,5476
	Przedsiębiorstwa	0,2451	0,3498	0,1249	0,3213	0,2876	0,3352	0,3065	0,3212
KASTYLIA	Ośrodki naukowe		0,0962	0,1169	0,1532	0,1703	0,1942	0,2058	0,3109
	Instytucje publiczne	0,1430	0,0291	0,0444	0,0319	0,0375	0,0551	0,0556	0,0468
	RAZEM	0,3882	0,4751	0,2862	0,5072	0,4955	0,5847	0,5421	0,6790
	Przedsiębiorstwa	0,3995	0,4513	0,5080	0,5833	0,5481	0,6568	0,6911	0,6741
KATALONIA	Ośrodki naukowe		0,0822	0,0761	0,1242	0,1342	0,1511	0,1742	0,2488
	Instytucje publiczne	0,0133	0,0408	0,0800	0,0839	0,0811	0,0958	0,1004	0,1034
	RAZEM	0,5326	0,5743	0,6693	0,8002	0,7694	0,9118	0,9657	1,0263
	Przedsiębiorstwa	0,2349	0,3614	0,3745	0,4353	0,4547	0,5242	0,5221	0,4059
HISPANIA	Ośrodki naukowe		0,0939	0,1014	0,1474	0,1647	0,1846	0,2071	0,2838
	Instytucje publiczne	0,0222	0,1613	0,1719	0,1776	0,1834	0,1877	0,1982	0,1964
	RAZEM	0,4623	0,6166	0,6537	0,5665	0,8072	0,9015	0,9275	0,9762

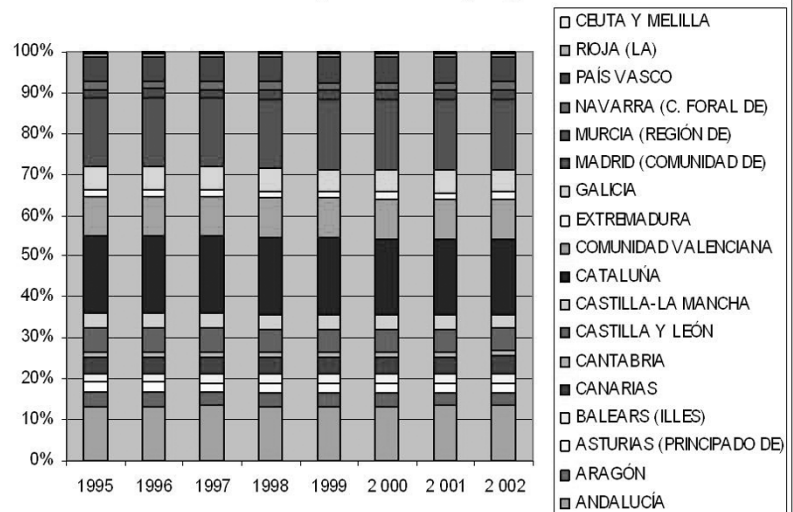

dr Krzysztof Szolek

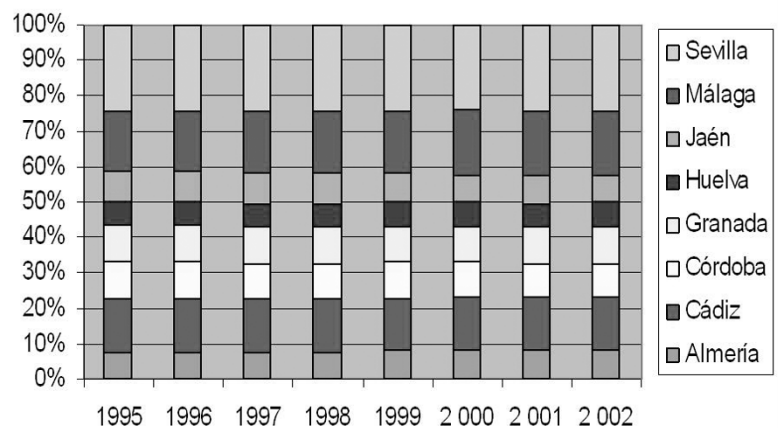
– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

CZY DOLNY ŚLĄSK MOŻE SKORZYŚTAĆ Z ROZWOJU WROCŁAWIA

PKB w Hiszpanii - udziały regionów

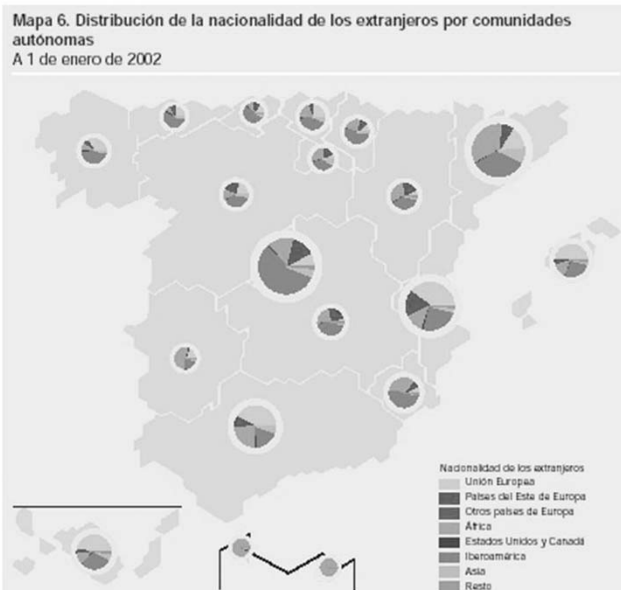
PKB Andaluzji wg prowincji

czwartek, 22 marca 2007

dr Krzysztof Szolek
– Akademia Ekonomiczna
we Wrocławiu

CZY DOLNY ŚLĄSK MOŻE SKORZYSTAĆ Z ROZWOJU WROCŁAWIA

	Total		Varones		Mujeres		Índice de masculinidad (Número de varones por cada 100 mujeres)	
	1998	2002	1998	2002	1998	2002	1998	2002
Total Nacional	637.085	1.977.944	322.261	1.048.177	314.824	929.767	102,36	112,7
Andalucía	99.781	212.202	51.451	113.411	48.330	98.792	106,46	114,8
Aragón	7.846	44.028	4.194	25.469	3.652	18.559	114,84	137,2
Asturias (Principado de)	6.029	14.846	3.004	6.719	3.025	8.127	99,31	82,7
Baleares (Illes)	38.093	99.744	17.868	51.120	20.224	48.624	88,35	105,1
Canarias	55.218	143.138	26.941	73.347	28.277	69.791	95,28	105,1
Cantabria	3.147	10.334	1.481	4.924	1.666	5.410	88,90	91,0
Castilla-La Mancha	9.854	48.123	5.192	27.684	4.663	20.439	111,34	135,4
Castilla y León	15.121	42.640	7.218	21.040	7.903	21.600	91,33	97,4
Cataluña	121.361	382.067	64.669	211.902	56.691	170.165	114,07	124,5
Comunidad Valenciana	102.118	301.143	51.480	161.815	50.638	139.328	101,66	116,1
Extremadura	4.082	15.125	2.326	9.227	1.756	5.897	132,46	156,5
Galicia	19.693	42.462	9.665	20.037	10.028	22.425	96,38	89,4
Madrid (Comunidad de)	115.202	444.440	54.113	217.996	61.089	226.444	88,58	96,3
Murcia (Región de)	11.916	83.511	8.460	52.846	3.456	30.665	244,79	172,3
Navarra (Comunidad Foral de)	4.313	30.686	2.289	17.434	2.024	13.253	113,09	131,5
País Vasco	15.198	38.408	7.682	19.541	7.516	18.867	102,21	103,6
Rioja (La)	2.539	15.288	1.440	9.009	1.099	6.278	131,03	143,5
Ceuta	3.114	3.334	1.663	1.762	1.451	1.572	114,61	112,1
Melilla	2.460	6.425	1.125	2.895	1.335	3.530	84,27	82,0

czwartek, 22 marca 2007

Wojciech Małecki
Henryk Puchała
– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
21 – 23 marca 2007, Kudowa Zdrój

Wojciech Małecki
Henryk Puchała

Mapa edukacyjna Dolnego Śląska na podstawie wyników egzaminów gimnazjalnych i maturalnych

**Mapa edukacyjna Dolnego Śląska
na podstawie wyników egzaminów gimnazjalnych i maturalnych**

Miejsce egzaminów zewnętrznych w kształceniu

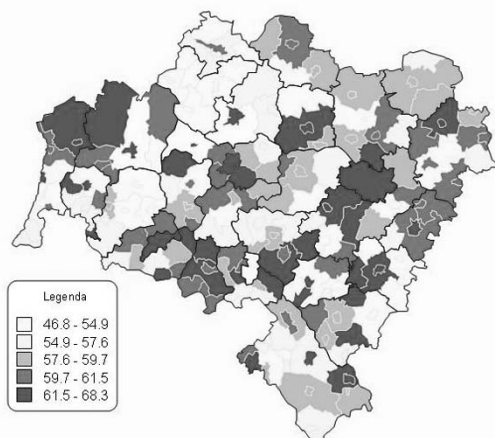
- 1.O czym mówią wyniki egzaminów**
- 2.Zróżnicowanie wyników egzaminu gimnazjalnego**
- 3.Wyniki matury**
- 4.Problemy**

1.

Średnia łatwość egzaminu gimnazjalnego w 2006 r. według gmin
część humanistyczna

1

czwartek, 22 marca 2007

Wojciech Małecki

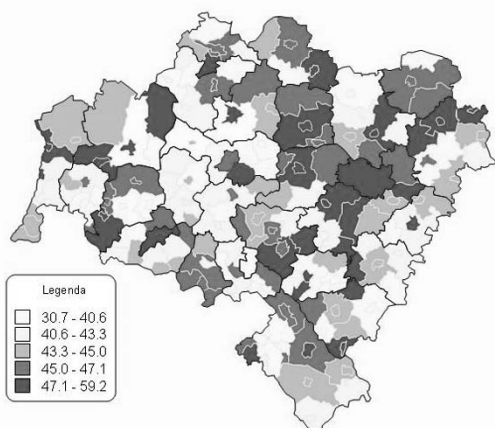
Henryk Puchała

– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

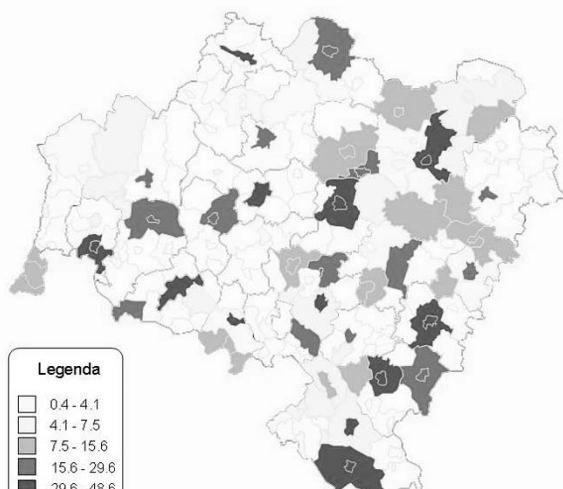
MAPA EDUKACYJNA DOLNEGO ŚLĄSKA NA PODSTAWIE WYNIKÓW EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH I MATURALNYCH

Średnia łatwość egzaminu gimnazjalnego w 2006 r. według gmin
część mat-przyrodnicza

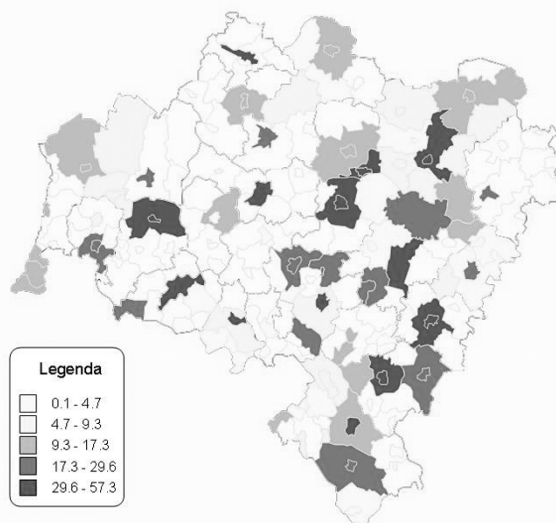
Egzamin gimnazjalny 2006 - część humanistyczna
Rozpiętość średniej łatwości szkół

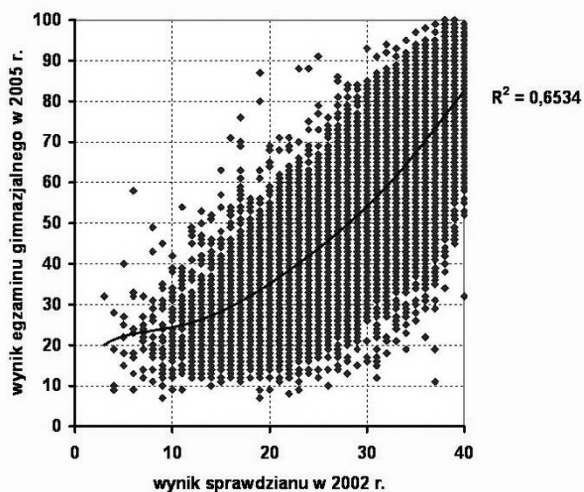
Wojciech Małecki
Henryk Puchała
– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

Egzamin gimnazjalny 2006 - część mat-przyrodnicza
Rozpiętość średniej łatwości szkół

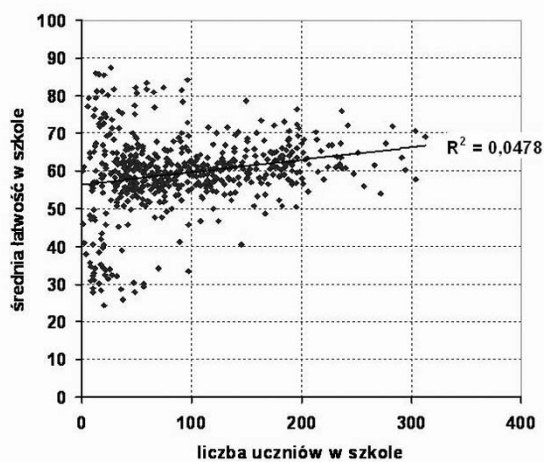
Korelacja

Szkola

Egzamin gimnazjalny 2006 - cz. humanistyczna

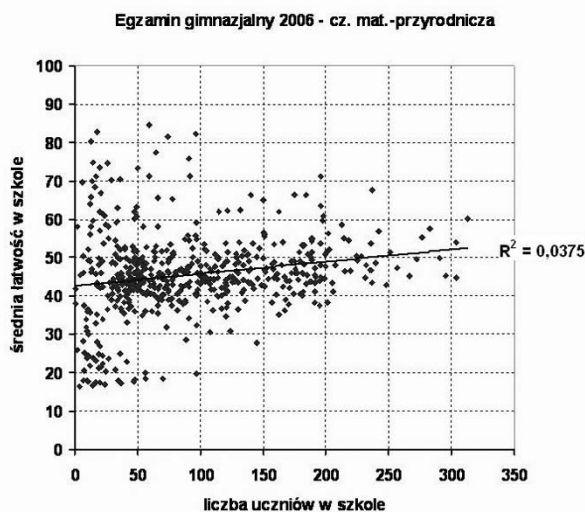

Wojciech Małecki

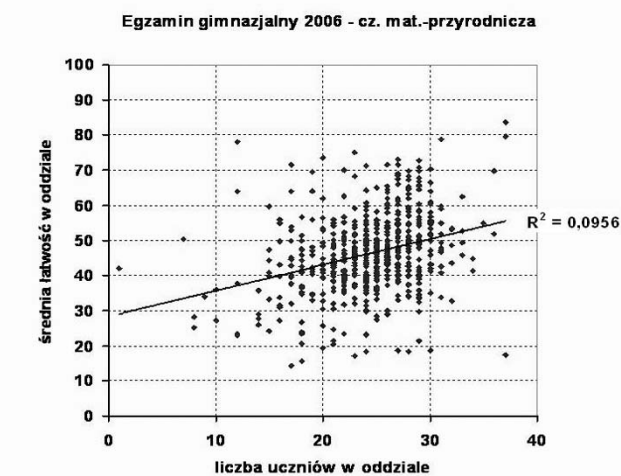
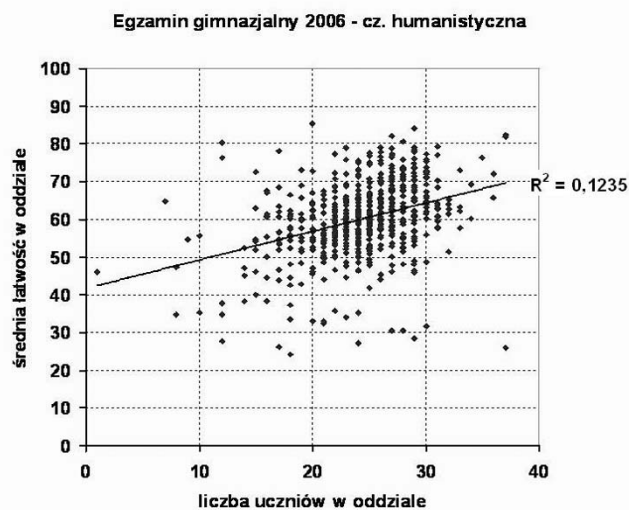
Henryk Puchala

– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

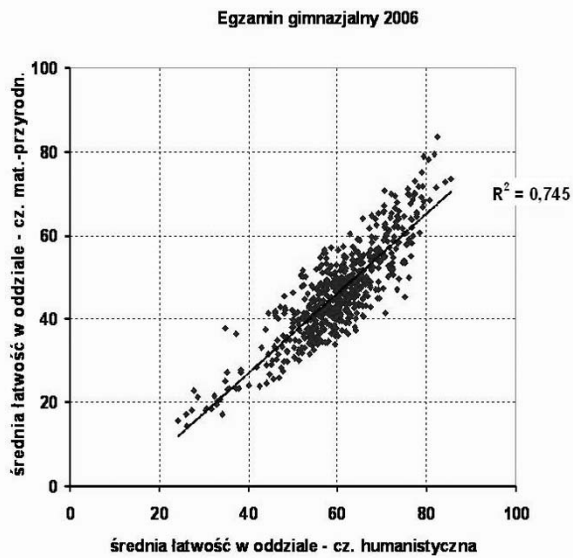
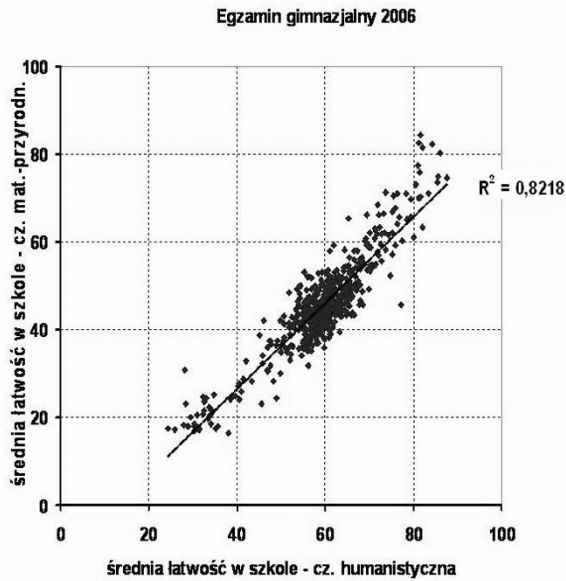
Oddział

czwartek, 22 marca 2007

Wojciech Małecki
Henryk Puchała
– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

MAPA EDUKACYJNA DOLNEGO ŚLĄSKA NA PODSTAWIE WYNIKÓW EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH I MATURALNYCH

Wyniki egzaminów zewnętrznych w polskich szkołach - Szkoła

Strona 1 z 3

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Jak uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów radzą sobie z egzaminami zewnętrznymi?

Strona 1 z 3 Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

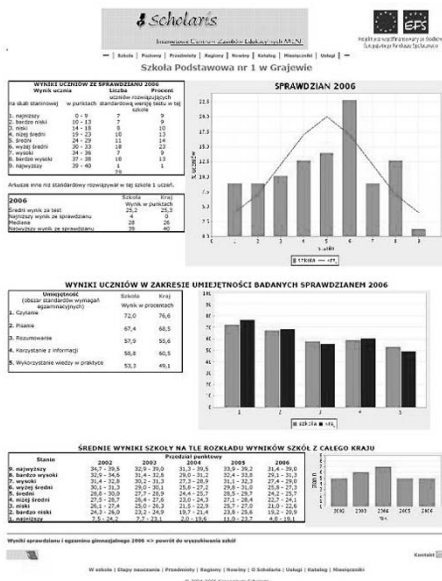
Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego 2006

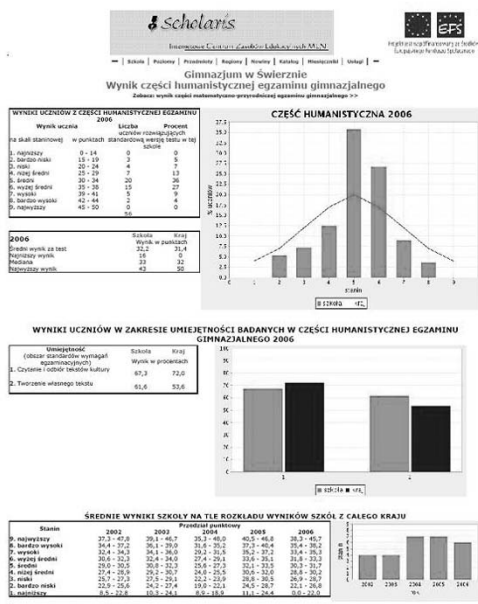

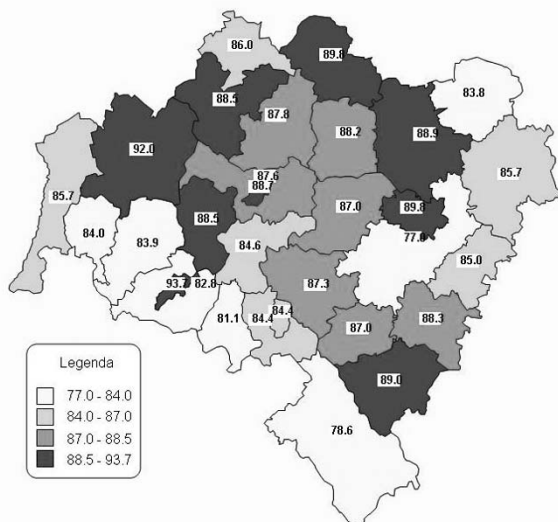
czwartek, 22 marca 2007

Wojciech Małecki
Henryk Puchala
– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

MAPA EDUKACYJNA DOLNEGO ŚLĄSKA NA PODSTAWIE WYNIKÓW EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH I MATURALNYCH

Zdawalność egzaminu maturalnego w 2006 r.

Wojciech Małecki

Henryk Puchała

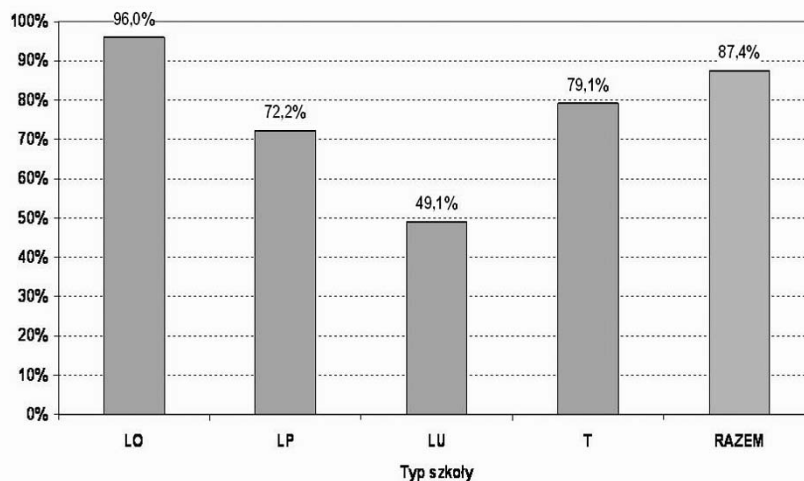
– Okręgowa Komisja

Egzaminacyjna we Wrocławiu

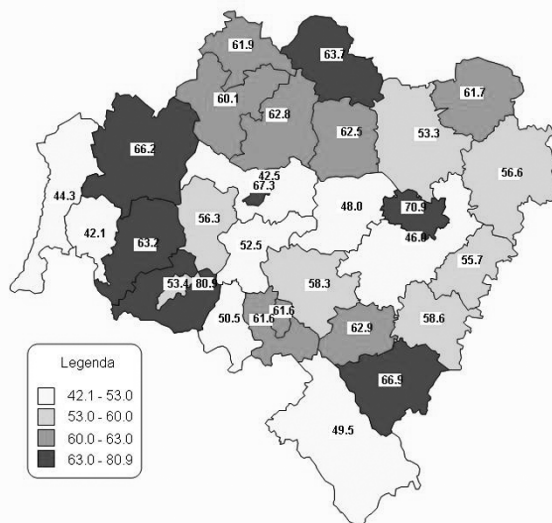
**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

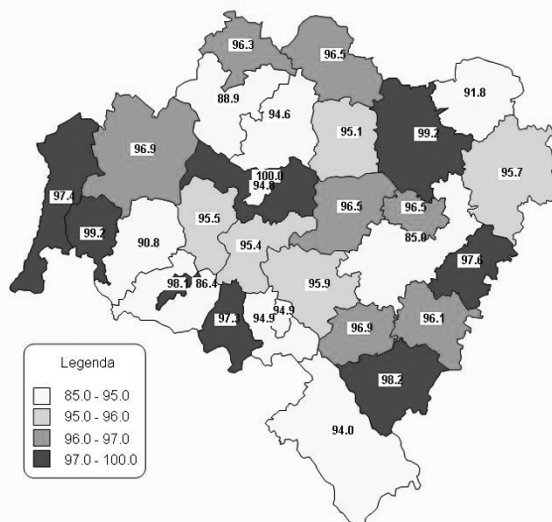
**Zdawalność egzaminu maturalnego w 2006 r.
(zdający po raz pierwszy)**

Udział LO w liczbie zdających egzamin maturalny w 2006 r.

**Zdawalność egzaminu maturalnego w 2006 r.
licea ogólnokształcące**

czwartek, 22 marca 2007

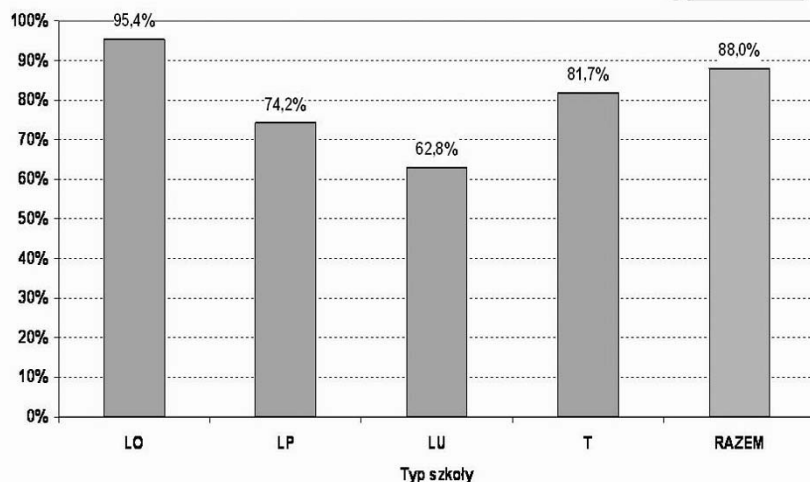
Wojciech Małecki

Henryk Puchala

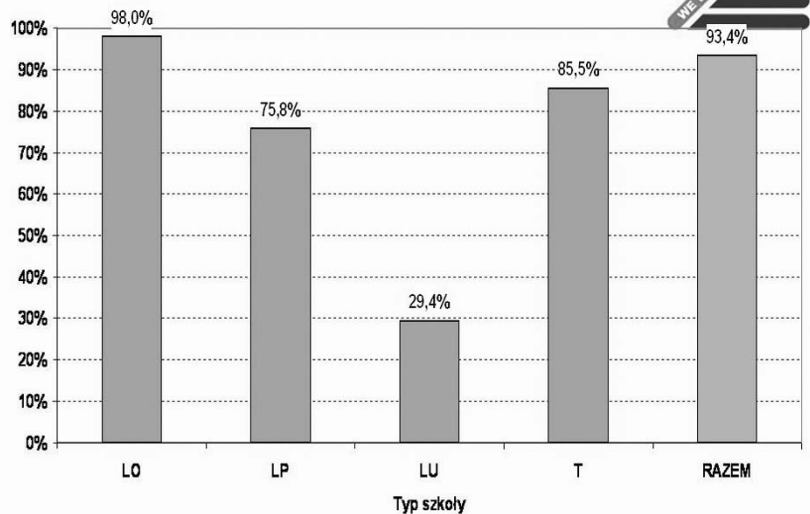
– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

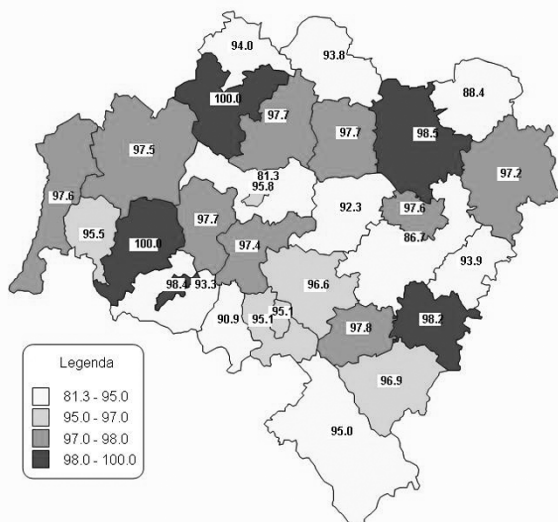
Zdawalność egzaminu pisemnego z języka polskiego w 2006 r.
(zdający po raz pierwszy)

Zdawalność egzaminu z matematyki w 2006 r.
(zdający po raz pierwszy)

Zdawalność egzaminu maturalnego z matematyki w 2006 r.

Wojciech Małecki

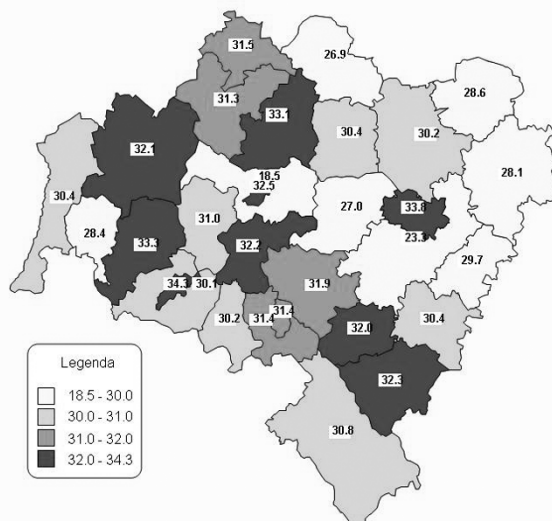
Henryk Puchała

– Okręgowa Komisja

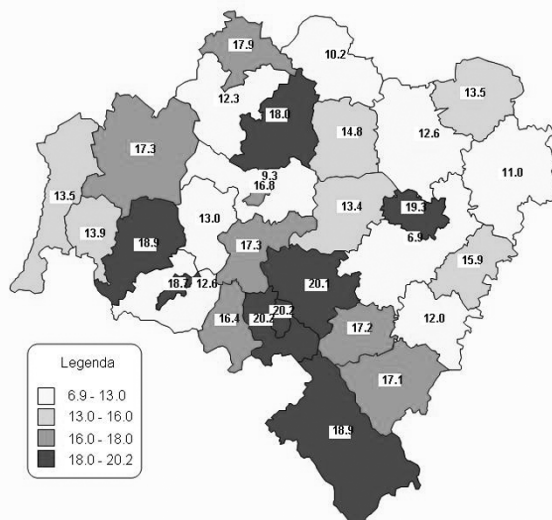
Egzaminacyjna we Wrocławiu

**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

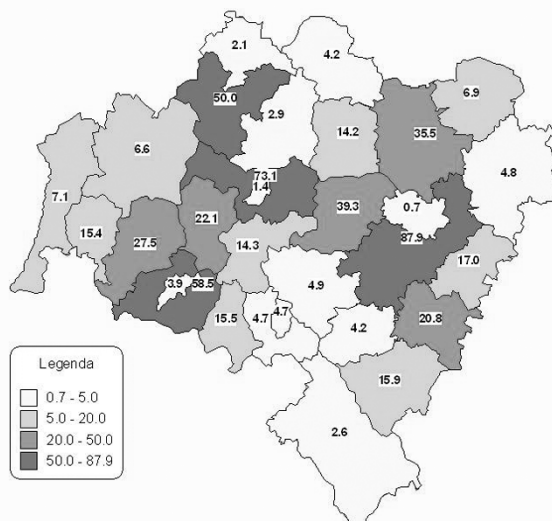
**Średnia latwość egzaminu maturalnego z matematyki w 2006 r.
poziom podstawowy**

**Średnia latwość egzaminu maturalnego z matematyki w 2006 r.
poziom rozszerzony**

**Odsetek absolwentów gimnazjum z 2003 r.
którzy zdawali egzamin maturalny w 2006 r. w innym powiecie**

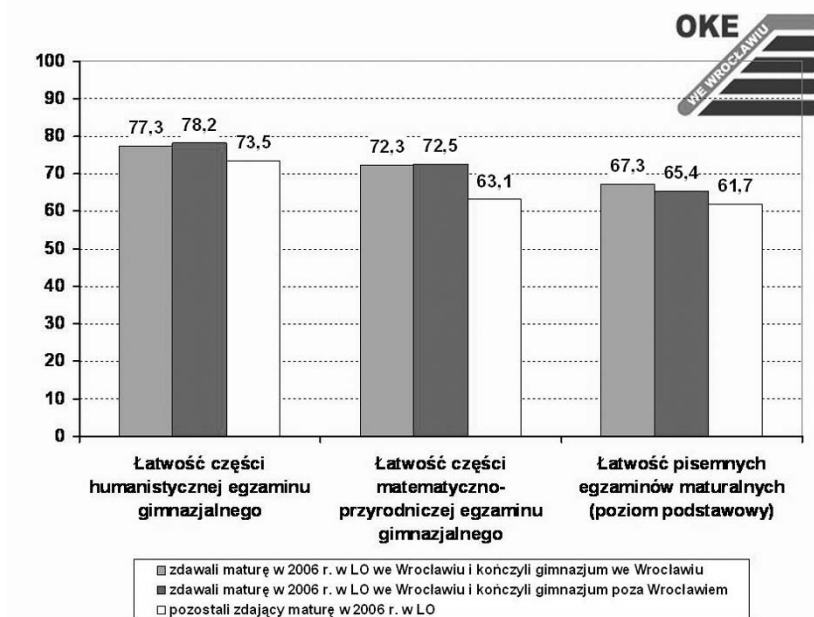
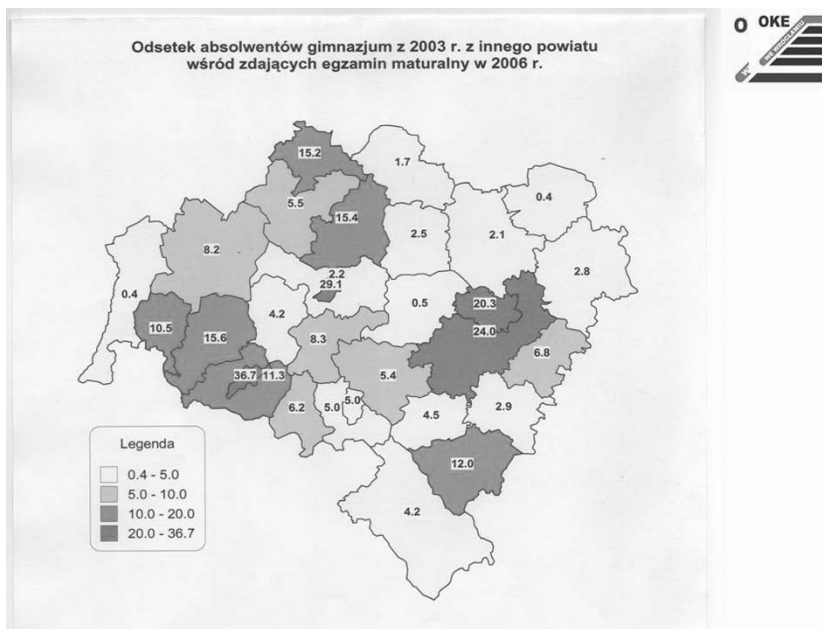
czwartek, 22 marca 2007

Wojciech Małecki

Henryk Puchała

– Okręgowa Komisja
Egzaminacyjna we Wrocławiu

**MAPA EDUKACYJNA
DOLNEGO ŚLĄSKA NA
PODSTAWIE WYNIKÓW
EGZAMINÓW
GIMNAZJALNYCH
I MATURALNYCH**

Problemy

- Strategie kształtowania sieci szkół
- Korzystanie z bogactwa danych do doskonalenia edukacji
- Potrzeba analiz i badań

Patryk Wild

– członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Jak zaradzić wykluczeniu informacyjnemu. I po co?

Temat mojego wystąpienia: „Jak zapobiec wykluczeniu informacyjnemu” i dodałem jeszcze od siebie, po co jemu zapobiegać, ponieważ mam wrażenie, że pytanie „po co” rzadko kiedy się pojawia w debatach publicznych.

Parę słów na temat cywilizacji opartej na wiedzy. Otóż badacze cywilizacji historii ewolucji sprecyzowali kilka takich czynników, które są ponadczasowe i które wpływają na rozwój gospodarki i rozwój wszystkich cywilizacji, które do tej pory miały miejsce na ziemi. Takim podstawowym czynnikiem, który bardzo mocno podkreślał np. Adam Smith jest kultura nie rozumiana jednak jako teatry, czy literatura, ale rozumiana szeroko jako zespół przekonań, który organizuje życie poszczególnych społeczności.

Kolejnym ważnym czynnikiem to jest demografia. Otóż rozwój gospodarczy, w ogóle rozwój cywilizacji ludzkich jest możliwy przy osiągnięciu pewnej ilości liczby mieszkańców. I Friedrich von Hayek pod koniec ubiegłego stulecia wysnuł taką teorię, że gdyby przy naszym rozwoju cywilizacji – pisał to pod koniec lat 70-tych – nastąpiło zmniejszenie liczby mieszkańców ziemi np. do miliona, to ludzkość i tak, nawet, gdyby to byli sami profesorowie cofnęła by się do ery kamienia łupanego, choć być może wyjście z tej ery byłoby szybsze.

No i kolejną rzeczą wpływającą na szanse i rozwój społeczności to jest oczywiście technologia też rozumiana szeroko jako poziom wiedzy technologicznej, jako poziom edukacji – to jest rzecz właściwie oczywista. Amerykańscy futurologi Alvin i Heidi Toefler w roku 1975 wydali książkę, której tytuł to 'Szok przyszłości', w której wyodrębniali trzy fale rozwoju ludzkości. Pierwszą fazą była fala agrarna, i ona trwała parę tysięcy lat, pierwsze gospodarki pierwsze ludzkie społeczności cywilizowane oparte były na rozwoju rolnictwa, na tym, że ludzie przeszli do struktur plemiennych, zaczęli tworzyć rolnictwo, magazynować płody rolne, handlować nimi. Potem w XVIII wieku zaczęła się druga fala cywilizacji, którą nazywamy falą industrialną. Każda z tych fal bardzo mocno przekształcała całe społeczności. I ta fala zaczęła ustępować, co zauważyli Toeflerowie w drugiej połowie XX wieku i przepowiedzieli nadejście kolejnej fali, którą nazwali falą cywilizacji informacyjnej.

My dzisiaj żyjemy właśnie w gospodarce opartej na tej fali. Od pierwszego wydania książki Toeflerów minęło 37 lat. Oni przepowiadali nadejście bardzo szybkich, niespotykanych do tej pory prawdopodobnych zmian w funkcjonowaniu naszego świata. Ten świat przez ten czas zmienił się w stopniu niespotykanym nigdy wcześniej. Bez wielkich wojen upadły imperia uznane wcześniej za niezwyciężone. Prawie wszyscy na tej sali urodziliśmy się jako poddani państwa, które Ronald Reagan określił mianem imperium zła, po którym dzisiaj już prawie nic nie zostało; nie chcę powiedzieć, że nie pozostał po nim nawet ślad, ponieważ ślady i blizny po tym kataklizmie będą naprawiały jeszcze kolejne pokolenia. Ale nie ma już tego imperium, a liczyło ono w szczytowym okresie kilkaset milionów niewolników. To co z niego zostało liczy dzisiaj około 130 milionów mieszkańców.

Z biednych państw, tradycyjnie wiązanych z głodem i epidemiami, czy wszystkim co najstraszniejsze, jak Indie, czy Chiny, wykluwają się gospodarcze potęgi, z którymi musimy się liczyć i coraz częściej nie jesteśmy w stanie dotrzymać im tempa. Upadły całe branże przemysłu, np. przemysłu ciężkiego oparte na gospodarce tej drugiej fali (przemysłowej). Widzimy to na przykładzie Wałbrzycha, Nowej Rudy. Na Dolnym Śląsku widać to bardzo boleśnie. Ale powstały całkiem nowe branże gospodarcze, takie jak Internet, telefonia komórkowa. I powstały zupełnie nowe firmy, które dzisiaj znajdują się na liście najbogatszych firm na świecie, które powstały albo zupełnie od zera albo przekształciły się z firm produkujących inne produkty.

Każdy z państwa ma pewnie telefon komórkowy. Jakby 15 lat temu pokazać go, to nie wiedzielibyśmy pewnie do czego to służy. Mój telefon jest produkowany przez firmę Nokia. Ta firma 25 lat temu produkowała kalosze i inny przydany sprzęt gospodarstwa domowego. A dzięki zauważeniu kierunków zmian i trafnym decyzjom dzisiaj jest potentatem w produkcji telefonów i innych bardzo potrzebnych rzeczy. I rzeczywiście wszystkie te zmiany powodują, że jest dużo szans i pojawiają się też nowe zagrożenia, o których się

wcześniej ludziom nie śniło jak choćby np. terroryzm napędzany obłądnymi pogańskimi ideologiami. Ten świat, w którym żyjemy, świat w trzeciej fazie jest bardzo ciekawy, bo on stwarza jednocześnie dużo szans, ale jest też bezlitosny dla tych, którzy szans nie wykorzystują. Którzy nie wykorzystują okazji i nie reagują na zagrożenia.

To co się dzisiaj dzieje w gospodarce można scharakteryzować dwoma hasłami: „kto nie maszeruje ten ginie”, albo hasłem amerykańskich motocyklistów – „jedź szybko albo będziesz ostatni” (Drive fast or be last). Niestety przepustką do tego żeby skorzystać z dobrodziejstw, jakie stwarza gospodarka, czy cywilizacja informacyjna jest po pierwsze dostęp do tej technologii dla jak największej grupy ludzi i umiejętność z korzystania z tego dostępu.

Guru amerykańskich managerów Jack Welsch szef zarządzający General Electric twierdził, że podstawą do rozwoju firmy jest zaangażowanie każdego mózgu w grę, w rynkową grę jaką prowadzą korporacje. Bo ludzie są różni, jedni stale mają dobre pomysły, innym zdarza się dobry pomysł raz na dwadzieścia lat, ale wykorzystanie właśnie tego pomysłu i zaawansowanie każdego mózgu jest sprawą kluczową do osiągnięcia sukcesów.

Jak to wykorzystanie każdego mózgu wygląda w Polsce możemy uświadomić sobie patrząc na dane dotyczące dostępu do Internetu. Kluczem do rozwoju jest dzisiaj dostęp szerokopasmowy do Internetu. I o ile w miastach w Polsce ok. 45 proc. osób ma taki dostęp, to na wsi ten wskaźnik sięga 10–13 proc. Czy każdy mózg uczestniczy w grze? Widać, że nie. Dlaczego tak się dzieje? Dlatego, że na terenach słabo zurbanizowanych, gdzie zaludnienie jest nieduże, nie następuje rozwój rynku telekomunikacyjnego. Rynku, który jest podstawową sprawą do rozwoju wszelkich przedsięwzięć wszelkiej gospodarki trzeciej fali. Firmy telekomunikacyjne – i nie jest to tylko polska specyfika – nie inwestują w obszarach słabo zurbanizowanych, bo to się po prostu im nie opłaca, bo zwrot zainwestowanego kapitału jest za mały. I na tych obszarach, powstaje coś, co się nazywa gettem wykluczenia informacyjnego.

To są standardowe problemy jeżeli chodzi o obszary wiejskie, bo wzrost nakładu w stosunku do inwestycji jest nieduży (identycznie, jak w wodociąg czy kanalizację). Natomiast tu sprawa jest zdecydowanie ważniejsza niż wodociąg czy kanalizacja, bo to szczególnie jest ważne jeżeli chodzi o kraj, w którym 40 proc. ludzi mieszka na obszarach wiejskich, na obszarach, które stają się tym gettem, więc czy możemy sobie pozwolić na to, żeby 40 proc. mieszkańców Polski, czy 30, bo taka jest specyfika Dolnego Śląska, żeby tak duża grupa naszych obywateli nie brała udziału, była wykluczona z uczestnictwa w gospodarce trzeciej fali.

Trzeba oczywiście odpowiedzieć, że nie ma na to przyzwolenia, ale trzeba też od razu postawić pytanie jak temu zaradzić. Otóż na szczęście nie musimy wszystkiego wymyślać od nowa. Na tego typu obszarach, na całym świecie inwestycje w strukturę technologii informacyjnych są współfinansowane z funduszy publicznych i traktowane jest to jako inwestycja w ludzi. Po to, żeby wykorzystać możliwości każdego człowieka, żeby stworzyć mu szansę. I my na Dolnym Śląsku w ramach naszego regionalnego programu operacyjnego też postanowiliśmy iść w tym kierunku.

Mamy dwa główne kierunki działania. Ja się skupię na pierwszym, który będzie polegał na burzeniu murów tego getta, tzn. na zapewnieniu dostępu szerokopasmowego dla obszarów wiejskich. Dla obszarów, na których nie działa rynek telekomunikacyjny. Natomiast działanie drugie, po części powiązane, będzie integracją i poprawą efektywności sektora usług publicznych właśnie dzięki technologiom informacyjnym. W priorytecie 2 'społeczeństwo informacyjne Regionalnego Programu Operacyjnego' jest zarezerwowana olbrzymia kwota nawet jeśli porównamy z innymi priorytetami, bo jest to około 100 mln euro. Jeszcze jak doliczymy do tego wkład krajowy to są pieniądze jakich tutaj w województwie nigdy nie było i to właśnie po to, aby doprowadzić do sytuacji, w której w naszym województwie nie będzie obszarów wykluczenia informacyjnego. Te pieniądze w szczególności będą przeznaczane dla obszarów wiejskich, ale o tym za chwilę. Władze wszystkich szczebli samorządów województwa muszą dołożyć starań by podległe im jednostki administracyjne, czyli szpitale, szkoły korzystały z jak najszerzym stopniu z dobrodziejstw i okazji jakie stwarzają te technologie.

Jak sobie wyobrażamy wdrożenie tego projektu? Projektu, który w tej skali nie był tutaj nigdy realizowany. Nie mamy specjalnych doświadczeń, ale na szczęście jakieś doświadczenia polskie są. Oczywiście na początku musimy zbudować narzędzie, bo dostęp do infrastruktury jest podstawą do tego, żeby ludzie samodzielnie zaczęli podnosić swoje kwalifikacje i zaczęli z tego korzystać. Z drugiej strony, musimy edukować również użytkowników, dostarczać im know how, po to, żeby mogli szybciej, samodzielnie rozwijać się.

Oczywiście musimy jednocześnie w podległych nam instytucjach, bądź poprzez różne mechanizmy finansowania uruchamiać wdrożenie pierwszych dobrych przykładów zastosowania technologii informacyjnych, po to, żeby jak największą liczbę ludzi i użytkowników przyszłych wciągnąć w korzystanie z tej sieci.

Jeżeli chodzi o polskie przykłady jesteśmy krajem dosyć ubogim w doświadczenia. Natomiast nie jest tak, że tych doświadczeń w ogóle nie mamy. Przez pięć lat byłem wójtem gminy, która wdrożyła program informatyzacyjny. Na skalę Polski dosyć niezwykły, natomiast dosyć przeciętny w porównaniu do tego co się dzieje na świecie. Przy okazji tego wdrożenia, wspólnie z naszymi partnerami, pięcioma innymi gminami, Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności i Fundacją Wspomagania Wsi, stworzyliśmy takie rozwiązanie, które jest modelowe. Nie dlatego, że uzurpujemy sobie prawo do tego, że jesteśmy najmądrzejsi, ale dlatego, że jest to po prostu jedyne w skali Polski, systemowe rozwiązanie programu informatyzacyjnego.

Fundacja wspomagania wsi, również za pieniądze Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, wydała taki podręcznik dla samorządowców – to się nazywa metoda Evity. Ja gorąco go państwu polecam. Możecie go mieć za darmo ponieważ jest on dostępny w Fundacji Wspomagania Wsi. Nie powstał on za darmo. To efekt doświadczenia dziesiątek ludzi. To są doświadczenia z wydatkowania milionowych kwot i to są polskie doświadczenia, dlatego myślę, że bardzo cenne. Polecam tę pozycję, również dlatego, że to co mówiłem wcześniej – jest to jedyne systemowe podejście do problemu informatyzacji samorządu, jedyne przynajmniej jakiego znam. Jak wyobrażamy sobie w szczegółach wprowadzenie informatyzacji Dolnego Śląska, czyli tego pierwszego priorytetu, który będzie polegał na likwidacji obszarów wykluczenia informacyjnego. Naszym narzędziem jest RPO, a naszym partnerem są samorządy gmin. Będziemy wspierać projekty samorządów gminnych i będziemy je finansować. Projekty polegające na budowie infrastruktury telekomunikacyjnej na terenach, gdzie jej nie ma. Projekty polegające na podłączeniu szerokopasmowym w szkołach i na wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi w dydaktyce. Oczywiście preferujemy te obszary, które są obszarami wykluczenia informacyjnego, czyli to jest w szczególności program nastawiony na gminy wiejskie i niewielkie ośrodki miejskie. Kolejnym etapem jest dostarczenie narzędzi i na to mamy również wielkie pieniądze w programie finansowania zasobów ludzkich. I to są programy szkoleniowe. Chcielibyśmy, żeby duża część tych priorytetów, środków w tym priorytecie była wydatkowana właśnie na dodatkowe zajęcia dla uczniów, zajęcia dla osób dorosłych na szkolenia z obsługi komputera, a także na szkolenie osób niepełnosprawnych, to też jest grupa przynajmniej teoretycznie, bardzo tym zainteresowana. To też jest grupa wykluczona, grupa, która stanowi kilkanaście procent naszego społeczeństwa, w której jednocześnie bezrobocie wynosi około 80 proc. To bardzo dramatyczne dane, urągające w ogóle cywilizowanemu krajowi. To musimy zmienić.

No i wreszcie zastosowanie tego w praktyce. Ja mam taki obrazek, lekcja językowa z wolontariuszem z Anglii, która się odbyła w jednej z wiejskich szkół w mojej gminie. Jak widać dzieciaki są bardzo zainteresowane taką telekonferencją, takim narzędziem dydaktycznym. Jest to na tyle istotne, że na przykład w kwestii szkolenia językowego to jest największy problem ludzki na terenach wiejskich. Można go rozwiązać bez zatrudnienia drogich nauczycieli.

Oprócz tego planujemy wprowadzić także takie standardowe rozwiązania jak e-urząd, czy rozwiązania informatyczne w medycynie, które naszym zdaniem poprawiają jakość usług, ale one może w mniejszym stopniu będą rzeczywiście wpływały na rozwój tego społeczeństwa informacyjnego. Chcemy również i to jest kolejny komponent, na który będziemy kładli nacisk, doprowadzi do budowy lokalnych i regionalnych platform informacji, w szczególności nastawionych na cele gospodarki. Wydaje nam się, że powinna być stale aktualizowana baza danych podmiotów gospodarczych oraz ich oferta, a także kilkujęzyczna baza ofert inwestycyjnych samorządów na terenie województwa.

Z tego co już powiedziałem, wynika jakie projekty będą preferowane. Po pierwsze nastawione na rozwój technologii informacyjnych, bo w obszarach wiejskich nie działa rynek telekomunikacyjny. Nastawione na rozwój edukacji i promujące rozwiązania IT, szczególnie w gospodarce.

Oczekujemy takich rezultatów jak zwiększenie wartości zasobów ludzkich. Zwiększenie potencjału lokalnych firm i możliwości rozwoju działalności gospodarczych, które wykorzystują technologie informacyjne. Ta możliwość, która stworzy się dzięki infrastrukturze IT to jest zastosowanie telecentrów, czy centrów ASP, które jeżeli będą stworzone np. na obszarach wiejskich, mogą liczyć na dofinansowanie dwukrotnie wyższe niż gdyby były robione w dużych miastach.

Jeżeli chodzi o telecentra, to Dolny Śląsk jest jednym z obszarów, najbardziej preferowanym, ze względu na to, że tutaj nie ma żadnych naleciałości typu gwara, językowych i to jest obszar, który się idealnie do tego nadaje, ze względu na swą infrastrukturę. Jeszcze o projektach, które planujemy za rok, w pierwszym

kwartale 2008 roku i zachęcam wszystkich samorządowców gminnych, żeby pomyśleli o tym, w ten sposób, że jest do duża szansa dla ich społeczności, zwłaszcza, że pieniędzy na drogi gminne, czy powiatowe w praktyce nie będzie, bo tak wynika z naszych działań.

Taką decyzję podjęliśmy, że całość z alokacji na transport będziemy lokowali w obwodnice głównych miast i główne drogi. Na kanalizację trzeba będzie sięgać po pieniądze w większości – niestety takie są przepisy – do sektorowego programu operacyjnego. Natomiast tu jest olbrzymia ilość pieniędzy, chociaż oczywiście nie dla wszystkich – jakby wszystkie gminy wykupiły nie wystarczy na to, co może realnie poprawić ekonomiczny program gminy i wreszcie naszym celem jest to, żeby za 6 do 10 lat nasz region, z regionu, który podlega restrukturyzacji, który ma wielkie problemy stał się jednym z najszybciej rozwijających się obszarów w Europie. Jesteśmy przekonani, że my ten cel jesteśmy w stanie osiągnąć. Ja jestem przekonany, że ten cel osiągniemy i że to będzie taki innowacyjny, aktywny i zdolny Śląsk.

czwartek, 22 marca 2007

Patryk Wild

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

JAK ZAPOBIEC WYKLUCZENIU INFORMACYJNEMU I PO CO?

JAK ZAPOBIEC WYKLUCZENIU INFORMACYJNEMU I PO CO ?

Patryk Wild

CZYNNIKI I FALE ROZWOJU CYWILIZACJI

Czynniki ponadczasowe

- × Kultura
(Adam Smith o biedzie i bogactwie narodów)
- × Demografia
(Friedrich von Hayek „Pycha rozumu – o błędach socjalizmu”)
- × Technologia

Fale rozwoju

- × Fala agralna
5000 r.p.n.e – XVIII w.
- × Fala industrializacji
XVIII w. – XX w.
- × Fala informacyjna
od 2 połowy XX w.

*„Szok Przyszłości” Alvin i Heidi
Toefler 1970*

ŚWIAT SIĘ ZMIENIŁ...

- × Upadły imperia uznawane za niezwyciężone
(ZSRR)
- × z biednych państw wykluwają się gospodarcze potęgi
(Irlandia, Indie)
- × upadły całe branże tradycyjnego przemysłu i
związane z nimi ośrodki miejskie i regiony
(przemysł ciężki)
- × powstały całkowicie nowe branże gospodarki
(Internet, telefonnia komórkowa)
- × i nowe potęgi kapitałowe
(Microsoft, Apple, Nokia, E-bay)
- × Pojawiły się nowe szanse i zagrożenia, o których
nikomu się nie śniło

ŚWIAT TRZECIEJ FALI

- × stwarza więcej szans
- × jest bezlitosny dla tych, którzy nie wykorzystują okazji i nie reagują na zagrożenia
March or die - Drive fast or be last

Przepustką do skorzystania z szans cywilizacji trzeciej fali są: dostęp do jej technologii i umiejętność korzystania z tego dobra posiadane przez jak najszerzej grupy ludzi,
bez względu na wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie.

*„Every brain in the game” Jack & Susy Welsch
„Winning”*

BUSSINES NIE INWESTUJE TAM GDZIE NIE MA ODPOWIEDNIEJ STOPY ZWROTU Z INWESTYCJI

- × Telekomunikacja nie inwestuje w obszarach słabo zurbanizowanych
(to nie jest polska specyfika)
- × Na tych obszarach powstaje getto wykluczenia informacyjnego
- × Na tych obszarach w Polsce mieszka prawie 40% a na Dolnym Śląsku blisko 30 % obywateli

Czy możemy pozwolić sobie na to aby tak istotna część naszego zasobu demograficznego nie miała możliwości uczestnictwa w gospodarce trzeciej fali?

INFORMATYZACJA ZDOLNEGO ŚLĄSKA

- × Działanie 1 - *mury getta*
zapewnienie dostępu szerokopasmowego dla obszarów wiejskich i innych na których nie działa rynek telekomunikacyjny
- × Działanie 2 - *usługi publiczne*
- Integracja i poprawa efektywności sektora usług publicznych dzięki Technologiom Informacyjnym
- *W priorytecie „Społeczeństwo Informacyjne” RPO dla Dolnego Śląska na realizację działań tego komponentu przeznaczone jest alokacja w wysokości ponad 100 milionów euro*

Patryk Wild
– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

JAK ZAPOBIEC WYKLUCZENIU INFORMACYJNEMU I PO CO?

czwartek, 22 marca 2007

Patryk Wild

– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

JAK ZAPOBIEC WYKLUCZENIU INFORMACYJNEMU I PO CO?

JAK?

- × Budowa narzędzia
INFRASTRUKTURA
- × Edukacja użytkowników
KNOW HOW
- × Wdrożenie dobrych przykładów
PRACTICE

BEST

Metoda Evity

www.witrynawiejska.org.pl

www.pafw.org.pl

DZIAŁANIE 1 INFRASTRUKTURA NARZĘDZIE – RPO

- × Projekty budowy infrastruktury i narzędzi IT zawierające:
 - Umożliwienie dostępu do gospodarstw domowych
 - Podłączenie Szerokopasmowe w szkołach wszystkich szczebli, oraz budowę sieci LAN (dostęp szerokopasmowy w każdej klasie)
 - Zakup narzędzi dydaktycznych (w tym budowa systemów oprogramowania do zdalnego nauczania)
 - *Preferencje – projekty powiązane z Innymi działaniami finansowanymi z innych programów*

KNOW HOW NARZĘDZIE SPO RZL

- × Dodatkowe zajęcia
lekcyjne dla uczniów
- × Zajęcia dla osób
dorosłych
- × Szkolenia
przedsiębiorców
- × Szkolenia osób
niepełnosprawnych

BEST PRACTICE NARZĘDZIE – RPO

- * Uruchomienie praktycznych zastosowań IT w życiu codziennym :
 - e- learning
 - e- administracja
 - e- zdrowie
- * budowa lokalnych i regionalnych platform wymiany informacji w szczególności nastawionych na obsługę sektora gospodarki :
 - baza danych podmiotów gospodarczych i ich oferty
 - baza danych ofert inwestycyjnych terenu województwa

Patryk Wild
– członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

JAK ZAPOBIEC WYKLUCZENIU INFORMACYJNEMU I PO CO?

PROJEKTY I ICH REZULTATY

* Nastawione na rozwój IT w obszarach wiejskich* Nastawione na rozwój edukacji* Na promocję nowych zastosowań IT w szczególności w gospodarce.	- Zwiększenie wartości zasobów ludzkich i kapitału społecznego - wzrost umiejętności obsługi komputerów u mieszkańców- Zwiększenie potencjału lokalnych firm- Możliwość rozwoju działalności gospodarczej wykorzystującej technologie informacyjne (e-work, e-trade)- Lepsza oferta edukacyjna szkół

Pierwsze nabory - I kwartał 2008

DEFINICJA CELU

Za 6-10 lat Dolny Śląsk będzie najszybciej rozwijającym się regionem tej części Europy, opierający się gospodarczo na branżach trzeciej fali - innowacyjny aktywny i konkurencyjny.

Zdolny Śląsk

czwartek, 22 marca 2007

Sławomir Szych

– prezes Zarządu
Telefonii Dialog SA

**PERSPEKTYWY
ROZWOJU TMT
– NOWE ROZWIĄZANIA
DLA SAMORZĄDÓW
TERYTORYALNYCH**

**Perspektywy rozwoju TMT
(Technologie, Media, Telekomunikacja)
– nowe rozwiązania dla
samorządów terytorialnych**

DIALOG na rynku

- Jeden z największych niezależnych operatorów telefonii stacjonarnej w Polsce
- 10 lat doświadczeń i aktywnego uczestnictwa w rozwoju i liberalizacji polskiego rynku telekomunikacyjnego
- Wiedza ekspertów, nowoczesne technologie, jakość i światowe standardy
- Dostawca usług telekomunikacyjnych dla wielu podmiotów administracji publicznej i samorządowej
- Innowacyjne i pionierskie rozwiązania – jako pierwszy operator stacjonarny DIALOG wprowadził do oferty:
 - sekundowe naliczanie – listopad 1998
 - ryczałt za Internet – październik 2000
 - program lojalnościowy dla klientów – styczeń 2004
 - dostęp do sieci bez abonamentu telefonicznego – czerwiec 2006

Obecna Sytuacja Administracji Publicznej i Samorządowej

Techniczna:
Setki niezależnych systemów

Usługowa:
Administracja jest
traktowana jak zwykły abonent

Ekonomiczna:
Tysiące niezależnych umów
na realizację usług
Telekomunikacyjnych

Sławomir Szych
– prezes Zarządu
Telefonii Dialog SA

**PERSPEKTYWY
ROZWOJU TMT
– NOWE ROZWIĄZANIA
DLA SAMORZĄDÓW
TERYTORIALNYCH**

Z czego to wynika ?

- Przestarzała infrastruktura telekomunikacyjna,
- Wady Prawa Zamówień Publicznych zmuszającego podmioty publiczne do korzystania z najtańszych ofert na czas określony,
- Brak kompleksowej oferty ze strony firm telekomunikacyjnych.
- Wysokie koszty usług telekomunikacyjnych,
- Brak możliwości skutecznej kontroli wydatków w gminie i powiecie,
- Brak pełnych możliwości wykorzystywanych usług,
- Codzienna uciążliwość komunikacyjna

Główne Cele stworzenia Systemu Łączności

1. Ekonomiczny – Oszczędności Kosztów

**2. Funkcjonalny – Zwiększenie możliwości
Administracji i jej jednostek**

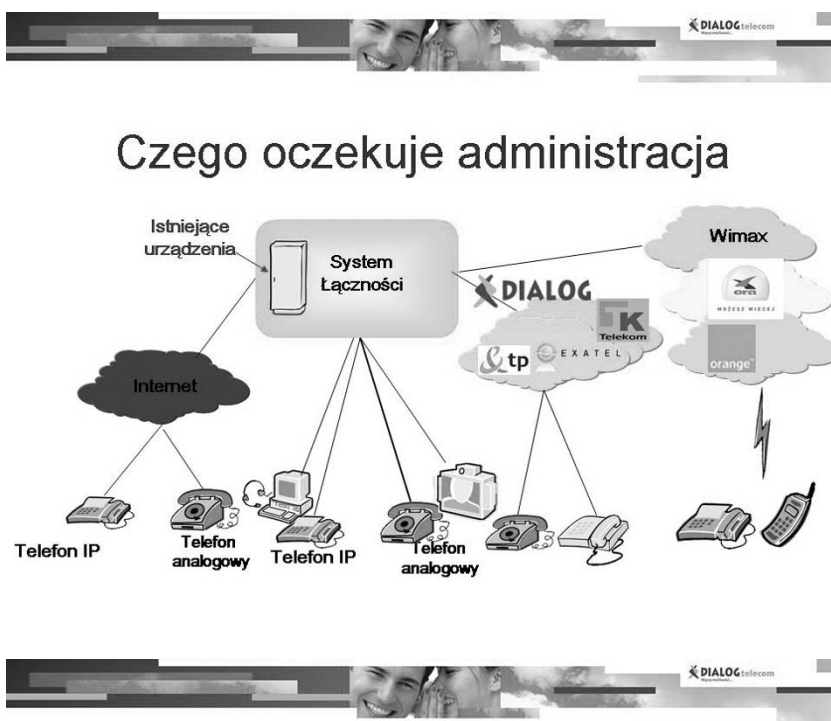
**Wybranie Strategicznego
Partnera dla Administracji
Publicznej i Samorządowej**

Sławomir Szych

– prezes Zarządu
Telefonii Dialog SA

**PERSPEKTYWY
ROZWOJU TMT
– NOWE ROZWIĄZANIA
DLA SAMORZĄDÓW
TERYTORIALNYCH**

Czego oczekuje administracja

Oczekiwania Funkcjonalne

- Ogólnokrajowy lub Regionalny
- Nowoczesny
- Dostosowany
- Współdzielony

Oczekiwania Ekonomiczne

- Redukcja kosztów Realizacji Usług Telekomunikacyjnych
- Maksymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury

TMT – Technologia, Media, Telekomunikacja

- KONWERCENCJA usług TMT,
- Jedna faktura – telefon, internet, tv, telefon komórkowy.
- Dedykowane sieci i rozwiązania technologiczne.

czwartek, 22 marca 2007

SZANSE I MOŻLIWOŚCI

- FUNDUSZE UNIJNE - dają liczne możliwości pozyskiwania środków na rozwój infrastruktury teleinformatycznej.
- Wypracowanie i przyjęcie strategii rozwoju TMT dla regionu.

Sławomir Szych
– prezes Zarządu
Telefonii Dialog SA

**PERSPEKTYWY
ROZWOJU TMT
– NOWE ROZWIĄZANIA
DLA SAMORZĄDÓW
TERYTORIALNYCH**

ROZWÓJ

- DIALOG zaprasza Gminy lub Powiaty zainteresowanego wdrożeniem projektu,
- Jesteśmy OTWARCI na propozycje, uwagi i koncepcje. Możemy wspólnie stworzyć ostateczny kształt oferty,
- Możemy współpracować w celu poszukiwania środków zewnętrznych.

Misja Telefonii DIALOG SA

***Naszą misją jest nieograniczony dialog.
Zaczęliśmy od telefonii...***

SŁAWOMIR NAJNIGIER

– prezes SPDS

Niespójność transportowa Dolnego Śląska

Mówiąc o niespójności transportowej Dolnego Śląska, chciałbym zwrócić uwagę na transport drogowy, ale równie dobrze można mówić o niespójności w transporcie kolejowym. Dolny Śląsk położony jest w centralnym punkcie Europy (slajd 2). To dobrze wygląda na mapie, gorzej jeśli idzie o realne przemieszczanie i realną dostępność. Jako Polska przegrywamy walkę o ustanawianie nowych europejskich korytarzy transportowych. Korytarz transportowy Północ– Południe wzdłuż S-3 od Skandynawii przez Szczecin, przez Dolny Śląsk, do Czech, praktycznie już jest stworzony jako korytarz, który biegnie nie trasą S3 w Polsce, a obok, właściwie przez Berlin, Pragę i dalej do Brna (slajd 3). Jest oczywiście szansa, żeby S3 stała się ważną drogą europejską, ale ustanowienie S3 korytarzem paneuropejskim będzie wymagało dużej walki. Najlepiej – z punktu widzenia Dolnego Śląska – ukształtowany jest trzeci paneuropejski korytarz transportowy (slajd 4). W trakcie przebudowy są zarówno szlaki kolejowe, jak i drogowe. W stosunku do innych regionów Dolny Śląsk jest w tej chwili w bardzo dobrej sytuacji.

Kilka słów o diagnozie transportu w całej Polsce (slajd 5). Polski transport charakteryzuje się niskim poziomem bezpieczeństwa ruchu drogowego, przestarzałą infrastrukturą transportową, niską efektywnością instytucji odpowiedzialnych za prowadzenie inwestycji, nieefektywnością sektora kolejowego, niską jakością usług kolejowych, wysokim stopniem zużycia znacznej części środków transportu, niską jakością transportu zbiorowego.

Slajdy 6 i 7 przedstawiają prognozę rozwoju transportu do roku 2020 zrobioną na podstawie generalnego pomiaru ruchu w roku 2000. Wszystkie zjawiska ekonomiczne, które są dodatnie, powinny cieszyć, tu jednak prognozy po prostu przerażają. Wynika z nich, że generalnie wszystkie rodzaje transportu mają prognozy wzrostu do kilku procent rocznie. Przewiduje się, że transport drogowy będzie wypierał transport kolejowy. W wypadku transportu ciężarowego nastąpi potrojenie przewozów. W transporcie lotniczym, średni przyrost roczny będzie wynosił prawie 7 proc.

Znane są wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 2005, ale nie ma jeszcze opracowanych prognoz. Kolejne slajdy przedstawiają sytuację drogową Dolnego Śląska na tle innych województw. Jeśli idzie o drogi krajowe, średni dobowy ruch pojazdów na drogach krajowych na Dolnym Śląsku wynosi ponad 8 tys. (slajd 8). Jesteśmy jako województwo lekko powyżej średniej krajowej. Wyprzedzają nas takie województwa, jak śląskie, małopolskie, łódzkie, wielkopolskie, mazowieckie, pomorskie. Jeśli idzie o drogi wojewódzkie sytuacja jest lepsza, ponieważ średnie obciążenie dróg wojewódzkich wynosi niecałe 3 tys. pojazdów na dobę (slajd 9), co plasuje Dolny Śląsk na trzynastej pozycji, lekko poniżej średniej krajowej. A zatem obciążenie dróg wojewódzkich nie jest tak wysokie, jest porównywalne do średniej krajowej.

Slajd 10 przedstawia obciążenia dróg krajowych na terenie Dolnego Śląska. Grubość paska oznacza natężenie ruchu. W skrajnych przypadkach najbardziej obciążoną ulicą na Dolnym Śląsku jest ulica Karkonowska we Wrocławiu – średnio 45 tys. pojazdów na dobę. Jest to trzecia pod względem obciążenia droga w Polsce. Wrocław jest centrum ruchu drogowego. Układ drogi 94 i autostrady jest bardzo wyraźny. Proszę zwrócić uwagę na to, co się dzieje na południu. Bardzo obciążona ruchem jest droga krajowa na Wrocław – Kłodzko oraz droga 35 Wrocław–Świdnica–Wałbrzych. Między Świdnicą a Wałbrzychem ruch jest jeszcze większy. Swoją wielkością przypomina najbardziej obciążone drogi miejskie.

Bardzo popularna robi się droga 5 od autostrady (Kostomłoty) w kierunku Jeleniej Góry. Popatrzmy teraz jak to wygląda w cyfrach (slajd 11). Średniodobowy ruch w roku (SDR) na Dolnym Śląsku GPR 2005 na drogach krajowych wynosi: Wrocław (Bielany) – 43 559 pojazdów, autostrada A4 – 24 027 (kierunek Legnica), autostrada A4 – 22 716 (kierunek Opole), autostrada A18 – 7 103, droga nr 4 – 14 545, Droga nr 5 – 15 675, droga nr 3 – 20 564, droga nr 8 – 23 683 (Oleśnica), droga nr 8 – 15 926 (Kłodzko).

Jeżeli porównamy natężenie ruchu z klasą techniczną tych dróg – to przy drogach jednojezdniowych (takich jak drogi krajowe 5, 8, 94, 35) są one już permanentnie zatłoczone.

Dynamika sytuacji też nie jest najlepsza. Pomiary ruchu w roku 2005 pokazują, że w stosunku do roku 2000 na drogach Dolnego Śląska właściwie wszędzie mamy do czynienia z gigantycznym przyrostem ruchu.

Dolny Śląsk jest województwem o największym przyroście ruchu, o ponad 25 proc. (slajd 12). Dynamikę zmiany sytuacji na Dolnym Śląsku przedstawia slajd 13. Ruch na autostradzie A-4 w kierunku Opola w ciągu 5 lat wzrósł ponad 50 proc. Trasa 35 (Wrocław – Świdnica) jest tak zapchana, że właściwie nie przyjmuje pojazdów. Stąd bardzo wiele osób korzysta z objazdu przez Strzegom. Aglomeracja Wrocławska posiada szczegółową prognozę ruchu do roku 2025. Dla Wrocławskiej Obwodnicy Autostradowej przewiduje się, że ruch będzie wynosił około 60 tys. pojazdów na dobę. Stąd decyzje, żeby zrobić tę autostradę w standardzie po cztery pasy ruchu, w tym jeden zapasowy.

Nowe inwestycje również przyczyniają się do wzrostu ruchu. Na slajdzie 14 przedstawiliśmy prognozę ruchu drogowego do roku 2010, jaką wywoła inwestycja LG w Biskupicach w gminie Kobierzyce. Po pierwsze – do roku 2010 planowana jest budowa nowej, dwupasmowej drogi nr 35 jako obwodnica Tyńca i LG. Po drugie musi być zbudowany tzw. łącznik kobierczyki, jako przedłużenie Autostradowej Obwodnicy Wrocławia. Na niektórych drogach (np. do Kątów Wrocławskich) tylko inwestycja LG wywoła przyrost ruchu o ok. 100 proc.

Inne dane. W roku 2010, gdyby nie było tej inwestycji w kierunku Legnicy poruszałoby się ok. 28 tys. pojazdów na dobę. Inwestycja LG spowoduje dodatkowy ruch ok. 4,5 tys. pojazdów. W kierunku Świdnicy, gdyby nie było LG – prognoza mówi o 13,5 tys. pojazdów. LG wygeneruje ruch ok. 3 tys. dodatkowych pojazdów. To jest przykład wpływu jednej inwestycji.

Co z tego wynika? Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego jest – można powiedzieć przerośnięty – ideowo poprawny (slajd 15). Z punktu widzenia strategicznego Dolnego Śląska, z siecią TEN też nie jest najgorzej, bo najważniejsze połączenia są zapisane prawidłowo w porozumieniach międzynarodowych. W tej propozycji jest jedna – moim zdaniem – absurdalna propozycja trasy TEN przez Szklarską Porębę i Jakuszcę, która nie ma kontynuacji po stronie czeskiej. Fakt ten można jednak wykorzystać do budowy nowej drogi do Jeleniej Góry. Sieć TEN będzie korygowana w roku 2010.

Ocena sytuacji nie będzie taka optymistyczna, jeśli popatrzymy na plany inwestycyjne rządu (slajdy 17 i 18). Do roku 2015 nie będziemy mieli zbudowanej podstawowej siatki dróg (slajd 20). Najlepiej kształtuje się sytuacja na trasie A-4, gdzie do roku 2010 powinniśmy mieć już trasę po modernizacji. Budowa Obwodnicy Autostradowej Wrocławia jest permanentnie przesuwana. Na razie mówi się o oddaniu Autostradowej Obwodnicy Wrocławia do użytku w roku 2011. Natomiast budowa trasy S-3 na najbardziej newralgicznym planie w kierunku Legnica-Lubawka ma się kończyć w roku 2015. Trasa S-5 jest nieprzewidziana do realizacji przed rokiem 2015. S-5 łączy Wrocław z Poznaniem. Budowa trasy S-8 (Wrocław – Warszawa) skończy się praktycznie w roku 2012 na Sycowie, natomiast na odcinku wielkopolskim i łódzkim sytuacja nie jest jeszcze klarowna. Największa dziura powstaje z połączenia Wrocław-Kłodzko oraz Wrocław-Świdnica-Wałbrzych.

Konkluzja jest następująca. Przy tak złych prognozach ruchu praktycznie należałoby przystąpić już teraz do budowy dróg szybkiego ruchu również w tym kierunku (Wrocław-Kłodzko oraz Wrocław-Świdnica-Wałbrzych). W tych rejonach grozi nam bowiem zapaść komunikacyjna i pogłębienie dysproporcji w rozwoju regionów. Przykładowo: przemieszczanie się z rejonów objętych większym bezrobociem do rejonów, gdzie lokują się fabryki, będzie fizycznie niemożliwe albo bardzo utrudnione.

Nasz problem jest następujący: w żadnym rządowym planie tych dróg ekspresowych nie ma, a prace przygotowawcze studyjne powinny być rozpoczęte już! I to jest konkluzja naszego wystąpienia (slajd 21). Wydaje się, że samorządy Dolnego Śląska powinny bez zwłoki przystąpić do przygotowywania budowy dwóch wojewódzkich dróg szybkiego ruchu. Nie ma prawnego zakazu, żeby w tym standardzie technicznym planować drogi wojewódzkie i gminne. Wzorujemy się tutaj na obwodnicy wschodniej Wrocławia, która pierwotnie była projektem drogi powiatu wrocławskiego. Uważamy, że tę samą metodę należałoby zastosować do przygotowania budowy przyszłej drogi S8 – Wrocław-Świdnica-Świebodzice-Bolków z ewentualnym przedłużeniem do Jeleniej Góry.

I podobnie można postąpić przy budowie przyszłej drogi Wrocław-Kłodzko-granica Republiki Czeskiej. Pomysł może okazać się księżycowy, ale nie namawiam Państwa na budowanie, tylko na przygotowanie tego projektu. Co to znaczy? (slajd 22).

Po pierwsze oznacza to, że zostaną wyznaczone i uregulowane pod względem własnościowym i planistycznym rezerwy gruntów, które mogą zapewnić budowę wojewódzkich dróg szybkiego ruchu w układzie docelowym. Jeżeli zatem mówimy o drodze szybkiego ruchu – rezerwy terenowe trzeba tak zaprojektować, żeby w przyszłości można było przekształcić drogi szybkiego ruchu w autostradę. Tą metodą budowanych jest wiele dróg w Polsce.

Po drugie – celem lobbystycznym powinno być doprowadzenie do tego, aby przed rokiem 2012 obie drogi znalazły się w krajowej sieci dróg ekspresowych i autostrad. Dlaczego przed rokiem 2012? Dlatego, że w roku 2014 rozpoczyna się nowy okres programowania w Unii Europejskiej.

Po trzecie – nie należy porywać się na budowę wszystkiego, lecz z tego menu wybrać pewne etapy inwestycji. Nie mam żadnych danych, ale w mojej ocenie dwa odcinki będą krytyczne. Pierwszy – umownie mówiąc odcinek inwestycji LG do Bolkowa, a drugi – wylot z Wrocławia przynajmniej do Ząbkowic Śląskich lub Barda trasą przyszłej drogi ekspresowej S5. Wydaje się, że dla tych odcinków można byłoby doprowadzić również do pozwoleń na budowę tych obiektów.

Natomiast po roku 2013 są możliwe dwa scenariusze. Wariant I zakłada, że obie drogi zostaną wpisane do systemu dróg krajowych. Wówczas inwestorem powinien być rząd i oczywiście powinno odbywać się to w nowym okresie programowania UE. Natomiast jeżeli tak się nie stanie (wariant II), samorząd województwa dolnośląskiego powinien – wzorem wschodniej obwodnicy Wrocławia – wpisać pewne elementy budowy tych dróg do regionalnego programu operacyjnego. Nie mamy szacunków, ile mogłyby kosztować obie inwestycje. Gdyby założyć, że poszczególne gminy próbują poprzez system wymian gruntów i wykupów na własny koszt doprowadzić do zlokalizowania i do uregulowania stanu prawnego tego pasa drogowego, to wydaje nam się, że jest to osiągalne również pod względem finansowym. Bardzo wiele gruntów na tym terenie jest ciągle we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnej, a zatem zablokowanie sprzedaży tych gruntów oznacza nic, tylko czystą korzyść w przyszłości.

Związku o decyzją o organizacji piłkarskich mistrzostw Europy w roku 2012 we Wrocławiu, budowa dolnośląskich odcinków dróg ekspresowych ma być przyspieszona. Taką deklarację złożył 7 maja 2007 Zbigniew Kotlarek, dyrektor Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Drogi ekspresowe S8 do Warszawy i S3 do Lubawki mają być gotowe już na mistrzostwa Euro w 2012 roku.

Wojewoda Krzysztof Grzelczyk zapowiedział przyspieszenie prac nad S-5 i stwierdził: – Najtrudniej będzie z budową drogi S5 do Poznania, bo nie była planowana w najbliższym czasie. Brakuje dokumentacji. Ale jeśli rząd przyzna pieniądze na tę inwestycję, to przy silnej mobilizacji, może do końca 2011 r. uda się ją przeprowadzić.

czwartek, 22 marca 2007

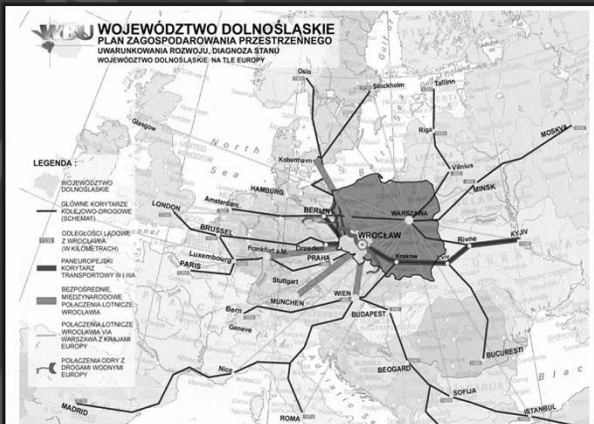
Sławomir Najnigier
– wiceprezydent Wrocławia
Grzegorz Roman
– Urząd Miejski Wrocławia

NIESPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA DOLNEGO ŚLĄSKA – JAK TEMU ZARADZIĆ?

Niespójność transportowa Dolnego Śląska- jak temu zaradzić ?

Sławomir Najnigier- wiceprezydent Wrocławia
Grzegorz Roman – Urząd Miejski Wrocławia

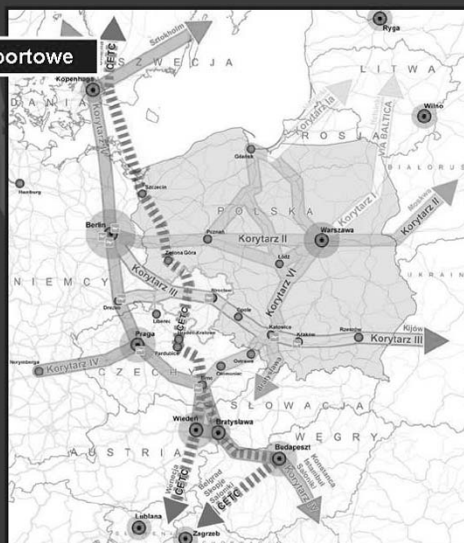
Województwo Dolnośląskie na tle Europy

Wrocław
miasto spotkań

The meeting place

Europejskie korytarze transportowe

Wrocław
miasto spotkań

The meeting place

czwartek, 22 marca 2007

Sławomir Najnigier

– wiceprezydent Wrocławia

Grzegorz Roman

– Urząd Miejski Wrocławia

NIESPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA DOLNEGO ŚLĄSKA – JAK TEMU ZARADZIĆ?

III Paneuropejski korytarz transportowy

Wrocław
miasto spotkań

the meeting place

Diagnoza stanu transportu w Polsce:

- Niski poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego
- Przestarzała infrastruktura transportowa
- Niska efektywność instytucji odpowiedzialnych za prowadzenie inwestycji
- Nieefektywność sektora kolejowego i niska jakość usług kolejowych
- Wysoki stopień zużycia znacznej części środków transportu
- Niska jakość transportu zbiorowego nie stanowiącego alternatywy

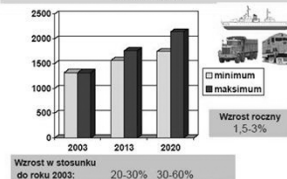
dla komunikacji indywidualnej

Wrocław
miasto spotkań

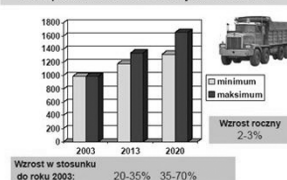
the meeting place

Prognozy rozwoju transportu w Polsce na podstawie GPR 2000

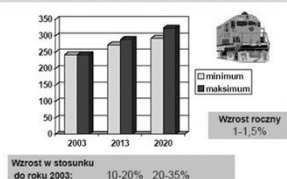
Prognoza wzrostu przewozów ogółem
w mln ton

Prognoza wzrostu przewozów ładunków
transportem samochodowych w mln ton

Prognoza wzrostu przewozów ładunków
transportem kolejowym w mln ton

Prognoza wzrostu przewozów ładunków transportem
morskim, lotniczym i wodnym śródlądowym oraz wzrostu
przeładunków w polskich portach

Transport	Wzrost roczny
Transport morski	2,5-3,5%
Transport lotniczy	6,5-7,5%
Śródlądowy transport wodny	3-5%
Przeładunki w portach	2,5-3,5%

Wrocław
miasto spotkań

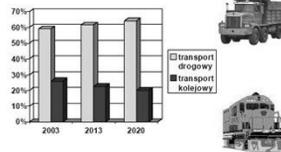
the meeting place

Prognozy rozwoju transportu w Polsce na podstawie GPR 2000

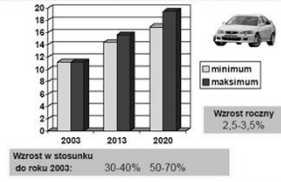
Prognoza ruchu pasażerskiego

			
Wzrost roczny			
Pasażerowie portów lotniczych	5,5-6,5%		
Pasażerskie przewozy kolejowe	- 1,5%		
Zamiejskie przewozy autobusowe	- 1,5%		
Pasażerowie komunikacji miejskiej	- 0,5%		

Prognoza procentowego udziału transportu drogowego i kolejowego w wewnątrzkrajowej pracy przewozowej

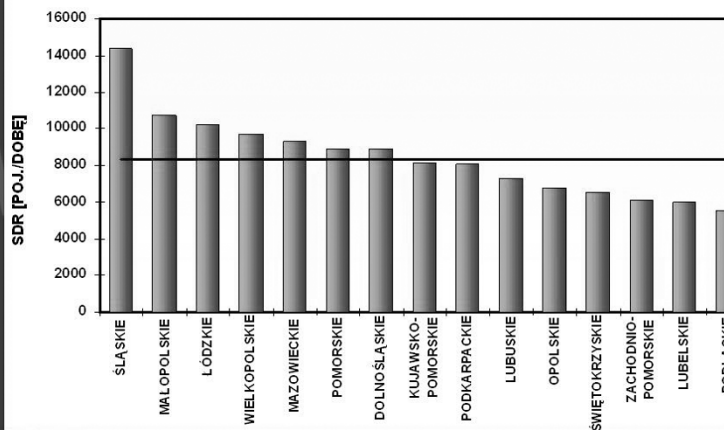
Prognoza wzrostu liczby samochodów osobowych w mln sztuk

Wrocław

miasto spotkań

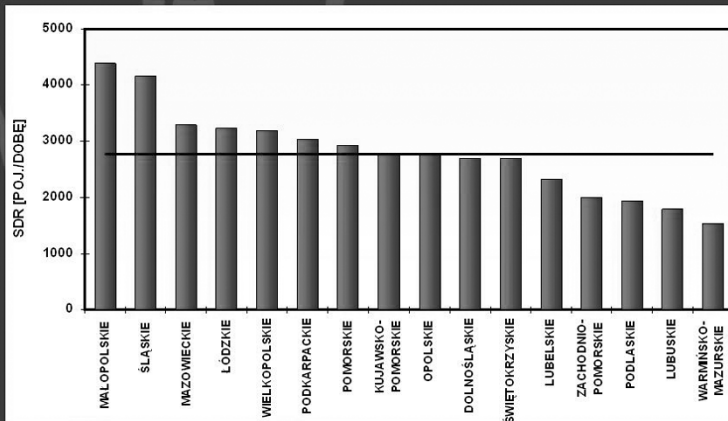
Średnio dobowy ruch w roku (SDR) na Dolnym Śląsku GPR 2005- drogi krajowe

Wrocław

miasto spotkań

Średnio dobowy ruch w roku (SDR) na Dolnym Śląsku GPR 2005 - drogi wojewódzkie

Wrocław

miasto spotkań

Sławomir Najnigier
– wiceprezydent Wrocławia
Grzegorz Roman
– Urząd Miejski Wrocławia

**NIESPÓJNOŚĆ
TRANSPORTOWA
DOLNEGO ŚLĄSKA
– JAK TEMU ZARADZIĆ?**

czwartek, 22 marca 2007

Sławomir Najnigier

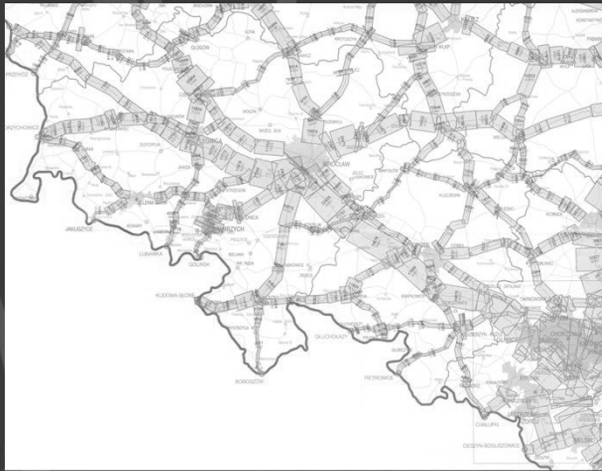
– wiceprezydent Wrocławia

Grzegorz Roman

– Urząd Miejski Wrocławia

NIESPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA DOLNEGO ŚLĄSKA – JAK TEMU ZARADZIĆ?

Średnio dobowy ruch w roku (SDR) na
Dolnym Śląsku GPR 2005 - drogi krajowe

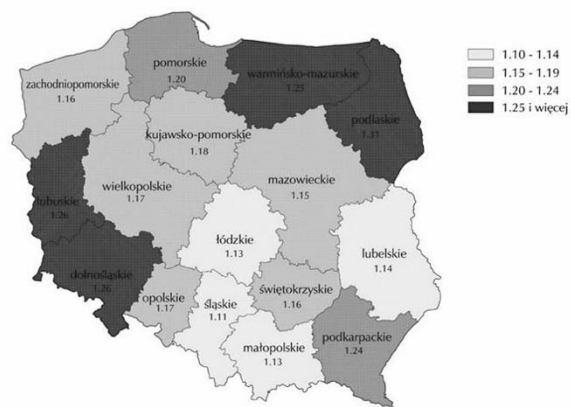
Wrocław
miasto spotkań

Średnio dobowy ruch w roku (SDR) na
Dolnym Śląsku GPR 2005 – drogi krajowe

- Wrocław (Bielany) – 43 559
- Autostrada A4 – 24 027 (Legnica)
- Autostrada A4 – 22 716 (Opole)
- Autostrada A18 – 7 103
- Droga nr 4 – 14 545
- Droga nr 5 – 15 675
- Droga nr 3 – 20 564
- Droga nr 8 – 23 683 (Oleśnica)
- Droga nr 8 – 15 926 (Kłodzko)

Wrocław
miasto spotkań

Wzrost ruchu na Dolnym Śląsku w
latach 2000-2005

Wrocław
miasto spotkań

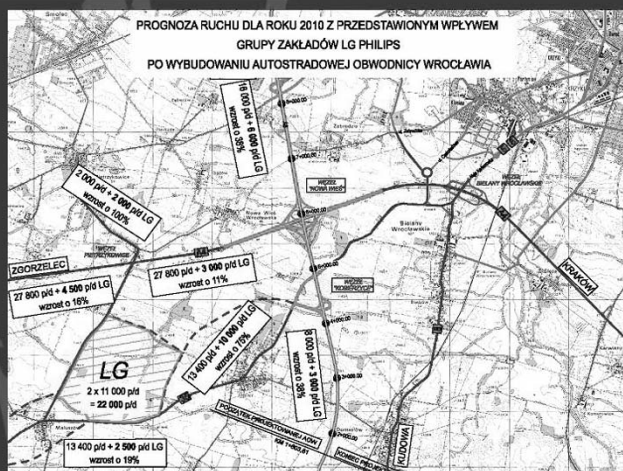
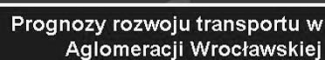
Sławomir Najnigier

– wiceprezydent Wrocławia

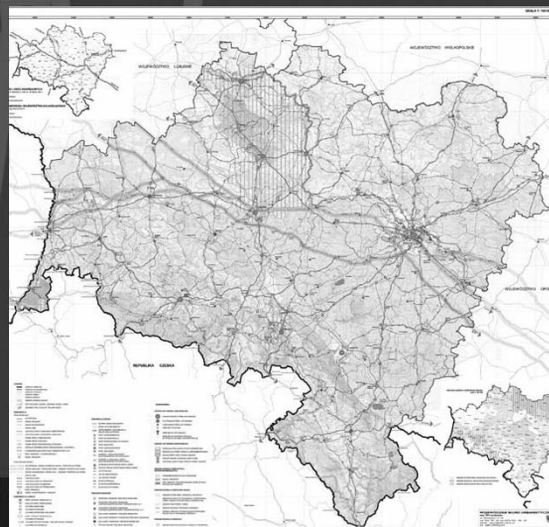
Grzegorz Roman

– Urząd Miejski Wrocławia

NIESPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA DOLNEGO ŚLĄSKA – JAK TEMU ZARADZIĆ?

Plan Województwa Dolnośląskiego

czwartek, 22 marca 2007

Sławomir Najnigier

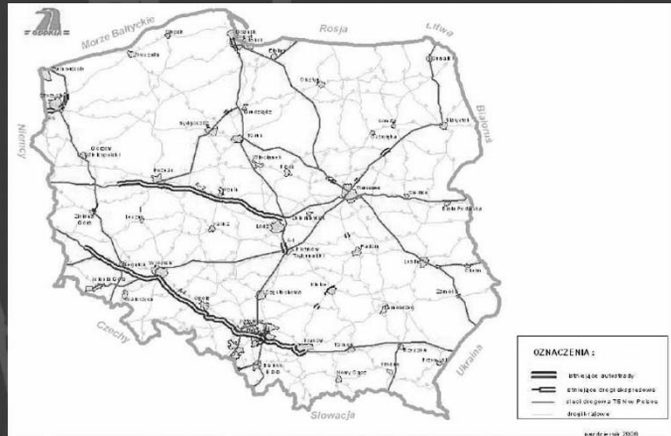
– wiceprezydent Wrocławia

Grzegorz Roman

– Urząd Miejski Wrocławia

NIESPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA DOLNEGO ŚLĄSKA – JAK TEMU ZARADZIĆ?

Docelowy układ komunikacyjny – sieć TEN

Wrocław
miasto spotkań

Docelowy układ komunikacyjny – decyzja rządu RP

Autostrada A8			
Lp.	odcinek	oddane do ruchu w przedziałach dwuletnich	lata realizacji
1	obwodnica Wrocławia	2009-2011	2007-2010

Autostrada A18			
Lp.	odcinek	oddane do ruchu w przedziałach dwuletnich	lata realizacji
1	Olszyna - Goleniów (jezdnie południowa)	2009-2011	2008-2010

Autostrada A4			
Lp.	odcinek	oddane do ruchu w przedziałach dwuletnich	lata realizacji
1	Jedrzynowice - Zgorzelec	istn.	istn.
2	Zgorzelec - Krzyżowa	2007-2009	2007-2009
3	Krzyżowa - Wrocław - Katowice - Kraków	istn.	istn.

Wrocław
miasto spotkań

Plany budowy dróg w Polsce a Dolny Śląsk - autostrady

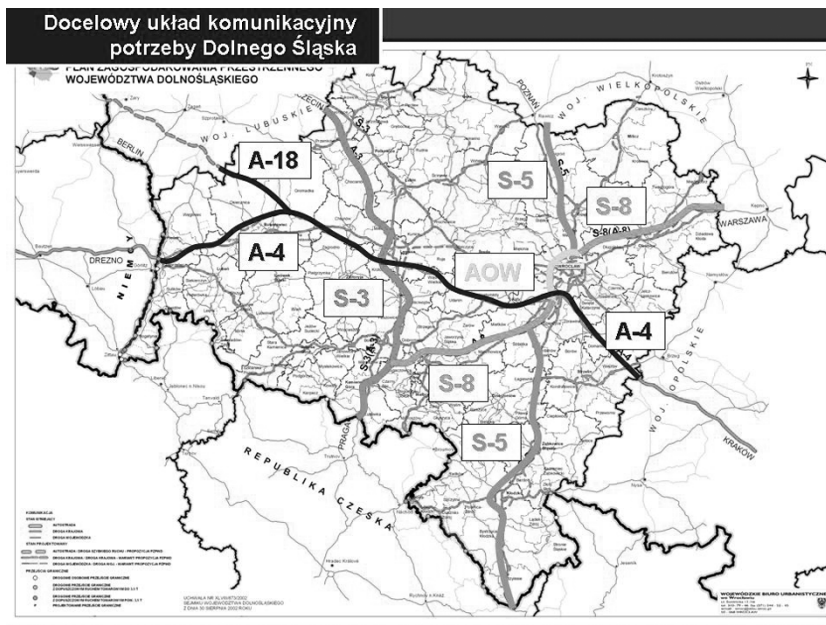
S3			
Lp.	odcinek	oddane do ruchu w przedziałach dwuletnich	lata realizacji
1	Świnoujście - Goleniów	2015-	2014-2020
2	Szczecin - Gorzów Wlkp.	2007-2009	2007-2009
3	Gorzów Wlkp. - Nowa Sól	2009-2011	2008-2010
4	Nowa Sól - Legnica	2011-2013	2010-2013
5	Legnica - Lubawka	2013-2015	2013-2015

S5			
Lp.	odcinek	oddane do ruchu w przedziałach dwuletnich	lata realizacji
1	Nowe Marzy - Bydgoszcz	2011-2013	2011-2013
2	Bydgoszcz - Żnin	2011-2013	2011-2013
3	Żnin - Gniezno	2013-2015	2013-2015
4	Gniezno - Poznań	2011-2013	2009-2013
5	Poznań - Wrocław	po 2015	2014-2020

S8			
Lp.	odcinek	oddane do ruchu w przedziałach dwuletnich	lata realizacji
1	Wrocław - Syców	2009-2011	2009-2011
2	Syców - A1	2011-2013	2010-2012
3	Piotrków Tryb. - Warszawa	2011-2013	2009-2013

Wrocław
miasto spotkań

Sławomir Najnigier
– wiceprezydent Wrocławia
Grzegorz Roman
– Urząd Miejski Wrocławia

NIESPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA DOLNEGO ŚLĄSKA – JAK TEMU ZARADZIĆ?

Wnioski:

- Samorządy Dolnego Śląska powinny przystąpić do prac przygotowawczych budowy dwóch wojewódzkich dróg szybkiego ruchu:
 - Przyszłej drogi S-8 Wrocław – Świdnica – Świebodzice – Bolków- Jelenia Góra
 - Przyszłej drogi S-5 Wrocław - Kłodzko – granica Republiki Czeskiej

Wrocław
miasto spotkań

Wnioski:

- 3 podstawowe cele:
 - Stworzenie rezerwy gruntów publicznych oraz planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny zapewnić budowę WDSR w układzie docelowym
 - Doprowadzanie do umieszczenia WDSR w rządowej sieci dróg ekspresowych i autostrad przed rokiem 2012
 - Przygotowanie propozycji etapowania inwestycji oraz projektów technicznych i pozwoleń na budowę wybranych odcinków

Wrocław
miasto spotkań

czwartek, 22 marca 2007

Sławomir Najnigier

– wiceprezydent Wrocławia

Grzegorz Roman

– Urząd Miejski Wrocławia

**NIESPÓJNOŚĆ
TRANSPORTOWA
DOLNEGO ŚLĄSKA
– JAK TEMU ZARADZIĆ?**

Wnioski:

- Stan realizacji : do roku 2013 możliwe jest przygotowanie pozwoleń na budowę wybranych odcinków, które mogą być sfinansowane ze środków Unii Europejskiej w okresie programowania po roku 2013 :
- Wariant 1 – przez rząd (w przypadku umieszczenia WDSR w rządowej sieci dróg ekspresowych i autostrad przed rokiem 2012)
- Wariant 2 – awaryjny – przez samorząd województwa dolnośląskiego (jak w przypadku wschodniej obwodnicy Wrocławia)

Wrocław
miasto spotkań

the meeting place

Dziękuję za uwagę

Wrocław
miasto spotkań

the meeting place

dr **MACIEJ ZATHEY**
– Biuro Rozwoju Wrocławia

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Inwestycje w infrastrukturę transportową na terenie Republiki Federalnej Niemiec, zwłaszcza te prowadzone na terenie Krajów Związkowych Saksonii, Berlina i Brandenburgii mają niebagatelne znaczenie dla poprawy dostępności Dolnego Śląska do rozbudowanej sieci transportowej Europy Zachodniej. Dzięki spójnym powiązaniom komunikacyjnym jest natomiast możliwe realizowanie głównych celów Unii Europejskiej: swoboda przepływu dóbr, usług, kapitału i siły roboczej. Istotne jest tutaj zwrócenie uwagi na kierunki przepływów – nie tylko z Dolnego Śląska do Europy, ale także z Europy na Dolny Śląsk.

Przedstawione w wystąpieniu elementy polityki zagospodarowania przestrzennego Niemiec oraz realizowane i planowane inwestycje omówione są na tle „Koncepcji Zagospodarowania Przestrzennego Europy” (EU-REK – ESDP) oraz przygotowywanych aktualnie dokumentów strategicznych (*Leipzig-Charta, territoriale Agenda*), których opracowania podjęła się Republika Federalna Niemiec w czasie trwającej do końca czerwca 2007 prezydentury Niemiec w Radzie Europy. Zgodnie z treścią tych dokumentów linią polityki europejskiej powinno być min.: wspomaganie rozwoju miast, wspieranie wzajemnych powiązań obszarów metropolitalnych, regionów miejskich i centrów regionalnych oraz rozwój transeuropejskiej sieci transportowej – korytarzy rozwoju. Przytoczone wyżej zagadnienia, oficjalnie paraflowane będą w maju 2007 roku. Jednak już dziś zawarte w dokumentach hasła stają się kanwą dla działań Krajów Związkowych, szczególnie Berlina i Brandenburgii upatrujących w kooperacji z Polską, zwłaszcza z zachodnimi województwami, nowych impulsów rozwojowych opartych na synergii i przynoszących wspólne profity. Przykładem propozycji takiej kooperacji jest projekt „*Oderpartnerschaft*” nawiązujący do koncepcji „*Domu Polsko – Niemieckiego*”.

Analizując rozwój transportowy Niemiec i jego wpływ na polskie województwa ściany zachodniej nie można obojętnie przejść obok studiów kierunkowych zagospodarowania przestrzennego obszaru wzdłuż granicy polsko-niemieckiej wykonanych przez trzy różne instytucje: PAN z Warszawy, HWWA z Hamburga i IÖR z Drezna wraz z partnerami.

Plany transportowe Niemiec analizować należy w dwóch płaszczyznach: Kraju Związkowego i Federacji. Aktualnie prowadzone inwestycje o znaczeniu federalnym realizowane będą wg „Ramowego Planu Inwestycyjnego (pięcioletniego) 2006–2010”.

Kraje związkowe posiadają natomiast swoje regionalne programy rozwoju stanowiące uzupełnienie do ogólnych działań federalnych.

W trakcie wystąpienia zaprezentowane zostaną koncepcje i studia przygotowywane na poziomie regionalnym, Kraju Związkowego – dokumenty dotyczące rozwoju transportu szynowego, samochodowego i lotniczego. Przytoczone zostaną także konkretne projekty, które posiadają niewątpliwy wpływ na sytuację gospodarczą i transportową na Dolnym Śląsku (BBI – port lotniczy, przebudowa trasy kolejowej E-30, projekt europejski ED-CIII „*Via Regia*”, autostrada A4).

Dbłość o rozwój społeczny i gospodarczy Europy zmusza do inwestycji i stosowania zaawansowanych technologii. Choć z ekonomicznego punktu widzenia kolej „*Transrapid*” wiążąca Berlin z Krakowem przez Wrocław ma niewielkie szanse realizacji, warto jednak przytoczyć wyniki analiz kosztów i czasów przejazdu pociągów wysokiej prędkości i skonfrontować je ze współczesnymi możliwościami komunikacyjnymi. Takie, nieco odważne spoglądanie w przyszłość uzasadnia przykład transgranicznej inicjatywy stworzenia połączenia kolejowego wysokiej prędkości Paryż – Budapeszt „*Magistrala dla Europy*”. Konieczna jest zatem aktywna kooperacja transgraniczna i planistyczna współpraca przy kształtowaniu powiązań transportowych w Europie, aby ranga i pozycja Dolnego Śląska w Europie mogła korespondować z rozwiniętymi regionami Europy.

czwartek, 22 marca 2007

Maciej Zathey

– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

VIII Dolnośląskie Forum
Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój 2007

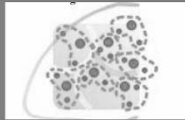

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Dr Maciej Zathey

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

„Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Europy” (EUREK – ESDP)

A. Policentryczny rozwój przestrzenny i nowe związki pomiędzy miastem i obszarem wiejskim

Dynamiczne, atrakcyjne i zdolne do konkurencyjności miasta i obszary zurbanizowane.

B. Wyrównany dostęp do infrastruktury i wiedzy

C. Rozważne traktowanie przyrody i dziedzictwa kultury

Prezydentura Niemiec w Radzie Europy do końca czerwca 2007

(Leipzig-Charta) – Lipsk 25 Maja 2007

Modernizacja sieci infrastruktury i podnoszenie wydajności energetycznej

(Territoriale Agenda) – Lipsk 25 Maja 2007

Popieramy wzmocnienie i rozwój trans narodowych i innowacyjnych klastrów regionalnych

Popieramy wzmocnienie sieci transeuropejskich i korytarzy rozwoju

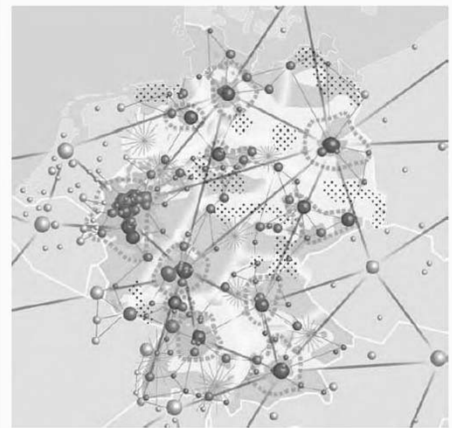
Wspieramy powiązanie w sieć obszarów metropolitalnych, regionów miejskich i centrów regionalnych.

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

**Kierunki i strategie działania
dla rozwoju przestrzennego w
Niemczech**

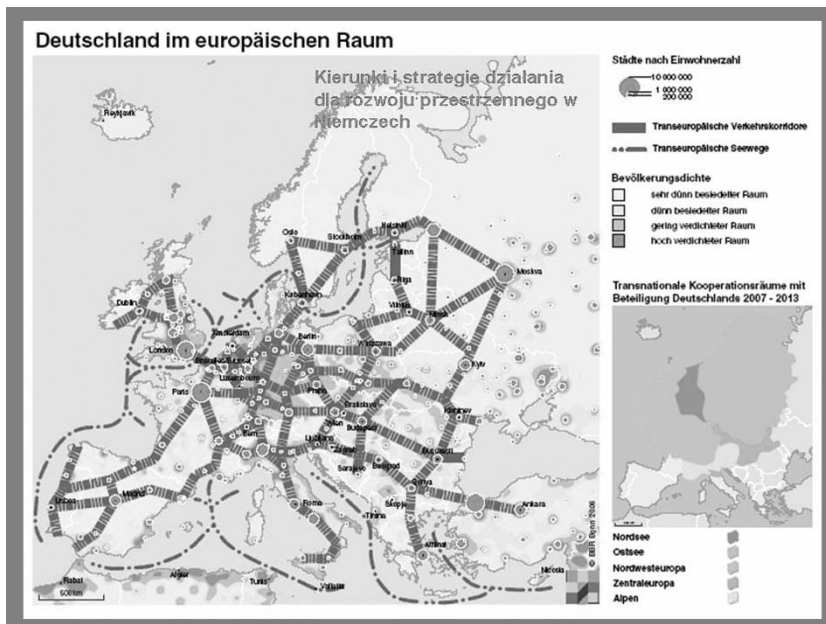
**Leitbilder und Handlungsstrategien
für die Raumentwicklung in Deutschland**

Verabschiedet von der Ministerkonferenz für Raumordnung am 30. 06.2006

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

czwartek, 22 marca 2007

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Założenia dla przyszłości mobilności w Niemczech

Światowy plan dróg transportowych 2032

Grundlagen für die Zukunft der Mobilität in Deutschland

Bundesverkehrswegeplan 2003

Bundesministerium für Verkehr, Bau- und Wohnungswesen, Berlin

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Aufbau Ost: Verkehrsprojekte Deutsche Einheit

Die Verkehrsprojekte Deutsche Einheit (VDE) wurden im Vorgriff auf den BVWP'92 bereits im April 1991 vom Bundeskabinett zustimmend zur Kenntnis genommen und standen damit für den BVWP'92 fest. Von dem Projektvolumen von insgesamt 35 Mrd. € waren bis Ende 2001 mit knapp 20,5 Mrd. € (davon rd. 10,7 Mrd. € für Schienenvorhaben) fast 60 % realisiert.

Sechs der neun Eisenbahnvorhaben sind in Betrieb. Dazu zählen die Strecken Hamburg–Berlin, Helmstedt–Magdeburg–Berlin, Eichenberg–Halle, Bebra–Erfurt, Uelzen–Salzwedel–Stendal und die erste Hochgeschwindigkeitsstrecke zwischen den alten und neuen Bundesländern von Berlin nach Hannover. Alle anderen Projekte sind in Bau bzw. in Teilabschnitten fertig gestellt. So konnte beim VDE Nr.9 Leipzig–Dresden die Fahrzeit zwischen beiden Städten von zuvor über 1 ½ Stunden auf rund eine Stunde verkürzt werden. Beim VDE Nr.8 Nürnberg–Erfurt–Halle / Leipzig–Berlin werden die Bauarbeiten an den Teilprojekten Nürnberg–Erfurt (VDE 8.1) und Erfurt–Leipzig / Halle (VDE 8.2) in 2003 fortgeführt. Das Teilprojekt Berlin–Halle / Leipzig (VDE 8.3) ist bis auf die erforderliche Sicherungstechnik für eine Streckengeschwindigkeit von 200 km/h fertig gestellt.

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Projekte EU-Osterweiterung

Verkehrsträger	Projekt
Bundesschienenwege	ABS Berlin–Frankfurt/Oder–Grenze D / PL (Ausbau für 160 km/h)
	ABS Hoyerswerda–Horka–Grenze D / PL (2-gleisiger Ausbau für 120 km/h, Elektrifizierung)
	ABS Dresden–Görlitz–Grenze D / PL (Ausbau für 120 bis 160 km/h)
	ABS Berlin–Görlitz (Elektrifizierung Cottbus–Görlitz; 2-gleisiger Ausbau Lübbenau–Cottbus, $v_{\max} = 160$ km/h)
	ABS Berlin–Dresden (Ausbau für 200 km/h)
	ABS Dresden–Grenze D / CZ (4-gleisiger Ausbau Dresden–Pirna, Anpassung Neitech Pirna–Grenze)

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Bundesautobahn A15

W latach 90 sukcesywnie wybudowano północną stronę autostrady. Pierwsze gotowy odcinek oddany został w sąsiedztwie Dreieck Spreewald. Budowa A 15 prowadzona była równocześnie z dopuszczonym ruchem samochodowym.

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Bundesautobahn A 4

Beim Bau der Trasse Richtung Osten nach Görlitz an der polnischen Grenze entschied man sich, aus Gründen des Naturschutzes nicht der ursprünglich geplanten und vorbereiteten Linie über die Königshainer Berge zu folgen, sondern die Fahrbahn etwas weiter nördlich in den Untergrund zu verlegen. Es entstand mit dem Tunnel Königshainer Berge der zweitlängste Autobahntunnel in Deutschland

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Koncepcje stref ekonomicznych i powiązań funkcjonalnych w Europie

czwartek, 22 marca 2007

Maciej Zathey

– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Uzasadnienie orzeczenia Trybunału Administracyjnego w sprawie BBI

Federalny Trybunał Administracyjny opublikował pisemne uzasadnienie swego orzeczenia w sprawie budowy BBI. Dr Rainer Schwarz, prezes Zarządu Berlińskich Portów Lotniczych: „Uzasadnienie wyroku liczy 260 stron, które starannie przeanalizujemy. Wspólnie z naszymi klientami, tzn. liniami lotniczymi, ocenimy zapotrzebowanie na loty w tzw. godzinach brzegowych, zdefiniowanych przez Trybunał. Następnie o wielkości tego zapotrzebowania poinformujemy urząd właściwy dla zatwierdzenia dokumentacji planistycznej, co stanowić będzie podstawę do ostatecznego uregulowania czasów, w których mogą odbywać się loty.” Jak już informowaliśmy, **Federalny Trybunał Administracyjny swym orzeczeniem z dnia 16 marca 2006 r. ostatecznie zapalił zielone światło przed budową nowego stołecznego portu lotniczego Berlin Brandenburg International BBI na obszarze Schönefeld.**

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Zaangażowanie władz związkowych, krajowych,
oraz przedstawicieli portów lotniczych i koncernu DB

Flughafen-Chef Dr. Rainer Schwarz, Bahnchef Hartmut Mehdorn, Berlins Regierender Bürgermeister Klaus Wowereit, Brandenburgs Ministerpräsident Matthias Platzeck, Bundesverkehrsminister Wolfgang Tiefensee und Thomas Weyer, BBI-Geschäftsführer der Berliner Flughäfen.

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Transport Lotniczy - BBI

Port Lotniczy Berlin- Brandenburg International- otwarcie w roku 2011

Start	
Pasażerowie	22 Mio.
Prognoza	
Pasażerowie	40 Mio.
bezpośrednie	
miejsca pracy	18.000
indukowane	
miejsca pracy	40.000

Oczekiwane zapotrzebowanie na
powierzchnię pod aktywności
gospodarcze

2020	200-250 ha
2030	ca. 800 ha

Źródło: Drees und Sommer mit Jahn, Mack+Partner,
Potsdam/Berlin 2005

czwartek, 22 marca 2007

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Transport Lotniczy - BBI

Impuls dla rozwoju aktywności gospodarczych

W obrębie arealu BBI : 200 ha

Po wschodniej stronie portu lotniczego: ca. 200 ha

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

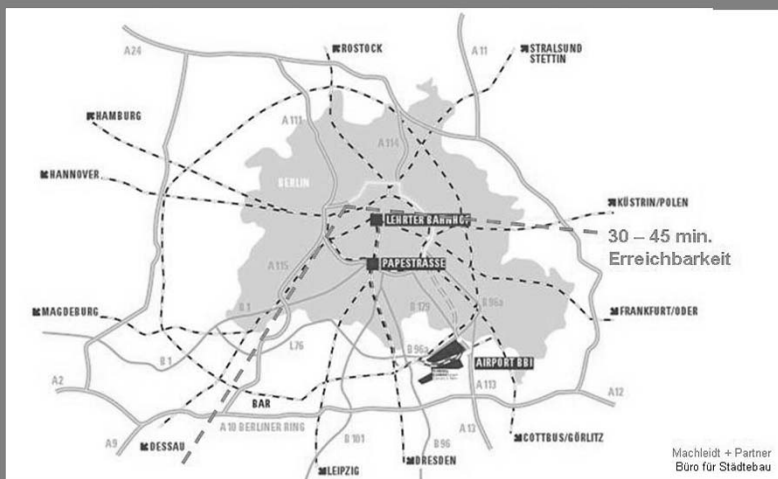
Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Transport Lotniczy - BBI

Powiązania i dostępność - Wysoka jakość połączeń kolejowych i drogowych

czwartek, 22 marca 2007

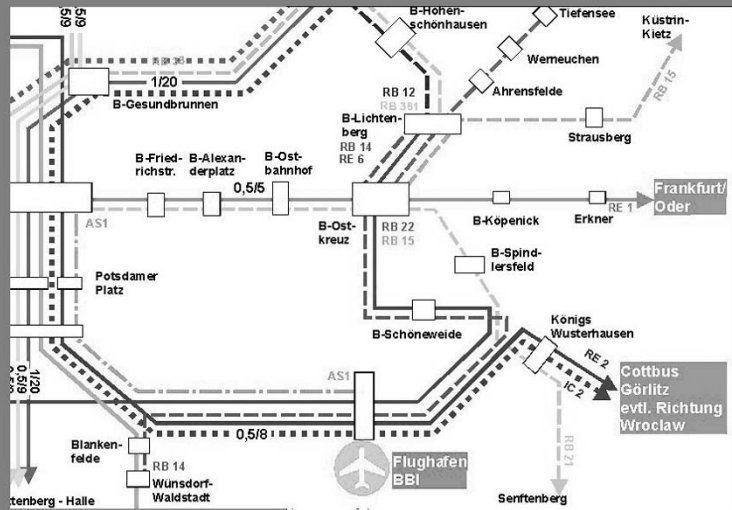
Maciej Zathey

– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

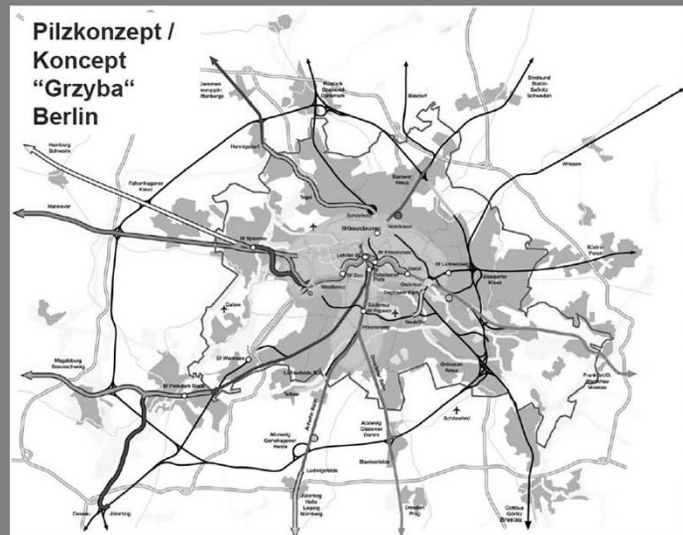
Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Poprawa infrastruktury transportu publicznego
– otwarcie BBI w kierunku zachodniej Polski

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Koncepcje sieci transportowej Berlina

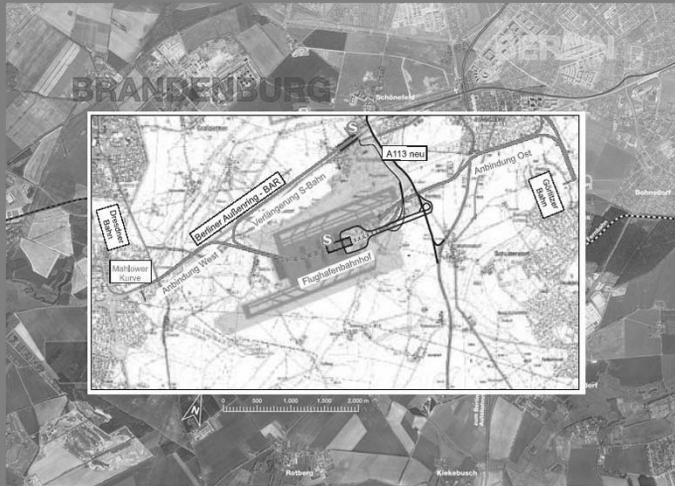

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Berlin Hauptbahnhof

Powiązania komunikacyjne portu lotniczego BBI

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

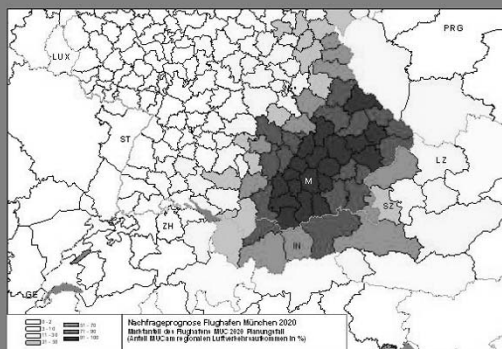

	Berlin	Tegel	Schönefeld	Tempelhof
Liczba pasażerów	8,7 mln	5,6 mln	2,7 mln	0,34 mln
Wskaźnik przyrostu	+9,7%	+1,4 %	+26,7%	+44,9%

Pierwsze półrocze 2006

Przykład Monachium

- Wysokie znaczenie komunikacyjne dla zachodniej Austrii (2004 1,1 Mln. pasażerów z / do Austrii)
- Lotnisko w Monachium zapewnia obsługę infrastrukturalną dla dużej części Tyrolu, Salzburga i Górnej Austrii
- Duże znaczenie dla turystyki przyjazdowej
- ponadto: austriackie regionalne porty lotnicze Salzburg, Linz, Innsbruck rozwijają się ponadprzeciętnie

Marktanteile München 2004 in den Regionen
Quelle: Intraplan Consult GmbH

Wzrost 2001 – 2005:

MUC: + 21 %
SZG, INN, LNZ: + 19 %

Źródło: ACI

Maciej Zathey

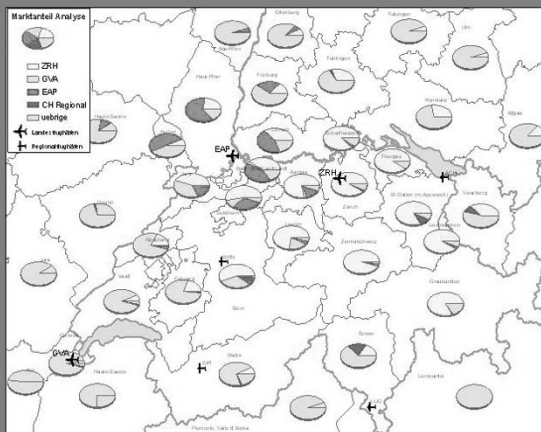
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Przykład z Zurychu

- Duże znaczenie dla południowo – zachodnich Niemiec (2004: 750.000 pasażerów z / do Niemiec)
- Konkurencja z niemieckimi międzynarodowymi portami lotniczymi (Stuttgart, Frankfurt Main, München) i niemieckimi lotniskami regionalnymi (Friedrichs-hafen, Karlsruhe/Baden-Baden), ale bez zagrożenia ich egzystencji i hamowania rozwoju.
- Zamożne Niemcy południowe najwyraźniej ciągnął profity z wielostronnej oferty ruchu lotniczego.

Marktanteil der Schweizer Flughäfen 2004 in den Regionen
Zródło: Intraplan Consult GmbH

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Tiefensee: Verbindungen nach Polen werden gestärkt

Deutsch-Polnische Vertragsunterzeichnung in Berlin

04. Mai 2006, Nr.: 144/2006

Der Bundesverkehrsminister **Wolfgang Tiefensee** hat heute mit seinem polnischen Kollegen **Jerzy Polaczek** eine Absichtserklärung über die Zusammenarbeit bei der Verbesserung der Infrastruktur im deutsch-polnischen Eisenbahnverkehr unterzeichnet.

Gegenstand der Erklärung ist der geplante Neubau und die Instandhaltung vorhandener Eisenbahnbrücken über Oder und Lausitzer Neiße. Mit diesem Vorhaben sollen die Personen- und Güterverbindungen zwischen Deutschland und Polen gestärkt und attraktiver werden.

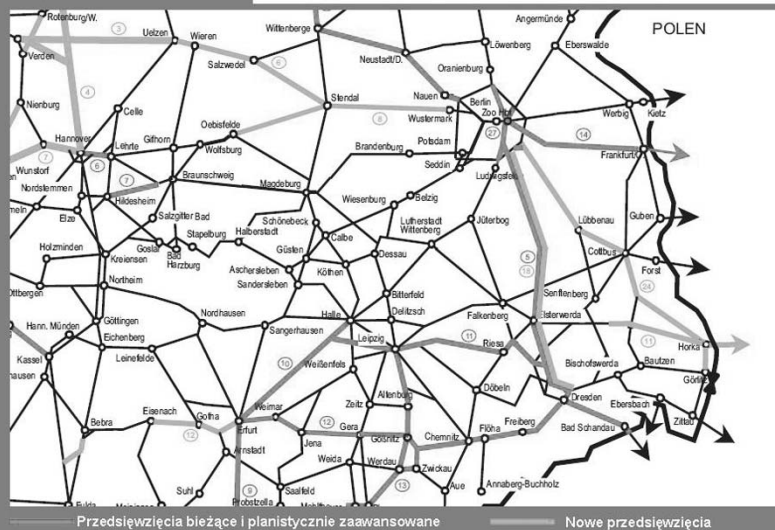
Tiefensee erklärte heute in Berlin: "Wir stärken mit dem Neubau der Grenzübergänge den Schienenverkehr zwischen Deutschland und Polen und verbessern so den Personen- und Güterverkehr zwischen unseren Nachbarländern." Gleichzeitig werde die Attraktivität der Schiene gegenüber der Straße im grenzüberschreitenden Verkehr gestärkt, so der Bundesminister.

In der Absichtserklärung bekunden beide Seiten, dass Deutschland den Neubau der Eisenbahngrenzübergänge bei Frankfurt (Oder), und Polen den Neubau der Neißebrücke bei Horka übernehmen soll. Die Absichtserklärung geht einem formalen Abkommen zwischen beiden Staaten voraus, das den Neubau und die Instandhaltung der Brücken verbindlich regeln wird.

Mit dem Neubau der Deutschland zugeordneten Grenzübergänge bei Frankfurt (Oder) soll voraussichtlich Ende 2007 begonnen werden. Es wird mit einer rund 15-monatigen Bauzeit gerechnet.

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

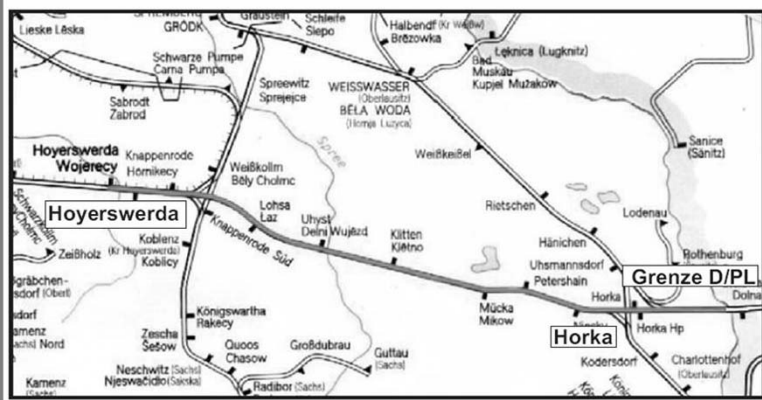
Vorhaben des Vordringlichen Bedarfs des Bedarfsplans Schiene

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Projekt Nr. 11 - Neue Vorhaben - ABS Hoyerswerda – Horka – Grenze D/PL

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Projekt nr 11 – nowe przedsięwzięcie

1. Verkehrliche Zielsetzung

Erhöhung der Streckenkapazität insbesondere für den Güterverkehr zwischen Deutschland und Polen. Verkürzung der Transportzeiten und damit Steigerung der Wettbewerbsfähigkeit des Verkehrsträgers Schiene.

Geplante Maßnahmen:

- Zweigleisiger Ausbau und Elektrifizierung auf dem Abschnitt Knappenrode – Horka – Grenze D/PL. Ausrüstung mit ESTW- Technik.

3. Projektstand

3.1 Termine, Planungsstand

PFA	Örtlichkeit	Entwurfs- planung	Abschluss FinVe	Datum Planfeststellungs- beschluss	Baubeginn	Inbetrieb- nahme
offen / Festlegung mit EP	Knappenrode - Bf. Niesky	Beginn vsl. 2006	offen	offen	vsl. 2009	vsl. 2010
offen / Festlegung mit EP	Bf. Niesky - Grenze D/PL				vsl. 2011	vsl. 2013

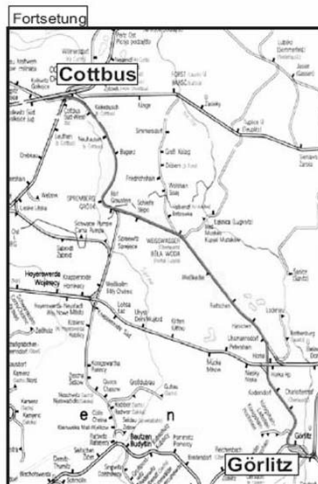
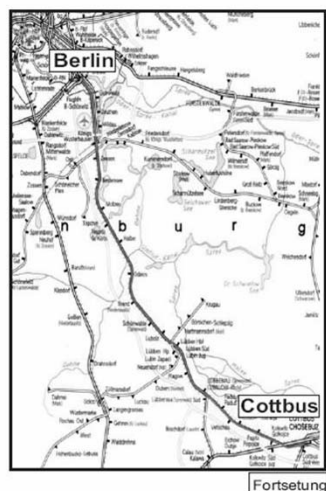
2. Projektkennndaten

Streckenlänge:	53 km
Entwurfsgeschwindigkeit:	120 km/h
Gesamtkosten:	163 Mio. €

Projekt potwierdzony
w Pięcioletnim planie inwestycyjnym
2006 - 2010

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Projekt Nr. 24 - Neue Vorhaben - ABS Berlin – Görlitz

czwartek, 22 marca 2007

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Projekt nr 24 – nowe przedsięwzięcie

1. Verkehrliche Zielsetzung

Verkürzung der Reise- und Transportzeiten im Schienenpersonen- und -güterverkehr; Erhöhung der Kapazitäten im Fern- und Nahverkehr; Verbesserung der Betriebsqualität durch die Elektrifizierung.

Geplante Maßnahmen:

- Erhöhung der Streckengeschwindigkeit auf weitgehend 160 km/h

3. Projektstand

3.1 Termine, Planungsstand

PFA	Örtlichkeit	Entwurfsplanung	Abschluss FinVe	Datum Planfeststellungsbeschluss	Baubeginn	Inbetriebnahme
	Lübbenau - Cottbus	offen	offen	offen	offen	offen
	Cottbus - Görlitz					

- zweigleisiger Ausbau Lübbenau – Cottbus.
- Elektrifizierung Cottbus – Görlitz

2. Projektkennndaten

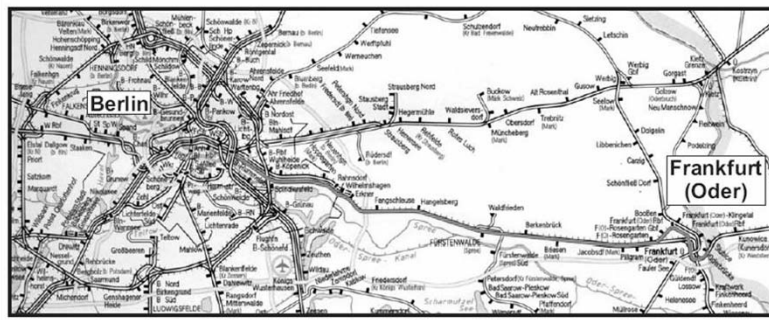
Streckenlänge:

- Berlin – Cottbus – Görlitz: 195 km
- Lübbenau – Cottbus: 30 km
- Cottbus – Görlitz: 93 km

Gesamtkosten: 238 Mio. €

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Projekt Nr. 14 - Laufende und fest disponierte Vorhaben - ABS Berlin – Frankfurt (Oder) – Grenze D/PL

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Projekt nr 14 – z grupy Przedsięwzięć bierzących i planistycznie zaawansowanych

1. Verkehrliche Zielsetzung

Qualitative und kapazitive Ertüchtigung und Erneuerung der zweigleisigen Strecke nach ABS - Standard für eine Geschwindigkeit $v = 160$ km/h und eine Achslast von 25 t mit dem Ziel der Verbesserung des internationalen Fernverkehrs und des Regionalverkehrs. Anbindung des mitteleuropäischen Raumes an Osteuropa.

2. Projektkennndaten

Streckenlänge: 85 km

Projektabschnitt 1

Berlin-Ostbahnhof (a) – Erkner (e) 25 km

Projektabschnitt 2

Erkner (a) – Frankfurt/Oder (a) 55 km

Projektabschnitt 3

Frankfurt/Oder (e) – Grenze D/PL 5 km

Entwurfsgeschwindigkeit: 160 km/h

Gesamtkosten: 539 Mio. €

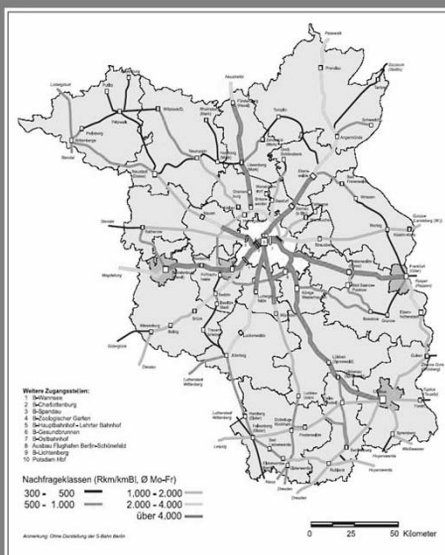
Bahnkonzept 2009 Konceptja Kraju Związkowego Brandenburgia dla Szynowego transportu publicznego

Konzeption des Landes Brandenburg
zur Entwicklung des
Schienenpersonennahverkehrs

Pasażerokilometry/ kilometr trasy

Reisendenkilometer je Kilometer
Betriebslänge (Rkm/kmBl)

Średnie tygodniowe (Pn – Pt) obciążenie linii
wynikające z sumy wartości linii kursujących
na danym odcinku sieci. Przedstawiona
mapa bazuje na obliczeniach z roku 2001 z
uwzględnieniem prognozy do roku 2009.

czwartek, 22 marca 2007

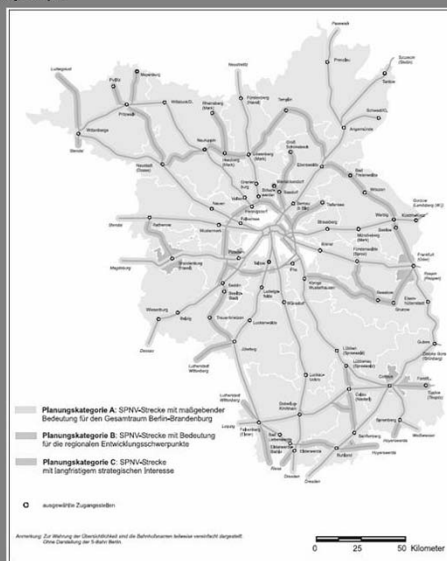
Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Bahnkonzept 2009 Konceptja Kraju Związkowego Brandenburgia dla Szynowego transportu publicznego

Konzeption des Landes Brandenburg
zur Entwicklung des
Schienenpersonennahverkehrs

- A- absolutne priorytety
- B- istotne dla sieci i rozwoju ośrodków centralnych
- C- trasy istotne z długofalowego punktu widzenia

Bahnkonzept 2009 Konceptja Kraju Związkowego Brandenburgia dla Szynowego transportu publicznego

Konzeption des Landes Brandenburg
zur Entwicklung des
Schienenpersonennahverkehrs

Anforderungen aus der EU-Osterweiterung
Die Vorbereitung auf die EU-Osterweiterung erfordert, dass in Zusammenarbeit zwischen dem Land Brandenburg und den benachbarten Wojewodschaften der Republik Polen gemeinsame Angebotskonzepte im Schienenverkehr entwickelt werden. Dazu zählen u. a. Angebotsanpassungen und tarifliche Harmonisierungen. Es ist davon auszugehen, dass es im Schienenpersonen- und -güterverkehr langfristig zu deutlichen Leistungssteigerungen kommt. Daher sind gleichfalls Aspekte der infrastrukturellen Anpassung in die Überlegungen einzubeziehen und mit den Eisenbahnterminen zu entwickeln.

Wymagania wynikające z rozszerzenia Unii Europejskiej

Rozszerzenie Unii Europejskiej wymaga stworzenia w Kraju Związkowym Brandenburgia i sąsiednich województwach RP wspólnej koncepcji usług w transporcie szynowym. Do tego zalicza się min. dopasowanie ofert i harmonizowanie taryf. Wychodzi się z założenia, że w perspektywie długofalowej, w transporcie szynowym pasażerskim i towarowym dojdzie do wyraźnego wzrostu usług. Związane z tym są zagadnienia infrastrukturalnego dopasowania pociągające za sobą konieczność zaangażowania przedsiębiorstw kolejowych.

czwartek, 22 marca 2007

Maciej Zathey

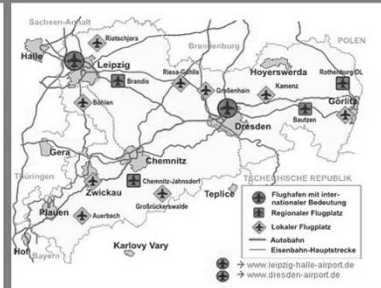
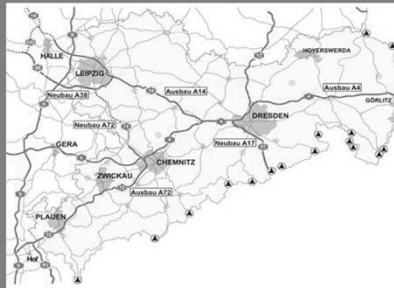
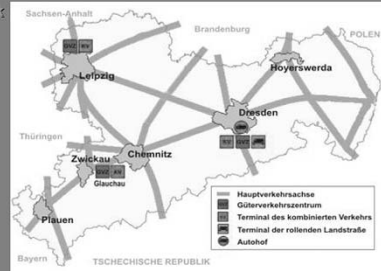
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

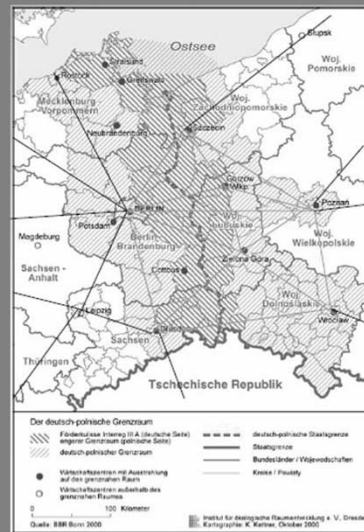

Das Sekretariat ist im Referat 67 des Sächsischen Staatsministeriums für Wirtschaft und Arbeit angesiedelt. Referatsleiterin und gleichzeitig Sekretärin des PEK III ist Frau Dr. Brigitte Wunderlich.

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Berlin 5. 04. 2006

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Hamburgisches Welt-Wirtschafts-Archiv

Hamburg Institute of International Economics

PERSPEKTYWY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ROZSZERZONEGO, POLSKO – NIEMIECKIEGO OBSZARU GRANICZNEGO DO 2020 ROKU, W TRAKCIE PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

- Strona niemiecka powinna zostać przekonana do korzyści wynikających z przekraczającego granicę rynku pracy.
- Strona polska powinna być przekonana do korzyści wynikających z decentralizacji decyzji politycznych.
- Należy dążyć do starania, aby po dokonaniu uzgodnień ponadgranicznych wzrosło bezpieczeństwo prawne.
- Powinny zostać podjęte zdecydowane kroki w celu przeprowadzenia dużych ponadgranicznych inwestycji infrastrukturalnych, przede wszystkim w aspekcie transportowym. Należą do tego projekty związane z koleją i autostradami.
- Bez zwłoki przystąpić powinno się do rozpisania przetargu w ponadgranicznym transporcie szynowym
- Instytuty badawcze i wyższe uczelnie powinny zostać naklonione i wsparte do ponadgranicznej współpracy.
- Sprawdzone powinno być czy nie należy wskazać nowych obszarów chronionych, względnie rezerwatów biosfery.

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Wystawa z okazji 160 lecia połączenia
kolejowego Wrocław - Berlin

Obudzenie głębokiego zainteresowania
powiązaniami transportowymi z Polską

Przystąpienie do sporządzenia analiz
dotyczących połączenia kolejowego Wrocław
– Berlin. Pierwsza analiza powstaje w ramach
projektu europejskiego ED-CIII „Via Regia”

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

III Paneuropejski Korytarz Transportowy

Analiza możliwości poprawy połączenia kolejowego
Wrocław – Berlin poprzez zmiany organizacyjne i inne
rezerwacje trasy przejazdu pociągów.

Project part-financed
by the European Union

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Przejścia graniczne - drogowe

Śluby - Frankfurt nad Odrą (Frankfurt an der Oder)
Świecko - Frankfurt nad Odrą (Frankfurt an der Oder)
Gubin - Guben
Gubinek - Guben
Zasieki - Forst
Olszyna - Forst
Łęknica - Bad Muskau
Łęknica - Bad Muskau (Park Mużakowski) (przejście małego ruchu granicznego)
Przewóz - Podrosche

Jędrzychowice - Ludwigsdorf
Zgorzelec - Görlitz
Zgorzelec - Görlitz (Most Staromiejski)
Radomierzyce - Hagenwerder
Krzewina Zgorzelecka - Ostritz
Sieniawka - Żytawa (Zittau)
Porajów - Żytawa (Zittau)

Biuro Wzrostu Regionalnego

Maciej Zathey
– Biuro Rozwoju Wrocławia

PLANY TRANSPORTOWE NIEMIEC I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Fahrplan LausitzBahn

gültig ab 10. Dezember 2006

L 60 Cottbus - Spremberg - Weißwasser - Horka - Görzitz - Zittau																					
Zugnummer	02651	02611	02615	02616	02617	02619	02621	02622	02623	02627	02629	02631	02633	02635	02637	02639	02641	02643	02647	02649	02653
Anmerkungen	1)	1)	1)	1)	2)	2)	2)	2)	2)	1)	1)	2)	2)	2)	2)	2)	2)	2)	2)	2)	1)
Verkehrsart	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr	Mo-Fr
Dreis. Hauptverkehrszeit		ab																			
S-Bahn Halbfahrt		ab																			
Cottbus		an																			
Nachaußen (D Cottbus)		an																			
Burgas		ab																			
Spremberg		ab																			
Weißwasser		an																			
Weißwasser		ab																			
Weißwasser		an																			
Rathen		an																			
Horka		an																			
Görsdorf		an																			
Görsdorf		ab																			
Görzitz		an																			
Görzitz		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab																			
Zittau		an																			
Zittau		ab												</							

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

Plany transportowe Niemiec i ich wpływ na Dolny Śląsk

VIII Dolnośląskie Forum
Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój 2007

Dziękuję za uwagę

Tomasz Polański
– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

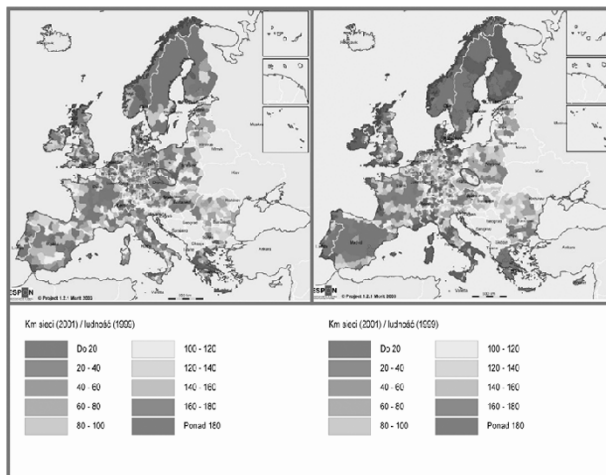
PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

Tomasz Polański
dyr. Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego we Wrocławiu

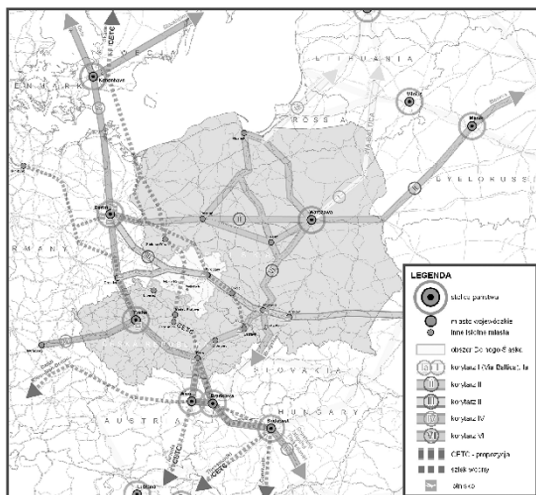

GĘSTOŚĆ SIECI DROGOWEJ I KOLEJOWEJ NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM

źródło: STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO
SYNTEZA DOKUMENTÓW KRAJOWYCH
WBU we Wrocławiu, T-plan, Wrocław, Praga 2006

OBSZAR POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO NA TŁE PRZEBIEGU EUROPEJSKICH KORYTARZY TRANSPORTOWYCH

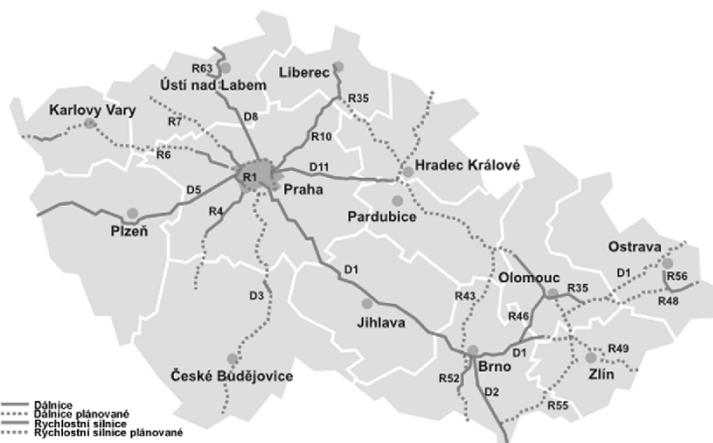
czwartek, 22 marca 2007

Tomasz Polański

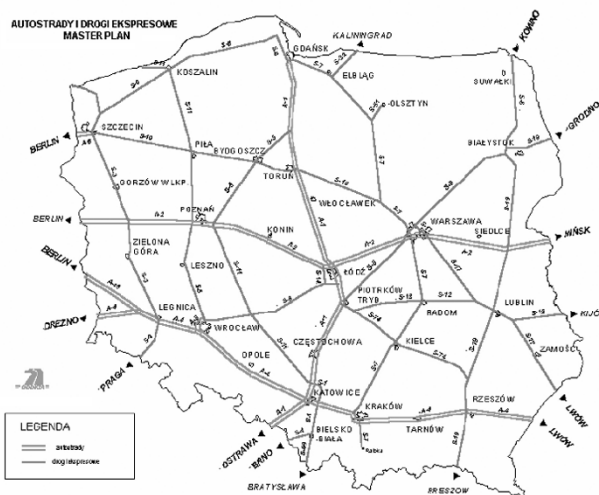
– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

PROGRAM BUDOWY AUTOSTRAD I DRÓG EKSPRESOWYCH W REPUBLICE CZESKIEJ

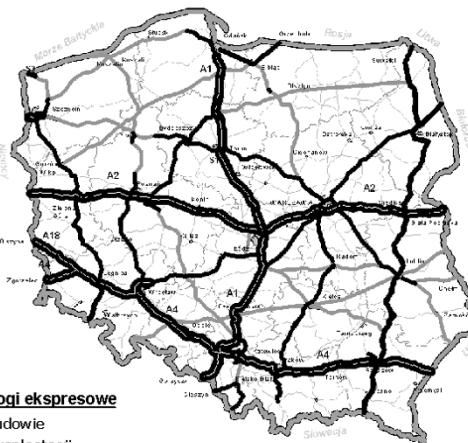

DOCELOWA SIĘĆ AUTOSTRAD I DRÓG EKSPRESOWYCH W POLSCE

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r.
(Dz. U. Nr 128 z 2004 r., poz. 1334)

AUTOSTRADY I DRÓGI EKSPRESOWE W POLSCE DO ROKU 2013 ZAPREZENTOWANE PODCZAS KONFERENCJI MINISTRA POŁACZKA

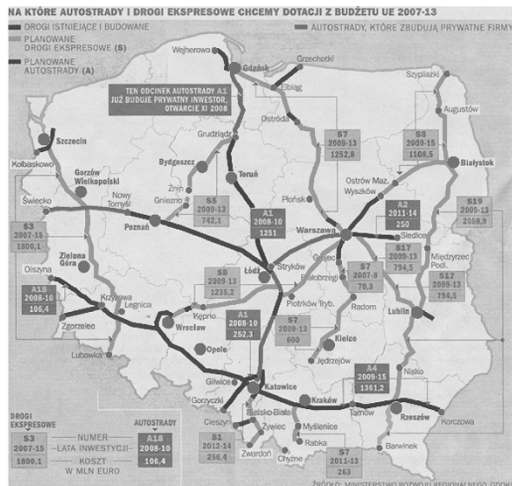
Autostrady i drogi ekspresowe
— W budowie
- - - W eksploatacji

Autostrady
2 085 km
Drogi
ekspresowe
5 466 km

Materiały z konferencji prasowej Prezesa Rady Ministrów
i Ministra Transportu w Strykowie 19.01.2006r.

AUTOSTRADY I DROGI EKSPRESOWE W POLSCE BUDOWANE Z DOTACJI BUDŻETU UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007-2013

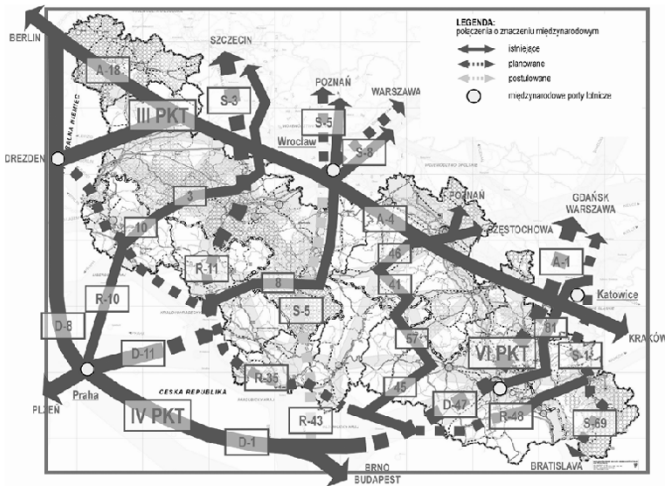

źródło: GAZETA WYBORCZA z dn. 27 lutego 2007r.

Tomasz Polański
– dyrektor Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego we Wrocławiu

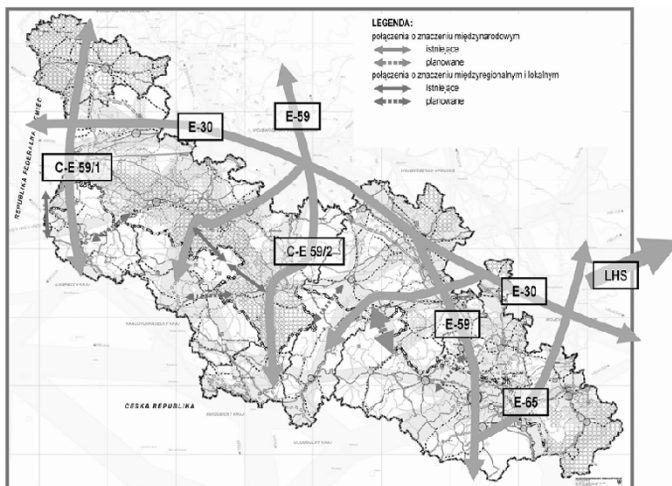
PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

DROGOWE POŁĄCZENIA O ZNACZENIU MIĘDZYNARODOWYM NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM

źródło: STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO
SYNTEZA DOKUMENTÓW KRAJOWYCH
WBU we Wrocławiu, T-plan, Wrocław, Praga 2006

KOLEJOWE POŁĄCZENIA O ZNACZENIU MIĘDZYNARODOWYM NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM

źródło: STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO
SYNTEZA DOKUMENTÓW KRAJOWYCH
WBU we Wrocławiu, T-plan, Wrocław, Praga 2006

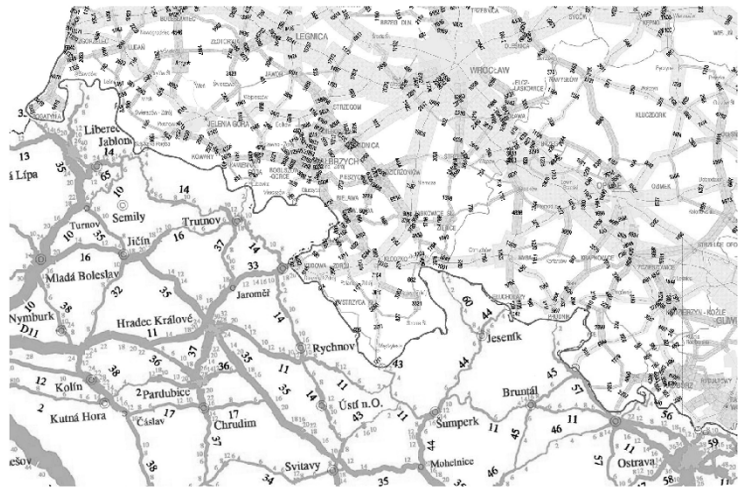
czwartek, 22 marca 2007

Tomasz Polański

– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

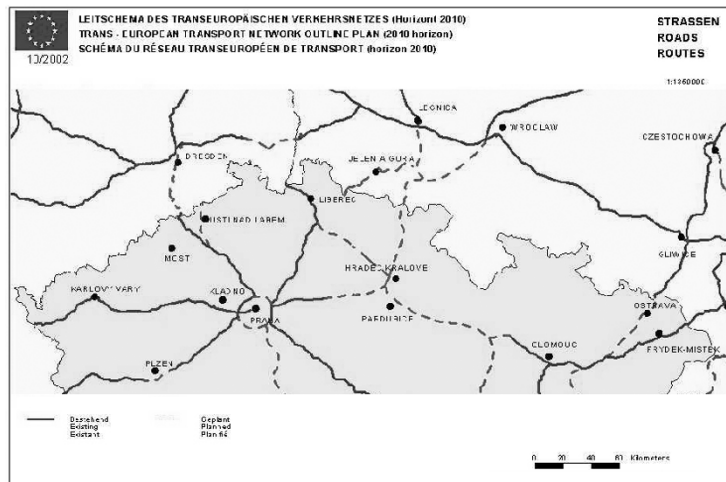
PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

POMIAR RUCHU NA DROGACH W POLSCE I CZECHACH W 2005r.

źródło: GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD, Warszawa 2005
ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR - ODBOR SILNIČNÍ DATABANKY, Praha 2005

TRANSEUROPEJSKA SIĘĆ DROGOWA TEN-T NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM

źródło: The Trans-European Transport Network

POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY

POLITIKA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO REPUBLIKI CZESKIEJ
ZATWIERDZONA PRZEZ RADE MINISTRÓW REPUBLIKI CZESKIEJ
W DNI 17 MAJA 2006r. UCHWAŁA NR 561

RADA MINISTRÓW REPUBLIKI CZEŠKIEJ

UCHWAŁA
RADY MINISTRÓW REPUBLIKI CZEŠKIEJz dnia 17 maja 2006 r., nr 561
dotycząca Polityki Rozwoju Przestrzennego Republiki CzeskiejRada Ministrów
Ł z a t w i e r d z a Politykę Rozwoju Przestrzennego Republiki Czeskiej, zawartą w części III dokumentu o sygn. 661/96 (zwanej dalej „Polityką”).

II. zobowiązują

1. członków Rady Ministrów oraz kierowników pozostałych centralnych urzędów administracyjnych do:
 - a. uwzględniania Polityki w ramach opracowywania dokumentów koncepcyjnych i działalności ministerstw i urzędów przez nie powołanych,
 - b. realizowania zadań określonych w Polityce,
 - c. podejmowania współpracy z ministrem rozwoju regionalnego w zakresie opracowywania Raportu w sprawie stosowania Polityki.
2. ministra rozwoju regionalnego:
 - a. do złożenia Radzie Ministrów do 31 grudnia 2008 r. Raportu w sprawie stosowania Polityki oraz zaktualizowanego projektu Polityki we współpracy z określonymi ministrami oraz kierownikami pozostałych centralnych urzędów administracyjnych,
 - b. do upublicznienia niniejszej uchwały w Monitorze Rady Ministrów dla organów krajowych i organów gmin.

3. ministra rozwoju regionalnego we współpracy z wicepremierem oraz ministrem transportu, ministrem środowiska i rolnictwa do powołania wspólnej międzyresortowej komisji, w której będą reprezentowane skrajnie kraje, w celu zweryfikowania realności i celowości ochrony przestrzennej połączenia kanałem Dunaj-Odra-Laba oraz przedłożenia Radzie Ministrów do 31 grudnia 2007 roku rekomendacji tej komisji.

III. zaleca

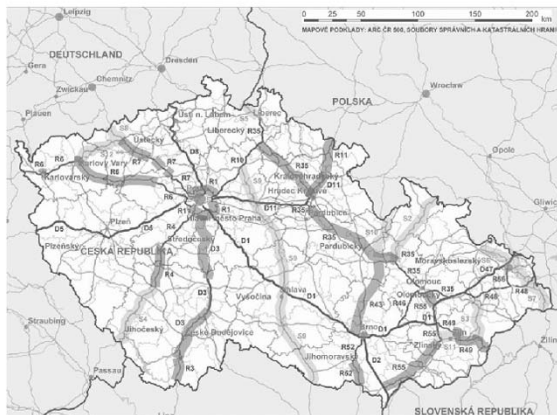
1. burmistrzowi i prezydentowi miasta stołecznego Pragi
 - a. uwzględniania Polityki w ramach opracowywania dokumentów koncepcyjnych,
 - b. podejmowania współpracy z członkami Rady Ministrów i kierownikami pozostałych centralnych urzędów administracyjnych
 - ba. w ramach realizowania zadań określonych w Polityce,
 - bb. w ramach opracowywania Raportu w sprawie stosowania Polityki.
 - c. podejmowania współpracy z członkami Rady Ministrów w ramach komisji międzyresortowej powołanej w celu zweryfikowania realności i celowości ochrony przestrzennej połączenia kanałem Dunaj-Odra-Laba.
2. burmistrzom gmin uwzględnianie Polityki w ramach opracowywania dokumentacji z zakresu planowania przestrzennego gmin oraz w ramach opracowywania dokumentów koncepcyjnych.

Do wykonania przez:

Członków Rady Ministrów, kierowników centralnych urzędów administracyjnych.

Do wiadomości:

burmistrz, prezydent miasta stołecznego Pragi.

Przew. Rady Ministrów
Ing. Jiří Pánek, własnoręcznie

Dla Republiki Czeskiej mają znaczenie przede wszystkim następujące trasy:

- Lipsk-Berlin – Drezno – Ust n. L. – Praga.
- Hamburg – Bayreuth – Cheb – Karlovy Vary – Praga.
- Norimberga – Rozvadov – Pilzno – Praga.
- Linz – Budějovice – Praga.
- Praga – Brno – Bratislava.

- Praga – Liberec (trak kontynuacji w kierunku Zittau i Görlitz w PRP RCz rozważano, proponując nowy szlak drogowy o dużej wydajności (SS), który stanowi nawiązanie do zakończonego projektu nowej drogi zjazdowej B 178n na odcinku Lötzbau – Zittau).
- Praga – Pardubice/H. Králové Trutnov – Walbrzych – Legnica – Szerecin.
- Gdansk – Łódź – Katowice – Ostrawa – Lipník n. B. – Olomouček – Brno – Mikulov – Wiedeń – Kromau – Otrokowice – Břeclav – Wiedeń
- Lipník n. B. – Český Tešín – Bierko-Biala.

Do sieci TEN-T wchodzić wszystkie mijające się korytarze kolejowe w Republice Czeskiej.

Najważniejszym korytarzem są ciągi kolejowe:

- Drezno – Praga – Kolín – Česká Třebová – Břeclav – Brno – Wiedeń
- Drezno – Praga – Kolín – Česká Třebová – Olomouček – Ostrawa – Katowice.

Korytarz ten ma powiązanie z następującymi korytarzami:

- Praga – Pilzno – Cheb – Schirding,
- Praga – Pilzno – Domažlice – Monachium,
- Praga – České Budějovice – Dolní Dvůřistě – Linz,
- Píseň – České Budějovice – Gmünd – Wiedeń.

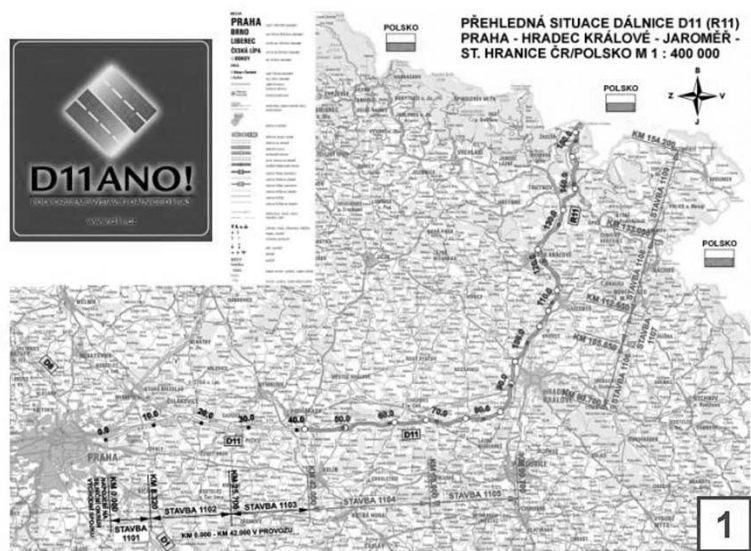
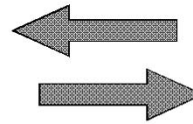

Tomasz Polański

– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

**PLANY TRANSPORTOWE
REPUBLIKI CZESKIEJ
I ICH WPŁYW
NA DOLNY ŚLĄSK**

*To co nas
bezpośrednio dotyczy...*

M.P.06.11.146

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o połączeniu drogi ekspresowej S3 po stronie polskiej i drogi ekspresowej R11 po stronie czeskiej na polsko-czeskiej granicy państwowej,

podpisana w Straszyne dnia 18 marca 2005 r.

(M.P. z dnia 15 lutego 2006 r.)

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o połączeniu drogi ekspresowej S3 po stronie polskiej i drogi ekspresowej R11 po stronie czeskiej na polsko-czeskiej granicy państwowej

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Republiki Czeskiej, zwane dalej "Umawiającymi się Stronami",
dążąc do usprawnienia transportu drogowego pomiędzy obydwojma Państwami i przewozów tranzytowych przez terytoria swoich Państw,

dążąc do wsparcia stosunków ekonomicznych pomiędzy swoimi Państwami,

uznając wzajemne korzyści i zainteresowanie w sprawie połączenia dróg dwujezdniowych o wysokiej przepustowości: drogi ekspresowej S3 po stronie polskiej i drogi ekspresowej R11 po stronie czeskiej na wspólnej granicy państwowej,

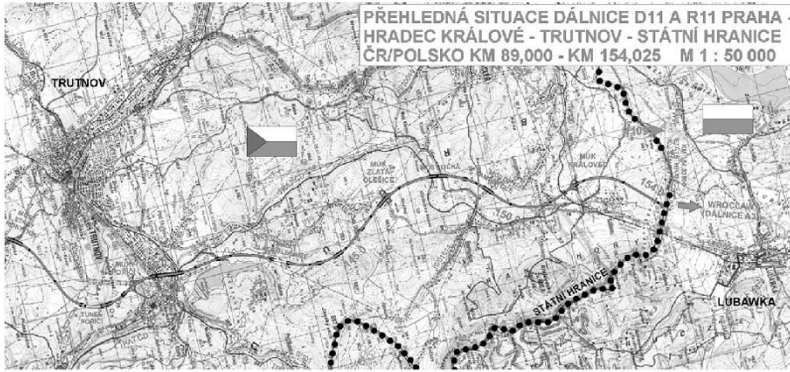
uzgodniły, co następuje:

1

Tomasz Polański
– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

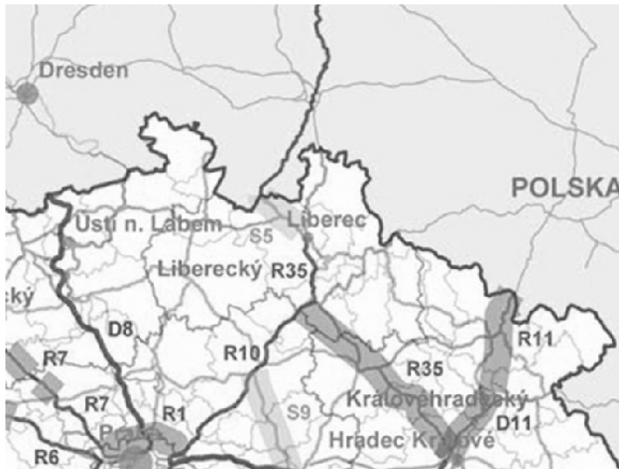
PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

1

POŁĄCZENIE DROGOWE W EUROREGIONIE NYSA HRADEK - BOGATYNIA - ZITTAU

2

POŁĄCZENIE DROGOWE POMIĘDZY KŁODZKIEM A MORAVSKA TREBOVA (skrzyżowanie R35 i R43)

3

Tomasz Polański

– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

(09) R43

Vymezení:
Buně Boškovice Moravská Třebová (E 461)
v rozsojné síce OS10 Buně Světlavý/Moravská
Třebová.

Úkoly pro ministerstva a jiné ústřední
správní úřady:
Provést možnost zrealizovat v hierarchii silničních
koridorů, a to v aktualizovaném měřítku po vy-
budování R35, R43. Provést možnost vodní
koryto pro vybudování kapacitní dopravní
komunikace Moravská Třebová-Brno-
Olomouc (včetně)
Zodpovědní: Ministerstvo dopravy
Termín: před dokončením výstavby R35 a R43

(109) S10

Vymezení:
Moravská Třebová-Landek-Dolní Lipka
(hranice ČR).

Důvody vzniku:
Zaplnění kvalitní silniční sítě a možnost
napojení na R 35 a R 43 (včetně OS10).

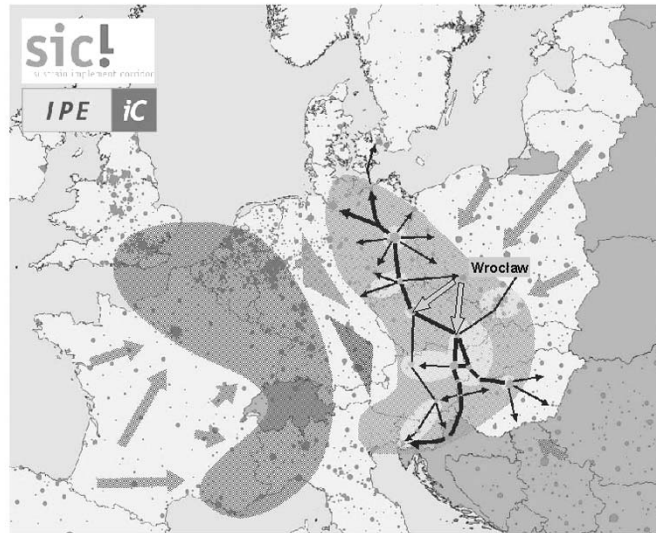
Kritéria a podmínky pro realizaci:
o změněch v území:
Posílení obslužnosti území, vzhled na Polsko

Úkoly pro územní plánování:
Sohlásit v ÚPD koridor pro vybudování ka-
pacitní dopravní cesty.

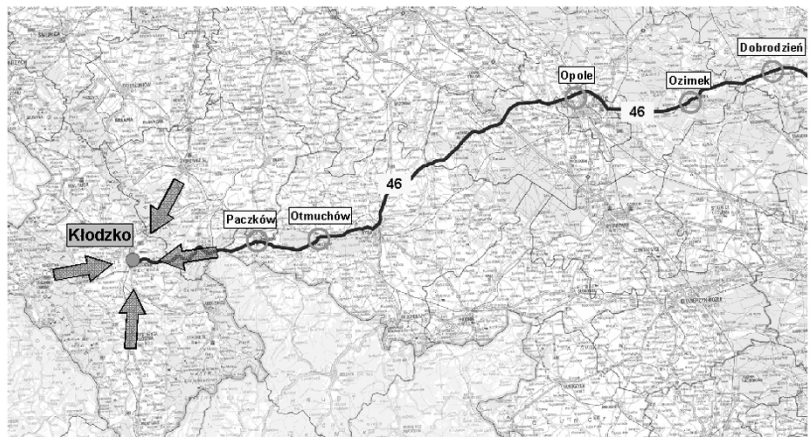
Úkoly pro ministerstva a jiné ústřední
správní úřady:
Provést možnost zrealizovat koridor pro vy-
budování kapacitní dopravní cesty

Zodpovědní: Ministerstvo dopravy v součinnosti
s krajem Pardubickým a s Ministerstvem životního
prostředí
Termín: do konce roku 2005

3

PRACE NA DRODZE KRAJOWEJ NR 46

WNIOSKI – POŁĄCZENIA DROGOWE:

- ? Wobec mocno zaawansowanych prac nad realizacją autostrady D11 w Czechach, nie wolno ustawać w zabiegach o realizację odcinka drogi ekspresowej S3 Legnica – Lubawka w okresie programowania na lata 2007-2013.
- ? Wykorzystać szansę, jaką jest zamiar budowy drogi 1. kategorii po stronie czeskiej, pomiędzy Moravską Trebovą a Boboszewem, realizując na Dolnym Śląsku odcinek drogi o parametrach przynajmniej takiej samej klasy technicznej między Kłodzkiem a Boboszewem.
- ? Przekonać Ministerstwo Infrastruktury, że połączenie drogowe między Wrocławiem i Kłodzkiem winno mieć parametry drogi ekspresowej.
- ? Podjąć wspólne działania ze stroną czeską, aby odcinek pomiędzy Moravską Trebovą a Wrocławiem wpisać do sieci TEN-T (Trans - European Transport Network).
- ? Przekonać Ministerstwo Infrastruktury, że Kłodzko, w niedalekiej przyszłości, stanie się ważnym węzłem dróg krajowych i obszar ten wymagać będzie nowych inwestycji drogowych.

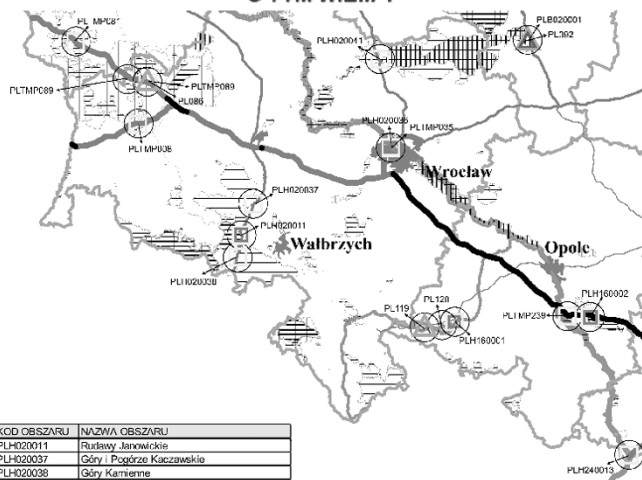
WNIOSKI – POŁĄCZENIA KOLEJOWE:

Wobec przewidywanej realizacji czeskiej ogólnokrajowej linii kolejowej z Pardubic przez Hradec Kralove do Nachodu i Lubawki, w interesie Dolnego Śląska jest:

- ? utrzymanie i sanacja linii kolejowej z Sędziszawia przez Kamienną Górę do Lubawki,
- ? zaniechanie likwidacji linii kolejowej Kłodzko – Kudowa,
- ? wybudowanie w przyszłości połączenia Kudowa Słone - Nachod.

A CZY GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD O TYM WIE... ?

KOD OBSZARU	NAZWA OBSZARU
PLH020011	Rudawy Janowickie
PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie
PLH020038	Góry Kamienne

źródło: <http://www.zm.org.pl/>

czwartek, 22 marca 2007

Tomasz Polański

– dyrektor Wojewódzkiego Biura
Urbanistycznego we Wrocławiu

PLANY TRANSPORTOWE REPUBLIKI CZESKIEJ I ICH WPŁYW NA DOLNY ŚLĄSK

VIII Dolnośląskie Forum
Samorządu Terytorialnego
Kudowa Zdrój, 21-23.03.2007

Dziękuję za uwagę

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński
– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

Szklarska Poręba 2010

Obwodnica dla regionu

Szklarska Poręba - aktywnie z przyrodą

- park narodowy
- rezerваты przyrody
- alpejski klimat
- czyste lasy i rzeki

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Karkonosze i Góry Izerskie

- narciarstwo zjazdowe
- narciarstwo biegowe
- skituring
- sporty zaprzęgowe
- turystyka piesza

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński

– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

Całoroczny wypoczynek

- turystyka rowerowa
- wędrowki
- nordic walking
- wspinaczka
- kajaki

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Atrakcyjne położenie

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Turystyczne inwestycje regionu

- Skiarena Szrenica - rozbudowa
- Jakuszyce - rozbudowa
- Hotel Gołębiewski – budowa
- Świeradów Zdrój – kompleks narciarski
- Kowary – kompleks narciarski
- Jelenia Góra - Cieplice – park wodny

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Konieczne inwestycje drogowe

- ekspresowa droga wojewódzka A4 Kostomłoty – Jelenia Góra
- poszerzenia, umocnienia, pasy wolnego ruchu, obwodnice na krajówkach nr 3 i 30

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Droga przez zabytkowe centrum Szklarskiej Poręby

- Jakuszyce i Cieszyn – jedyne przejścia na południowej granicy Polski, z których mogą korzystać najcięższe samochody ciężarowe

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Tranzyt północ-południe

- dziesiątki tysięcy prawie 50 tonowych samochodów
- setki tysięcy samochodów osobowych i autokarów
- główny tranzyt północ - południe Europy

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Grzegorz Sokoliński
– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński

– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

Degradacja turystycznego miasta

- zniszczenia domów, dróg, chodników
- uciążliwy hałas
- zanieczyszczenie powietrza

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Skały na drodze

• wielogodzinna blokada 24.03.2004

Ciągłe niszczenie miasta

Prowizoryczne zabezpieczenia

- oszpecanie miasta

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Słaba wytrzymałość

- niedostosowana droga do tonażu
- wielotygodniowe remonty
- problemy komunikacyjne

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Niebezpieczna zima

- częste zimowe blokady
- zmienne warunki pogodowe
- problemy na stromych podjazdach
- bardzo duży ruch turystyczny

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Grzegorz Sokoliński
– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński

– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

Problem z dojazdem

- Ośrodek Jakuszyce
- Skiarena Szrenica
- Uzdrowisko Świeradów Zdrój
- Czechy, Austria

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Niebezpieczna „krajówka”

- liczne wypadki
- ofiary śmiertelne
- wielu rannych

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

- wypadki
- blokady drogi
- „wąskie gardło”
- brak alternatywnego objazdu

Całoroczny problem

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

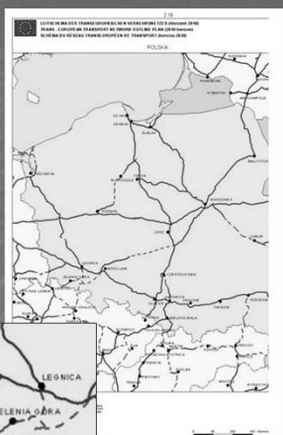

Prawda o krajowej „trójce”

ZAŁĄCZNIK DO TRAKTATU EUROPEJSKIEGO

Uwzględniając interes przewoźników i uznając jednocześnie zasadę swobodnego przepływu towarów i usług oraz oczekując jednoczesnego otwarcia rynku przewozów kabotażowych dla polskich przewoźników w państwach członkowskich UE, Polska gotowa jest wraz z momentem akcesji do UE dopuścić w ruchu międzynarodowym na części sieci TINA pojazdy o nacisku 115 kN na pojedynczą oś, obejmującej następujące ciągi dróg:

/.../
5. Droga nr 3 – na odcinku: Świnoujście – Szczecin – Gorzów Wielkopolski – Zielona Góra – Legnica – granica państwa (Jakuszyce)

Szklarska Poreba 2010 - obwodnica dla regionu

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński
– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

S3 Lubawska alternatywa ?

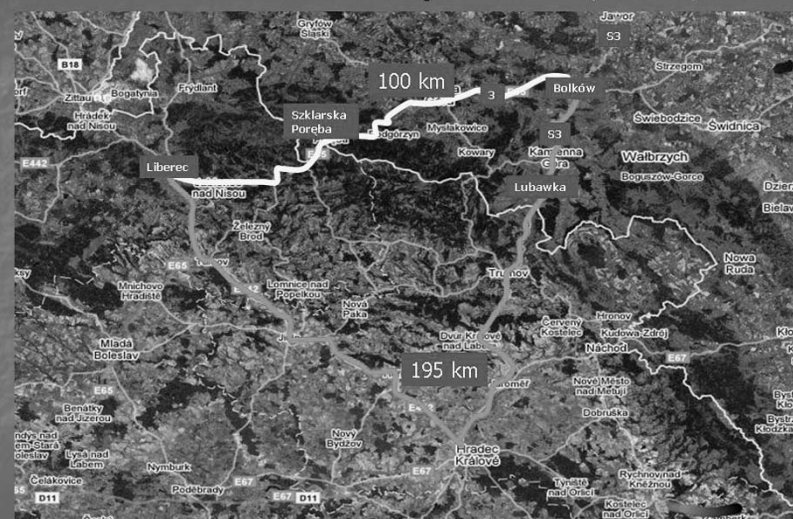

Szklarska Poreba 2010 - obwodnica dla regionu

Konflikt ekonomiczny

- dwa razy dłuższa droga
- większe koszty

Szklarska Poreba 2010 - obwodnica dla regionu

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński

– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

- ochrona mieszkańców
- bezpieczeństwo
- zdrowie
- rozwój turystyczny regionu

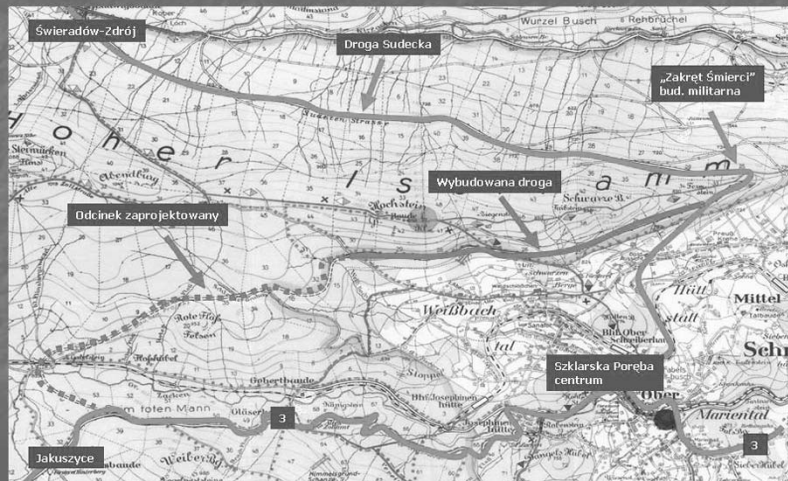
Obwodnica dla Szklarskiej Poręby

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Wojenne plany

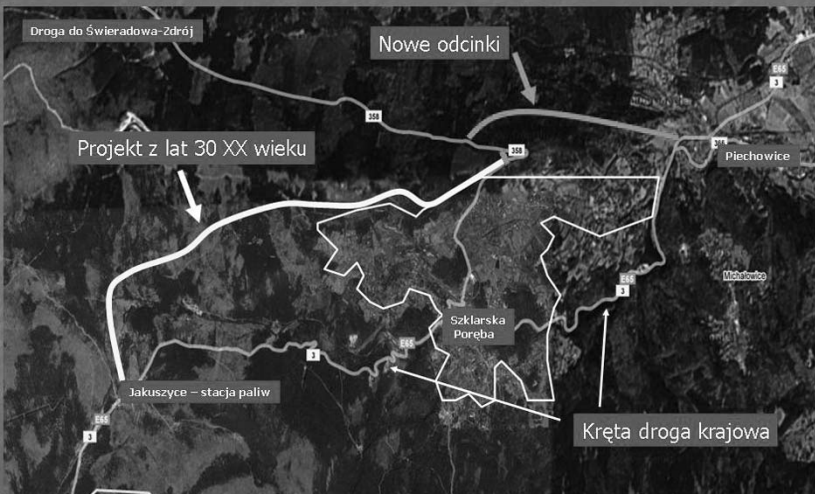
- mniej zakrętów
- bez stromych podjazdów
- łatwiejszy, szybszy i bezpieczniejszy przejazd

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

- omija zabudowania
- zwiększa bezpieczeństwo
- tereny gminne lub skarbu państwa

Plany XXI wieku

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

Rozwój Pogórza Izerskiego

- krótsza droga
- szybszy dojazd
- dłuższy wypoczynek

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński
– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

- rozwój uzdrowisk
- rozwój turystyczny

Blżej Europy

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

czwartek, 22 marca 2007

Grzegorz Sokoliński

– przewodniczący Rady Miejskiej
w Szklarskiej Porębie

OBWODNICA DLA REGIONU

Diabelski Kanion
Góry Izerskie

Nowe inwestycje

- narciarstwo
- rowery
- turystyka
- rekreacja
- rozwój

Szklarska Poręba 2010 - obwodnica dla regionu

DZIĘKUJEMY ZA POMOC

Szklarska Poręba 2010

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Zmieniamy Dolny Śląsk

Inicjatorzy

Janisław Muszyński i Jan Waszkiewicz

Zapraszają na kolejne Forum

Prowadzimy „Grę o Region”

www.forum.pl

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Zmieniamy Dolny Śląsk

W dniach 16 – 18 listopada 2007 zapraszamy do Krzyżowej
na IX edycję Forum

„Kreatywny Dolny Śląsk ku kreatywnej Europie”

Prowadzimy „Grę o Region”

www.forum.pl

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Od 1999 roku kreujemy wizję Dolnego Śląska

- 1999 – „Strategia rozwoju Dolnego Śląska”
- 2000 – „Bezrobocie i rynek pracy na Dolnym Śląsku”
- 2001 – „Wiedza – instrument kształtowania przyszłości regionu”
- 2002 – „Europejska przyszłość Dolnego Śląska”
- 2003 – „Jak zmniejszyć dystans dzielący Dolny Śląsk od Unii Europejskiej?”
- 2004 – „Kapitał społeczny Dolnego Śląska”
- 2005 – „Dolny Śląsk obszarem wolności”
- 2006 – „Dolny Śląsk 2020 – dobre miejsce do życia”

Prowadzimy „Grę o Region”

www.forum.pl

Janisław Muszyński
prof. dr hab. **Jan Waszkiewicz**
– Dolnośląskie Forum
Polityczne i Gospodarcze

**ZMIENIAMY
DOLNY ŚLĄSK**

czwartek, 22 marca 2007

Janisław Muszyński
prof. dr hab. **Jan Waszkiewicz**
– Dolnośląskie Forum
Polityczne i Gospodarcze

ZMIENIAMY DOLNY ŚLĄSK

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Prezydencja Finlandii (druga połowa 2006) podjęła inicjatywę „Regiony na rzecz zmian ekonomicznych” (Regions for Economic Changes). Wychodzi ona naprzeciw działaniom podejmowanym na Dolnym Śląsku, w ramach inicjatywy „Gra o Region”. Fundamentem „Gry o Region” jest zaangażowanie lokalnej społeczności, NGO -sów, biznesu oraz środowiska akademickiego w rozwiązywanie ważnych dla regionu problemów. Jest to jeden z istotnych czynników sukcesu Aglomeracji Wrocławskiej.

Wpisując „Grę o Region” w kontekst inicjatywy UE „Regiony na rzecz zmian ekonomicznych” chcemy zbudować ponadregionalną strukturę działania „Kreatywne Regiony ku Kreatywnej Europie”

Podajemy „Grę o Region”

www.forum.pl

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Dolnośląski Certyfikat Gospodarczy

W dniu 28 kwietnia 2006 została podpisana umowa dla przekształcenia Dolnośląskiego Certyfikatu Gospodarczego (DCG) w regionalny certyfikat wiarygodności i jakości gospodarczej przyznawany dolnośląskim przedsiębiorcom.

DCG jako instrument wspierania przedsiębiorczości doskonale sprawdził się w JST. Porozumienie w tej sprawie podpisało do tej pory 1 gmina, 4 miasta i 5 powiatów z całego Dolnego Śląska.

*Dolnośląski
Certyfikat
Gospodarczy*

Prowadzimy „Grę o Region”

www.forum.pl

czwartek, 22 marca 2007

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Krzyżowa, 16 – 18 listopada 2007

„Kreatywny Dolny Śląsk ku kreatywnej Europie”

Zapraszamy na IX edycję Forum

Janisław Muszyński

Jan Waszkiewicz

www.forum.pl

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

© Biuro Forum w Krzyżowej

www.forum.pl

biuro@forum.pl

www.forum.pl

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

System doradztwa zawodowego w świecie potrzeb pracodawców na przykładzie Wrocławia

Wrocław
the meeting place

System doradztwa zawodowego

Doradztwo zawodowe to usługi, których celem jest pomoc jednostkom w każdym wieku, na dowolnym etapie życia w dokonywaniu wyborów w zakresie edukacji, szkoleń oraz wyboru zawodu, a także pomoc w zarządzaniu własną karierą zawodową.

Wrocław
the meeting place

We Wrocławiu utworzony został system szkolnego doradztwa zawodowego, który w przyszłości obejmie opieką wszystkich uczniów wrocławskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

Szkolni doradcy zawodowi zatrudnieni są obecnie w 17 placówkach oświatowych równomiernie rozmieszczonych na terenie miasta.

Funkcję koordynującą pracę szkolnych doradców zawodowych pełni Ośrodek Wspierania Aktywności Zawodowej w Centrum Kształcenia Praktycznego.

W bieżącym roku szkolnym opieką w zakresie doradztwa zawodowego zostali objęci uczniowie klas trzecich wszystkich wrocławskich gimnazjów.

Wrocław
the meeting place

Zakres usług obejmuje m.in.:

Doradztwo indywidualne
Doradztwo grupowe
Informację zawodową
Wsparcie procesu przejścia ze szkoły na rynek pracy

Wrocław
the meeting place

Zdzisław Kolan
– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

Do zadań doradców zawodowych należy:

- zapoznanie uczniów klas trzecich gimnazjum z zasadami korzystania z informatora internetowego oraz z ofertą edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych,
- zapoznanie rodziców uczniów klas trzecich gimnazjum z ofertą edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych oraz z zasadami rekrutacji elektronicznej i perspektywami zatrudnienia na wrocławskim rynku pracy,
- udzielanie indywidualnych porad uczniom klas trzecich gimnazjum i ich rodzicom.

Wrocław
the meeting place

System informacji zawodowej

Usługi poradnictwa zawodowego w szkole nie mogą być w pełni realizowane bez zasobów informacji zawodowej, czyli profesjonalnie tworzonych, aktualnych, trafnych i rzetelnych zbiorów informacji m.in. o możliwościach kształcenia, o świecie zawodów i o rynku pracy.

Wrocław
the meeting place

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

System informacji zawodowej

Informacja zawodowa to dla uczniów
dostęp do wiedzy o przyszłości – to
szczegółowe charakterystyki szkół i
programów kształcenia, to opisy
zawodów przyszłości, to relacje z
trendów panujących na rynku pracy.

Wrocław
the meeting place

the meeting place

portal informacji zawodowej

Wrocław dla absolwentów wrocławskich szkół

Bieżące oferty pracy zakładów pracy
Planowane inwestycje
Informacje o planowanych potrzebach kadrowych na
najbliższe lata
Zawody przyszłości
Opisy zawodów i stanowisk pracy
Możliwości kontynuacji nauki
Oferta wrocławskich ośrodków szkoleniowych
Jak skutecznie poszukiwać pracy
Prawa i możliwości bezrobotnego
Zakładanie działalności gospodarczej
Korzystanie z funduszy unijnych
Forum dyskusyjne

Wrocław
the meeting place

the meeting place

Portal zawodowy - Microsoft Internet Explorer

Plik Edycja Widok Ulubione Narzędzia Pomoc

Wstecz Wyszukaj Ulubione

Adres http://portal.absolwenci.wroclaw.pl/

portal informacji zawodowej

Wrocław dla absolwentów wrocławskich szkół

Kontynuacja nauki Ośrodki szkoleniowe Poszukiwanie pracy Prawa i możliwości bezrobotnego Działalność gospodarcza Pozyskiwanie funduszy unijnych Forum

Strona główna > Aktualności

Aktualności

JEST SZANSA UZYSKANIA WSPARCIA PRZY ZAKŁADANIU WŁASNEJ FIRMY PRZEZ LUDZI MŁODYCH!

Szczegóły:

1. WROCŁAWSKA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DLA STARTERÓW
2. CHCE ZAŁOŻYĆ WŁASNĄ FIRMĘ zakładka Działania Realizowany projekt
3. WŁASNA FIRMA - SZANSA LUDZI MŁODYCH

Licznik odwiedzin: 315363

Serwis powstał przy współpracy Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia. Wykonany i prowadzony przez CKP

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

Bieżące oferty pracy zakładów pracy

Czego oczekujemy od inwestorów?

Danych teleadresowych

Informacji o aktualnych potrzebach
kadrowych

Opisu stanowisk pracy, zawierającego:

- wykaz zadań zawodowych, realizowanych na danym stanowisku,
- wykaz umiejętności, niezbędnych na danym stanowisku

Informacji o miejscu i sposobie składania
podań o przyjęcie do pracy

Wrocław
the meeting place

portal informacji zawodowej

Wrocław

dla absolwentów wrocławskich szkół

Bieżące oferty pracy zakładów pracy

Planowane inwestycje

**Informacje o planowanych potrzebach
kadrowych na najbliższe lata**

Zawody przyszłości

Opisy zawodów i stanowisk pracy

Możliwości kontynuacji nauki

Oferta wrocławskich ośrodków szkoleniowych

Jak skutecznie poszukiwać pracy

Prawa i możliwości bezrobotnego

Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej

Pozyskiwanie funduszy unijnych

Forum dyskusyjne

Wrocław
the meeting place

**Planowane inwestycje i planowane
potrzeby kadrowe na najbliższe lata**

Jakimi danymi dysponujemy dziś?

Przykład:

LG Philips LCD planuje zatrudnić ok. 3000
osób w następujących obszarach
zawodowych:

- montaż elektroniczny,
- elektronika,
- mechatronika.

Wrocław
the meeting place

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

**Planowane inwestycje i planowane
potrzeby kadrowe na najbliższe lata**

Czego oczekujemy od inwestorów?

Opisu stanowisk pracy, zawierającego:

- wykaz zadań zawodowych, realizowanych na danym stanowisku,
- wykaz umiejętności, niezbędnych na danym stanowisku

Harmonogramu potrzeb kadrowych, tzn. ilości planowanych miejsc pracy na poszczególnych stanowiskach w kolejnych okresach rozwoju firmy

Wrocław
the meeting place

**Planowane inwestycje i planowane
potrzeby kadrowe na najbliższe lata**

Planowane inwestycje i planowane potrzeby kadrowe na najbliższe lata to bardzo ważna i potrzebna informacja dla uczniów i ich rodziców, dla dorosłych i dla władz miasta

W oparciu o te dane uczniowie mogą planować swoją dalszą ścieżkę edukacyjną, dorośli - poszerzenie swoich kwalifikacji, korzystając z oferty ośrodków szkoleniowych, a władze miasta - dostosowywać system kształcenia zawodowego do planowanych potrzeb rynku pracy

Wrocław
the meeting place

portal informacji zawodowej

Wrocław dla absolwentów wrocławskich szkół

Bieżące oferty pracy zakładów pracy

Planowane inwestycje

Informacje o planowanych potrzebach kadrowych na najbliższe lata

Zawody przyszłości

Opisy zawodów i stanowisk pracy

Możliwości kontynuacji nauki

Oferta wrocławskich ośrodków szkoleniowych

Jak skutecznie poszukiwać pracy

Prawa i możliwości bezrobotnego

Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej

Pozyskiwanie funduszy unijnych

Forum dyskusyjne

Wrocław
the meeting place

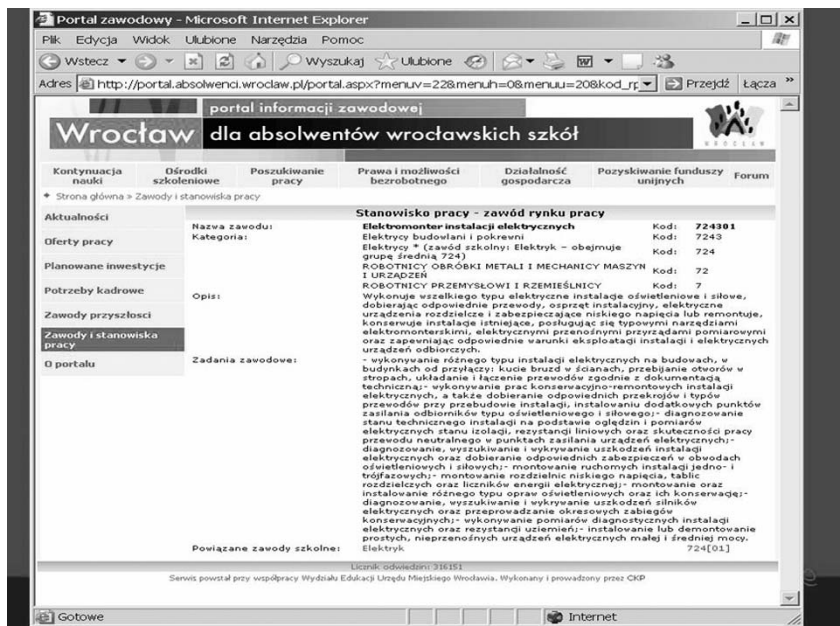
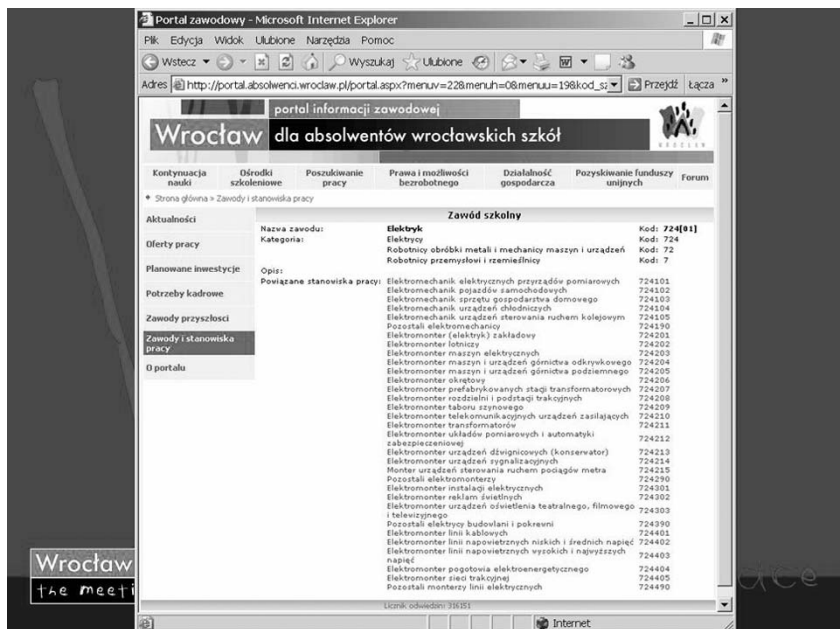
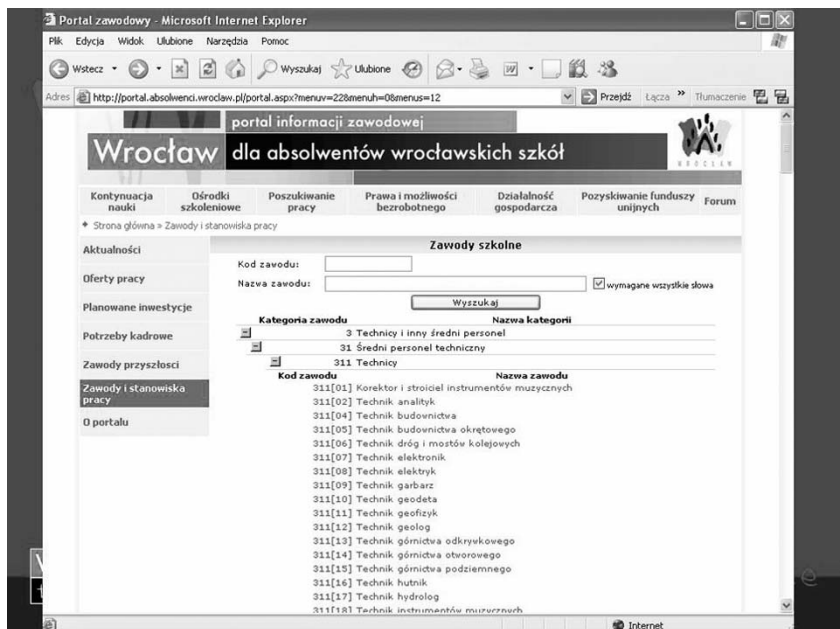

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO W ŚWIELE POTRZEB PRACODAWCÓW – NA PRZYKŁADZIE WROCŁAWIA

portal informacji zawodowej

Wrocław dla absolwentów wrocławskich szkół

Bieżące oferty pracy zakładów pracy
Planowane inwestycje
Informacje o planowanych potrzebach kadrowych na najbliższe lata
Zawody przyszłości
Opisy zawodów i stanowisk pracy
Możliwości kontynuacji nauki
Oferta wrocławskich ośrodków szkoleniowych
Jak skutecznie poszukiwać pracy
Prawa i możliwości bezrobotnego
Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej
Pozyskiwanie funduszy unijnych
Forum dyskusyjne

Wrocław
the meeting place

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan
– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO W ŚWIELE POTRZEB PRACODAWCÓW – NA PRZYKŁADZIE WROCŁAWIA

Informator dla absolwentów gimnazjów - Microsoft Internet Explorer

Adres: <http://www.absolwenci.wroclaw.pl/>

portal edukacyjny

Wrocław informator dla absolwentów gimnazjów

Liceum ogólnokształcące Liceum profilowane Technikum Zasadnicza szkoła zawodowa

* Dla absolwentów gimnazjów

Typy szkół
Test predyspozycji
Wyszukaj szkołę
Oblicz punkty
Zasady rekrutacji
Podstawa prawna
Wyniki rekrutacji
Oferty pracy
Forum

Drogi Gimnazjalisto!

Zanim zdecydujesz, którą szkołę ponadgimnazjalną wybrać - pomyśl:

- w jakich dziedzinach jesteś dobry,
- co Cię interesuje,
- jaki zawód chciałbyś wykonywać w przyszłości.

Rozważ to i wódczas:

1. Urzeczywistnij swoje marzenia. Konsekwentne dążenie do wyznaczonego celu i pokonywanie kolejnych etapów, da Ci pewność siebie i zapobiegnie niepowodzeniom.
2. Pozwól Ci to zaplanować swoją przyszłość, swoją karierę zawodową, tzn. ustalić cele i wybrać najodpowiedniejszą drogę do ich realizacji.
3. Jeśli chcesz kierować swoim życiem i karierą zawodową, musisz dokonywać wyborów i brać za nie odpowiedzialność. Musisz się do tego przygotować.

A teraz zbierz informacje:

o sobie	o szkołach	o zawodach
<ul style="list-style-type: none"> • jakie masz zainteresowania • jakie masz zdolności i umiejętności • jakie są Twoje możliwości intelektualne • jakimi charakterystyzujesz się cechami osobowości • jaki jest Twój stan zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • typy szkół • wymagania rekrutacyjne • możliwości dalszej edukacji • zajęcia pozalekcyjne • przedmioty nauczane wg programów rozszerzonych w LO, kierunki i profile w LP, zawody w ZST i Technikum • adresy, dojazd 	<ul style="list-style-type: none"> • jaki zdobędziesz zawód • jakie zadania zawodowe będziesz wykonywać w przyszłej pracy • wymagania zdrowotne • wymagania osobowościowe

Porównaj zebrane informacje z podanymi dalej modelowymi sylwetkami uczniów typów szkół ponadgimnazjalnych. Zastanów się, która szkoła da Ci najlepsze szanse rozwoju i będzie optymalną z punktu widzenia założonych przez Ciebie celów.

Usługi edukacyjne 2007/2008
Serwis powstał przy współpracy Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia. Wykonany i prowadzony przez CIP

Gotowe Internet

portal informacji zawodowej

Wrocław dla absolwentów wrocławskich szkół

Bieżące oferty pracy zakładów pracy
Planowane inwestycje
Informacje o planowanych potrzebach kadrowych na najbliższe lata
Zawody przyszłości
Opisy zawodów i stanowisk pracy
Możliwości kontynuacji nauki
Oferta wrocławskich ośrodków szkoleniowych
Jak skutecznie poszukiwać pracy
Prawa i możliwości bezrobotnego
Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej
Pozyskiwanie funduszy unijnych
Forum dyskusyjne

Wrocław
the meeting place

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

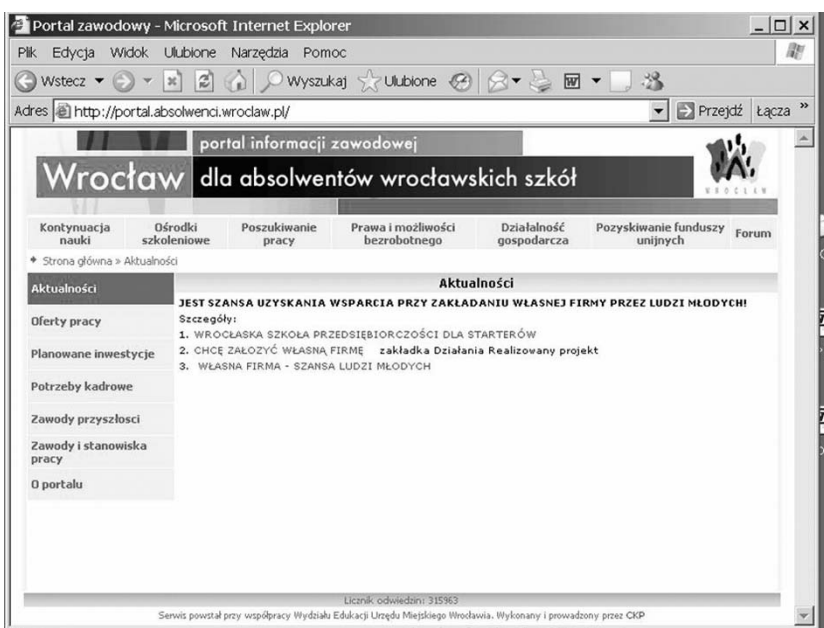
**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

**Oferta wrocławskich ośrodków
szkoleniowych**

We Wrocławiu brak jest ogólnodostępnej bazy instytucji szkoleniowych, zawierającej informacje o samych instytucjach, jej wykładowcach, tematyce oferowanych szkoleń czy jakości świadczonych usług

Wrocław
the meeting place

Informacja zawodowa

W oparciu o tak przygotowane i stale uaktualniane zasoby informacji zawodowej uczniowie mogą planować swoją dalszą ścieżkę edukacyjną, dorośli - poszerzenie swoich kwalifikacji, korzystając z oferty ośrodków szkoleniowych, a władze miasta - dostosowywać system kształcenia zawodowego do planowanych potrzeb rynku pracy

Wrocław
the meeting place

Portal informacji zawodowej

Po zakończeniu prac nad portalem niezbędna będzie jego skuteczna promocja wśród mieszkańców aglomeracji wrocławskiej

Wrocław
the meeting place

the meeting place

Zdzisław Kolan
– koordynator Doradztwa Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

Doradztwo zawodowe na poziomie szkolnictwa wyższego

Każda wrocławska uczelnia posiada Biuro Karier, którego zadaniem jest pomoc studentom i absolwentom w aktywnym wejściu na rynek pracy poprzez:

- prowadzenie indywidualnych rozmów doradczych,
- zapoznanie z technikami poszukiwania pracy oraz standardami rekrutacji,
- powiadamianie o możliwościach podnoszenia lub poszerzania kwalifikacji zawodowych,
- przedstawianie perspektyw rozwoju zawodowego,
- informowanie o dynamice zmian na lokalnym rynku pracy, możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez kursy, szkolenia, studia podyplomowe,

Wrocław
the meeting place

the meeting place

czwartek, 22 marca 2007

Zdzisław Kolan

– koordynator Doradztwa
Zawodowego we Wrocławiu

**SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ŚWIELE POTRZEB
PRACODAWCÓW
– NA PRZYKŁADZIE
WROCŁAWIA**

**Doradztwo zawodowe na poziomie szkolnictwa
wyższego**

- zapoznajowanie z europejskimi standardami rekrutacji,
- prowadzenie grupowych zajęć warsztatowych dla studentów i absolwentów,
- nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami poprzez:
 - gromadzenie informacji o firmach działających w kraju,
 - pozyskiwanie atrakcyjnych ofert pracy,
 - przeprowadzanie naboru i preselekcji na zlecenie pracodawcy,
 - organizowanie prezentacji firm na uczelniach oraz corocznych targów pracy.

Wrocław
the meeting place

the meeting place

**Doradztwo zawodowe na poziomie szkolnictwa
wyższego**

Większość tych Biur współpracuje i działa w obrębie
Ogólnopolskiej Sieci Biur Karier, poprzez m.in.:

- wymianę doświadczeń podczas corocznych spotkań, szkoleń oraz konferencji,
- organizowanie wspólnych przedsięwzięć,
- wymianę ofert pracy/praktyk/staży.

Wrocław
the meeting place

the meeting place

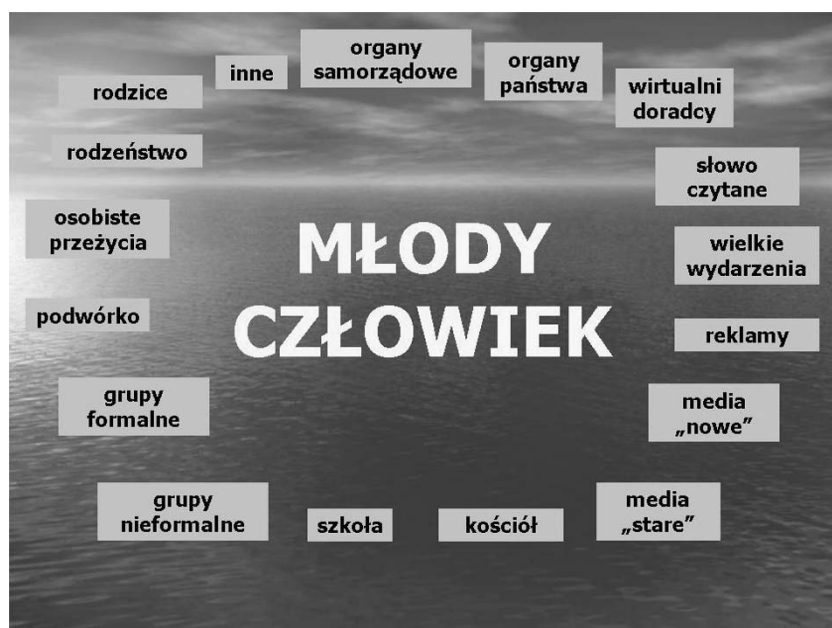
czwartek, 22 marca 2007

Janusz Laska

– Kłodzkie Towarzystwo
Oświatowe

**ISTOTA WYCHOWANIA
W EDUKACJI
– KSZTAŁTOWANIE
SYSTEMU WARTOŚCI**

**Istota wychowania
w edukacji
– kształtowanie
systemu wartości**

SŁOWA POU CZAJĄ - PRZYKŁAD POCIĄGA

Jak często słowa nauczyciela pouczają?
Jak często przykład nauczyciela pociąga?

Jak często słowa nauczyciela nie trafiają?
Jak często przykład nauczyciela odstrasza?

Dlaczego słowa nauczyciela tak rzadko pouczają?
Dlaczego przykład nauczyciela tak rzadko pociąga?

WIARYGODNOŚĆ!

Janusz Laska

– Kłodzkie Towarzystwo
Oświatowe

**ISTOTA WYCHOWANIA
W EDUKACJI
– KSZTAŁTOWANIE
SYSTEMU WARTOŚCI**

WARTOŚCI

wg. prof. Hanny Świda-Ziemby

RODZICÓW I DZIADKÓW

UCZNIÓW

- prywatność
- niezależność
- indywidualizm
- tolerancja moralna
- aktywna samorealizacja
- nie chcą zmieniać świata
- rodzina
- sukces
- bliskie osoby
- suwerenność jednostki
- szacunek dla inności
- mądrość, fachowość

**Czy młodzież ma
takie same wartości jak my?**

**Czy mamy sposób na przekazywanie
naszych wartości młodym?**

Czy jest to możliwe i potrzebne?

**Jaka w przekazywaniu młodemu pokoleniu
wartości jest rola szkoły?**

**Jak ustrzec się
manipulacji młodymi ludźmi?**

WYCHOWUJĄ

KTO

rodzice
rodzeństwo
osobiste przeżycia
podwórko
grupy formalne
grupy nieformalne
kościół
szkoła
media „stare”
media „nowe”
reklamy
wielkie wydarzenia
słowo czytane
wirtualni doradcy
organy państwa
organy samorządowe
inne

KIEDY

od urodzenia
gdy jest kontakt
od urodzenia
2 - 16 lat
5 - 25 lat
11 - 25 lat
gdy jest kontakt
6 - 19 (25) lat
2 - 25 lat
2 - 25 lat
2 - 25 lat
od urodzenia
2 - 25 lat
11 - 25 lat
gdy jest kontakt
gdy jest kontakt
gdy jest kontakt

JAK

mocno
zmiennie
mocno
zmiennie
zmiennie
zmiennie
zmiennie
mocno
mocno
zmiennie
mocno
zmiennie
zmiennie
słabo
słabo
słabo

czwartek, 22 marca 2007

Janusz Laska

– Kłodzkie Towarzystwo
Oświatowe

**ISTOTA WYCHOWANIA
W EDUKACJI
– KSZTAŁTOWANIE
SYSTEMU WARTOŚCI**

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Dolnośląskie Centrum
Studiów Regionalnych

Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii

**Środowisko akademickie na rzecz
prognozowania rozwoju i wzrostu
innowacyjności Dolnego Śląska**

*Jerzy Kaleta, Politechnika Wrocławska - DCSR
Mirosław Miller, Politechnika Wrocławska - DCZT*

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Potencjał Dolnego Śląska

- gospodarczy
- badawczy
- edukacyjny
- kulturowy
- instytucjonalny
- administracyjny
- biznesowy

- 3 mln mieszkańców
- 20 tys km²

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolny Śląsk a Gospodarka Oparta na Wiedzy

Teza 1

**Rozwój gospodarczy i cywilizacyjny Dolnego
Śląska wymaga:**

- oparcia go na zasobach wiedzy i dostępie do informacji
- oparcia na badaniach naukowych i nowych technologiach
- wykorzystania istniejących i przyszłych możliwości współpracy krajowej i zagranicznej

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Teza 2

Potrzeba zmiany modelu uniwersytetu

Fakty:

- w wyniku analizy sytuacji w USA, w UE ulega zmianie sposób postrzegania roli uniwersytetów
- uwidaczniają się niedostatki humboldtowskiego modelu uniwersytetu
- formułowana jest teza o konieczności wdrożenia idei „uniwersytetu trzeciej generacji”

Uniwersytet trzeciej generacji:

- podejmuje skutecznie zagadnienie przedsiębiorczości akademickiej
- wdraża wyniki badań naukowych do gospodarki
- posiada m.in. funkcje typowe dla podmiotów gospodarczych

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Agenda

- Uwarunkowania Unii Europejskiej
- Uwarunkowania krajowe - budowa Narodowego Systemu Innowacji w latach 2007-2013
- Uwarunkowania regionalne - organizacja Dolnośląskiego systemu innowacji i nowych technologii
- Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych jako instytucja wspomagająca samorządy w Regionie
- Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii - rola w tworzeniu współpracy nauka-gospodarka
- Dolnośląski holding innowacji
- Aktualna oferta

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Uwarunkowania krajowe:

Narodowy System Innowacji

- Widoczne efekty programu SPO WKP 2004-2006
- Krajowy Program Ramowy
- Program „Kierunki rozwoju innowacyjności w Polsce”
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG)
- Program Inicjatywa Technologiczna

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

czwartek, 22 marca 2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Uwarunkowania regionalne

- Dolnośląska Strategia Innowacji
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020
- Strategie rozwojowe JST
- Regionalny Program Operacyjny 2007-2013

Cel nadrzędny:

**Budowa Gospodarki Opartej na Wiedzy (GOW)
na Dolnym Śląsku w latach 2007 - 2013**

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Główni „aktorzy” Dolnośląskiej Strategii Innowacji (DSI)

- władze Regionu
- przedsiębiorstwa gospodarcze
- uczelnie i instytuty badawcze
- instytucje finansowe
- agencje rozwoju regionalnego
- Wrocławski Park Technologiczny
- Wrocławski Park Przemysłowy
- Wrocławskie Centrum Transferu Technologii PWR
- Biuro Karier
- Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości
- TUDAG Drezno
- Regionalna Agencja Brokerów Patentowych

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

program EIT+

Nowe inicjatywy

- Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych (DCSR)
- Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii (DCZT)
- Europejski Instytut Technologiczny (EIT+)

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych - DCSR

czwartek, 22 marca 2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

projekt finansowany
ze środków ZPORR
Działanie 2.6,

Partnerzy:
Urząd Marszałkowski
Województwa
Dolnośląskiego,
Politechnika
Wrocławska,
Budżet: ~1,1 mln zł

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych - DCSR

- analiza Regionalnych Strategii Innowacyjnych w krajach UE,
- analiza wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji,
- analiza zasobów intelektualnych Dolnego Śląska (pozycja Regionu w ERA)
- Pilotowe strategie branżowe, subregionalne i „celowane”,
- prognozowanie skutków planowanych dużych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych w Regionie
- studia nad wdrażaniem przedsięwzięć budujących e-Region na Dolnym Śląsku
- doradztwo na rzecz JST i przedsiębiorstw Regionu,
- akcesja DŚ do programów UE na rzecz budowy GOW.

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Makroregion innowacyjny. Foresight Technologiczny dla Dolnego Śląska

projekt finansowany
ze środków SPO WKP
Działanie 1.4.5,

Partnerzy:
Urząd Marszałkowski
Województwa
Dolnośląskiego,
Politechnika
Wrocławska,
Budżet: ~1,2 mln zł

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

czwartek, 22 marca 2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Makroregion innowacyjny. Foresight Technologiczny dla Dolnego Śląska

- analiza renomowanych prognoz (japońskiej, amerykańskiej i europejskiej) w zakresie rozwoju nauki i technologii, pod kątem ich przydatności dla rozwoju Dolnego Śląska,
- analizę potencjału naukowego (z podziałem na specjalizacje, placówki naukowe i dorobek),
- analizę dorobku innowacyjnego (wykaz oryginalnych osiągnięć naukowych gotowych do wdrożenia),
- typowanie specjalizacji regionu,
- ocenę ekspansywności innowacyjnej środowisk społeczno-gospodarczych w regionie,
- opracowanie scenariusza zagrożeń społecznych Dolnego Śląska,
- Stworzenie prognozy rozwoju sieci osiedleńczej i komunikacyjnej dla DŚ.

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Przykłady działań w UE - regionalne Think-tank

*IReR - Istituto Regionale di Ricerca
della; Lombardia*

*URENIO - The Urban and Regional
Innovation Research Unit; Saloniki*

*SEZ - Steinbeis-Europa-Zentrum;
Stuttgart,*

Forfàs; Irlandia

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych Pilotowe strategie rozwojowe dolnośląskich JST

- **Powiat Milicz**
- **Gmina Miejska Dzierżoniów**
- **Gmina Miękinia (zaplanowane)**

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

czwartek, 22 marca 2007

Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych

Najbliższe wydarzenia

Konferencja:

„Szkolnictwo Wyższe na Dolnym Śląsku źródłem przewagi konkurencyjnej Regionu?”

29.03.2007, 9:00 - 14:00

Hotel Radisson SAS, Wrocław, Purkyniego 10

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych

Najbliższe wydarzenia

„Konferencja otwierająca Biuro Wdrażania
Dolnośląskiej Strategii Innowacji”

28.03.2007, 10:00 - 14:00

Hotel Mercure Panorama, Wrocław pl. Dominikański 1

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

DCZT - konsorcjanci (31)

Polskie Centra Zaawansowanych Technologii, kwiecień 2004

- Uczelnie Wrocławia (AE, AM, AR, UWr, PWr - Koordynator)
- Uniwersytet w Zielonej Górze
- Instytuty naukowe (IiITD, INTiBS, IEL)
- Dolnośląskie Centrum Onkologii
- Computerland
- Dolnośląska Spółka Gazownictwa
- Elektrownia Turów, Bogatynia
- KGHM Polska Miedź S.A., Lubin
- Wrocławski Park Technologiczny
- Centrum Badawczo-Projektowe Miedzi CUPRUM
- Poltegor - Instytut Górnictwa Odkrywkowego
- Prokom SA
- Państwowy Instytut Geologiczny, Wrocław
- Telefonía Dialog S.A.
- Winuel S.A.
- ...

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

DCZT - misja i zadania

- integracja sektora B+R, gospodarki i biznesu
- komercjalizacja wyników badań naukowych
- przepływ informacji pomiędzy sektorem B+R, podmiotami gospodarczymi i władzami Regionu
- Fundusze Strukturalne na rozwój innowacji i nowych technologii

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Priorytety programowe DCZT

- projektowanie, wytwarzanie i zastosowanie materiałów zaawansowanych MATERIALS
- technologie informacyjne IT
- odnawialne i alternatywne źródła energii ENERGY
- nauka i technologie dla poprawy jakości życia QoL
 - technologie medyczne
 - czyste technologie
 - technologie ochrony środowiska
 - biotechnologia i farmaceutyki
 - jakość i bezpieczeństwo żywności

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Jak tworzyć region innowacji i kreatywności ?

Katalog przedsięwzięć

- Wizja rozwojowa: strategie i plany rozwoju
- Integracja potencjału badawczego i innowacyjnego: centra kompetencji „ponad podziałami”
- Włączanie potencjału naukowego do procesów rozwojowych regionu i komercjalizacja wiedzy: uniwersytet trzeciej generacji
- Wzmacnianie istniejących i tworzenie nowych podmiotów i mechanizmów współpracy nauki, gospodarki i władz (sieci, klastry)
- Współpraca ponadregionalna - włączanie się do międzynarodowego systemu transferu wiedzy
- Tworzenie systemu karier dla najzdolniejszych absolwentów oraz „grantów powrotowych” dla osób pragnących wrócić zza granicy
- Doskonalenie instrumentów finansowania innowacji i technologii (venture capital, kredyty technologiczne)

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii (DCZT)

Wybrane inicjatywy regionalne

- Pilotowe sieci naukowo-gospodarcze
- Wrocławski Park Naukowo-badawczy DolBioMat
- DCZT jako załączek Europejskiego Instytutu Technologicznego (inicjatywa EIT+)

czwartek, 22 marca 2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Sieci naukowo-gospodarcze DCZT

Finansowanie: ZPORR 2.6

- **e-Zdrowie**: technologie informatyczne w medycynie i służbie zdrowia
- **Biotech**: biotechnologia i zaawansowane technologie medyczne
- **Energia**: energie alternatywne i odnawialne

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląska sieć e-Zdrowie

www.e-zdrowie.dczt.wroc.pl

Zastosowanie nowoczesnych technologii ICT w medycynie:

- zarządzanie służbą zdrowia
- telemedyczne systemy wspomagania opieki nad chorymi
- projekty pilotowe:
 - organizacja Klastra e-Zdrowie
 - Medical Data Centre
 - elektroniczny rekord pacjenta
 - teleradiologia

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

czwartek, 22 marca 2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Dolnośląska sieć Energia

www.energia.dcz.t.wroc.pl

- Ekobudownictwo
- Hydroenergetyka
- Biomasa i biopaliwa
- Rozproszone kompleksy agroenergetyczne
- Transport na gaz ziemny (CNG)
- Technologie podziemnego zgazowania węgla
- Sekwestracja CO₂ (Borzęcin)
- Organizacja ponadregionalnej dolnośląsko-saksońskiej sieci energetyki odnawialnej (projekt eccop.net)

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Priorytet: ekoenergetyka rozproszona

agroenergetyka - cele - oczekiwania - działania

- autonomiczne i rezerwowe systemy energetyczne
- kompleksy agroenergetyczne: wielogeneracja - układy skojarzone
- energetyka personalna
- wysoka wydajność (> 60%)

- pobudzanie aktywności gospodarczej w lokalnych społecznościach
- przygotowywanie pilotażowego kompleksu agroenergetycznego z wykorzystaniem lokalnych źródeł energii alternatywnej
- wybór pilotowych gmin i prywatnych inwestorów (2007-2008)
- wnioski do Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013 (innowacje i wdrażanie nowych technologii)
- możliwa współpraca przygraniczna z Niemcami (IE Lipsk, przedsiębiorcy)

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Opracowania ekspertów sieci Energia

www.dcz.t.wroc.pl

- Analiza dorobku innowacyjnego Dolnego Śląska w zakresie nowych źródeł energii
- Potencjał Dolnego Śląska w zakresie rozwoju alternatywnych źródeł energii
- Innowacyjne technologie energooszczędne w budownictwie

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Opracowania ekspertów sieci Energia

Analiza dorobku innowacyjnego Dolnego Śląska w zakresie nowych źródeł energii

- Ponad 500 patentów i zastrzeżeń patentowych w obszarze energetyki odnawialnej i alternatywnej
- Potencjał Dolnego Śląska na tle Kraju

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Opracowania ekspertów sieci Energia

Potencjał Dolnego Śląska w zakresie rozwoju alternatywnych źródeł energii

- rośliny energetyczne: słoma, drewno, rzepak, kukurydza, buraki cukrowe, ziemniaki, wierzba
- torf
- energia słoneczna
- energia wodna
- energia wiatru
- energia geotermalna

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Biblioteka wydawnictw DCZT i DCSR

8 wydawnictw zwartych, ponad 30 opracowań merytorycznych

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

czwartek, 22 marca 2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii

Najbliższe wydarzenia

Konferencja

„Od DCZT do Europejskiego Instytutu Technologicznego”

13.04.2007, 10:00 - 13:00

Hotel Qubus, Wrocław, ul. Marii Magdaleny

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Koncepcja przekształcenia sieci DCZT

Branżowe centra transferu technologii EIT+

nauka
business
innowacje
technologie

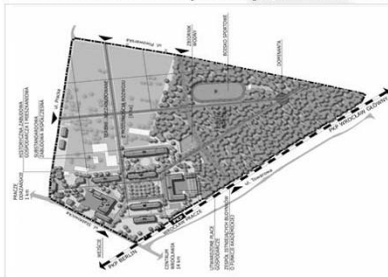
- **Energia** → Dolnośląski Klaster Ekoenergetyczny
(Fundacja Energia Ekologia Innowacje)
- **e-Zdrowie** → Ogólnopolski Klaster e-Zdrowie
(Wrocławski Medyczny Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o.)
- **Biotech** → Klaster NutriBiomed
(Wrocławski Park Technologiczny S.A.)
 - branżowe, środowiskowe centrum kompetencji
 - działające na styku nauka - gospodarka - business
 - innowacyjny klaster technologiczny związany
 - statutowo ze środowiskiem akademickim Wrocławia oraz EIT+

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Park Naukowy DolBioMat

Lokalizacja - Campus Pracze

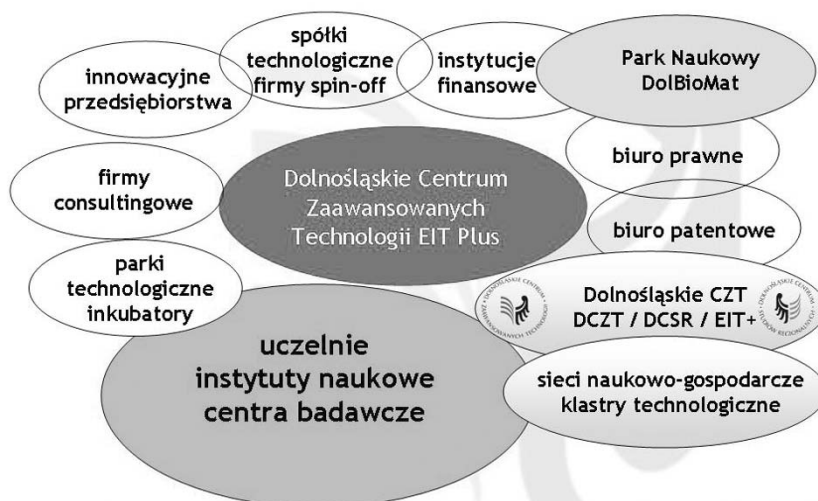
- Środki na inwestycję: 120 mln EUR (PO IG)
- powierzchnia łączna 25 ha (w tym park 10 ha)
- powierzchnia pod rozbudowę (8 ha)
- zabudowania o powierzchni 25 tys m²
- łatwy dostęp z centrum miasta
- infrastruktura spełniająca nowoczesne wymagania

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Dolnośląski holding innowacji - wizja

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

prof. dr hab. inż. **Mirosław Miller**
– Dolnośląskie Centrum
Zaawansowanych Technologii
prof. **Jerzy Kaleta**
– Dolnośląskie Centrum Studiów
Regionalnych

**ŚRODOWISKO
AKADEMICKIE NA RZECZ
PROGNOZOWANIA
ROZWOJU I WZROSTU
INNOWACYJNOŚCI
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Dolnośląski system innowacji - podsumowanie

Cel do 2013: Dolny Śląsk najszybciej rozwijającym się regionem Polski

- platforma włączania potencjału naukowego Wrocławia do regionalnych przedsięwzięć rozwojowych (DCZT, DCSR, DolBioMat)
- integracja - tworzenie „masy krytycznej” niezbędnej dla skutecznego włączania środowiska naukowego Wrocławia do ERA
- wdrażanie Dolnośląskiej Strategii Innowacji - wzmacnianie powiązań sektora nauki z innowacyjną gospodarką i biznesem
- magnes przyciągający talenty i inwestycje high-tech

- synergiczny rozwój sektorów: nauki, edukacji i innowacji (GOW)
- współpraca transgraniczna: utworzenie kluczowego regionu wiedzy i gospodarki opartej na wiedzy w tym obszarze Europy Środkowej

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

Kontakt

www.dczt.wroc.pl
www.dcsr.wroc.pl

Sieć e-Zdrowie

www.e-zdrowie.dczt.wroc.pl

Sieć Biotech

www.biotech.dczt.wroc.pl

Sieć Energia

www.energia.dczt.wroc.pl

„VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego, Kudowa Zdrój, 21/23.03.2007

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

Dolny Śląsk regionem ekoenergii

dr inż. Maciej Sygit
Dolnośląski Klaster Ekoenergetyczny EEI
SYGMA Sp. z o.o.

Kudowa Zdrój 22 marca 2007

Plan prezentacji

- Potencjał OZE na Dolnym Śląsku
- Bioenergia – dominującą formą OZE na Dolnym Śląsku
 - Odpady komunalne
 - Odpady pochodzenia rolniczego
- Technologie przetwarzania biomasy
 - Wielka Brytania
 - Finlandia
- Cele Dolnośląskiego Klastra Ekoenergetycznego EEI

2

Siła wiatrów

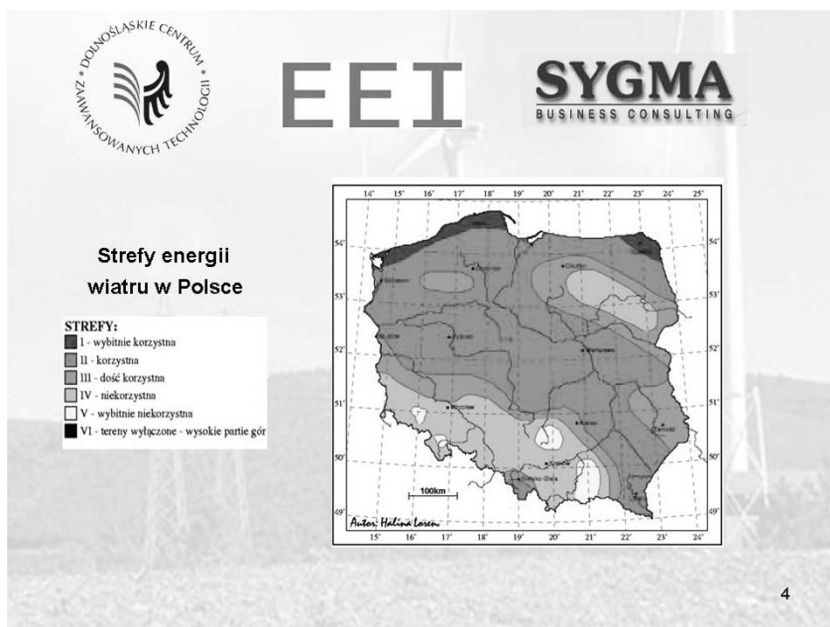
3

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

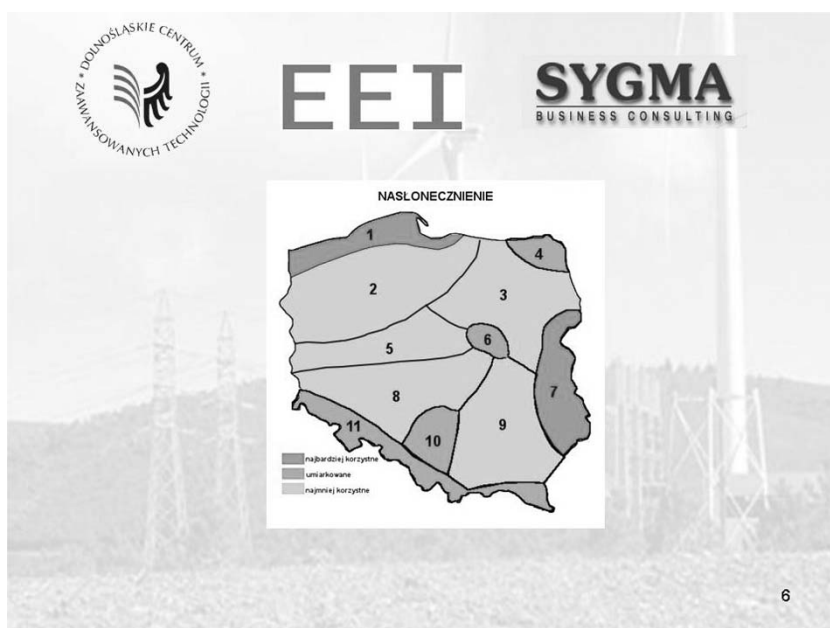
DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

4

5

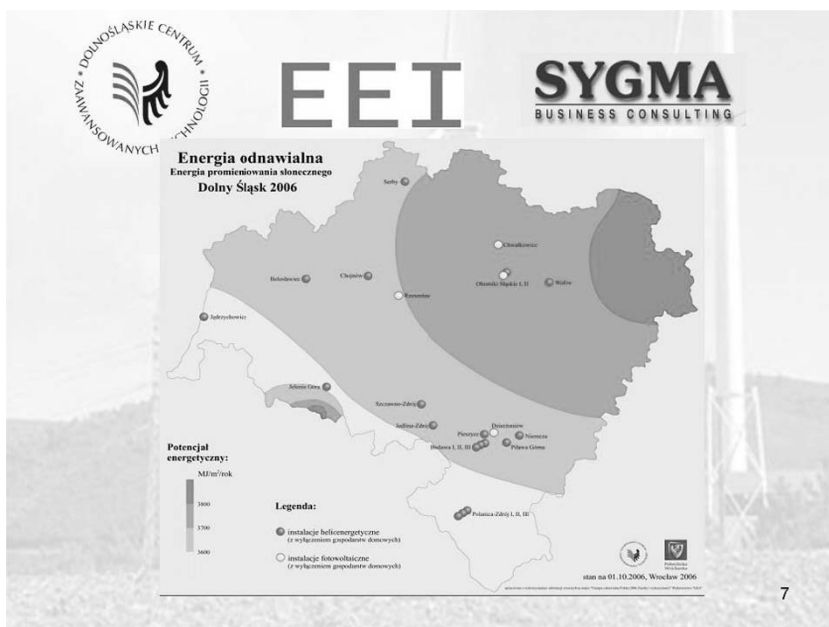
6

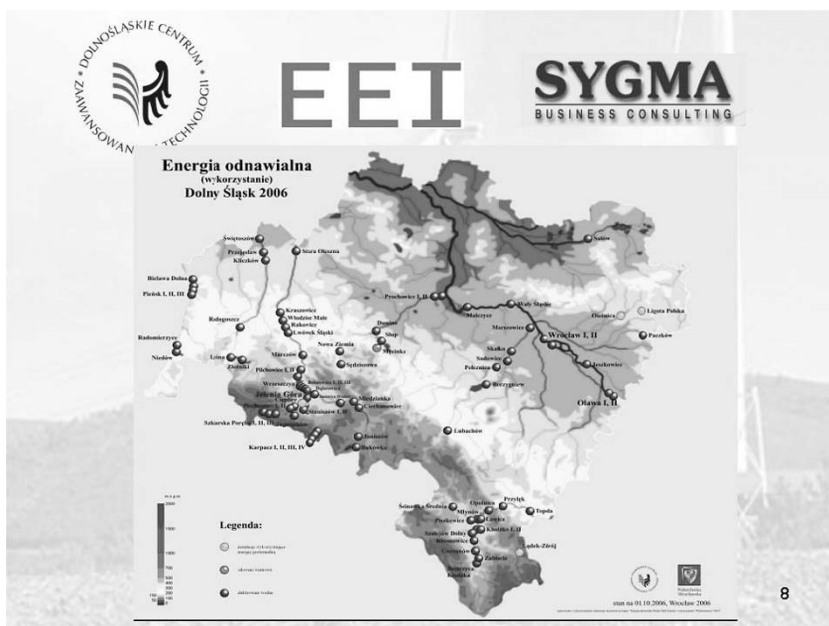
czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

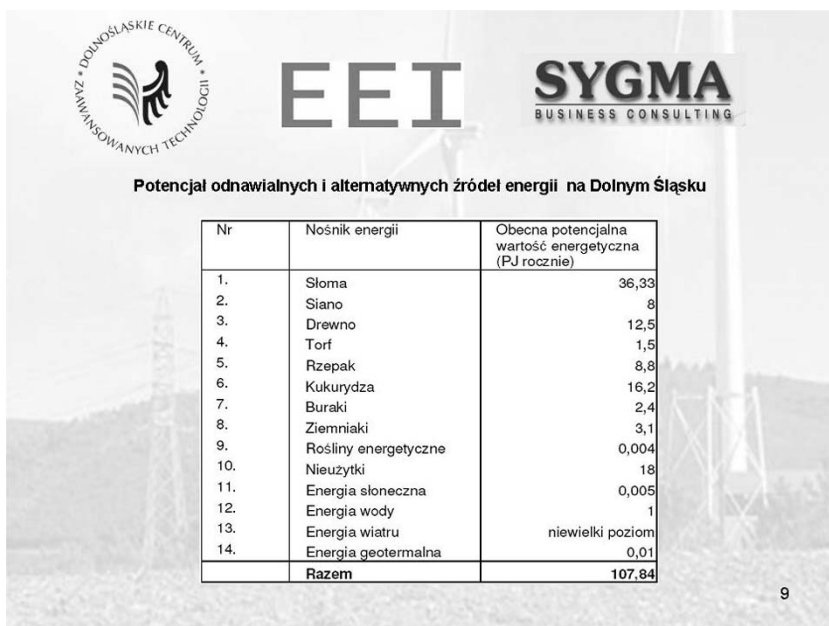
DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

7

8

9

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

- W Polsce zarejestrowanych jest ok. 700 czynnych składowisk odpadów.
- Oszacowano, że produkują one rocznie ponad 600 mln [m³] metanu.
- Możliwe do pozyskania ilości nie przekraczają 30-45% całkowitego potencjału powstającego na wysypisku gazu 135-145 mln [m³] metanu rocznie, co jest równoważnikiem 5,2 [PJ].
- W Polsce jest 1759 przemysłowych i 1471 komunalnych oczyszczalni ścieków i liczba ta wzrasta. Standardowo z 1 [m³] osadu (4-5% suchej masy) można uzyskać 10-20 [m³] biogazu.
- W Niemczech szacuje się, że rezerwy w wytwarzaniu biogazu z odpadów wynoszą ok. 15 mld m³

10

EEI

SYGMA
BUSINESS CONSULTING

Udział odnawialnych źródeł energii w zużyciu energii pierwotnej
7.5% i 14%
2010 r. i 2020 r.

Przyjmując jako odniesienie obecne zużycie energii, udziały te przekładają się na ilości
250 PJ i 470 PJ
2010 r. i 2020 r.

11

EEI

SYGMA
BUSINESS CONSULTING

Nachwachsende Rohstoffe für Biokraftstoffe Flächenproduktivität und Kosten

Landwirtschaftliche Produktion	Winterraps	Getreide	Zuckerrüben	Energienmais	
				Literatur	eigene Daten
Ertrag [dt/ha]	35	70	600	1000 (30 % TS)	470
Preis [€/dt]	22	10	3,5	1	
Produktpreis [€/ha]	770	700	2100	1000	1100
Erlös für Anbauer [€] (inkl. Flächenbeihilfe)	1095	1025	2100	1325	1425
Nutzbare Energie nach Rohstoffumwandlung					
Rohstoffbedarf	2,9 kg/L Öl	2,8 kg/l Ethanol	10kg/L Ethanol	5,3 kg/m ³ Biogas	5,3
Produktion pro ha	1200 l Öl	2500 l Ethanol	6000 l Ethanol	19.000 m ³ Biogas	10.500
Energieertrag [kWh/ha]	10.500	15.000	36.000	105.000	58.000
Rohstoffkosten pro kWh	7,4 Cent	4,7 Cent	5,8 Cent	0,95 Cent	2,3

Energieinhalte: 1 L Ethanol = 6,0 kWh, 1 m³ Biogas = 5,5 kWh

Quelle: Moerschner u. Fischer, DLG-Mitteilungen 5/2003
u. eigene Daten

12

czwartek, 22 marca 2007

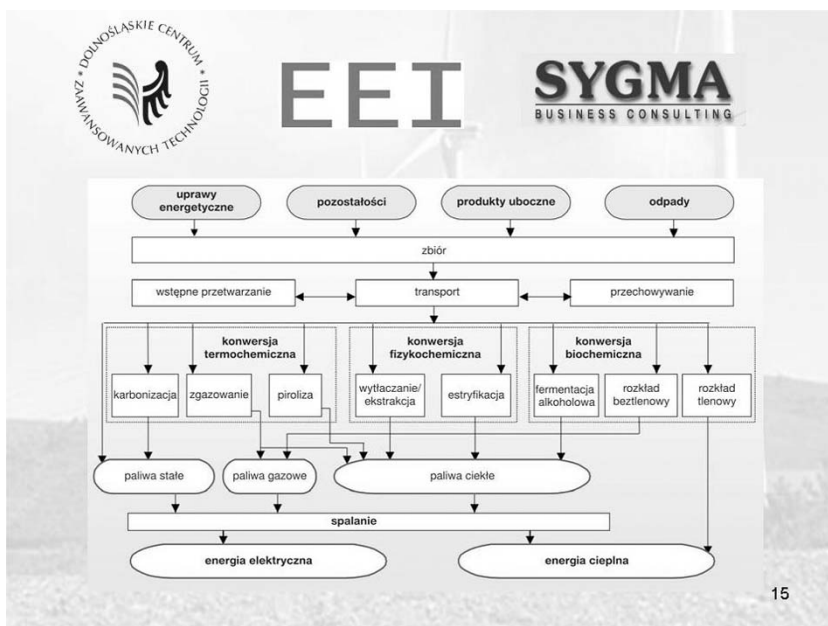
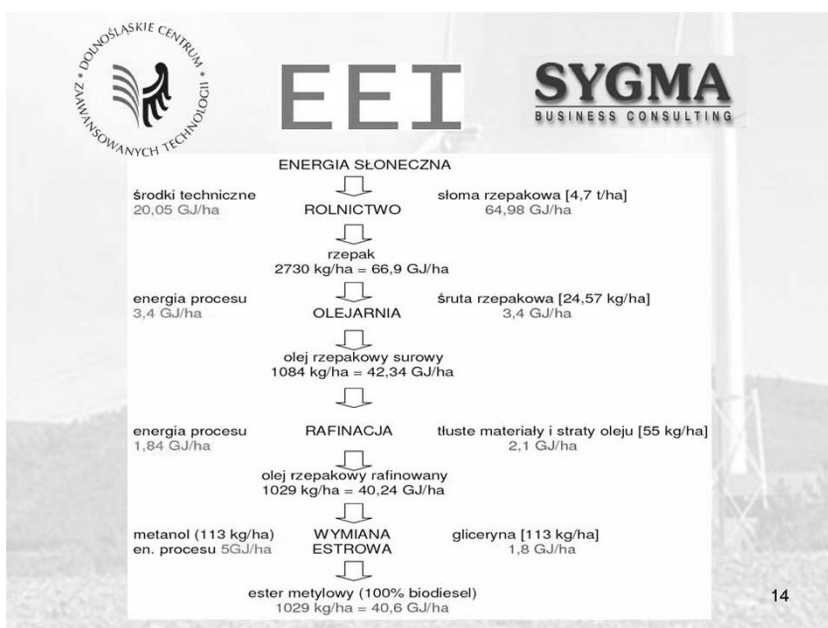
dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

Rodzaje paliwa	Cena jednostki energii zł/GJ
Olej opałowy	54
Gaz ziemny GZ50	36,9
Węgiel kamienny	15,9
Słoma	9,6

13

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

Parametry ekonomiczno-techniczne CHP wykorzystujących technologie zgazowania w GB

Moc elektr. kW _{el}	Moc cieplna kW	Nakłady invest. £'1000	Przyłącza i budynki	Nakłady ogółem £'1000	Nakłady £/1kW _{el}	Koszty bieżące bez surowców £'1000	Zużycie [t] drewna suchego przez 7451 godz
100	200	140	10%	154	1540	35	624
350	650	480	10%	528	1508	39	2,012
1,000	2,000	1,600	15%	1,840	1840	103	6,036
1,800	3,500	3,400	15%	3,910	2172	166	8,569
2,000	4,000	2,800	15%	3,220	1610	149	12,072
2,550	5,660	4,300	15%	4,945	1939	205	13,635

16

Miejscowość	Moc elektr. MW _{el}	Moc cieplna MW _{th}	Zasilanie zewn. MW	Spraw- ność Elektr.	Spraw- ność ogółem	Paliwo	Nakłady invest. mEUR	EUR/ kW _{el}
Tervola	0,47	1,13	2,0	24%	81,5%	Odpady drewniane	1,3	2720
Kiuruvesi	0,9	6	8,1	11%	85,2%	Zrębki, obrzyny, kora	5,0	5556
Karstula	1	10	12,9	7,8%	85%	Kora, obrzyny	4,7	4709
Kumo	4,8	12,9	20,1	24%	88,1%	Odpady drewniane	12,4	2583
Kuusamo	6,1	17,6	27,6	22%	86%	Torf, zrębki, obrzyny	8,4	1379
Kankaanpää	6	17	26,0	23%	88,5%	Torf, drewno	8,1	1346
Lieksa	8	22	33,9	24%	88,5%	Torf, odpady drewniane	10,1	1261
Lisami	14,7	30	48,0	31%	93,1%	Odpady drewniane, obrzyny	21,0	1429
Forsa	17,2	48	71,7	24%	90,9%	Odpady drewniane, obrzyny	17,1	994
Kokkola	20	50	78,7	25%	89%	Torf, zrębki	26,9	1346

17

Koszt małego CHP nie jest zależny w istotnym stopniu od lokalizacji

Wartość nakładów inwestycyjnych dla znanych przykładów instalacji
małych CHP wynosiła: 1500 – 5556 € / 1 kW

W przypadku budowy kompletnej biogazowni (dot. Danii), nakłady
inwestycyjne oscylowały w ostatnich latach na poziomie 3500€/1kW

Wartości te zbliżają się obecnie do poziomu 2000€/1kW

18

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

EEI **SYGMA**
BUSINESS CONSULTING

Technologie spalania biomasy są inne niż spalania węgla!!!!

Piec obrotowy BioGrate™ firmy Sermet Oy.

Źródło: Jussi Mikkola, „Wartsila Presentation, 1st of June, 2006. Wartsila Biopower Plants”, JMC Services dla Wartsila Biopower Oy, 2006 r.

19

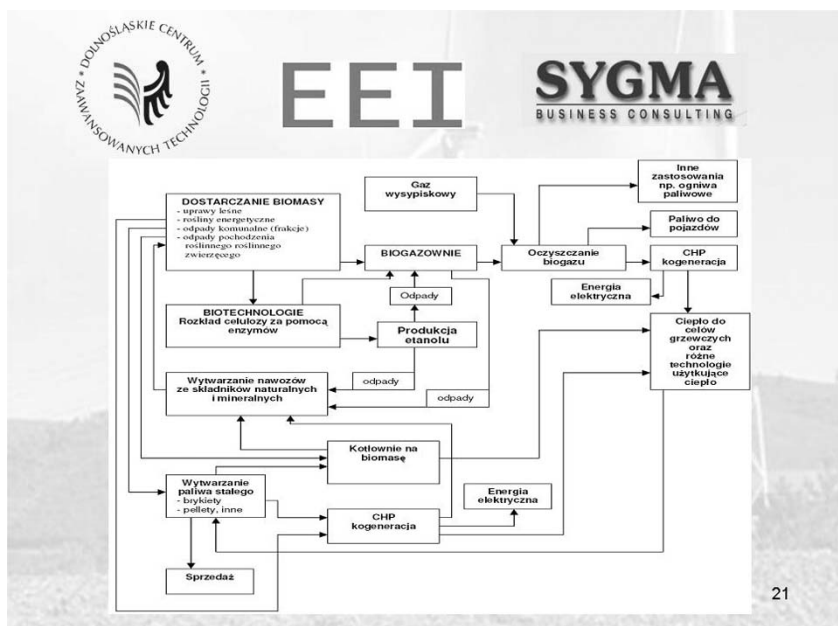
EEI **SYGMA**
BUSINESS CONSULTING

Cele strategiczne klastra EEI

Stworzenie klastra ekoenergetycznego na Dolnym Śląsku jest

1. zgodne ze strategią rozwoju Dolnego Śląska,
2. koncepcją utworzenia we Wrocławiu EIT,
3. wynika z koncepcji rozwoju Dolnośląskiego Centrum Zaawansowanych Technologii i Sieci Naukowej ENERGIA,
4. głównym celem klastra jest znaczący wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, które będą ten klastr tworzyły jak również firm i instytucji z otoczenia,
5. energetyka rozproszona, w szczególności małe kogeneracje powinny być powszechnie wykorzystywane w gminach Dolnego Śląska

20

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

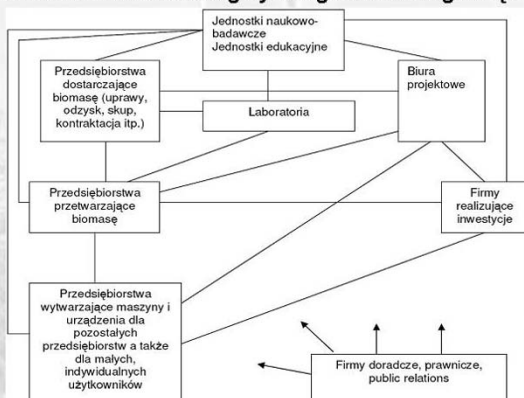

EEI

SYGMA

BUSINESS CONSULTING

Struktura klastra bioenergetycznego dla Dolnego Śląska

22

EEI

SYGMA

BUSINESS CONSULTING

A może basen z wykorzystaniem
lokalnych źródeł energii?

23

EEI

SYGMA

BUSINESS CONSULTING

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Kudowa Zdrój 22 marca 2007

24

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Maciej Sygit
– prezes Sygma Sp. z o.o.

DOLNY ŚLĄSK REGIONEM EKOENERGII

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Dr inż. Marek Mielczarek
UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej
Politechnika Wrocławska - DCZT

Fundusze UE 2007-2013

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

Inwestycje ekoenergetyczne

- ❖ realizacja inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania:

1. energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energię wiatru oraz wody,
2. ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej,
3. energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z odnawialnych źródeł energii, biodiesla i innych biopaliw, wyłączając produkty rolnicze (załącznik I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską).

Fundusze UE 2007-2013

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

Skala problemu

- ❖ zapowiedź zmiany polityki energetycznej UE w kierunku zwiększenia udziału produkcji tzw. „zielonej energii” w 2020 r. z 14 % do 20%, wymaga stworzenia w krajach członkowskich szczególnych preferencji dla inwestowania w tym obszarze, ale również precyzyjnych instrumentów zarządzania tym nowym obszarem działalności gospodarczej.

Fundusze UE 2007-2013

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

Ogólne zasady finansowania inwestycji ekoenergetycznych

❖ ten obszar rynku podlega schematowi pomocy publicznej.

Ogólne regulacje prawne tej kwestii zawarte są w aktach:

1. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1628 z dnia 24 października 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 traktatu WE w odniesieniu do regionalnej pomocy inwestycyjnej
2. Rozporządzenie wydane na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju regionalnego

Politechnika Wrocławska

Fundusze UE 2007-2013

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

❖ co do zasady pomoc publiczna dla przedsiębiorców zawsze będzie miała charakter kumulacyjny, co oznacza, iż w danym okresie wszystkie rodzaje pomocy się sumują.

Kwalifikującymi do pomocy publicznej inwestycjami będą tu:

1. Budowa ciepłowni oraz ich przebudowa lub rozbudowa oraz wyposażenie w celu poprawy sprawności energetycznej,
2. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych,
3. Budowa i rozbudowa sieci dystrybucji gazu,
4. Przebudowa lub budowa nowych sieci dystrybucji energii elektrycznej średniego napięcia wyłącznie dla celu zapewnienia terenów inwestycyjnych i budownictwa społecznego na terenach małych miast,
5. Inwestycje dotyczące budowy, przebudowy i rozbudowy sieci dystrybucji energii cieplnej.

Politechnika Wrocławska

Fundusze UE 2007-2013

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

Warunki udzielenia pomocy publicznej dla w/w inwestycji :

1. spełnienie warunków inwestycji początkowej,
2. utrzymanie inwestycji w regionie przez 5 lub 3 lata (MŚP),
3. intensywność pomocy regionalnej zgodna z mapą pomocy:
 - 40% małe;
 - 50% średnie;
 - 60% małe przedsiębiorstwa,
4. koszty kwalifikowane do objęcia pomocą publiczną:
 - nabycie lub wybudowanie budynków lub budowli;
 - nabycie lub wytworzenie maszyn lub urządzeń;
 - nabycie przedsiębiorstwa (wyłącznie koszty nabycia aktywów na warunkach rynkowych);
 - nabycie aktywów (innych niż grunty, budynki, budowle) objętych najmem/dzierżawą, jeśli najem/dzierżawa ma postać leasingu finansowego oraz obejmuje zobowiązanie do nabycia inwestycji z chwilą upływu okresu najmu/dzierżawy;
 - koszty nabycia gruntów, budynków, budowli objętych jeśli najem/dzierżawa trwa przynajmniej 3 lata od przewidywanego zakończenia inwestycji;
 - koszty związane z aktywami niematerialnymi i prawnymi, w tym patenty, licencje, know-how, nie opatentowana wiedza technologiczna.

Politechnika Wrocławska

Fundusze UE 2007-2013

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Warunkiem uznania wydatków jako kosztów kwalifikowanych projektu jest tu fakt ich poniesienia po wstępnej preselekcji wniosku o dofinansowanie.

Możliwości dofinansowania inwestycji ekoenergetycznych w latach 2007-2013

❖ W okresie programowania 2007-2013 dostępnymi źródłami dofinansowania (dotacji) będą:

- Regionalne Programy Operacyjne,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- Programy Współpracy Terytorialnej (EWT)
- inne inicjatywy, programy krajowe i wspólnotowe

Regionalny Program Operacyjny na Dolnym Śląsku w ramach priorytetu 5: „Regionalna infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (Energetyka)” finansowane będą projekty z zakresu:

- wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem elektrowni wodnych.

Ze względu na znaczne osłabienie bezpieczeństwa energetycznego obszarów wiejskich i małych miast, mogące stanowić istotną barierę dla lokowania nowych inwestycji oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego, realizowane winny być:

- ✓ przebudowy istniejącej sieci dystrybucji energii elektrycznej średniego napięcia,
- ✓ budowy nowych sieci dystrybucji energii elektrycznej średniego napięcia wyłącznie,
- ✓ inwestycje zmierzające do budowy ciepłowni oraz ich przebudowy lub rozbudowy oraz wyposażenia w celu poprawy sprawności energetycznej. Preferowane będą ciepłownie wykorzystujące odnawialne i alternatywne źródła energii (np. biomasa, energia geotermalna, gaz),
- ✓ inwestycje dotyczące budowy, przebudowy i rozbudowy sieci dystrybucji ciepła,
- ✓ budowy i rozbudowy gazowych sieci dystrybucji gazu w celu większego powszechnienia tego źródła energii, zwłaszcza dla celów grzewczych. Preferowane będą inwestycje prowadzące do obniżenia niskiej emisji na terenach atrakcyjnych turystycznie i w uzdrowiskach.

czwartek, 22 marca 2007

dr Marek Mielczarek
– Politechnika Wrocławska

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

 UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

Wkład wspólnotowy na ten priorytet w skali Dolnego Śląska wynosi

ok. 36,4 mln. euro,

z czego przynajmniej 38% środków przeznaczone zostanie na projekty realizowane na obszarach wiejskich i małych miast.

 Fundusze UE 2007-2013

 UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

Na poziomie krajowym najważniejszym instrumentem dofinansowania inwestycji ekoenergetycznych jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, który w priorytetach X i XI (Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i Bezpieczeństwo energetyczne)

- ❖ W Priorytecie X, nakierowanym stricte na energię odnawialną, będą realizowane inwestycje mające na celu:
 - ✓ Podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii,
 - ✓ Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw
- ❖ Możliwe jest tu również współfinansowanie przedsięwzięć związanych z inwestycjami przedsiębiorstw w zakresie produkcji urządzeń dla OZE oraz realizacji inwestycji związanych:
 - ✓ z budową i modernizacją sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie nowych jednostek wytwórczych energii z OZE.
- ❖ Komplementarną (uzupełniającą) rynkowo osią priorytetową w tym Programie jest Priorytet XI: (Bezpieczeństwo energetyczne).
 - ✓ Rozwój systemów przesyłowych i dystrybucyjnych realizowanych w tym priorytecie przyczyni się do zmniejszenia barier technicznych funkcjonowania konkurencji na rynkach paliw i energii, zapewnienia ciągłości oraz bezpieczeństwa energetycznego.

 Fundusze UE 2007-2013

 UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

W ramach tego Programu, w skali kraju, oczekiwany poziom współfinansowania wspólnotowego wynosi

ok. 732 mln. euro

dla priorytetu X

i ok. 975 mln. euro

dla priorytetu XI.

 Fundusze UE 2007-2013

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Niesprecyzowanym w sensie bezpośredniego obszaru interwencji dla inwestycji ekoenergetycznych, w latach 2007-2013, jest Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, ale za to umożliwia przedsiębiorcom (MŚP) znaczące zaistnienie na rynku energetycznym.

Współfinansowanie przedsięwzięć ekoenergetycznych o charakterze innowacyjnym możliwe jest w priorytecie 3, 4 i 5:

„Kapitał dla Innowacji”, „Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia”, „Dyfuzja innowacji”.

Ten instrument finansowy stwarza bardzo duże możliwości finansowania, nie tylko bardzo konkretnych inwestycji, ale również tworzenia bazy badawczo-rozwojowej i instytucjonalnej (w tym klastrów oraz mechanizmów finansowania mśp) dla rozwoju obszaru odnawialnych źródeł energii. Budżet wspólnotowy dla Polski, obejmujący wszystkie możliwe działania w tym inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia ekoenergetyczne w przedmiotowych działaniach, to

ok. 3,5 mld. euro.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 możliwe jest realizowanie projektów

- ✓ w zakresie dostarczania energii elektrycznej liniami niskiego napięcia do miejscowości należących do gminy wiejskiej albo gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców oraz miasta do 5 tys. mieszkańców gmin miejskich.
- ✓ dotyczących wytwarzania, dystrybucji i przesyłu energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w ramach limitu 3 mln. złotych pomocy dla jednej gminy.

Na działanie, w ramach którego będzie możliwe współfinansowanie OZE, przeznaczono ponad

1,1 mld. euro (w skali kraju).

Działanie obejmuje również projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i usuwania odpadów

❖ Współpraca w ramach projektów EWT może przyjąć następujące formy:

- wspólne przygotowanie projektu (zaangażowanie wszystkich partnerów w przygotowanie propozycji projektowej, wspólne planowanie działań),
- wspólna realizacja (podział ról pomiędzy partnerami, wykonywanie komplementarnych działań),
- wspólny personel zatrudniony do realizacji projektu (wyznaczenie osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych komponentów projektu oraz wszystkich partnerów, wyznaczenie wspólnego koordynatora),
- wspólne finansowanie (wspólny budżet projektu, podział budżetu na poszczególnych partnerów, odpowiadających przewidzianym dla nich działaniom, realizowanym na rzecz wszystkich uczestników projektu).

dr Marek Mielczarek
– Politechnika Wrocławska

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

❖ W ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego w priorytecie „Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii” realizuje się działania dotyczące m.in. następujących zagadnień:

- ✓ redukcji i ograniczania przemieszczania się zanieczyszczeń,
- ✓ oszczędności zasobów energii,
- ✓ zwiększania udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym Polski.

Całkowita alokacja z Mechanizmu Finansowego EOG przeznaczona na ten priorytet na lata 2004 – 2009 (wg. Programu Operacyjnego ze zmianami z dn. 14 listopada 2006 r.) wynosi w skali kraju

102,18 mln. euro.
(Powyższa kwota nie uwzględnia wkładu krajowego).

Politechnika Wrocławska

Fundusze UE 2007-2013

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

❖ **Preferowane projekty tutaj projekty to:**

- ✓ Ograniczanie korzystania z indywidualnych systemów ogrzewania na rzecz podłączenia do zbiorczych/komunalnych
- ✓ Zastąpienie przestarzałych źródeł energii cieplnej nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi
- ✓ Inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii, tj. wykorzystania energii wodnej (małe elektrownie wodne do 5 MW), energii słonecznej oraz biomasy w indywidualnych systemach grzewczych np.:
 - a. Projekt polegający na budowie małej elektrowni wodnej o mocy od 50 kW do 5 MW na istniejącym stopniu wodnym (na obszarach nie objętych programami restytucji ryb wodnych) z bezpiecznymi przepławkami dla ryb oraz automatyką ograniczającą pobór wody przez turbiny przy niskich stanach wód w rzece;
 - b. Projekt polegający na zainstalowaniu kolektorów słonecznych o powierzchni ponad 100 m² lub budowie układów fotowoltaicznych, dla budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;
 - c. Projekt polegający na budowie kotłowni na biomasę od 1 MW do 10 MW, wykorzystującej lokalne zasoby paliwa.

Politechnika Wrocławska

Fundusze UE 2007-2013

Politechnika Wrocławska

UMWD - Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej

❖ **Finansowe kryterium podjęcia decyzji inwestycji**

Głównymi beneficjentami w przedmiotowym obszarze interwencji (OZE) mogą być:

- ✓ przedsiębiorstwa,
- ✓ jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,
- ✓ jednostki administracji rządowej,
- ✓ państwowe szkoły wyższe,
- ✓ kościoły i związki wyznaniowe,
- ✓ organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i inne instytucje publiczne.

Kluczową rzeczą dla tych podmiotów jest rozstrzygnięcie kwestii czy w danych warunkach zewnętrznych inwestycja będzie opłacalna oraz zapewni operatorowi spodziewane efekty rzeczowe i finansowe, czy inwestor posiada odpowiednie zasoby finansowe a spodziewana wielkość grantu zapewni bezproblemową realizację zamierzonego przedsięwzięcia.

Politechnika Wrocławska

Fundusze UE 2007-2013

**FINANSOWANIE
INWESTYCJI
EKOENERGETYCZNYCH**

Lukę finansową FG możemy określić jako różnicę pomiędzy zdyskontowanymi kosztami inwestycyjnymi (1):

$$DIC = \sum_{t=0}^{t=n} \frac{IC_t}{(1+i)^t} \quad (1)$$

a zdyskontowanym przychodem netto (2)

$$DNR = \sum_{t=0}^{t=n} \frac{OR_t - OC_t + RC_t}{(1+i)^t} \quad (2)$$

gdzie:

- i - stopa dyskonta
- t - rok, przyjmuje wartości od 0 do n , gdzie 0 jest rokiem, w którym ponosimy pierwsze koszty, natomiast n jest ostatnim rokiem, działania instalacji
- IC_t – koszty inwestycyjne poniesione w danym roku (łącznie z kosztami, odtworzeniowymi inwestycji),
- OR_t – przychody operacyjne w danym roku,
- OC_t – koszty operacyjne poniesione w danym roku
- RC_t – wartość rezydualna inwestycji.

Luka finansowa (3) wyrażona jest tu ujemną wartością finansowej bieżącej wartości netto inwestycji:

$$-FNPV = DIC - DNR = FG \quad (3)$$

W schemacie pomocy publicznej, przy przedmiotowych inwestycjach w OZE, spodziewany poziom dotacji (4) wynosić będzie:

$$G = R_{pp} * EC \quad (4)$$

gdzie:

- R_{pp} - intensywność pomocy publicznej (tu 40, 50 lub 60%),
- EC – koszty kwalifikowane (ekwiwalent dotacji brutto lub netto EDN lub EDB).

Kryterium podjęcia decyzji inwestycyjnej będzie zatem relacja (5):

$$G \geq FG \quad (5)$$

Relacja ta przyjmie następującą postać analityczną(6):

$$G \geq \sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t}{(1+i)^t} - \sum_{t=0}^{t=n} \frac{OR_t - OC_t + RC_t}{(1+i)^t} \quad (6)$$

Relacja ta oprócz funkcji kryterium podjęcia decyzji inwestycyjnej może posłużyć do prognozowania ceny zbytu za dostarczaną energię.

Kwestia ta jest szczególnie istotna w sferze publicznej, gdzie niekoniecznie inwestycja musi mieć charakter stricte komercyjny. Może np. obniżyć koszty zakupu energia dla instytucji publicznych.

Powyższe kryterium jest jedynie pewną propozycją wstępnego szacunku opłacalności inwestycji. Ostateczna decyzja musi być poparta dogłębną analizą finansowo-ekonomiczną wzbogaconą pełną analizą ryzyka.

czwartek, 22 marca 2007

dr Marek Mielczarek
– Politechnika Wrocławska

FINANSOWANIE INWESTYCJI EKOENERGETYCZNYCH

Podsumowanie

❖ **Zaprezentowane mechanizmy finansowe inwestycji ekoenergetycznych stwarzają:**

- ✓ szanse na kreowanie efektywnych sposobów realizacji inwestycji w szczególności dla podmiotów publicznych. Ten obszar szczególnie nadaje się do finansowania w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, głównie w celu obniżenia kosztów operacyjnych instytucji publicznych
- ✓ Występujące na terenie województwa dolnośląskiego uwarunkowania sprawiają, że należy oczekiwać powstawania nowych elektrowni i ciepłowni wykorzystujących odnawialne źródła energii, co z pewnością przyczyni się do wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a tym samym do zmniejszenia zużycia energii pierwotnej oraz emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych.
- ✓ Można również spodziewać się aktywizacji gospodarczej regionów bogatych w odnawialne źródła energii.
- ✓ Powyższe będzie wymagać wraz z rozwojem techniki i innowacyjnością - rozwoju sfery instytucjonalnej (w tym badawczo-rozwojowej w otoczeniu rynkowym inwestycji ekoenergetycznych).

Fundusze UE 2007-2013

Dziękuję za uwagę

Fundusze UE 2007-2013

dr inż. Kazimierz Herlender– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASO**dr inż. Magdalena****Borgosz-Koczwara**– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASO
Wrocław**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA****CEPRIN -****Centrum Promowania Innowacji
w Energetyce
na terenie Dolnego Śląska****Piotr Stawski****Magdalena Borgosz-Koczwara**

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

1

CEPRIN

Nadrzędnym celem poprawy konkurencyjności
dolnośląskiej gospodarki jest uczynienie z niej
„gospodarki opartej na wiedzy”.

Osiągnąć to można dzięki sukcesywnemu rozwojowi
postaw, zachowań i działań innowacyjnych przez
przedsiębiorstwa, jednostki naukowe, instytucje
samorządowe i społeczeństwo.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

2

CEPRIN

Głównym celem naszego projektu jest stworzenie **sieci
współpracy** pomiędzy przedstawicielami:

- ✓ przedsiębiorstw sektora energetyki,
- ✓ dużych odbiorców energii,
- ✓ ośrodków badawczo - rozwojowych,
- ✓ samorządów lokalnych i
- ✓ instytucji wspierających rozwój innowacji.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

3

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

**dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwara**

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

CEPRIN

Jednym z zadań projektu jest budowanie świadomości społeczeństwa na rzecz racjonalnego wytwarzania i użytkowania energii oraz w kierunku kreowania zachowań efektywnościowych, energooszczędnych i proekologicznych poprzez organizację spotkań, seminariów i konferencji tematycznych.

Działania nasze obejmują prezentację nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych w zakresie wytwarzania energii rozproszonej i odnawialnej jak i produkcji ciepła.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

4

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

CEPRIN

W ramach naszej działalności prowadzimy cykl seminariów „Zrozumieć energię”. Tematy poszczególnych seminariów :

- ✓ Odnawialne Źródła Energii,
- ✓ Innowacje Energetyczne w Budownictwie,
- ✓ Od biomasy do wodoru – perspektywy i praktyka,
- ✓ Racjonalna Gospodarka Energetyczna
- ✓ Energia i środowisko.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

5

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

CEPRIN

Odnawialne Źródła Energii

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

6

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Kazimierz Herlender
– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE
dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara
– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

CEPRIN

Innowacje Energetyczne w Budownictwie

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

7

CEPRIN

Odnawialne Źródła Energii

Karpacz

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

8

CEPRIN

Odnawialne Źródła Energii

Karpacz

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

9

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

**dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwara**

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

CEPRIN

Innowacje Energetyczne w Budownictwie

Dwór Czarne

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

10

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

CEPRIN

Innowacje Energetyczne w Budownictwie

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

11

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

CEPRIN

Racjonalna Gospodarka Energetyczna

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

12

CEPRIN

Energia i Środowisko

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

13

dr inż. Kazimierz Herlender
– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASO
dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara
– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASO
Wrocław

**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

SPIRE

Efekty naszej rocznej pracy nad stworzeniem sieci współpracy zostały zwieńczone założeniem Sieci Promocji Innowacyjnych Rozwiązań w Energetyce (**SPIRE**), w której uczestnictwo potwierdziło 6 podmiotów.

Uczestnikami sieci SPIRE są jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa, jednostki badawczo-rozwojowe oraz organizacje proekologiczne.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

14

SPIRE

Sieć jest dobrowolnym porozumieniem

- ✓ jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przedsiębiorstw,
- ✓ jednostek badawczo-rozwojowych oraz
- ✓ organizacji proekologicznych,

prowadzących działania w zakresie tworzenia i promowania nowych technologii energetycznych na terenie Dolnego Śląska, ze szczególnym uwzględnieniem ich efektywności ekologicznej.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

15

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

**dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwara**

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

SPIRE

Celem istnienia sieci jest:

1. konsolidacja potencjału naukowo-badawczego z doświadczeniem przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego na rzecz Dolnego Śląska,
2. wymiana informacji o lokalnych potrzebach energetycznych, istniejącym potencjale dla wykorzystania źródeł odnawialnych, problemach w zaopatrzeniu w energię ciepłą i elektryczną oraz możliwych, dostępnych rozwiązaniach w tym zakresie,

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

16

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

SPIRE

3. promowanie rozwiązań mających wpływ na obniżenie emisji zanieczyszczeń poprzez transfer wiedzy pomiędzy uczestnikami sieci, a także w formie działań szkoleniowych, seminaryjnych i ekoedukacyjnych,
4. tworzenie w układzie przedsiębiorstwa – samorządy - jednostki badawczo-rozwojowe wspólnych programów (inicjatyw) zmierzających do poprawy efektywności energetycznej z poszanowaniem ochrony środowiska,
5. Ułatwienie uczestnikom Sieci przystępowania do krajowych i międzynarodowych programów badawczych i korzystania z funduszy strukturalnych.

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

17

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

SPIRE

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

18

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

dr inż. Magdalena

Borgosz-Koczwara

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**CEPRIN – CENTRUM
PROMOWANIA
INNOWACJI
W ENERGETYCE
NA TERENIE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

SPIRE

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

19

CEPRIN - Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

Instytut Automatyki Systemów Energetycznych

ul. Wystawowa 1, 51-618 Wrocław

tel. (71) 348-42-21 w.439, fax (71) 348-59-52

www.ceprin.wroc.pl

magdalena.koczwara@iase.wroc.pl

piotr.stawski@iase.wroc.pl

Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska

20

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

**dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwara**

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

ABS – KLASTER BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE DOLNEGO ŚLĄSKA

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego
Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

ABS · KLASTER

Bezpieczeństwo Energetyczne Dolnego Śląska

Dr inż. Kazimierz Herlender

Instytut Energoelektryki Politechniki Wrocławskiej / IASE Wrocław

Dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara

Instytut Automatyki Systemów Energetycznych – IASE Wrocław

ZPORR
Związek gmin i Powiatów
Opolskiego Regionu

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

HISTORIA PROJEKTU

W październiku 2006 roku
przy Instytucie Automatyki Systemów Energetycznych
rozpoczął działalność projekt o nazwie:

ABS-klaster

Utworzenie innowacyjnego klastra dla zapewnienia
bezpieczeństwa energetycznego Dolnego Śląska.

Powstanie **ABS-klastera** jest współfinansowane przez
Unię Europejską oraz budżet Państwa.

2

ZPORR
Związek gmin i Powiatów
Opolskiego Regionu

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

CEL PROJEKTU

Makro celem projektu jest zorganizowanie innowacyjnego **klastera** (sieci powiązań) dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Dolnego Śląska, który umożliwi racjonalizację gospodarki energetycznej w regionie – poprzez harmonizowanie statutowej działalności podmiotów sektora energetycznego z *działalnością samorządów*, organów administracji państwowej, przedsiębiorców i jednostek naukowych, w zakresie systemów wytwarzania, przesyłu, dystrybucji, sprzedaży i użytkowania energii.

Idea stworzenia takiego klastera została zawarta w Strategii Energetycznej Dolnego Śląska opracowanej w 2002 r., pojawiła się także na Forach Gospodarczych w Krzyżowej w latach 2002-2004, oraz została zawarta w Regionalnej Strategii Innowacyjnej.

3

ZPORR
Związek gmin i Powiatów
Opolskiego Regionu

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE

KLASTER

Z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia wynika, że efektywnie funkcjonujący klastery mogą być źródłem następujących korzyści:

- ułatwi dostęp do relatywnie tanich, wyspecjalizowanych czynników produkcji, sprzyjając równocześnie wzrostowi produktywności lokalnych przedsiębiorstw,
- wspiera innowacyjność przy uwzględnieniu przestrzennej bliskości podmiotów gospodarczych,
- generuje powstawanie nowych przedsiębiorstw, kreując w ten sposób nowe miejsca pracy,
- ułatwia dostęp do specjalistycznych usług okołobiznesowych, powoduje wzrost inwestycji w infrastrukturę i dochodów ludności.

4

ZPORR
Związek województwa
opierający się na
Rozwoju Regionalnym

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klastery
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS-KLASTERY

Bezpieczeństwo energetyczne

Bezpieczeństwo energetyczne, rozumiane jako zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii odbiorcom w określonym czasie i miejscu, to jedno z priorytetowych działań w polityce gospodarczej w skali międzynarodowej, krajowej i **regionalnej**. Definiowane jest zazwyczaj jako zdolność do zaspokojenia, w warunkach rynkowych, popytu na energię elektryczną, ciepłą i gaz pod względem ilościowym i jakościowym, po możliwie najniższej (wynikającej z popytu i podaży) cenie, przy zachowaniu warunków ochrony środowiska.

5

ZPORR
Związek województwa
opierający się na
Rozwoju Regionalnym

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klastery
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS-KLASTERY

Bezpieczeństwo energetyczne a generacja rozproszona (GR) i odnawialne źródła energii (OZE)

Generacja rozproszona (GR) i odnawialne źródła energii (OZE) są w Europie przedmiotem znacznego zainteresowania i są uważane za istotne dla osiągnięcia dwóch celów:

- zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Europy przez zmniejszenie zależności od importowanych paliw kopalnych, takich jak ropa naftowa, gaz ziemny i węgiel,
- redukcję emisji gazów cieplarnianych, a szczególnie dwutlenku węgla, ze spalania paliw kopalnych.

6

ZPORR
Związek województwa
opierający się na
Rozwoju Regionalnym

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klastery
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS-KLASTERY

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

**dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwarą**

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

ABS – KLASTER BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE DOLNEGO ŚLĄSKA

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

Bezpieczeństwo energetyczne a generacja rozproszona (GR) i odnawialne źródła energii (OZE)

Systemy wykorzystujące energię odnawialną są w większości systemami generacji rozproszonych, wyjątkiem są duże elektrownie wodne, szelfowe elektrownie wiatrowe i współspalanie biomasy w konwencjonalnych elektrowniach na paliwo kopalne.

Typowymi zastosowaniami generacji rozproszonej (GR) są:

- generacja na użytek własny gospodarstw,
- zastosowania komercyjne w budynkach,
- ciepłownie,
- zastosowania przemysłowe,
- ciepłownictwo,
- energia elektryczna do sieci.

7

ZPORR
Związek gmin i Powiatów
Ogólnopolski Związek
Rzeczniczy

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS KLASTER

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

Bezpieczeństwo energetyczne a generacja rozproszona (GR) i odnawialne źródła energii (OZE)

Głównymi przyczynami dominacji generacji scentralizowanej nad generacją rozproszoną są: ekonomia skali, sprawność, możliwość wykorzystania istniejących zasobów paliwowych i czas życia.

Zwiększenie mocy jednostek wytwórczych powoduje wzrost sprawności i zmniejszenie jednostkowego kosztu energii na MW mocy zainstalowanej. Nawet w przypadku, gdy duża elektrownia jest oparta na kilku jednostkach o mniejszych mocach, to koszt jednostkowy w skali całego zakładu będzie niższy.

Innym powodem kontynuowania budowy dużych elektrowni jest wciąż wystarczająca ilość zasobów paliw kopalnych, a szczególnie węgla. Wydaje się zatem, że duże elektrownie jeszcze przez długie lata pozostaną głównym źródłem energii elektrycznej.

8

ZPORR
Związek gmin i Powiatów
Ogólnopolski Związek
Rzeczniczy

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS KLASTER

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

Bezpieczeństwo energetyczne a generacja rozproszona (GR) i odnawialne źródła energii (OZE)

Powstaje zatem pytanie czy warto rozwijać generację rozproszoną?

Głównym powodem jest wykorzystanie ciepła, które zawsze powstaje przy wytwarzaniu energii elektrycznej. Zwiększa to znacznie całkowitą sprawność wykorzystania paliwa w układach kogeneracji. Ponieważ ciepło musi być wykorzystywane lokalnie, konieczność sytuowania GR w pobliżu miejsca zapotrzebowania ciepła jest oczywiste.

Inne zalety generacji rozproszonej to dodatkowe korzyści związane z energią elektryczną: poprawa pewności zasilania, uniknięcie nadmiernej mocy zainstalowanej, zmniejszenie obciążenia szczytowego, zmniejszenie strat sieciowych oraz korzyści związane z siecią: odroczenie kosztów infrastruktury sieci rozdzielczej, poprawa jakości energii, zwiększenie niezawodności.

9

ZPORR
Związek gmin i Powiatów
Ogólnopolski Związek
Rzeczniczy

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS KLASTER

Bezpieczeństwo energetyczne a generacja rozproszona (GR) i odnawialne źródła energii (OZE)

Wymienione przykładowe wady i zalety generacji rozproszonej i odnawialnych źródeł energii miały na celu uświadomienie, że nie są to zagadnienia oczywiste i wymagają wnikliwej analizy przy podejmowaniu odpowiednich decyzji. Pomocne tu mogą być opracowane scenariusze prognozowania przyszłości GR i OZE oraz wyznaczenie możliwych działań w zakresie związanej z nimi polityki.

W ramach projektu SUSTELNET opracowano cztery scenariusze dla rozproszonego wytwarzania energii elektrycznej w przyszłości. Ich celem jest określenie możliwych wariantów rozwoju w horyzoncie czasowym co najmniej do roku 2020. Scenariusze te charakteryzuje połączenie dwóch głównych sił napędowych:

- stopnia harmonizacji polityki w Unii Europejskiej,
- stopnia zachęt dla operatorów GR i OZE.

10

ZPORR
Związek województwa
opierający się na
Krajowym Regulatorze

EFSD
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS- KLASTERY

Przegląd scenariuszy dla generacji rozproszonej i odnawialnych źródeł energii

	Silne zachęty dla GR i OZE
Pełna harmonizacja polityki UE	<p>Możliwości GR na w pełni zharmonizowanym rynku UE:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skuteczna regulacja (Europejski Regulator Energii)• Koncentracja rynku,• Niedyskryminacyjne zasady dostępu do sieci,• Ambitne cele dla GE i OZE w całej UE,• Programy wspierające w całej UE (obrotu certyfikatami).

11

ZPORR
Związek województwa
opierający się na
Krajowym Regulatorze

EFSD
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS- KLASTERY

Przegląd scenariuszy dla generacji rozproszonej i odnawialnych źródeł energii

	Silne zachęty dla GR i OZE
Niepełna harmonizacja polityki UE	<p>Możliwości GR na rynkach krajowych:</p> <ul style="list-style-type: none">• Brak zharmonizowanych regulacji (ukierunkowanych na cele krajowe),• Niektóre państwa członkowskie UE wprowadzają uczciwe i niedyskryminacyjne zasady dostępu do sieci,• Ambitne cele dla GR i OZE w całej UE,• Silne poparcie dla GR i OZE kompensuje braki w regulacji,• Różnorodność krajowych programów wspierających.

12

ZPORR
Związek województwa
opierający się na
Krajowym Regulatorze

EFSD
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS- KLASTERY

dr inż. Kazimierz Herlender
– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE
dr inż. Magdalena Borgosz-Koczwara
– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**ABS – KLASTERY
BEZPIECZEŃSTWO
ENERGETYCZNE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

dr inż. Kazimierz Herlender

– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE

**dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwara**

– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

**ABS – KLASTER
BEZPIECZEŃSTWO
ENERGETYCZNE
DOLNEGO ŚLĄSKA**

Przegląd scenariuszy dla generacji rozproszonej i odnawialnych źródeł energii

Umiarkowane zachęty dla GR i OZE	
Pełna harmonizacja polityki UE	<p>Trudna sytuacja GR na w pełni zharmonizowanym rynku UE:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skuteczna regulacja (Europejski Regulator Energii)• Koncentracja rynku,• Zasady dostępu do sieci są niekorzystne dla małych jednostek,• Niski stopień harmonizacji OZE i poparcia dla GR,• Programy wspierające w całej UE (obróć certyfikatami).

13

 ZPORR
Związek gmin i powiatów województwa dolnośląskiego

 EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet Państwa

 ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE

Przegląd scenariuszy dla generacji rozproszonej i odnawialnych źródeł energii

Umiarkowane zachęty dla GR i OZE	
Niepełna harmonizacja polityki UE	<p>Trudna sytuacja GR na rynkach krajowych:</p> <ul style="list-style-type: none">• Brak zharmonizowanych regulacji (ukierunkowanych na cele krajowe),• Brak poprawy w dostępie do sieci,• Brak rekompensat za niedostatki w zakresie regulacji,• Krajowe programy wspierające częściowo zredukowane.

14

 ZPORR
Związek gmin i powiatów województwa dolnośląskiego

 EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster jest współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet Państwa

 ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 21-23 marzec 2007

BENEFICJENCI PROJEKTU

Projekt ABS-klaster jest skierowany głównie do:

- przedsiębiorstw branży elektroenergetycznej
- przedsiębiorstw branży ciepłowniczej
- przedsiębiorstw branży gazowniczej
- samorządów terytorialnych
- instytucji wspierających rozwój innowacyjny regionu
- ośrodków badawczo-rozwojowych
- jednostek naukowych

DZIAŁALNOŚĆ PROJEKTU

ABS-klaster prowadzi działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Dolnego Śląska poprzez:

- organizację spotkań z przedsiębiorstwami, podmiotami sektora energetycznego, jednostkami naukowymi i samorządami
- organizację seminariów i konferencji promujących tematykę zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego

Generacja rozproszona a bezpieczeństwo energetyczne Dolnego Śląska
25.04.2007

16

ZPORR
Związek Europejski Program Regionalny

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS- KLASZTER

DZIAŁALNOŚĆ PROJEKTU

- stworzenie i administrowanie tematycznym portalem internetowym www.abs-klaster.wroc.pl
- rozwijanie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, która jest bardzo ważnym aspektem w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego Dolnego Śląska.

17

ZPORR
Związek Europejski Program Regionalny

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS- KLASZTER

Podsumowanie

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego należy przypisać różnym instytucjom – odpowiednio do ich roli i kompetencji: organom administracji państwowej oraz *samorządowej*, przedsiębiorstwom sektora energetycznego a także dużym odbiorcom.
- W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera problem koordynacji działań podejmowanych przez różne instytucje, gdyż wiele aspektów bezpieczeństwa energetycznego, będąc wzajemnie skorelowanymi, może być rozwiązywanych w sposób alternatywny.
- Wynikiem działania klastera ma być powołanie instytucji pełniącej rolę koordynatora działań podejmowanych na terenie Dolnego Śląska dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego regionu.

18

ZPORR
Związek Europejski Program Regionalny

EFS
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt ABS-klaster
jest współfinansowany
przez Unię Europejską
oraz budżet Państwa

ANALIZY ■ BADANIA ■ SYMULACJE
ABS- KLASZTER

dr inż. Kazimierz Herlender
– Instytut Energoelektryki
Politechniki Wrocławskiej/IASE
dr inż. Magdalena
Borgosz-Koczwara
– Instytut Automatyki Systemów
Energetycznych/IASE
Wrocław

ABS – KLASZTER
BEZPIECZEŃSTWO
ENERGETYCZNE
DOLNEGO ŚLĄSKA

Jarosław Lubelski

Iwona Maćków

– Dol-Eko Organizacja
Odzysku S.A

**ORGANIZACJA ODZYSKU
JAKO ELEMENT
SYSTEMU
GOSPODAROWANIA
ODPADAMI.
ZOBOWIĄZANIA
SAMORZĄDÓW
I ICH REALIZACJA**

50-559 Wrocław
ul. Świeradowska 75
Tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69
www.doleko.org.pl

**Organizacja odzysku jako element
systemu gospodarowania odpadami.**

**Zobowiązania samorządów i ich
realizacja.**

Kudowa Zdrój

22-03-2007

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69 , www.doleko.org.pl

ODPADY KOMUNALNE W POLSCE

**System gospodarowania
odpadami**

- Przepisy
- Obowiązki
- Obecna sytuacja
- Prognozy na przyszłość

Organizacja Odzysku

- Rola
- Możliwości współpracy
- Korzyści

Organizacja odzysku jako element systemu gospodarowania odpadami

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69 , www.doleko.org.pl

OBOWIĄZKI WYNIKAJĄCE Z PRAWA

**Hierarchia postępowania z
odpadami**

-uzyskanie odpowiednich poziomów
odzysku i recyklingu odpadów
opakowaniowych oraz poużytkowych

-obowiązki wynikające z ustawy o
WEEE i rozporządzeń wykonawczych

-zmniejszenie ilości odpadów
biodegradowalnych kierowanych na
składowiska w kolejnych terminach :

- 2010 o 25%,
 - 2013 o 50%,
 - 2020 o 65%.
- w stosunku do masy tych odpadów
wytworzonych w 1995 r.

-poddanie odpadów procesom
przekształcania przed składowaniem

skutek

2007

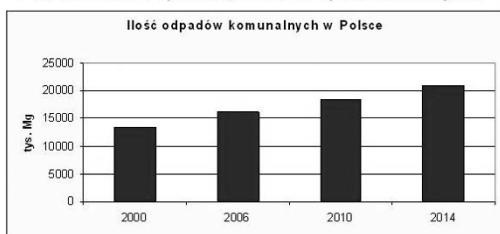
2008

2010

•Wzrost ilości odpadów, również opakowaniowych.

Ilości opakowań wprowadzonych na rynek, tys. Mg

2002	2498
2003	2580
2004	2890
2005	3174
2006	3730
2007	4010
2008	4313

•Polska- ok.300 kg/M rok

Dyrektywa 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych ze zmianami)

Dwa okresy przejściowe

I. Do 31.12. 2007 roku

- uzyskanie odzysku na poziomie minimum 50%
- uzyskanie poziomu recyklingu całości materiałów opakowaniowych zawartych w odpadach opakowaniowych na poziomie co najmniej 25%

II. Do 31.12. 2014 roku

- uzyskanie odzysku na poziomie minimum 60%
- uzyskanie poziomu recyklingu całości materiałów opakowaniowych zawartych w odpadach opakowaniowych na poziomie co najmniej 55%

- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. **o obowiązkach przedsiębiorców** w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. z 2001 r. , Nr 63, poz. 639)
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. **o opakowaniach i odpadach opakowaniowych** (Dz. U. z 2001 r. Nr 63, poz. 638)
- Rozporządzenia w sprawie **rocznych poziomów odzysku i recyklingu** odpadów opakowaniowych i poużytkowych oraz o stawkach opłaty produktowej

Jarosław Lubelski

Iwona Maćków

– Dol-Eko Organizacja
Odzysku S.A

**ORGANIZACJA ODZYSKU
JAKO ELEMENT
SYSTEMU
GOSPODAROWANIA
ODPADAMI.
ZOBOWIĄZANIA
SAMORZĄDÓW
I ICH REALIZACJA**

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69 , www.doleko.org.pl

KTO PODLEGA USTAWIE

- importery oraz wytwórcy produktów, zwani w ustawie „przedsiębiorcami”, wprowadzający na rynek krajowy produkty w opakowaniach (również w drodze importu)
- przedsiębiorcy prowadzący jednostki handlu detalicznego o powierzchni powyżej 500 m kw. sprzedający produkty tam pakowane
- przedsiębiorcy, którzy pakują produkty wytworzone przez innego przedsiębiorcę i wprowadzają je na rynek krajowy
- przedsiębiorcy niebędący wytwórcą produktu lub produktu w opakowaniu, którzy zlecają wytworzenie tego produktu oraz których oznaczenie zostało umieszczone na produkcie lub produkcie w opakowaniu

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69 , www.doleko.org.pl

JAKIE ODPADY?

1. przedsiębiorcy, wprowadzający na terytorium kraju produkty w opakowaniach następującego rodzaju:

- z tworzyw sztucznych,
- z aluminium,
- ze stali, w tym z blachy stalowej,
- z papieru i tektury,
- ze szkła gospodarczego, poza ampułkami,
- z materiałów naturalnych (drewna i tekstyliów) [palety-tylko odzysk]

Jeżeli opakowanie należy do opakowań wielomateriałowych należy podać ten rodzaj materiału, którego zawartość w masie całego opakowania wielomateriałowego jest największy - np. papier.

opakowanie wielomateriałowe - jest to opakowanie wykonane co najmniej z dwóch różnych materiałów, tak że nie można ich rozdzielić w sposób ręczny lub przy zastosowaniu prostych metod mechanicznych

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69 , www.doleko.org.pl

JAKIE ODPADY?

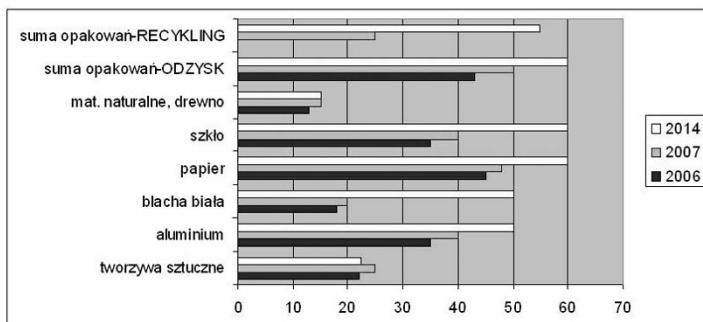
2. przedsiębiorcy, wprowadzający na terytorium kraju produkty następującego rodzaju:

- akumulatory
- ogniwa i baterie galwaniczne
- oleje smarowe z wyłączeniem podstawowych, do silników dwusuwowych z zapłonem iskrowym, lotniczych do silników odrzutowych i przepracowanych,
- lampy wyładowcze,
- opony według rodzajów wymienionych w załączniku do ustawy

} według rodzajów
wymienionych w
załączniku do ustawy

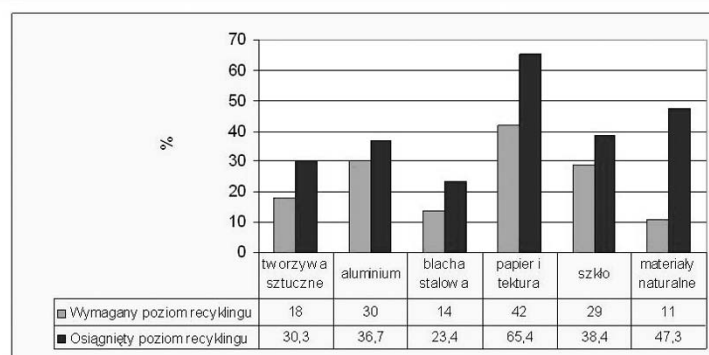
Ustawowe wymagania wobec wprowadzających na rynek odpady opakowaniowe wzrastają z każdym rokiem

- ⇒ Wzrost poziomów recyklingu w kolejnych latach
- ⇒ Wprowadzenie 43 % obowiązku odzysku w 2006 r. i 50 % w 2007 r.

	Opakowania wprowadzone na rynek, tys. Mg		Odpady poddane recyklingowi, tys. Mg	Wymagany poziom recyklingu, %	Osiągnięty poziom recyklingu, %
	ogółem	podlegających obowiązkowi recyklingu			
tworzywa sztuczne	569,9	569,9	144,3	18	30,3
aluminium	56,3	56,3	32,6	30	36,7
blacha stalowa	137,5	137,5	27,7	14	23,4
papier i tektura	981,6	981,6	498,9	42	65,4
szkło	949,7	949,7	177,9	29	38,4
materiały naturalne	164,4	164,4	54,3	11	47,3
razem	2859,4	2859,4	935,7		35,6

Według oficjalnej sprawozdawczości

- z przedstawionych danych wynika, że w 2005 r. zostały osiągnięte założone na ten rok poziomy recyklingu dla poszczególnych rodzajów odpadów opakowaniowych.
- największe przekroczenie wymaganego poziomu recyklingu zanotowano w przypadku papieru.

Jarosław Lubelski
 Iwona Maćków
 – Dol-Eko Organizacja
 Odzysku S.A

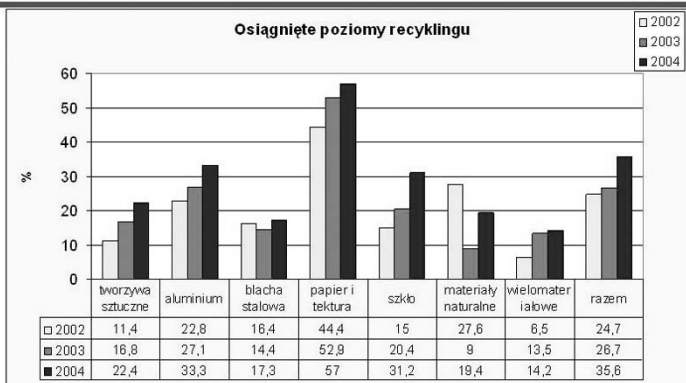
**ORGANIZACJA ODZYSKU
 JAKO ELEMENT
 SYSTEMU
 GOSPODAROWANIA
 ODPADAMI.
 ZOBOWIĄZANIA
 SAMORZĄDÓW
 I ICH REALIZACJA**

Jarosław Lubelski

Iwona Maćków

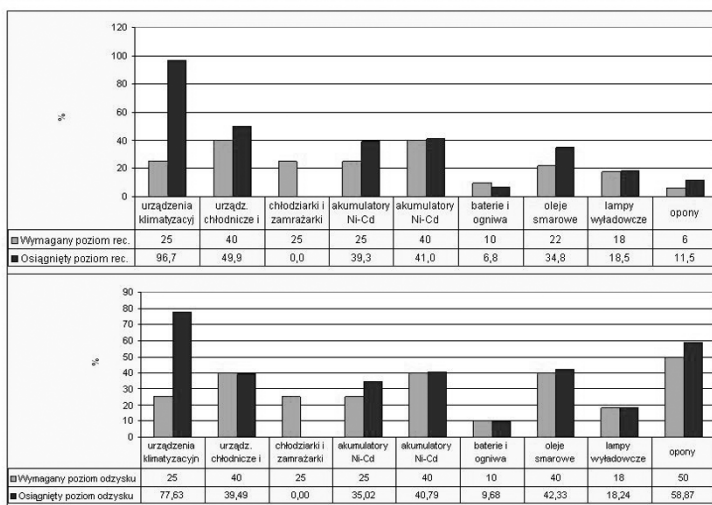
– Dol-Eko Organizacja
Odzysku S.A

**ORGANIZACJA ODZYSKU
JAKO ELEMENT
SYSTEMU
GOSPODAROWANIA
ODPADAMI.
ZOBOWIĄZANIA
SAMORZĄDÓW
I ICH REALIZACJA**

Osiągnięte poziomy recyklingu-2002-2004 r.

- dostępne szacunki wskazują, iż masa rzeczywiście wprowadzonych na rynek i poddanych recyklingowi odpadów opakowaniowych może różnić się znacząco od oficjalnej sprawozdawczości, a więc rzeczywiste poziomy recyklingu mogą być znacznie niższe od wykazywanych oficjalnie
- dynamika recyklingu odpadów opakowaniowych musi wzrosnąć, by zrealizować założone w kolejnych latach poziomy odzysku.

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69, www.doleko.org.pl

ODPADY POUŻYTKOWE-ODZYSK I RECYKLING 2004 r.

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69, www.doleko.org.pl

ORGANIZACJA ODZYSKU

USTAWA z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63 poz. 639), ze zmianami.

odpady opakowaniowe i użytkowe

Realizacja obowiązku odzysku i recyklingu SAMODZIELNIE (dokonując odzysku i/lub recyklingu, prowadząc archiwizację dokumentów i sprawozdawczość z UM)

Realizacja obowiązku odzysku i recyklingu

ZA POŚREDNICTWEM Organizacji Odzysku

•Lub opłata produktowa

- przejmowanie ustawowego obowiązku przedsiębiorców,
- przekazywanie środków finansowych do firm zajmujących się odzyskiem i recyklingiem odpadów opakowaniowych,
- promowanie edukacji ekologicznej w zakresie odzysku i recyklingu,
- prowadzenie sprawozdawczości i ewidencji prowadzonych działań

takie zarządzanie środkami pozyskanymi od przedsiębiorców, aby umożliwiały one odzysk i recykling ustawowo zapisanych poziomów odpadów opakowaniowych.

tworzenie krajowego systemu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych

czwartek, 22 marca 2007

Jarosław Lubelski
Iwona Maćków
– Dol-Eko Organizacja
Odzysku S.A

ORGANIZACJA ODZYSKU JAKO ELEMENT SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI. ZOBOWIĄZANIA SAMORZĄDÓW I ICH REALIZACJA

NOWE OBOWIĄZKI- ZAGROŻENIA

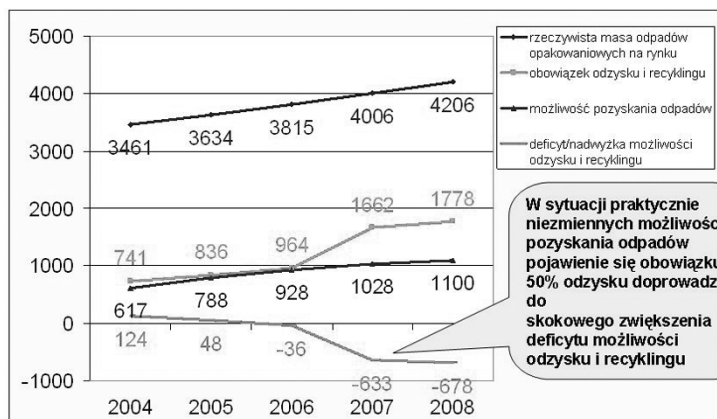
- wzrost poziomów recyklingu
- wprowadzenie obowiązku odzysku (W 2007 r. 50% !!)
- Zbyt małe ilości z selektywnej zbiórki

ZAGROŻENIE: DEFICYT SUROWCÓW
zagrożone jest osiągnięcie wymaganych
poziomów odzysku odpadów opakowaniowych
w 2007 roku.

spełnienie wymagań wynikających z prawa wymaga pozyskania surowców
na przykład ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych

Wielkość rynku odpadów opakowaniowych w latach 2004-2008 wg. AC Nielsen

Jarosław Lubelski
Iwona Maćków
– Dol-Eko Organizacja
Odzysku S.A

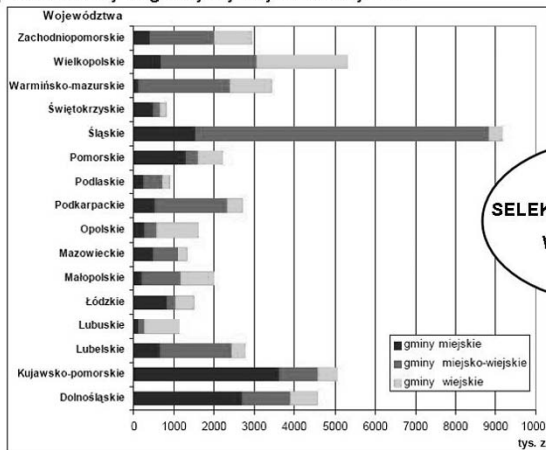
ORGANIZACJA ODZYSKU JAKO ELEMENT SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI. ZOBOWIĄZANIA SAMORZĄDÓW I ICH REALIZACJA

ORGANIZACJA ODZYSKU S.A.

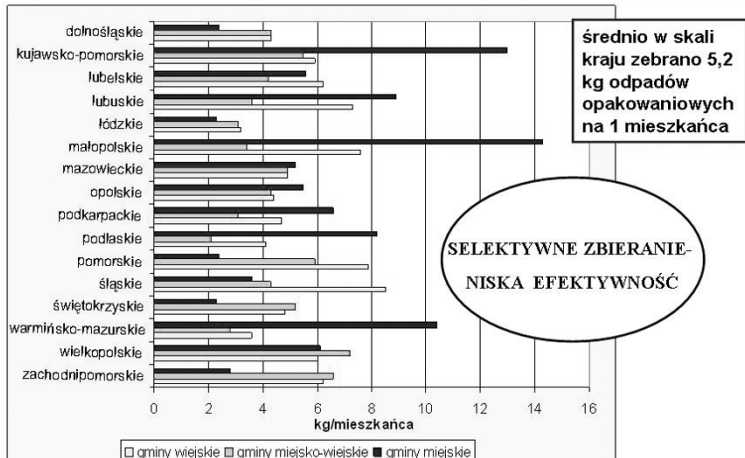
KOSZT SELEKTYWNEGO ZBIERANIA

W 2004 r. na zbiórkę i przekazanie do odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych gminy wydały 47 350 tys. zł.

ORGANIZACJA ODZYSKU S.A.

Ilości zebranych odpadów opakowaniowych-2004 r.

NIEMIELKI PROCENT W STOSUNKU DO ILOŚCI ODPADÓW WYTWARZANYCH

ORGANIZACJA ODZYSKU S.A.

OBOWIĄZKI SAMORZĄDÓW

- 1) Zapewnianie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym **systemem odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych**, zapewnianie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, aby było możliwe:
 - a) ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - b) wydzielanie odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych,
 - c) osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych,
- 3) Zapewnianie budowy, utrzymania i eksploatacji **instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych** albo zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji takich instalacji i urządzeń przez przedsiębiorców
- 4) Zapewnianie warunków **ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania**

- pomoc w pozyskaniu surowców pochodzących z selektywnej zbiórki jak i ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych, które przez organizacje odzysku zostają przekazane firmom zajmującym się odzyskiem i recyklingiem odpadów opakowaniowych

- promowanie edukacji ekologicznej

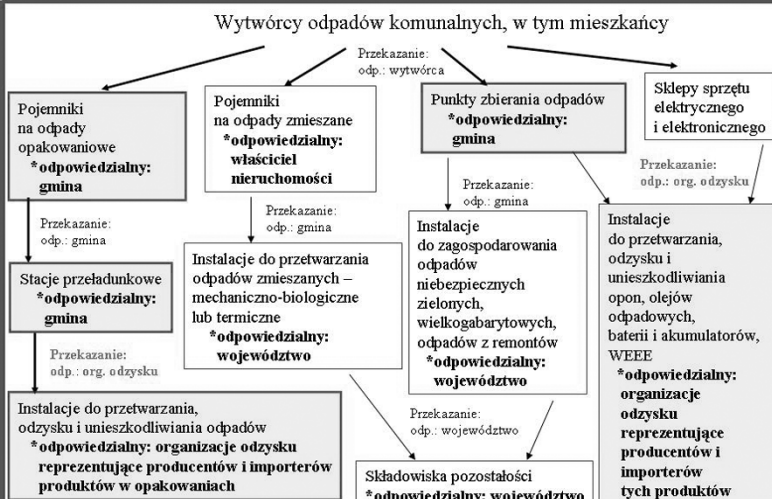
- pomoc merytoryczna poparta doświadczeniem pracowników organizacji odzysku

Współpraca może być nawiązana z władzami samorządowymi miast i gmin lub związków gmin i umożliwia podejście kompleksowe, w którym odzysk i wykorzystanie zużytych opakowań i odpadów poużytkowych stanowi integralną część systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Współpraca pomoże w budowie i rozwoju efektywnego systemu recyklingu i odzysku odpadów.

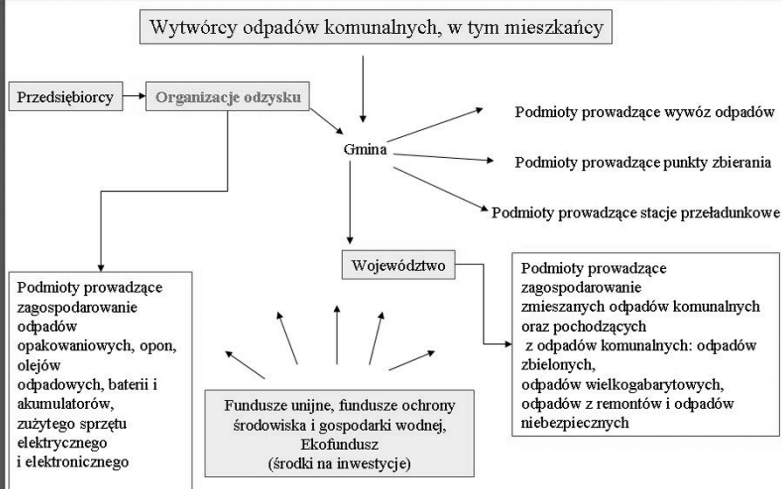
ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69, www.doleko.org.pl

Schemat przepływu odpadów komunalnych
-----koncepcja-----

ul. Świeradowska 75, Wrocław, tel /fax: (071) 795 92 58, 791 10 61-69, www.doleko.org.pl

Schemat przepływu środków finansowych
-----koncepcja-----

Jarosław Lubelski
Iwona Maćków
– Dol-Eko Organizacja
Odzysku S.A

**ORGANIZACJA ODZYSKU
JAKO ELEMENT
SYSTEMU
GOSPODAROWANIA
ODPADAMI.
ZOBOWIĄZANIA
SAMORZĄDÓW
I ICH REALIZACJA**

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

**INWESTYCJE
ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu
Terytorialnego
DOLNY ŚLĄSK DWÓCH PRĘDKOŚCI
Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

Elżbieta Niewiedział
Ryszard Niewiedział
Politechnika Poznańska Instytut Elektroenergetyki

**INWESTYCJE ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

ENERGIA ELEKTRYCZNA
podstawą nowoczesnego społeczeństwa

Niesubstituowalność w wielu zastosowaniach

niezbędna w każdej dziedzinie życia
obywatela, regionu i państwa

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

**„Polityka energetyczna Polski do
2025 roku”
z dnia 5 stycznia 2005 r.**

„Polski konsument i przedsiębiorca potrzebuje taniej energii o
wysokiej jakości, a polska energetyka wymaga w dalszym ciągu
skutecznej restrukturyzacji i prorynkowej orientacji,”

To wyzwanie, zasługujące na miano wręcz cywilizacyjnego, musi
zostać zrealizowane w możliwie krótkim czasie, by w horyzoncie
do 2025 roku, zapewnić Polsce i Polakom możliwość pełnego
korzystania z dobrodziejstw wspólnego, unijnego dorobku”

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

„Program dla Elektroenergetyki”
z dnia 27 marca 2006 r.

dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

Główne cele

1. Obniżka kosztów wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej przez zwiększenie efektywności działania przedsiębiorstw energetycznych
2. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego i wzrost niezawodności dostaw energii elektrycznej dla odbiorców przez budowę silnych struktur organizacyjnych firm energetycznych
3. Realizacja zrównoważonego rozwoju gospodarki, poprzez ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

**INWESTYCJE
ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

„Program dla Elektroenergetyki”
z dnia 27 marca 2006 r.

ROZWÓJ SIECI ELEKTROENERGETYCZNYCH

jeden z najważniejszych problemów sektora elektroenergetycznego wymagających pilnych rozwiązań szczególnie w zakresie sieci wiejskich

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

**LICZBA ODBIORCÓW
ENERGII ELEKTRYCZNEJ W POLSCE**

Ogółem w Polsce ➡ **ponad 15 mln**

Gospodarstwa domowe miejskie i wiejskie (rozproszone)
zasilane poprzez sieć elektroenergetyczną SN i nn na
koniec 2005 roku ➡ **ponad 13,6 mln**

Liczba gospodarstw domowych i rolnych
w Województwie Dolnośląskim
miejskich ➡ **790,3 tys.**
wiejskich ➡ **265,1 tys.**

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

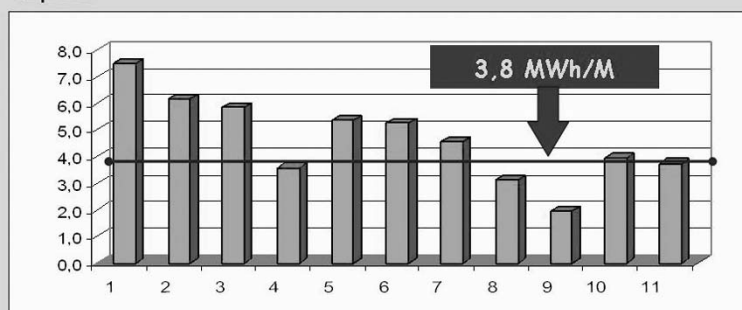
czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

**INWESTYCJE
ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

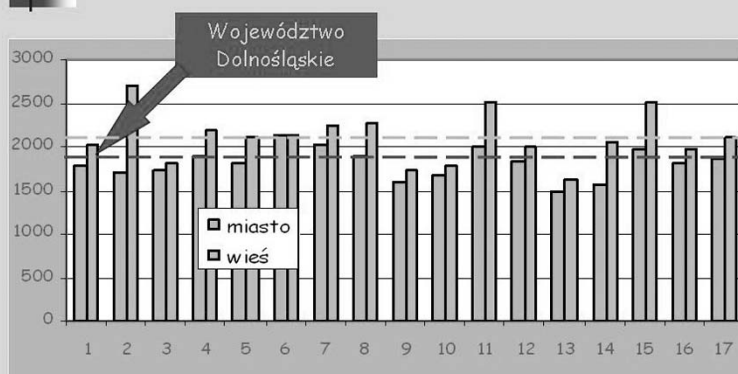
**Sprzedaż energii elektrycznej
na 1 mieszkańca
w krajach Unii Europejskich**

1- Austria, 2 - Dania 3 - Niemcy 4 - Portugalia 5 - Hiszpania 6 - W. Brytania
7 - Czechy 8 - Węgry 9 - Rumunia 10 - Słowacja 11 - POLSKA

Kudowa Źródł 21 - 23 marca 2007 r.

**Zużycie energii elektrycznej przez
gospodarstwo domowe i rolne w
województwach w 2005 roku [kWh/odb]**

Kudowa Źródł 21 - 23 marca 2007 r.

**INFRASTRUKTURA
ELEKTROENERGETYCZNA**

Kudowa Źródł 21 - 23 marca 2007 r.

czwartek, 22 marca 2007

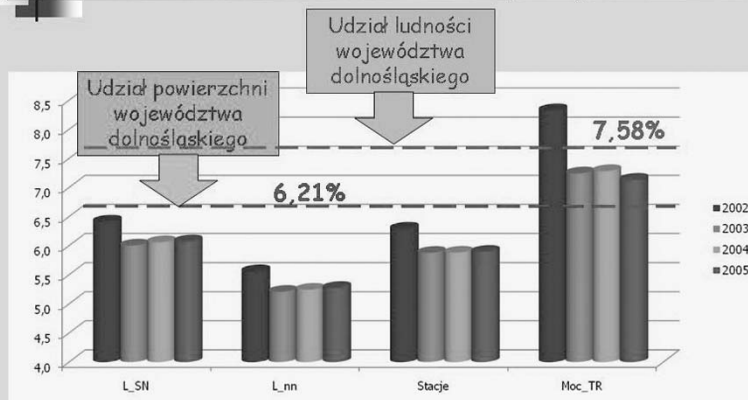
dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

Infrastruktura sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia w województwie dolnośląskim

Rok	L_SN	L_nn	Stacje	Moc TR
-	km	km	szt.	MVA
2002	16 546	20 355	13 073	2 757
2003	16 606	20 588	13 181	2 785
2004	16 826	20 892	13 302	2 831
2005	16 920	21 212	13 438	2 799

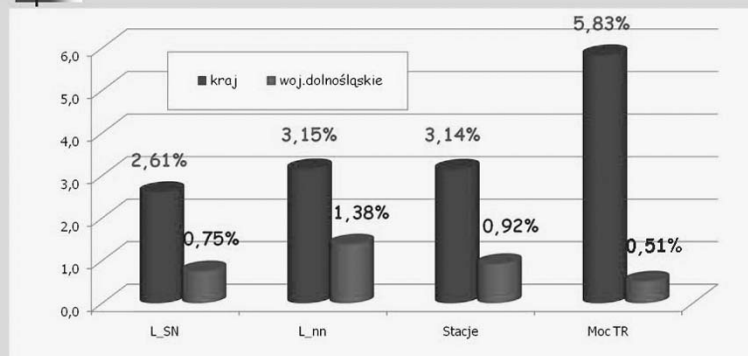
Kudowa Źródło 21 - 23 marca 2007 r.

Udział infrastruktury sieci elektroenergetycznej SN i nn województwa dolnośląskiego w infrastrukturze krajowej [%]

Kudowa Źródło 21 - 23 marca 2007 r.

Przyrost infrastruktury sieci elektroenergetycznej SN i nn krajowej i województwa dolnośląskiego w latach 2002 - 2005 w [%]

Kudowa Źródło 21 - 23 marca 2007 r.

czwartek, 22 marca 2007

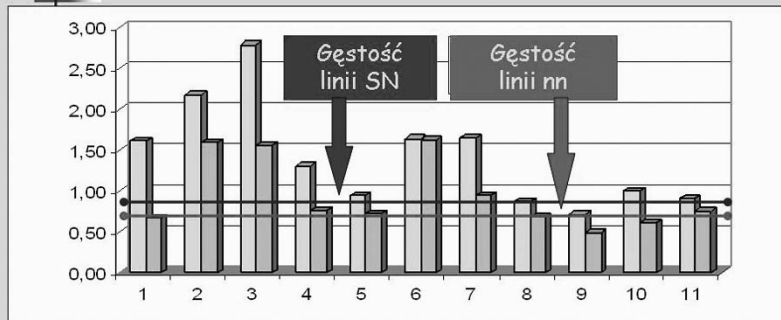
dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

**INWESTYCJE
ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

Gęstość linii średniego i niskiego napięcia

Polska 0,75/0,91 km/km²
Dolny Śląsk 0,83/1,02 km/km²

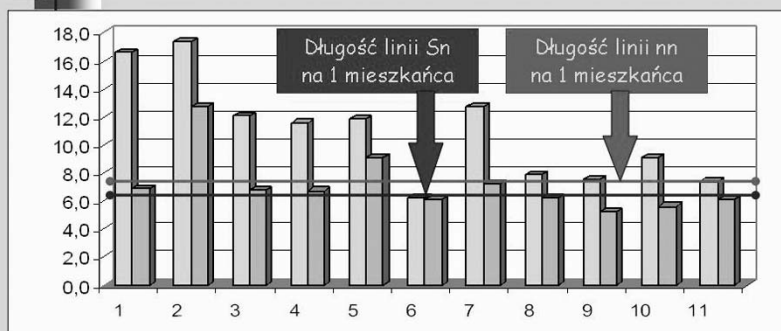

1- Austria, 2 - Dania 3 - Niemcy 4 - Portugalia 5 - Hiszpania 6 - W. Brytania
7 - Czechy 8 - Węgry 9 - Rumunia 10 - Słowacja 11 - POLSKA

Kudowa Źródź 21 - 23 marca 2007 r.

Długość linii średniego i niskiego napięcia na 1 M

Polska 6,1/7,4 m/M
Dolny Śląsk 5,7/7,1 m/M

1- Austria, 2 - Dania 3 - Niemcy 4 - Portugalia 5 - Hiszpania 6 - W. Brytania
7 - Czechy 8 - Węgry 9 - Rumunia 10 - Słowacja 11 - POLSKA

Kudowa Źródź 21 - 23 marca 2007 r.

**Przepisy prawne regulujące współpracę
między spółkami dystrybucyjnymi i gminami
w zakresie inwestycji energetycznych**

Art. 18 Ustawy PRAWO ENERGETYCZNE

do zadań własnych gminy należy planowanie i organizacja zaopatrzenia w energię elektryczną na obszarze gminy oraz planowanie i finansowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy, dla których gmina jest zarządcą.

Gmina realizuje powyższe zadania zgodnie z założeniami polityki energetycznej państwa, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego lub ustaleniami zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Kudowa Źródź 21 - 23 marca 2007 r.

Przepisy prawne regulujące współpracę między spółkami dystrybucyjnymi i gminami w zakresie inwestycji energetycznych

Art. 19 ust.1. Ustawy PRAWO ENERGETYCZNE

zarząd gminy opracowuje projekt założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną

Art. 16 ust.1. Ustawy PRAWO ENERGETYCZNE

przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej sporządzają plany rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię, uwzględniając miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub kierunki rozwoju gminy określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

INWESTYCJE ELEKTROENERGETYCZNE W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Przepisy prawne regulujące współpracę między spółkami dystrybucyjnymi i gminami w zakresie inwestycji energetycznych

Art. 16 ust.3. Ustawy PRAWO ENERGETYCZNE

plany rozwoju obejmują w szczególności:

- ⇒ przewidywany zakres dostarczania energii elektrycznej,
- ⇒ przedsięwzięcia w zakresie modernizacji, rozbudowy albo budowy elementów sieciowych oraz ewentualnych nowych źródeł energii elektrycznej, w tym źródeł odnawialnych,
- ⇒ przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie energii elektrycznej u odbiorców,
- ⇒ sposoby finansowania i harmonogram realizacji inwestycji.

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

Energetyczne przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane na terenie gminy

Rozwój sieci elektroenergetycznych na terenie gminy
gwarancja wzrostu gospodarczego gminy i lepszych
warunków życia społeczności lokalnej.

Budowa konkretnych układów sieciowych ➡
niezbędny kapitał.

Ograniczone przychody spółek dystrybucyjnych ➡

- ❖ konieczność współfinansowania przez odbiorcę,
- ❖ dodatkowe fundusze w gminie dla drobnych odbiorców.

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

**INWESTYCJE
ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

**Opłacalność energetycznych przedsięwzięć
inwestycyjnych realizowanych
na terenie gminy**

**Efektywność zewnętrzna - ocena efektów w
ramach gminy:**

- ⇒ dochody do budżetu gminy i funduszy lokalnych gwarantowane przez przyszłych użytkowników planowanych przedsięwzięć,
- ⇒ efekty obejmujące dochody ludności lokalnej uzyskiwane przez pracowników z danej gminy zatrudnionych przy realizacji przedsięwzięć,
- ⇒ zintegrowany średniookresowy interes lokalny wpływający na ogólną efektywność lokalną.

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

Stan sieci średniego i niskiego napięcia

Możliwości przesyłowe sieci elektroenergetycznych często są ograniczone i nie pokrywają pełnego zapotrzebowania na energię elektryczną

Przyczyny złego stanu sieci dystrybucyjnych szczególnie na terenach wiejskich

- ❖ elementy sieci są przestarzałe
- ❖ sieci są nadmiernie obciążone
- ❖ awarie powodują brak zasilania u wielu odbiorców
- ❖ wysokie straty energii

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

**Ogólna ocena potrzeb odtworzeniowych,
modernizacyjnych
i rozwojowych**

Roczne potrzeby rzeczowe

- ➔ linie SN napowietrzne - 10 260 km
- ➔ linie SN kablowe - 390 km
- ➔ linie nn napowietrzne - 14 200 km
- ➔ linie nn kablowe - 1 390 km
- ➔ stacje SN/nn - 8180 szt.

Potrzeby finansowe ➔ ok. 2 mld zł

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

Ogólna ocena potrzeb odtworzeniowych i modernizacyjnych dla Województwa Dolnośląskiego

Roczne potrzeby rzeczowe

- linie średniego napięcia - 760 km
- linie niskiego napięcia - 950 km
- stacje SN/nn - 600 szt.

Potrzeby finansowe → ok. 150 mln zł/rok

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

INWESTYCJE ELEKTROENERGETYCZNE W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

DZIĘKUJĘ
BARDZO ZA UWAGĘ

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

ZADANIA INWESTYCYJNE DLA GMINY

MENU główne ROZWÓJ - definiowanie zadań

Nazwa gminy:

Wykres GMINY

Wykres NPVR

RANKING

Wykres RB

Plan Wyniki

Wykres NPVR

Nr id zadania	Nazwa zadania	NPVR
1 zad_1	Kompleks 14 działek	-0,8910
2 zad_2	Kompleks Handlowo-Usługowy	0,7186
3 zad_3	Budynek mieszkalny i warsztat	0,1106
4 zad_4	Zakład produkcyjny	0,0057
5 zad_5	Zakład produkcyjny	0,0528
6 zad_6	Ośiedle mieszkaniowe	-0,3008
7 zad_7	Ośiedle mieszkaniowe	-0,6766
8 zad_8	Magazyn - Terminal pocztowy	0,0945
9		0,0000
10		0,0000
11		0,0000
12		0,0000
13		0,0000
14		0,0000
15		0,0000
16		0,0000
17		0,0000
18		0,0000
19		0,0000
20		0,0000

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

OPTIMALIZACJA
zestawu zadań

7

WSTYK

PRZYBÓR

-246,96

NPV GMINY

KASUJ

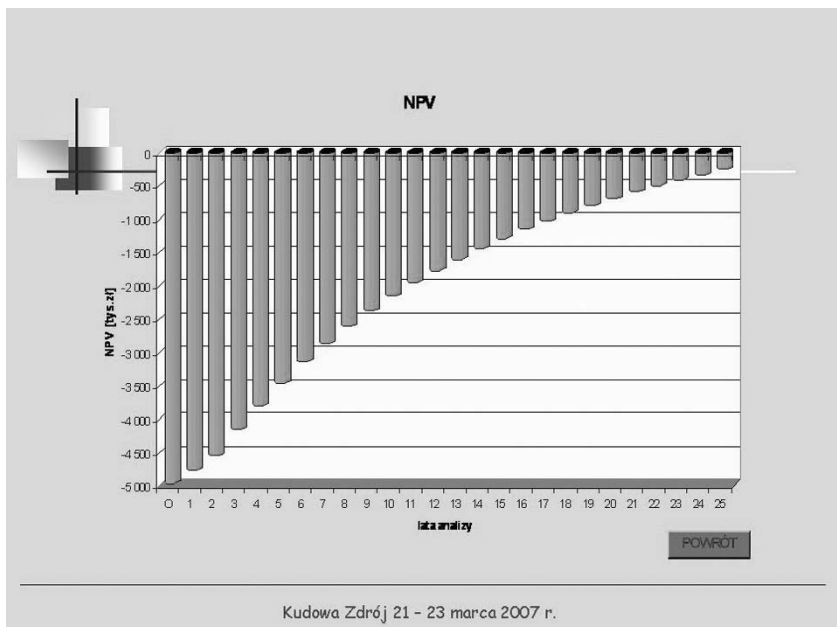
Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Elżbieta Niewiedział
dr inż. Ryszard Niewiedział
– Politechnika Poznańska

**INWESTYCJE
ELEKTROENERGETYCZNE
W PLANACH
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMIN WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

ZADANIA INWESTYCYJNE DLA GMINY MENU główne ROZWÓJ - definiowanie zadań

Nazwa gminy:

Wybór SMA: Wybór NPV
KASUJ
Wybór RPR
Wybór RPR
Wybór RPR

Nr_id_zadania	Nazwa zadania	NPVR	
1 zad_1	Kompleks 14 działek	0,8910	☐ 1
2 zad_2	Kompleks Handlowo-Usługowy	0,7186	☐ 2
3 zad_3	Budynek mieszkalny i wozownia	0,1106	☐ 3
4 zad_4	Zakład produkcyjny	0,0057	☐ 4
5 zad_5	Zakład produkcyjny	0,0928	☐ 5
6 zad_6	Ośiedle mieszkaniowe	0,3008	☐ 6
7 zad_7	Ośiedle mieszkaniowe	0,0000	☒ 7
8 zad_8	Magazyn - Terminal pocztowy	0,0945	☐ 8
9		0,0000	☐ 9
10		0,0000	☐ 10
11		0,0000	☐ 11
12		0,0000	☐ 12
13		0,0000	☐ 13
14		0,0000	☐ 14
15		0,0000	☐ 15
16		0,0000	☐ 16
17		0,0000	☐ 17
18		0,0000	☐ 18
19		0,0000	☐ 19
20		0,0000	☐ 20

OPTIMALIZACJA zestawu zadań

7

U S U N

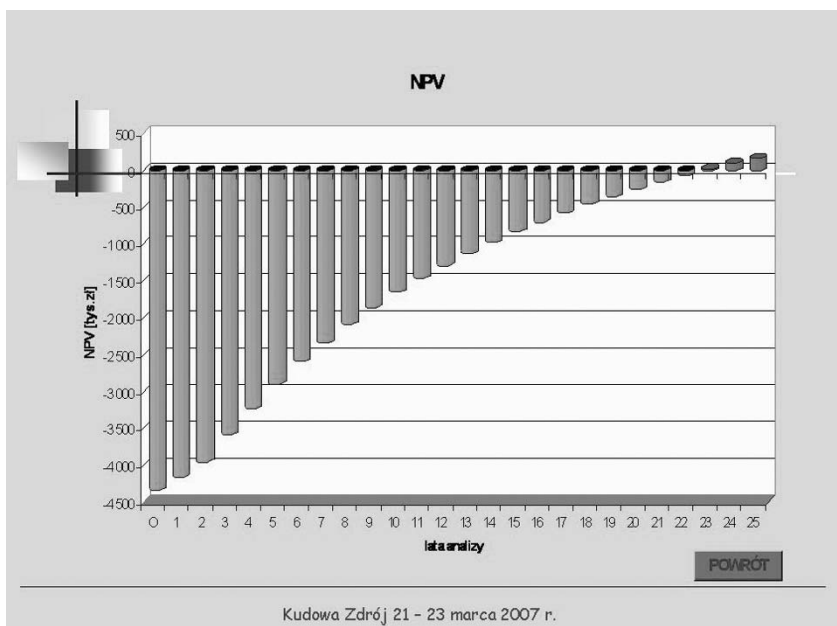
PODZWIŹ

168,43

NPV GMINY

KASUJ

Kudowa Zdrój 21 - 23 marca 2007 r.

Dolnośląski Klaster Surowcowy

Henryk Karaś, przewodniczący High Level Group ETP - SMR
Herbert Wirth, Wiceprezes Zarządu KGHM CUPRUM CBR

Kudowa Zdrój, marzec 2007

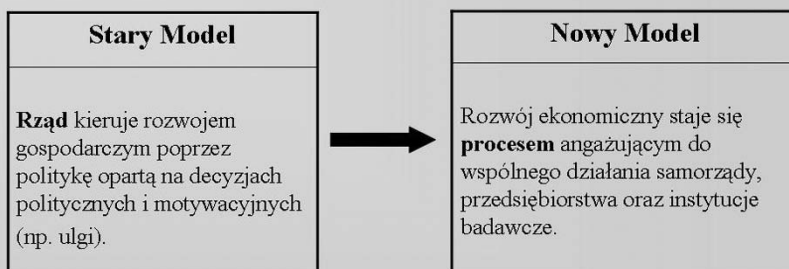

KGHM Cuprum sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

**DOLNOŚLĄSKI KLASTER
SUROWCOWY**

Proces Rozwoju Ekonomicznego na przełomie XX i XXI w.

„Klasy są blokami budującymi współczesną ekonomię”.

prof. Michael Porter Harvard Business School

Działanie klastra polega na ...

... zorganizowaniu współpracy pomiędzy lokalnymi firmami, samorządem i ośrodkami naukowymi na przestrzeni wydzielonego obszaru geograficznego zmierzającej do:

- ❖ ustalenia bliskich powiązań i form współdziałania,
- ❖ realizacji wspólnych celów

... na rzecz poprawy jego konkurencyjności.

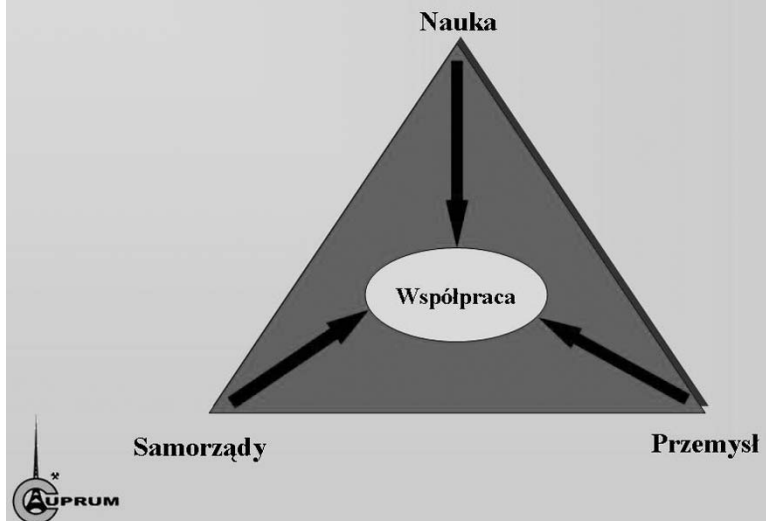
czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Herbert Wirth

– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

**DOLNOŚLĄSKI KLASTER
SUROWCOWY**

Proces rozwoju ekonomicznego w XXI w.

- ★ Dlaczego Dolnośląski Klaster Surowcowy (DKS)?
- ★ Wizja
- ★ Udziałowcy
- ★ Organizacja
- ★ Cele strategiczne i zakres
- ★ Program działania

Klasy Innowacyjne – wspólne elementy

1. **Wysoka specjalizacja, kompetencje**
 - ❖ Wspierana przez inwestycje publiczne, naukowe
2. **Lokalne związki: gęsta sieć współpracy**
 - ❖ Współzawodnictwo i współpraca
 - ❖ Duży przepływ informacji
 - ❖ Praca zespołowa pomiędzy firmami i uczelniami oraz agencjami rządowymi samorządowymi
 - ❖ Ścisła współpraca kierownictwa z trzech obszarów powiązań
3. **Światowe powiązania**
 - ❖ Powiązania poza regionem
 - ❖ Przyciąganie klientów, nowych inwestycji

Surowce mineralne i powstające z nich produkty mają coraz większe znaczenie dla gospodarki europejskiej.

Prawie każdy dział gospodarki potrzebuje produktów przemysłu surowcowego.

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

**DOLNOŚLĄSKI KLASTER
SUROWCOWY**

Wizja na lata 2007-2030 w obszarze UE

- zabezpieczenie niezbędnych surowców dla gospodarek krajów UE,
- zrównoważona eksploatacja i ich przerób przy utrzymaniu zasady: *zero emisji, zero odpadów*,
- nowe technologie, nowe produkty,
- zwiększanie konkurencyjności krajów UE w dziedzinie wykorzystania surowców.

**Główny cel
Dolnośląskiego
Klastra Surowcowego**

**Rozwój i wzmocnienie
konkurencyjności regionu oraz
podmiotów gospodarczych z terenu
Dolnego Śląska działających w szeroko
pojętym obszarze surowcowym.**

*Cel ten jest zbieżny z wyznaczonymi celami strategii
rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku.*

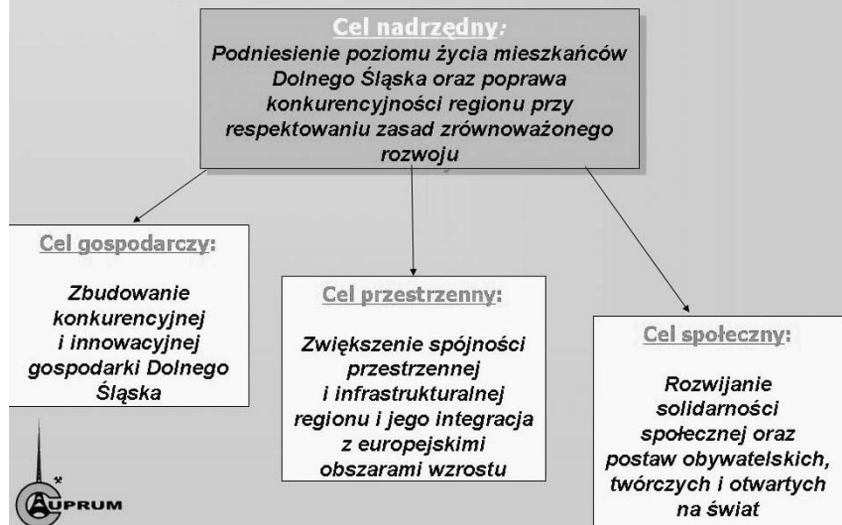
dr inż. Herbert Wirth

– KGHM Cuprum Sp. z o.o.

Centrum Badawczo-Rozwojowe

DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Strategia rozwoju województwa Dolnośląskiego do 2020 roku (na podst. danych U. Marsz.)

Priorytety w sferze strategii gospodarczej Dolnego Śląska wpisujące się w zakres DKS

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska,
 - budowa gospodarki opartej na wiedzy,
 - wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku.
-

Priorytety w sferze strategii przestrzennej Dolnego Śląska wpisujące się w zakres DKS

- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki Dolnego Śląska,
 - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu.
-

Priorytety w sferze strategii społecznej Dolnego Śląska wpisujące się w zakres DKS

- rozwój kultury,
- poprawa efektywności badań naukowych.

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

**DOLNOŚLĄSKI KLASTER
SUROWCOWY**

Potencjalni partnerzy wpisujący się w zakres działania Dolnośląskiego Klastra Surowcowego

Przemysł: KGHM Polska Miedź SA, BOT SA,
PCC Rokita SA, ECOREN SA,
Surowce Skalne, Ceramika Bolesławiec,

Nauka i rozwój: Politechnika Wrocławska,
Uniwersytet Wrocławski, KGHM CUPRUM CBR,
DCZT Wrocław, Poltegor-Institut,

Samorządy: Urząd Marszałkowski.

Najbliższe potencjalne obszary działania Dolnośląskiego Klastra Surowcowego

- ★ **Nikiel**
- ★ **Miedź – stare zagłębie**
- ★ **Węgiel brunatny**
- ★ **Sól kamienna**
- ★ **Surowce skalne**
- ★ **Odpady poprzemysłowe**
- ★ **Rewitalizacja miejsc historycznych związanych z dawną działalnością wydobywczą i metalurgiczną.**

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Nikiel

Złoże	Zasoby
Szklary – Szklana Góra	7 976
Szklary – Wzg. Koźmickie	1 693
Szklary -Wzg. Siodłowe	4 975

* dane w tys. Mg

— obręb gmin, w których zalega złoża

Nikiel – stan zaawansowania projektu

1. Prowadzone prace wiertnicze w obszarze potencjalnego występowania złoża.

2. Prace nad doбором i zastosowaniem technologii hydrometalurgicznej do odzysku niklu i innych metali.

Miedź

Złoże	Zasoby
Niecka Grodziecka	57 201
Wartowice	59 023

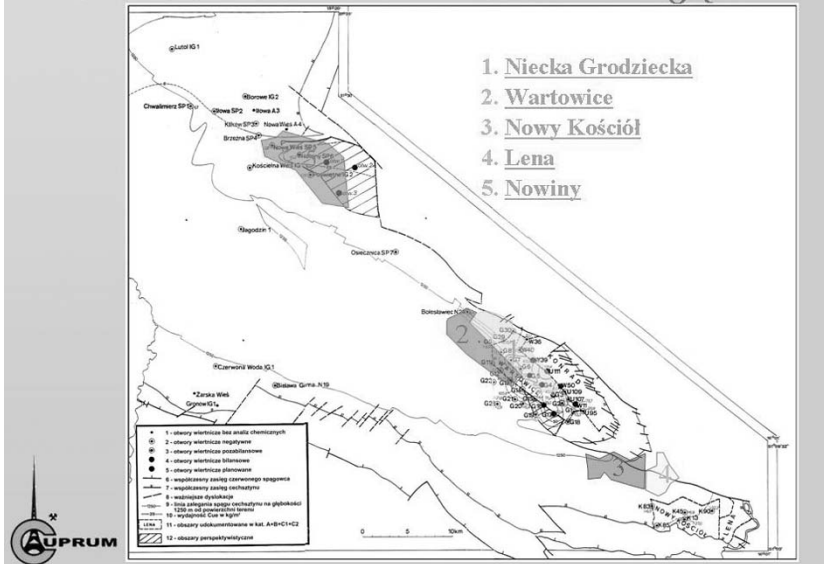
* dane w tys. Mg

— obręb gmin, w których zalega złoża

Rozmieszczenie złóż rud miedzi – Stare Zagłębie

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

**DOLNOŚLĄSKI KLASTER
SUROWCOWY**

Miedź – stan zaawansowania projektu

1. Przygotowania do rozpoznania złoża Niecka Grodziecka i Wartowice po wykonaniu uaktualnionej analizy ekonomicznej z uwzględnieniem istniejących warunków makroekonomicznych oraz danych historycznych.
2. Przygotowania do rozpoznania złoża Nowiny oraz jego otoczenia w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim.

Węgiel brunatny

Złoże	Zasoby
Legnica – p. Północne	1 025 356
Legnica – p. Wschodnie	839 312
Legnica – p. Zachodnie	863 638
Ścinawa	1 075 000

* dane w tys. Mg

— obręb gmin, w których zalega złoża

dr inż. Herbert Wirth

– KGHM Cuprum Sp. z o.o.

Centrum Badawczo-Rozwojowe

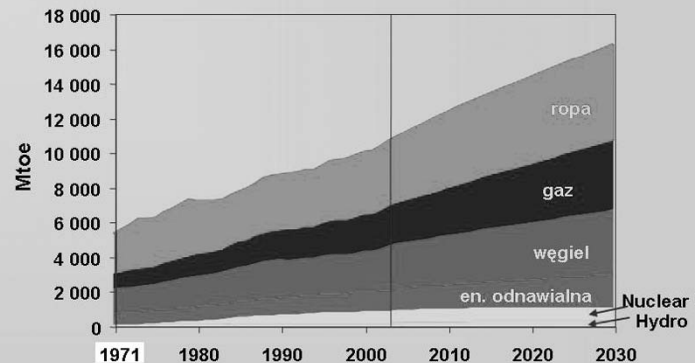
DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Węgiel brunatny – stan zaawansowania projektu

1. Prowadzone prace rozpoznawcze w zakresie istniejących i potencjalnych technologii podziemnego zgazowania węgla brunatnego na świecie.
2. Rozpoznanie możliwości utworzenia konsorcjum przemysłowego firm polskich i zagranicznych dla przygotowania wniosku w ramach 7 PR UE (platformy: SMR i H&FC) w zakresie produkcji paliw płynnych i gazowych z węgla brunatnego.
3. Rozpoznanie możliwości połączenia technologii podziemnego zgazowania węgla brunatnego połączone z lokowaniem odpadów w miejsce pustki pogazowej.

* Prognoza popytu na energię na świecie – na podstawie scenariusza IEA

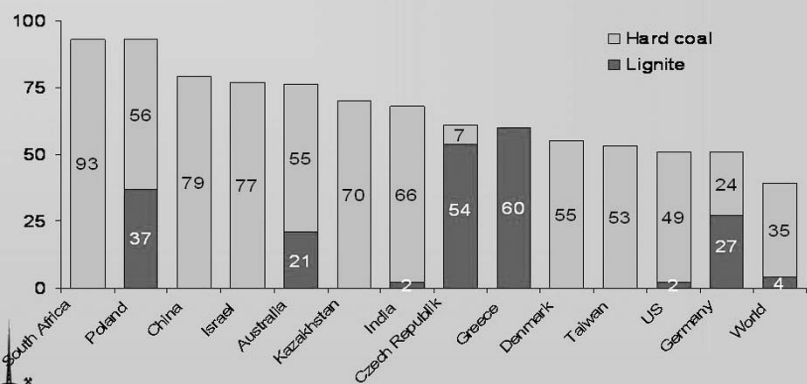

W prognozie IEA ropa i gaz zabezpieczają powyżej 60% światowego wzrostu zapotrzebowania na energię w okresie 2006 i 2030

23

* Udział węgla w produkcji energii elektrycznej w 2003 r. (IEA, Electricity Information 2005)

24

Energetyka oparta na węglu brunatnym - stan obecny

- ★ Ok. 35% (50 TWh) energii elektrycznej produkowanej w Polsce pochodzi z węgla brunatnego.
- ★ Średnie wydobycie węgla brunatnego wynosi 61 mln Mg, z czego ponad 99% zużywają elektrownie zawodowe.
- ★ Całość wydobycia pochodzi z kopalń odkrywkowych.
- ★ Zasoby przemysłowe to 14 mld Mg, prognostyczne – 40 mld Mg.
- ★ W czynnych kopalniach istnieje możliwość utrzymania wydobycia na poziomie ok. 65 mln Mg tylko do 2025 r.
- ★ W 2005 r. cena 1 MWh produkowanej z węgla brunatnego – 121,19 zł.
- ★ Cena 1 MWh produkowanej z węgla kamiennego – 150,61 zł.

25

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

**DOLNOŚLĄSKI KLASTER
SUROWCOWY**

Węgiel brunatny, wydobycie w mln Mg, i co dalej

Lata	Kopalnie węgla brunatnego					
	Adamów	Bełchatów	Konin	Turów	INNE?	Razem
2006	4,4	34,5	10,4	12,2		61,5
2007	4,4	35,8	10,4	13,2		63,8
2008	4,4	34,0	10,4	13,2		62,0
2009	4,4	40,5	10,4	13,2		68,5
2010	4,4	40,0	10,4	13,2		68,0
2015	4,4	42,5	10,4	12,4		69,7
2020	4,4	37,3	10,4	12,4		64,5
2025		37,5	10,3	11,3	?	59,1
2030		17,5	4,2	11,3	?	33,0
2035			3,6	11,3	?	14,9
2040			0,6		?	0,6
2045					?	?
2046-2050					?	?
2051-2060					?	?
Razem	83,7	1 000,7	287,2	408,0	?	?

26

Główne regiony z perspektywą wydobycia węgla brunatnego

1. Rejon Legnicko-Głogowski

Legnica – Wschód
Legnica – Zachód
Legnica – Północ

Złoże	Zasoby, Kt
Legnica – p. Północne	1 025 356
Legnica – p. Wschodnie	839 312
Legnica – p. Zachodnie	863 638
Ścinawa	1 075 000

2. Rów Poznański

złoża: Mosina, Czempin, Krzywin, Gostyń

3. Rejon Zielonogórski

złoża: Gubin, Cybinka, Mosty

27

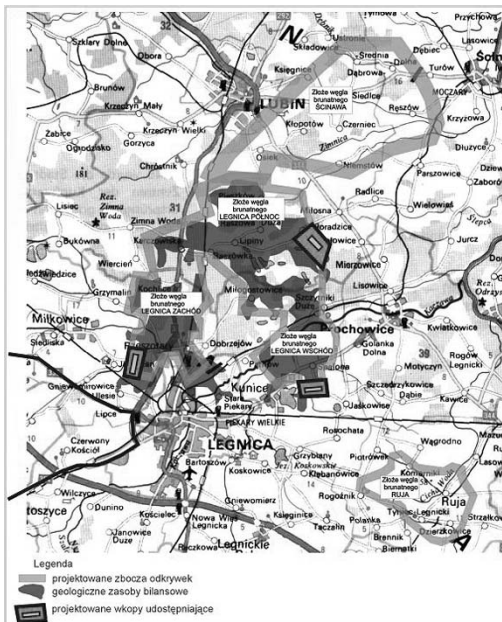

czwartek, 22 marca 2007

dr inż. Herbert Wirth

– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Węgiel brunatny –
perspektywiczne
zagłębie
Legnica/Ścinawa

28

Podsumowanie – węgiel brunatny

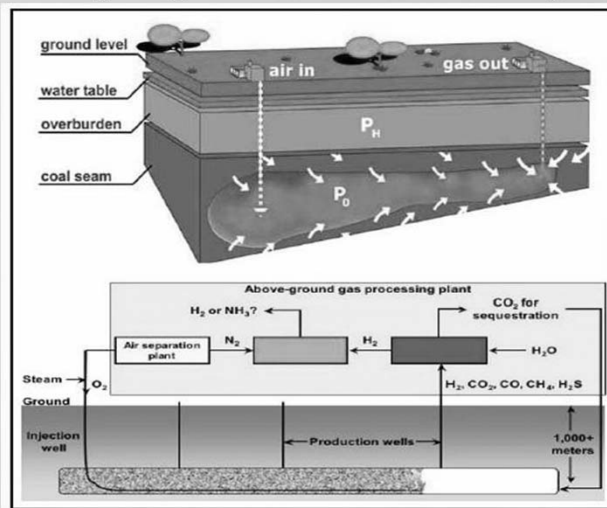
★ Obecnie koniecznym jest podjęcie prac nad zabezpieczeniem i przygotowaniem do eksploatacji nowych złóż węgla brunatnego.

★ Rysują się możliwości opracowania nowej, rewolucyjnej technologii podziemnego zgazowania złóż węgla brunatnego do produkcji syntetycznych paliw płynnych i gazowych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski.

29

Schemat zgazowania wewnątrz złoża i przetwarzania gazu syntezowego na powierzchni oraz sekwestracji CO₂

30

Chinchilla projekt - historia

1. W Chinchilla po zgazyfikowaniu złoża produkowane są paliwa płynne UCG-CTL, po podziemnym zgazowaniu węgla następuje upłynnienie produktów spalania.
2. Pokład węgla o miąższości 10 m, zalegający na 140 m pod powierzchnią, eksploatowany był przez 9 odwiertów produkcyjnych w temperaturze 300 st. C. Proces zgazowania wykazał się wysoką efektywnością i spójnością co do jakości i ilości dostarczanego gazu.
3. Koszty produkcji syn-gazu, okazały się porównywalne z cenami energii uzyskiwanej z węgla w konwencjonalny sposób.
4. Prace nad projektem zaczęły się w listopadzie 1997 opracowaniem wstępnego studium wykonalności. 12 grudnia 1999 roku, zakończono prace związane z projektowaniem i budową pilotażowego zakładu.
5. Po rozpoczęciu ciągłej produkcji, wydajność procesu osiągnęła maksimum – 80 tys. Nm³/h. W trakcie 28 miesięcy działalności, przetworzono około 32 000 Mg węgla, co dowiodło, iż projekt UCG Chinchilla był najdłużej działającym i największym projektem tego typu w zachodniej części globu.

31

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Nowa technologia produkcji wodoru z USA – Super Daisy Shaft.

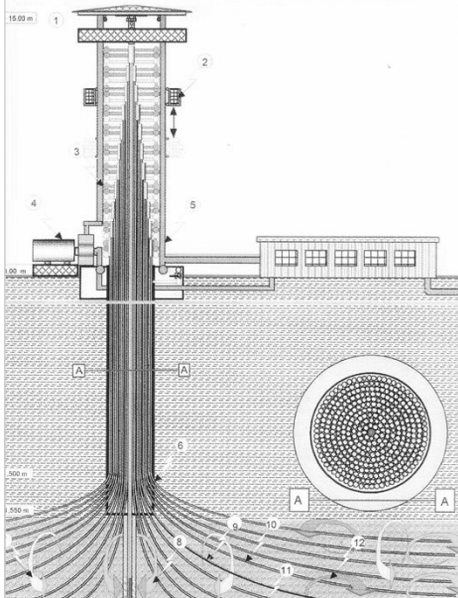
1. Niskokosztowa produkcja wodoru na skalę masową z zastosowaniem technologii HYDROMAX & UNCOMCOAL.
2. DOSTĘPNOŚĆ MATERIALÓW WSADOWYCH: Woda & węgiel (HydroMax), gazy ze spalania węgla (UNCOMCOAL), tak samo jak materiały zawierające węgiel są łatwo dostępne i osiągalne.
3. Zasoby mogą być udostępnione i wydobywane z głębokości około 2.000 metrów z przy zastosowaniu systemu SDS bez obecności ludzi pracujących pod ziemią.
4. TECHNOLOGIE: HYDROMAX & UNCOMCOAL były dostępne, zbadane i udoskonalone w USA przez ponad 15 ostatnich lat.

materiały z prezentacji dr. Bogdana Żakiewicza z seminarium: „Energy Supply and Environmental Impacts”, Trondheim, 18 października 2006,

32

materiały z prezentacji dr. Bogdana Żakiewicza z seminarium: „Energy Supply and Environmental Impacts”, Trondheim, 18 października 2006,

Przekrój przez szyb Super Daisy Shaft (SDS) do masowej produkcji wodoru wyposażony w wielofunkcyjne dysze o małej średnicy, które rozciągają się na obszarze 15 km²

Gazy z procesu spalania:
CO lub CO₂

1. Para energetyczna ze spalania
3. Energia geotermiczna
4. Siarka w stanie ciekłym
5. Ropa
6. Ciężkie węglowodory
7. Sole rozpuszczone
8. Metale lęgowane & uran
9. Bio-produkty odzyskane z lignitu
10. Ujęcia wody & odwadnianie kopalni

SYSTEM SUPER DAISY SHAFT

dr inż. Herbert Wirth

– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Cele wynikające z synergii procesu gazyfikacji węgla

- * Wspieranie rozwoju technologii gazyfikacji węgla jest niezbędne dla powstania wysoce efektywnej produkcji paliw płynnych i gazowych.
- * Znaczące zasoby węgla brunatnego znajdującego się w Polsce dają możliwość ich wykorzystania, jako źródła produkcji gazu syntetycznego lub wodoru.
- * Wodór jako czysty nośnik energii może być paliwem integrującym inne, kłopotliwe ze względu na emisje gazowe, paliwa energetyczne.
- * Jest paliwem o „zerowej emisji” gazów, co jest istotne dla wykorzystania go na szeroką skalę w środkach transportu i komunikacji.

34

Bloki tematyczne badań w obszarze podziemnego zgazowania węgla brunatnego

1. Ocena warunków geologicznych zalegania złóż węgla brunatnego w aspekcie wymagań procesu konwersji bezpieczeństwa eksploatacji
2. Analiza procesów przetwarzania węgla w złożu
3. Optymalizacja i dobór technologii oraz poszczególnych sposobów jej realizacji
4. Określenie parametrów górniczo-technologicznych
5. Budowa instalacji pilotowo-badawczej
6. Przetwarzanie produktu konwersji w energię, docelowo przejście z UCG na proces IGCC i produkcję wodoru.

35

Zgazowanie węgla brunatnego – finansowanie projektu

1. Możliwość utworzenia konsorcjum przemysłowego na rzecz opracowania technologii zgazowania węgla brunatnego z udziałem: KGHM Polska Miedź SA, BOT, PGNiG (?).
2. Możliwość utworzenia konsorcjum europejskiego z udziałem firm polskich oraz zagranicznych (Niemcy, Czechy, Grecja, Norwegia, Kanada).
3. Zgłoszenie projektu w 7 PR UE (Platformy SMR i H&FC) w zakresie produkcji paliw płynnych i gazowych z węgla brunatnego.

36

Sól kamienna

Złoże	Zasoby
Bytom Odrzański	8 521 478
Sieroszowice	2 936 369

* dane w tys. Mg

— obręb gmin, w których zalega złoża

dr inż. Herbert Wirth
– KGHM Cuprum Sp. z o.o.
Centrum Badawczo-Rozwojowe

DOLNOŚLĄSKI KLASTER SUROWCOWY

Sól kamienna - stan zaawansowania projektu

1. Przygotowania do wdrożenia technologii odsalania podziemnych wód kopalnianych w warunkach KGHM Polska Miedź SA.
2. Przygotowania do rozpoznania zasobów soli kamiennej leżących nad pokładami rud miedzi.
3. Określenie zasobów i uzyskanie koncesji na eksploatację soli kamiennej z możliwością wykorzystania pustek poeksploatacyjnych na składowiska różnego przeznaczenia.

Rewitalizacja miejsc historycznych na Dolnym Śląsku

Przekształcona w podziemną trasę turystyczną wielicka kopalnia odwiedzana jest przez ponad milion turystów rocznie!

Być może stanie się podobnie na Dolnym Śląsku

**W drugim dniu obrad Czesław Kręcichwost – burmistrz Kudowy Zdroju
zwrócił się do zebranych z apelem:**

W ramach reformy finansów publicznych dyskutuje się na temat likwidacji Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska. Myślę, że Ci, który od wielu lat w województwach pracują, a także Ci, którzy zaczęli teraz pracować w samorządach na różnych szczeblach gminnych, powiatowych i wojewódzkich, mają świadomość tego, że zlikwidowanie Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska zabierze nam jeden z elementów systemowych rozwiązań. Nie mówię o akcjach, ale mówię o systemowym rozwiązaniu finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska. Jest to kolejna próba, których wiele już było do tej pory. Ciągłe myśli się o tym, żeby fundusze, którymi dysponuje wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska były zarządzane inaczej. Chciałbym Państwa prosić o opinię na ten temat, żebyśmy my, uczestnicy tego VIII forum skierowali wystąpienie do władz państwowych, czyli do prezydenta, premiera, marszałka sejmu, senatu. Niech to będzie nasze stanowisko w sprawie zachowania dotychczas funkcjonującego systemu pomocy wojewódzkich funduszy ochrony środowiska. Finansowaniu tego, co odbywa się w ramach realizacji inwestycji gminnych. Myślę, że nie muszę Państwa przekonywać o tym i każdy z Państwa wie, jak nam to wiele pomaga.

Oczywiście nie będę wracał do tego ile programów zostało do tej pory zrealizowanych przy użyciu środków z wojewódzkich funduszy, ale chciałbym Państwa zapytać, czy chcielibyście aby wojewódzki fundusz funkcjonował w formie dotychczasowej.

Forum wystosowało w tej sprawie następujący apel do władz:

**Stanowisko uczestników VIII Forum Samorządu Terytorialnego
w sprawie rządowej propozycji likwidacji Wojewódzkich Funduszy Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej**

W związku zapowiadaną reformą finansów publicznych, której skutkiem mogą być zmiany w systemie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej chcemy zabrać głos w publicznej dyskusji na ten temat. Zwracamy uwagę, że istniejący system finansowania ochrony środowiska w Polsce oparty na gminnych, powiatowych, wojewódzkich i Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska – funkcjonuje w Polsce od 1993 r. i sprawdził się w praktyce. Jest sprawny, uporządkowany, nie obciąża budżetu państwa ani budżetów samorządowych, pozwala na pomnażanie środków finansowych oraz racjonalne i celowe ich wydatkowanie.

Fundusze dysponujące środkami finansowymi są podstawowym źródłem wsparcia wszystkich znaczących inwestycji w zakresie ochrony środowiska w całym kraju. Naszym zdaniem bez takiego źródła finansowania osiągnięcie regionalnych celów wynikających z Traktatu Akcesyjnego o przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej nie będzie możliwe.

W naszej ocenie, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są stabilnym źródłem finansowania o jasnych zasadach przyznawania środków finansowych. Gwarantują nam od lat finansowanie inwestycji wieloletnich i często są jedynym, pewnym źródłem pozyskiwania środków na inwestycje współfinansowane z Unii Europejskiej. Szczególnie widoczne było to w realizacji programów PHARE, SAPARD, ZPORR, ISPA i obecnie przy Funduszu Spójności. Wojewódzkie Fundusze przygotowują się do uczestniczenia w finansowaniu zadań w Regionalnych Programach Operacyjnych.

Pragniemy podkreślić, że nasza wieloletnia współpraca z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu daje nam podstawę do pozytywnej oceny działalności tych instytucji. Ich konstrukcja prawna, jak i udział przedstawicieli różnych środowisk społecznych i zawodowych w Radach Nadzorczych pozwala na elastyczne dostosowywanie zasad ich funkcjonowania do potrzeb naszych regionów.

Próba zmian sprawnie funkcjonującego systemu finansowania ochrony środowiska nie jest wynikiem obowiązku dostosowywania się do prawa europejskiego. W naszej ocenie reforma ta może osłabić zdolność państwa do absorpcji środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej od lat dzięki swojej samodzielności i autonomii finansowej są jedynym, stabilnym, pewnym źródłem finansowania inwestycji infrastrukturalnych w ochronie środowiska. W chwili obecnej większość jednostek samorządu terytorialnego Dolnego Śląska jest beneficjentem dotacji i wieloletnich pożyczek z WFOŚiGW. Samorządy przygotowują się do realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”. Obecnie bardzo poważnie myślimy na Dolnym Śląsku o sprostaniu oczekiwaniom Unii Europejskiej w zakresie ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery, a także o zwiększeniu produkcji energii odnawialnej. Musimy więc posiadać stabilne, regionalne źródła finansowania gwarantujące udział własny gmin w każdym projekcie.

Apelujemy zatem o odstąpienie od zapowiadanych zapisów w reformie finansów publicznych o likwidacji Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i utrzymanie istniejącego systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce w dotychczasowym kształcie.

Apel swój kierujemy do:

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Marszałka Sejmu RP

Marszałka Senatu RP

Prezesa Rady Ministrów RP

Ministra Finansów

Ministra Środowiska

Przewodniczących Komisji Ochrony Środowiska Sejmu i Senatu

Przewodniczących Komisji Finansów Sejmu i Senatu

Przewodniczących Klubów Poselskich

Przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego

Marszałka Województwa Dolnośląskiego

TRZECI DZIEŃ OBRAD

Trzeci dzień obrad był dniem otwartym dla przedstawicieli dolnośląskich j.s.t. wyznaczonych przez wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów (max 2 osoby z danej j.s.t.)

OBRADY PLENARNE

Temat przewodni: **Jak korzystać ze środków UE w latach 2007–2013**

Moderator:

– **Patryk Wild**, członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Wystąpienia gości:

■ **Możliwości wykorzystania środków Unii Europejskiej przez j.s.t. w latach 2007–2013 – stan prac**

– **Andrzej Brzozowy**, starszy specjalista w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego

■ **Wzrost zatrudnienia i spójności społecznej – Program Operacyjny Kapitał Ludzki**

– **Mirosława Kwiatek**, zastępca dyrektora Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

materiały konferencyjne str. 176

■ **Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013**

– **Ireneusz Ratuszniak**, dyrektor Wydziału Funduszy Europejskich i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

materiały konferencyjne str. 194

■ **Współpraca terytorialna w nowej perspektywie finansowej UE**

– **Monika Przeniosło**, dyrektor Wydziału Programowania i Wdrażania Programów Współpracy Transgranicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

materiały konferencyjne str. 206

Komunikaty:

– **Firma „Alfa” Sp. z o.o. „Bezpieczne place zabaw”**

Podsumowanie obrad i zakończenie forum

Jednocześnie w trzecim dniu obrad Forum w Kudowie Zdroju – jako impreza towarzysząca

– odbyło się IV Dolnośląskie Forum Mediów Lokalnych MEDIANA. Tematem obrad był internet jako narzędzie w masowej komunikacji.

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

Możliwości wykorzystania środków UE przez JST w latach 2007-2013 stan prac

Andrzej Brzozowy
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

VIII Dolnośląskie Forum Samorządu Terytorialnego

Kudowa Zdrój, 23 marca 2006 r.

Andrzej Brzozowy
– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Polityka regionalna Unii Europejskiej

Europejska polityka regionalna = polityka spójności

Spójność – stopień zróżnicowania dobrobytu ekonomicznego i społecznego między regionami lub grupami, który jest politycznie i społecznie akceptowany w Unii Europejskiej

Cel strategiczny polityki spójności

Zmniejszenie różnic w poziomie życia i rozwoju gospodarczego pomiędzy najbiedniejszymi i najbogatszymi regionami państw członkowskich

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Cele europejskiej polityki spójności

Okres programowania 2000 – 2006

- Cel 1 Promocja rozwoju i dostosowanie strukturalne regionów opóźnionych w rozwoju
 - Cel 2 Wsparcie gospodarczej i społecznej konwersji regionów przeżywających strukturalne trudności
 - Cel 3 Wsparcie adaptacji i modernizacji polityki i systemów edukacji, szkolenia oraz zatrudnienia
- Inicjatywa EQUAL
Inicjatywa INTERREG

Okres programowania 2007 – 2013

- Cel 1 Konwergencja: *wspieranie wzrostu oraz tworzenia nowych miejsc pracy w państwach członkowskich i regionach najslabiej rozwiniętych*
- Cel 2 Regionalna konkurencyjność i zatrudnienie: *przenidywanie i wspieranie zmian*
- Cel 3 Europejska współpraca terytorialna: *zagwarantowanie harmonijnego i zrównoważonego rozwoju UE*

piątek, 23 marca 2007

Andrzej Brzozowy

– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

Zasady prowadzenia polityki regionalnej

- Zasada subsydiarności rozwoju regionalnego,
- Zasada równych szans,
- Zasada wspierania rozwoju endogenicznego województw,
- Zasada inicjowania długofalowego rozwoju regionalnego,
- Zasada koordynacji instrumentów polityki regionalnej i innych publicznych polityk rozwojowych,
- Zasada koncentracji na priorytetowych problemach rozwoju regionalnego,
- Zasada zapewnienia efektywności i najwyższej jakości polityki regionalnej.

Polityka spójności w Polsce 2007 – 2015

Nowoczesna polityka rozwoju Polski - warunkiem racjonalnego wykorzystania szans wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym pełnego wykorzystania przyznanych Polsce unijnych funduszy

- Opiera się na budowaniu społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości
- Uwzględnia osiągnięty poziom rozwoju kraju
- Przeciwdziała pogłębianiu się dysproporcji w poziomie rozwoju poszczególnych regionów

Cele i priorytety polityki rozwoju Polski do 2015 roku oraz warunki i system realizacji zostały określone w Strategii Rozwoju Kraju 2007 - 2015

Strategia Rozwoju Kraju

- nadrzędny wieloletni (co najmniej 7 lat) dokument strategiczny polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju
- uwzględnia kierunki rozwoju zawarte w dokumentach strategicznych oraz politykach Unii Europejskiej
- stanowi punkt odniesienia dla innych strategii i programów rządowych oraz samorządowych,
- instrumenty realizacji – krajowe i regionalne programy operacyjne
- projekt strategii przygotowuje Minister Rozwoju Regionalnego we współpracy z właściwymi ministrami
- SRK jest przyjmowana w trybie ustawy
- SRK podlega okresowej aktualizacji co najmniej raz na cztery lata

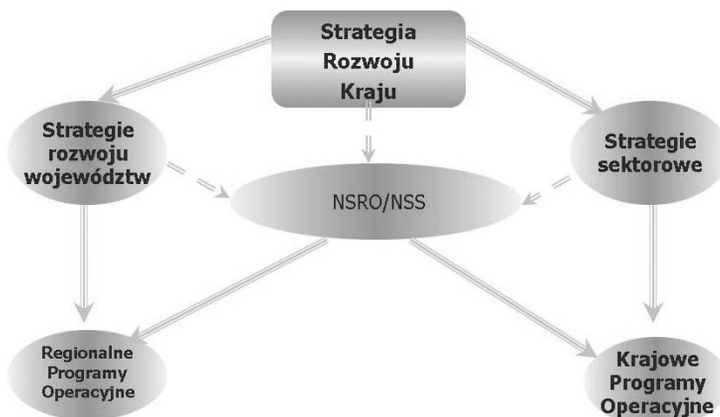
MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

SRK – naczelny dokument w polityce spójności w Polsce - programowanie

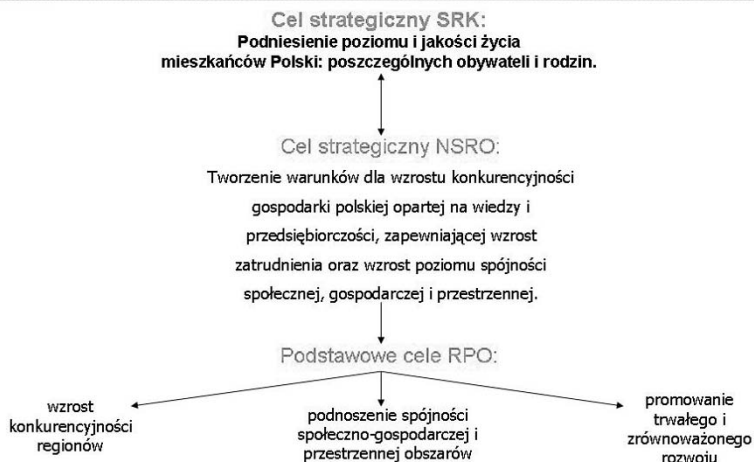
MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Dokumenty Strategiczne krajowe i regionalne

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Porównanie celów strategicznych dokumentów krajowych i regionalnych

piątek, 23 marca 2007

Andrzej Brzozowy
– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

Andrzej Brzozowy

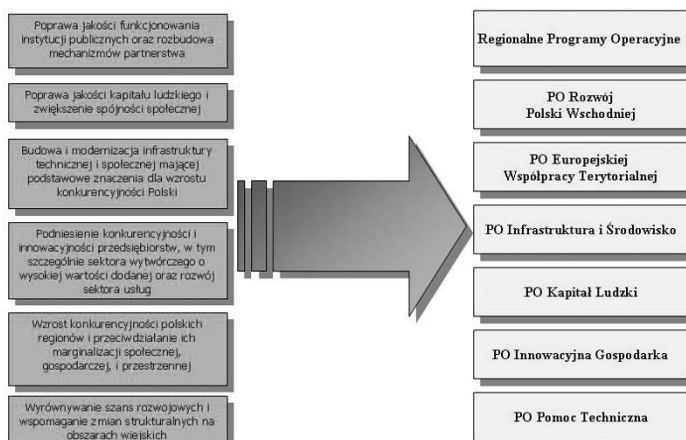
– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

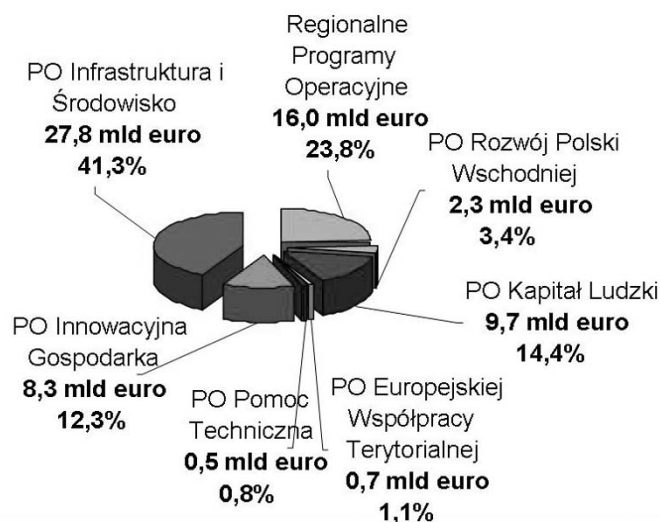
MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Układ celów NSRO i programów operacyjnych

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

**Podział środków NSRO
na programy operacyjne**

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

PO Infrastruktura i Środowisko

Głównym celem Programu jest *podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.*

PO Infrastruktura i Środowisko koncentruje się na działaniach o charakterze **strategicznym i ponadregionalnym**. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej.

- I. Gospodarka wodno - ściekowa
- II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
- V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
- VI. Drogową i lotniczą sieć TEN-T
- VII. Transport przyjazny środowisku
- VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
- IX. Infrastruktura drogowa w Polsce Wschodniej
- X. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku
- XI. Bezpieczeństwo energetyczne
- XII. Kultura i dziedzictwo kulturowe
- XIII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
- XIV. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
- XV. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- XVI. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

piątek, 23 marca 2007

Andrzej Brzozowy
– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

Oś I

•Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z
rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa
(scalanie)

Oś III

•Podstawowe usługi dla ludności wiejskiej
•Odnowa i rozwój wsi

Podział środków Unii Europejskiej na programy regionalne

Województwo	EFRR w mln euro	EFRR na 1 mieszkańca
Dolnośląskie	1213,2	420,0
Kujawsko-Pomorskie	951,0	459,8
Lubelskie	1155,9	530,3
Lubuskie	439,1	435,2
Łódzkie	863,8	335,2
Małopolskie	1147,7	351,4
Mazowieckie	1831,5	355,1
Opolskie	427,2	407,8
Podkarpackie	1136,3	541,6
Podlaskie	636,2	530,3
Pomorskie	885,1	402,5
Śląskie	1570,4	335,2
Świętokrzyskie	725,8	564,8
Warmińsko-Mazurskie	1036,6	725,6
Wielkopolskie	1130,3	335,2
Zachodniopomorskie	835,4	493,1
P O L S K A	15985,5	418,9

piątek, 23 marca 2007

Andrzej Brzozowy

– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

**Regionalne Programy Operacyjne
Obszary wsparcia**

Wg rozporządzenia nr 1080/2006, w ramach celu *Konwergencja* EFRR koncentruje swoją pomoc na:

1. badania i rozwój technologiczny (BRT), innowacyjność i przedsiębiorczość
2. społeczeństwo informacyjne
3. inicjatywy lokalne w zakresie rozwoju oraz wsparcie dla struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy
4. środowisko
5. zapobieganie zagrożeniom, w tym opracowanie i wdrożenie planów zapobiegania i stawiania czoła zagrożeniom naturalnym i technologicznym
6. turystyka,
7. inwestowanie w kulturę
8. inwestycje transportowe
9. inwestycje energetyczne
10. inwestycje w edukację
11. inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia i infrastrukturę społeczną

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

**Regionalne Programy Operacyjne
Beneficjenci**

- Jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia
- Parki narodowe i krajobrazowe; Lasy Państwowe i ich jednostki organizacyjne
- Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
- Jednostki naukowe, szkoły wyższe, instytucje kultury, instytucje prowadzące szkoły i placówki oświatowe
- Inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe
- Kościoły, związki wyznaniowe
- Spółki wodne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
- Instytucje Otoczenia Biznesu, instytucje i organizacje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności
- Przedsiębiorcy, MSP

- ❖ Przesyłanie PO do Komisji Europejskiej (SFC 2007)
- ❖ Analiza dokumentów przez KE
- ❖ Przygotowywanie szczegółowych opisów osi priorytetowych
- ❖ Przygotowywanie systemu instytucjonalnego (pre-audyt)
- ❖ Demarkacja/komplementarność (obszary problemowe)
- ❖ „Kompensacja” - podział 570 mln euro na 4 województwa
- ❖ Przygotowywanie schematów pomocy publicznej
- ❖ Opracowywanie wytycznych
- ❖ Planowana nowelizacja ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju
- ❖ Negocjacje

piątek, 23 marca 2007

Andrzej Brzozowy
– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

14 marca 2007 r.

oficjalne rozpoczęcie

negocjacji NSRO z Komisją Europejską

**Podstawowe zadania głównych instytucji
zaangażowanych w proces negocjacji**

- Minister Rozwoju Regionalnego prowadzi negocjacje NSRO oraz PO w imieniu Rady Ministrów
- Za koordynację całego procesu negocjacji odpowiada koordynator procesu negocjacji – Członek kierownictwa MRR
- Mandat negocjacyjny stanowi PO lub RPO
- Decyzje dotyczące ewentualnych zmian w PO podejmuje przewodniczący delegacji w porozumieniu z przedstawicielami IZ PO i właściwej IP, a w przypadku RPO z przedstawicielami IZ RPO, przy udziale IK RPO
- W przypadku niemożności rozstrzygnięcia kluczowych zagadnień lub podjęcia decyzji na poziomie IZ PO lub IK RPO – decyzje są podejmowane przez Kierownictwo MRR, lub w uzasadnionych przypadkach przez Radę Ministrów
- Proces negocjacji NSRO i PO/RPO jest monitorowany i wspierany przez Stałe Przedstawicielstwo RP przy UE

piątek, 23 marca 2007

Andrzej Brzozowy

– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

**Sposób prowadzenia negocjacji
przez stronę polską**

- Dwa rodzaje spotkań negocjacyjnych:
 - dotyczące zawartości poszczególnych programów,
 - dotyczące kwestii horyzontalnych
- Dwa tryby prowadzenia negocjacji:
 - spotkania oficjalne z KE (wynikających z kalendarza negocjacyjnego KE)
 - spotkania robocze z KE
- Podstawa negocjacji oficjalnych - kalendarz negocjacyjny KE
- Dodatkowo - spotkania wewnętrzne bez udziału KE
- IZ PO odpowiedzialna za przygotowanie merytoryczne negocjacji programów z KE
- IZ RPO w porozumieniu z IK RPO, odpowiedzialna za przygotowanie merytoryczne negocjacji RPO

**Harmonogram przygotowania
systemu instytucjonalnego dla RPO**

	Działanie	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
1	Wyznaczenie komórek organizacyjnych w UM i instytucjach zaangażowanych we wdrażanie RPO									
2	Pre-audit									
3	Lista IP i IW poza UM (lub wykaz zadań instytucji, które będą wyłonione w przetargach)									
4	Osiągnięcie pełnej funkcjonalności instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO (z wyjątkiem instytucji wyłanianych w przetargach)									
5	Zawieranie umów i porozumień z IP i IW									
6	Osiągnięcie pełnej funkcjonalności instytucji wyłanianych w przetargach									
7	Audit							Maksymalnie do 12 m-cy od zatwierdzenia ostatniego programu przez KE		

Wytyczne horyzontalne MRR

Wytyczne wspólne dla wszystkich programów
w zakresie:

- oceny/ewaluacji realizacji PO
- warunków technicznych gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej
- kontroli realizacji PO
- nieprawidłowości
- promocji i informacji
- certyfikacji

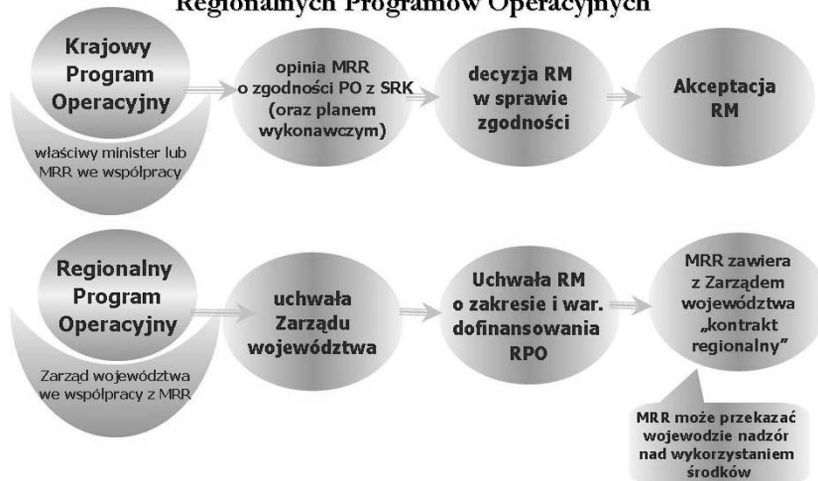
1. Kontrakt wojewódzki
2. Wzory dokumentów:
 - a. wniosek o płatność dla beneficjenta (z częścią sprawozdawczą)
 - b. wzory sprawozdań: rocznego i okresowych z realizacji programu operacyjnego (dla IZ)

Andrzej Brzozowy
– starszy specjalista
w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego

**MOŻLIWOŚCI
WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW
UNII EUROPEJSKIEJ
PRZEZ J.S.T.
W LATACH 2007–2013
– STAN PRAC**

- Szczegółowy opis priorytetów RPO
- Opis systemu zarządzania i kontroli RPO
- Instrukcje wykonawcze instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO
- Porozumienia określające podział kompetencji w ramach realizacji RPO, w tym porozumienia między IZ i IPOś
- Wzory dokumentów dla beneficjentów w zakresie:
 - a. wniosku o dofinansowanie projektu
 - b. umowy o dofinansowanie projektu
- Ewentualnie wzory dokumentów dla instytucji
 - w zakresie sprawozdania rocznego i okresowe
 - z realizacji priorytetu, ew. działania/ grup operacji

**Tryb przyjmowania Krajowych Programów Operacyjnych
Regionalnych Programów Operacyjnych**

piątek, 23 marca 2007

Krzysztof Sikora
– Mediama

INTERNET JAKO
NATURALNE NARZĘDZIE
W KOMUNIKOWANIU
MASOWYM

IV Dolnośląskie Forum Mediów Lokalnych MEDIAMA

INTERNET JAKO
NATURALNE NARZĘDZIE
W
KOMUNIKOWANIU MASOWYM

red. Krzysztof Sikora

© 2007

Serwis internetowy

(witryna internetowa *ang. website*)

Definicja:

Serwis internetowy to rodzaj serwisu informacyjnego, dla którego nośnikiem jest Internet. Serwisy poza treścią statyczną posiadają często sekcję wiadomości, oraz możliwość logowania się i zapamiętywania preferencji odbiorców w celu dostosowania treści do indywidualnych upodobań. Serwis może posiadać obiekty interaktywne np. formularze, przyciski itp.

Rodzaje serwisów internetowych...

Przykładowo:

- ❖ serwis informacyjny,
- ❖ serwis reklamowy,
- ❖ serwis szkoleniowy,
- ❖ serwis sportowy,
- ❖ portal komercyjny,
- ❖ portal korporacyjny,
- ❖ wortal (vortal).

Krzysztof Sikora

– Mediaman

**INTERNET JAKO
NATURALNE NARZĘDZIE
W KOMUNIKOWANIU
MASOWYM**

Portal Internetowy

Definicja:

Portal internetowy – rodzaj serwisu informacyjnego, dla którego nośnikiem jest Internet. Cechą charakterystyczną portalu jest zgromadzenie w jednym miejscu dostępu do różnorodnych usług/informacji, co ma zachęcać użytkownika do ustawienia adresu portalu jako strony startowej w przeglądarce www traktowania go jako bramy do zasobów Internetu.

Przykłady portali w Polsce

- Onet.pl
- Wp.pl
- Interia.pl
- Gazeta.pl
- Tvn24.pl (inf.)

piątek, 23 marca 2007

Krzysztof Sikora
– Mediamama

INTERNET JAKO NATURALNE NARZĘDZIE W KOMUNIKOWANIU MASOWYM

Wortal

(ang. *vertical portal*)

Definicja:

Wortal, portal wertykalny (ang. *vertical portal*) – to portal wyspecjalizowany o określonej tematyce, publikujący informacje z jednej dziedziny tematycznie do siebie zbliżone, np. dotyczące muzyki, sportu, filmu, programów i gier komputerowych.

Gmina Zagrodno

Gmina w liczbach:

5821 mieszkańców
* - dane z 2006 r.

122,46 km kw.

www.zagrodno.info Serwis Informacyjny Gminy Zagrodno

piątek, 23 marca 2007

UNIKALNI GOŚCIE

Gmina Zagrodno

5821 mieszkańców w gminie

*** - dane z 2006 r.**

www.zagrodno.info

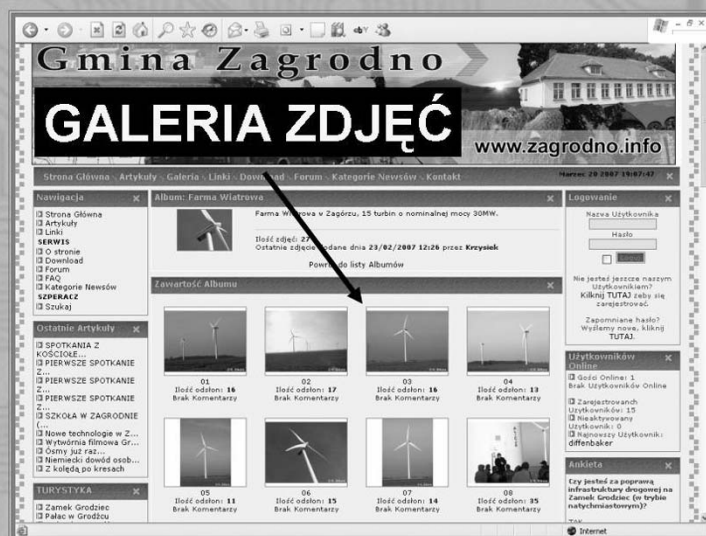
5949 Unikalnych wizyt

*** - dane z 20 marca 2007 r.**

Krzysztof Sikora

– Mediama

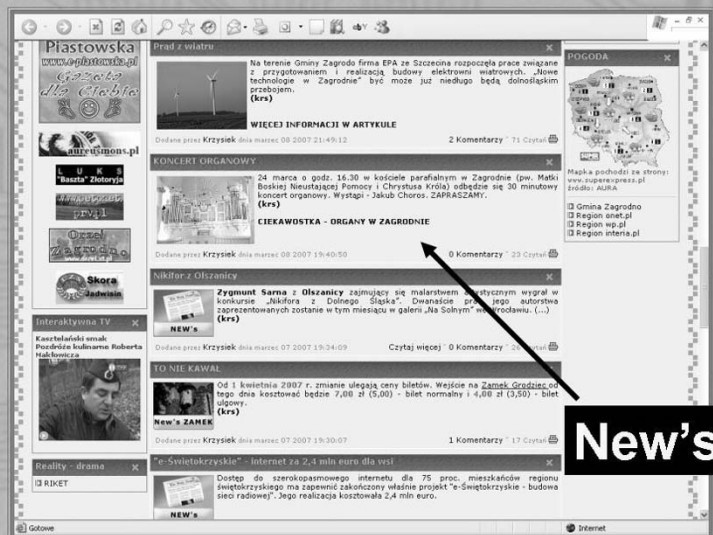
**INTERNET JAKO
NATURALNE NARZĘDZIE
W KOMUNIKOWANIU
MASOWYM**

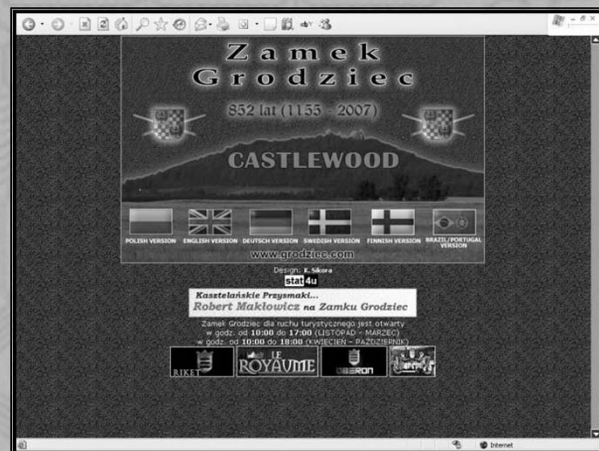
piątek, 23 marca 2007

Krzysztof Sikora
– Mediam

INTERNET JAKO NATURALNE NARZĘDZIE W KOMUNIKOWANIU MASOWYM

ZAMEK GRODZIEC

Krzysztof Sikora

– Mediama

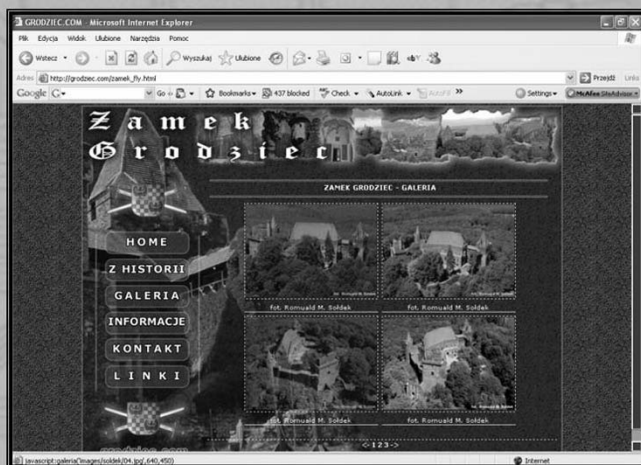
**INTERNET JAKO
NATURALNE NARZĘDZIE
W KOMUNIKOWANIU
MASOWYM**

ZAMEK GRODZIEC

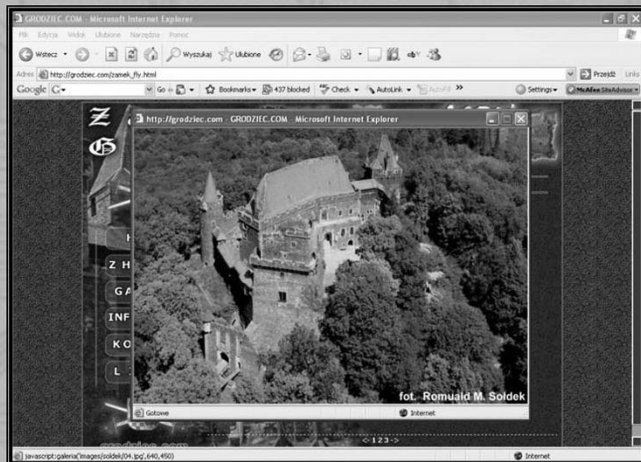
www.grodziec.com

ZAMEK GRODZIEC

www.grodziec.com

ZAMEK GRODZIEC

www.grodziec.com

**Lista uczestników
VIII Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego
w Kudowie Zdroju**

Adach Robert – starosta trzebnicki
Akielaszek Jan – Oficyna Wydawnicza „W kolorach tęczy”
Andryszczak Jan – wicestarosta strzeliński
Augustyniak Alicja – dyrektor Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu, starostwo lubińskie
Augustyniak Marcin – kierownik działu sprzedaży, Gazeta Wyborcza Oddział Wrocław
Bajoński Włodzimierz – sekretarz Złotoryi
Bartolik Mirosław – zastępca prezydenta Wałbrzycha
Berhard Henryk – Eko-Rim Sp. z o.o., Wrocław
Bialek Anita – pełnomocnik Zarządu EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wrocław
Bielawska Zuzanna – burmistrz Piławy Górnej
Biskup Lidia – naczelnik PKP Energetyka Sp. z o.o. Zakład Dolnośląski, Wrocław
Błaszczyk Katarzyna – doradca Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa
Bober Piotr – konsultant ds. koordynacji projektów marketingowych, Telefonía Dialog S.A., Wrocław
Bochnak Wojciech – wójt Kondratowic
Boluk Roman – pełnomocnik Zarządu ds. Systemów Zarządzania, Tuvpol Sp. z o.o., Wrocław
Borgosz-Koczwara Magdalena – Instytut Automatyki Systemów Energetycznych, Iase Wrocław
Borys Piotr – członek zarządu Województwa Dolnośląskiego
Brodala Jarosław – przewodniczący rady, starostwo trzebnickie
Bronowicki Jakub – zastępca wójta Wiszni Małej
Bronś Jan – burmistrz Oleśnicy
Brzozowy Andrzej – starszy specjalista, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Buczek Jan – dyrektor Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Kameralnej i Organowej w Trzebnicy
Burdzy Sebastian – starosta średzki
Chlebosz Włodzimierz – asystent wicemarszałka Tadeusza Draba
Chruścicki Ryszard – sekretarz zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
Cybulski Bogdan – prezes zarządu Regionalnej Izby Obrachunkowej, Wrocław
Czarnecki Walery – starosta lubański
Czerniec Marcin – wójt Kamieńca Ząbkowickiego
Darowski Jan – przewodniczący rady miejskiej Trzebnicy
Dąbrowska Marzena – szef marketingu i reklamy TVP 3 Wrocław
Dębski Stefan – wójt Czernicy
Diakowski Mariusz – specjalista KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe
Długozima Marek – burmistrz Trzebnicy
Drab Tadeusz – wicemarszałek Województwa Dolnośląskiego
Drobina Mirosław – wójt Krośnic
Drobny Jacek – wiceprezes Zarządu KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe
Drygas-Majka Małgorzata – starosta lubiński
Dudek Edward – wójt Jeżowa Sudeckiego
Dudzik Jerzy – prezes zarządu, Agencja Rozwoju Regionalnego „Agroreg”, Nowa Ruda
Dudziński Czesław – wójt Malczyc
Durczak Mirosław – rzecznik prasowy Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
Dutkiewicz Rafał – prezydent Wrocławia
Dynak Zbigniew – dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego, UM Województwa Dolnośląskiego
Dźwiniel Ryszard – burmistrz Bielawy
Długaj Jan – burmistrz Twardogóry
Eichler Małgorzata – konsultant ds. aplikacji programów europejskich, Telefonía Dialog S.A., Wrocław
Fidor Elżbieta – Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska

Fitek Jerzy – wójt Świętej Katarzyny
Gancarz Leokadia – przewodnicząca rady gminy Malczyce
Gierczak Jerzy – prezes Polskiego Centrum Promocji Miedzi Sp. z o.o., Wrocław
Gleichgewicht Aleksander – doradca Wojewody Dolnośląskiego
Głowa Jan – wójt Doboszyce
Gnacy Michał – specjalista ds. kluczowych klientów, Gazeta Wyborcza Oddział Wrocław
Golak Julian – radny Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Goliasz Bożena – sekretarz gminy Nowa Ruda
Gorgoń Iwona – członek zarządu, starostwo wałbrzyskie
Grochowski Waldemar – wójt Borowa
Gronicz Rafał – burmistrz Zgorzelca
Grudzień Andrzej –
Grygorcewicz Jerzy – wójt Janowic Wielkich
Grymin Sławomir – dyrektor ds. marketingu i reklamy, „Wrocławianin” Magazyn Mieszkańców, Wrocław
Grzegorz Jan – wójt Miękinia
Grzegorz Roman – dyrektor Departamentu Architektury i Rozwoju, Urząd Miejski Wrocławia
Grzelczyk Krzysztof – wojewoda dolnośląski
Guzdek Janusz – starosta dzierzoniowski
Hadryś Jerzy – zastępca burmistrza Oławy
Halicki Krzysztof – wójt Platerówki
Haniszewski Mirosław – wójt Warty Bolesławieckiej
Hasiuk Jan Dominik – wójt Sulikowa
Hausman Adam – wójt Walimia
Hawrylewicz Henryk – wójt Paszowic
Herlender Kazimierz – Instytut Energoelektryki Politechniki Wrocławskiej, Iase Wrocław
Holdenmajer Andrzej – burmistrz Ścinawy
Hreniak Paweł – doradca polityczny wojewody dolnośląskiego
Humenny Jarosław – starosta legnicki
Ignaszak Jerzy – zastępca prezesa zarządu, WFOŚGW, Wrocław
Jabłoński Roman – wójt Grębocic
Janik Kazimierz – wójt Zgorzelca
Jaroń Lilla – dyrektor Wydziału Edukacji, Urząd Miejski Wrocławia
Jaroszek Katarzyna – Dolnośląska Agencja Promocji i Obsługi Samorządów S.C., Wrocław
Jasińska Barbara – wójt Chojnowa
Jaskuła Wacław – wójt Kostomłotów
Jerych Jerzy – Związek Polskich Artystów Plastyków Polska Sztuka Użytkowa
Kaleta Jerzy – Politechnika Wrocławska, Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych
Kamiński Piotr – zastępca redaktora naczelnego Polskiego Radia Wrocław S.A.
Kapała Andrzej – AK Projekt, Wrocław
Karaś Henryk – prezes zarządu KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe, Wrocław
Kawka Ryszard – przewodniczący rady gminy Gromadka
Kaznowski Robert – Dolnośląskie Centrum Zaawansowanych Technologii, Sygma Sp. z o.o., Wrocław
Kędzierewicz Bolesław – wójt Lewina Kłodzkiego
Kieres Leon – przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Kieruzal Paweł – Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego, Wrocław
Kiliński Tomasz – burmistrz Kłodzka
Kobiałka Władysław – burmistrz Bierutowa
Kobiec Marek – dyrektor ds. klientów kluczowych, MIS S.A., Wrocław
Koczan Henryk – Wydawnictwo Orpha, Wrocław
Kolan Zdzisław – koordynator Doradztwa Zawodowego we Wrocławiu
Kolcz Józef – burmistrz Świerzawy

Komorowski Jerzy – dyrektor Regionalnego Ośrodka Kształcenia Kadr przy Izbie Skarbowej, Wrocław
Kopeć Antoni – burmistrz Kątów Wrocławskich
Kopeć Piotr – zastępca wójta Kobierzyc
Koprowska Danuta – skarbnik Wołowa
Korczak Tomasz – burmistrz Międzyzlesia
Korenik Stanisław – Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Korzeń Janusz – redaktor naczelny „Urbanista” Sp. z o.o., Warszawa
Kosowski Grzegorz – burmistrz Niemczy
Kotowicz Krzysztof – burmistrz Ząbkowic Śląskich
Kowalski Stanisław – radca prawny, Urząd Gminy Kunice
Koźuchowicz Bogdan – burmistrz Świebodzic
Krasucki Bogusław – burmistrz Środy Śląskiej
Król Józef – prezes zarządu, Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., Bolesławiec
Krzakowski Tadeusz – prezydent Legnicy
Kubiak Marek – doradca ds. energii odnawialnej, „Budexpo-Wrocław” Sp. z o.o.
Kulon Tomasz – burmistrz Lubawki
Kupczyk Teresa – Politechnika Wrocławska, Centrum Kształcenia Ustawicznego
Kuriata Henryk – wójt Jordanowa Śląskiego
Kuśmerek Beata – skarbnik Wińska
Kutrowski Andrzej – burmistrz Węglińca
Kwiatek Mirosława – zastępca dyrektora, Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy
Laska Janusz – Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe
Laszkiewicz Andrzej – burmistrz Mieroszowa
Lech Piotr – starosta milicki
Lenkiewicz Michał – wicestarosta jaworski
Leśna Maria – wójt Złotoryi
Lewandowicz Andrzej – doradca ds. energii odnawialnej, „Budexpo-Wrocław” Sp. z o.o.
Lewandowski Robert – zastępca burmistrza Żmigrodu
Longawa Stanisław – wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Lubelski Jarosław – wiceprezes zarządu, Dol-Eko Organizacja Odzysku S.A., Wrocław
Lukas Andrzej – dyrektor ds. usług, EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wałbrzych
Luty Tadeusz – rektor Politechniki Wrocławskiej
Łapiński Marek – przewodniczący Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Łebek Iwona – wójt Długołęki
Łopatowski Stanisław – zastępca wójta Świętej Katarzyny
Łopusiewicz Zbigniew – burmistrz Stronia Śląskiego
Łoś Andrzej – marszałek Województwa Dolnośląskiego
Łowicki Tadeusz – burmistrz Pieńska
Łuźniak Jerzy – zastępca prezydenta Jeleniej Góry
Maćków Iwona – Dol-Eko Organizacja Odzysku S.A., Wrocław
Majcher Paweł – prezes zarządu, redaktor naczelny Polskiego Radia Wrocław S.A.
Malczuk Grażyna – kanclerz Kolegium Karkonoskiego, Jelenia Góra
Malinowski Bogdan – burmistrz Karpacza
Malecki Marek – zastępca prezydenta Wałbrzycha
Malecki Wojciech – dyrektor, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna, Wrocław
Małkiewicz Elżbieta – Uniwersytet Wrocławski, Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Mańkowska Ewa – prezes zarządu, WFOŚiGW, Wrocław
Matelski Dominik – zastępca burmistrza Bogatyni
Matusiak Jerzy – burmistrz Strzelina
Mazurek Teresa – wójt Świdnicy
Mazurkiewicz Irena – dyrektor Biura Marketingu, PKP Energetyka Sp. z o.o., Warszawa

Mempel-Śnieżyk Anna – Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Michalik-Franas Sylwia – zastępca dyrektora, PKO BP Regionalny Oddział Korporacyjny we Wrocławiu
Michalski Jan – wicestarosta zgorzelecki
Mielcarek Paweł – doradca Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa
Mielczarek Marek – Politechnika Wrocławska
Mikulicz Janusz – wójt Kunic
Miller Mirosław – Politechnika Wrocławska, Doradca Prorektora ds. DCZT
Misiorek Paweł – burmistrz Obornik Śląskich
Moszczyński Marek – wicemarszałek Województwa Dolnośląskiego
Mróz Barbara – dyrektor PZU SA, Oddział Okręgowy we Wrocławiu
Muszyński Janisław – współinicjator Dolnośląskiego Forum Politycznego i Gospodarczego w Krzyżowej
Najnigier Sławomir – prezes zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
Nalazek Waldemar – wójt Osiecznicy
Nejman Maciej – starosta wołowski
Niebieszczanski Ryszard – wójt Kłodzka
Niewidział Ryszard – Politechnika Poznańska
Niewiedział Elżbieta – Politechnika Poznańska
Nogaś Marian – burmistrz Boguszów-Gorce
Nowakowski Remigiusz – prezes zarządu, EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wrocław
Nowicki Krzysztof – dyrektor, PKP Energetyka Sp. z o.o. Zakład Dolnośląski, Wrocław
Obal Mirosław – burmistrz Pieszyc
Obrębalski Marek – prezydent Jeleniej Góry
Ogrodnik Wiesław – zastępca prezydenta Bolesławca
Olejniczak Dariusz – wójt Wińska
Olewnik Marcin – wiceprezes zarządu, Telefonía Dialog S.A., Wrocław
Olkiewicz Teresa – wójt Udanina
Orpel Leszek – burmistrz Jedliny Zdrój
Oszywa Aleksandra – prezes zarządu, Miastoprojekt System Sp. z o.o., Wrocław
Pacamaj Dionizy – dyrektor Gabinetu Marszałka
Pawłowicz Beata – Dolnośląski Kurator Oświaty
Pawłowska Barbara – Urząd Miejski Nowa Ruda
Pawłowski Ryszard – dyrektor generalny Eko-Rim Sp. z o.o., Wrocław
Perzyński Marek – dziennikarz
Pępkowski Stanisław – burmistrz Przemkowa
Pietrowski Zdzisław – wójt Mysłakowice
Pięta Ignacy – wójt Mściwojowa
Piksa Józef – zastępca wójta Czarnego Boru
Pilawa Jacek – zastępca burmistrza Oławy
Piorun Marek – burmistrz Dzierżoniowa
Piotrowicz Zbigniew – radny Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Piotrowski Mieczysław – Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
Podjacka Monika – starosta kłodzki
Polański Tomasz – dyrektor, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu
Półczyk Czesław – wójt Jemielna
Pona Beata – starosta górowski
Poniżnik Olgierd – burmistrz Gryfowa Śląskiego
Potyrała Zbigniew – starosta oleśnicki
Proszkowski Andrzej – wójt Oleśnicy
Przeniosło Monika – dyrektor wydziału, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Przybylski Cezary Adam – starosta bolesławiecki
Przychodzińska Beata – TVP 3 Wrocław

Przychodziński Mariusz – key account manager Scandinavia, Wrocław
Putyra Kazimierz – burmistrz Jelcza-Laskowic
Raba Norbert – starosta strzebiński
Rakowicz Marek – prezes zarządu, BIZNESPRO Sp. z o.o., Wrocław
Raszkiewicz Ryszard – starosta złotoryjski
Ratuszniak Ireneusz – dyrektor wydziału, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Relich Robert – burmistrz Nowogrodźca
Rogowska Irena – wójt Lubina
Rogowska Małgorzata – Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Roman Piotr – prezydent Bolesławca
Rosik Grzegorz – konsultant, Miastoprojekt System Sp. z o.o., Wrocław
Rusecki Piotr – dyrektor zarządzający, Pion Betonu i Kruszyw Cemex Polska Sp. z o.o., Warszawa
Rybak Leszek – zastępca prezydenta Głogowa
Rymarczyk Jan – wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Rzewuska Ewa – przewodnicząca KOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Salamaga Małgorzata – redaktor, Wrocławska Fabryka Prasowa S.C., Wrocław
Sasak Andrzej – dziennikarz
Sawczak Katarzyna – EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wrocław
Serkies Jan – burmistrz Chojnowa
Sieja Zbigniew – radny Powiatu Wrocławskiego
Skibicki Franciszek – burmistrz Chocianowa
Skomudek Waldemar – członek zarządu, EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wrocław
Skorupa Aleksander Marek – burmistrz Brzegu Dolnego
Skórski Waldemar – zastępca prezydenta Świdnicy
Słoma Ireneusz – wicestarosta wrocławski
Słonina Mieczysław – wójt Zagrodna
Sokoliński Grzegorz – przewodniczący rady miasta Szklarska Poręba
Sontowski Józef – burmistrz Zawidowa
Stachyra Jerzy – zastępca burmistrza Bogatyni
Stasiak Dariusz – radny Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Sterc Seweryn – wójt Wądroża Wielkiego
Strykowski Krzysztof – zastępca prezesa zarządu, WFOŚiGW, Wrocław
Stuczyk Zbigniew – burmistrz Wąsosz
Styś Tomasz – prezes zarządu, Dol-Eko Organizacja Odzysku S.A., Wrocław
Surma Renata – burmistrz Bystrzycy Kłodzkiej
Sybis Tomasz – wójt Pielgrzymki
Sygit Maciej – prezes zarządu, Sygma Sp. z o.o., Wrocław
Szczykutowicz Waldemar – przewodniczący rady powiatu wrocławskiego
Szeffs Bogusław – zastępca burmistrza Nowogrodźca
Szelewa Stanisław – dyrektor Wydziału Oświaty i Wychowania, starostwo świdnickie
Szerszenowicz Jan – WIST Sp. z o.o., Wrocław
Szmajdziński Stanisław – wójt Kamiennej Góry
Szmidt Adam – burmistrz Łądką Zdrój
Szolek Krzysztof – Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Szpanier Marek – burmistrz Szczytnej
Szponar Marek – starosta oławski
Szpot Janusz – wójt Łagiewnik
Szpyra Marek – redaktor naczelny, E-Piastowska.pl
Szpytma Bogusław – burmistrz Kłodzka
Szuchta Marcin – asystent marszałka
Szumiejko Eugeniusz – członek zarządu, EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wrocław

Ślufcik Krzysztof – radny Sejmiku Województwa Dolnośląskiego
Średniawski Zdzisław – burmistrz Żmigrodu
Średziński Grzegorz – burmistrz Dusznik Zdrój
Świątek Andrzej – wicestarosta kamiennogórski
Świerczyk Józef – wiceprezes zarządu, PRWiE „Eko-Wod” Sp. z o.o., Świdnica
Święcicki Józef – skarbnik Męcinki
Tagowski Zenon – dyrektor Wydziału Edukacji, Urząd Miejski Wrocławia
Tramś Marek – starosta polkowicki
Trytko Cezary – redaktor naczelny – właściciel, Wrocławska Fabryka Prasowa S.C
Turzańska-Chrobak Bogumiła – zastępca prezesa zarządu, WFOŚiGW, Wrocław
Urbaniak Stanisław – starszy specjalista ds. taryfowania i analiz „Energetyka” Sp. z o.o., Lubin
Urbański Artur – burmistrz Jawora
Wabik Wiesław – burmistrz Polkowic
Walaszczyk Joanna – Urząd Miejski Nowa Ruda
Warchol Stanisław – kierownik Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Miłkowicach
Warkocz Kazimierz – burmistrz Międzyborza
Wawryniewicz Ryszard – poseł na Sejm RP
Wawrzynów Piotr – dyrektor Pionu Strategii i Marketingu, Telefonía Dialog S.A., Wrocław
Wąsik Andrzej – starosta wrocławski
Wichniak Arkadiusz – burmistrz Szklarskiej Poręby
Widuch Eugeniusz – dyrektor Zakładu Gospodarki Energetycznej „Energetyka” Sp. z o.o., Lubin
Wijatyk Bogusław – dyrektor departamentu, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Wild Patryk – członek zarządu Województwa Dolnośląskiego
Wilk Maria – sekretarz Kobierzyc
Wirth Herbert – wiceprezes zarządu, KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe
Wojcieszak Przemysław – Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego, Wrocław
Woronowicz Marcin – wicedyrektor, Wydawnictwo „Pergamena”, Katowice
Worsa Zygmunt – starosta świdnicki
Woźniak Andrzej – autor wystawy „Zamki Dolnośląskie”
Woźny Maciej – redaktor naczelny, „Wrocławianin” Magazyn Mieszkańców
Wójcik Marzena – EnergiaPro Koncern Energetyczny SA, Wrocław
Wróblewski Paweł – przewodniczący komisji, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Wrzał Marek – prezes zarządu, Berendorf Baderbau w Jaworze
Wysocki Romuald – przewodniczący rady miasta Jedlina Zdrój
Wyszkowski Łukasz – asystent marszałka województwa dolnośląskiego
Zajac Jan – dyrektor, Wydawnictwo „Pergamena”, Katowice
Zajac Marzena – Wydawnictwo „Pergamena”, Katowice
Zalewska Anna – wicestarosta świdnicki
Zathey Maciej – Biuro Rozwoju Wrocławia
Zawierucha Stefan – wójt Marciszowa
Zdrojewska Barbara – przewodnicząca rady miasta Wrocławia
Zieliński Jerzy – przewodniczący komisji, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Ziomka Konrad – dyrektor regionalny, Cemex Polska Sp. z o.o., Warszawa
Ziółkowski Tadeusz – wójt Dziadowej Kłody
Zjawin Barbara – referendarz, PKP Energetyka Sp. z o.o. Zakład Dolnośląski, Wrocław
Zych Artur – starosta lwówecki
Zygmunt Marek – dziennikarz
Zywer Marek – burmistrz Żarowa
Żegański Krzysztof – burmistrz Barda
Żmudzińska Aleksandra – Dolnośląskie Centrum zaawansowanych Technologii, Sygma Sp. z o.o.

**Dobłą tradycją Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie Zdroju
jest udział wolontariuszy w organizacji trzydniowych obrad.
Poniżej zamieszczamy listę osób, do których kierujemy nasze serdeczne podziękowania
za sprawną, bezinteresowną pomoc jakiej doświadczyliśmy w tym roku.**

Czesław Kręcichwost – burmistrz Kudowy Zdroju

Piotr Maziarz – zastępca burmistrza Kudowy Zdroju

Marek Biernacki – kierownik Referatu Kultury, Sportu i Promocji UM w Kudowie Zdroju

Pracownicy Referatu Kultury, Sportu i Promocji UM w Kudowie Zdroju

Elżbieta Hendler- Bolechała

Justyna Piech

Olga Święch

Jakub Drzewoszewski

Konrad Buss

Łukasz Żuliński

Uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Kudowie Zdroju

Robert Tyrawa

Mateusz Gorczyński

Konrad Kowalski

Łukasz Jureczko

Barbara Bucka

Katarzyna Czubak

Łukasz Janas

Magdalena Gnitecka

Grażyna Mikołajczyk

Przemysław Staruch

Katarzyna Świtoń

Sylwia Andrzejewska

Olga Matuszewska

Izabela Karch

Łucja Rachuba

Wojciech Kańczuga

– Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń RIO

**Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach
jednostek samorządu terytorialnego regionu Dolny Śląsk
w latach 2002–2006**

Dane zostały zagregowane na podstawie rocznych sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego za lata 2002–2006.

Wrocław, kwiecień 2007

Tabela 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego regionu Dolny Śląsk w latach 2002-2006 (tys. zł)

Lp.	Jednostki samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego	2002			2003			2004			2005			2006		
		Dochody	Wydatki	Wynik budżetu*	Dochody	Wydatki	Wynik budżetu*	Dochody	Wydatki	Wynik budżetu*	Dochody	Wydatki	Wynik budżetu*	Dochody	Wydatki	Wynik budżetu*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	JST ogółem	6 370 012	6 695 179	-325 167	6 355 852	6 482 942	-127 090	7 355 136	7 273 749	81 386	8 341 174	8 121 049	220 124	9 451 807	9 519 650	-67 843
2	Województwo dolnośląskie	320 126	320 081	45	483 601	330 114	2 486	483 631	416 663	66 967	1 201 413	569 402	52 010	719 296	795 304	-76 008
3	Powiaty	1 049 578	1 089 637	-40 059	1 008 427	1 056 035	-47 608	1 128 636	1 118 669	10 167	1 201 223	1 216 796	-15 573	1 286 858	1 351 430	-64 572
4	bolesławiecki	40 622	40 028	594	34 815	34 386	430	38 913	39 579	-666	41 314	47 826	-6 512	47 751	47 900	-149
5	dzierżoniowski	54 504	60 436	-5 932	47 536	57 216	-9 680	53 000	50 860	2 140	55 359	52 618	2 741	57 008	55 789	1 219
6	głogowski	56 228	60 441	-4 213	50 234	50 506	-272	54 722	56 197	-1 475	61 810	56 115	5 694	65 764	65 311	453
7	gorzowski	20 450	21 499	-1 049	20 273	25 152	-4 879	21 474	22 681	-1 207	24 548	24 212	336	26 161	27 338	-1 177
8	jaworski	33 986	32 457	1 529	29 121	27 534	1 586	32 332	31 830	502	32 646	31 717	929	34 660	41 816	-7 156
9	jeleniogórski	34 797	37 533	-2 736	36 689	39 433	-2 745	42 651	41 631	1 020	41 509	49 809	-8 300	42 515	48 954	-6 439
10	kaniogórski	25 449	27 108	-1 659	23 956	27 062	-3 106	25 213	30 939	-5 726	26 976	24 865	2 111	26 653	24 927	1 726
11	kłodzki	107 188	111 609	-4 421	96 458	99 003	-2 545	104 061	115 662	-11 601	108 794	125 136	-16 342	108 107	113 849	-5 742
12	legnicki	30 238	29 794	444	30 140	30 751	-610	37 134	38 022	-888	33 631	34 536	-905	35 682	37 955	-2 272
13	lubąński	32 615	35 214	-2 599	28 692	32 890	-4 198	31 607	31 809	-202	33 268	37 045	-3 777	34 395	35 971	-1 576
14	lubuski	47 748	49 932	-2 185	37 964	39 980	-2 016	51 604	45 636	5 969	59 295	55 493	3 802	63 294	63 701	-407
15	lwówecki	33 879	34 570	-691	28 870	28 932	-63	32 484	31 528	956	33 488	33 598	-110	36 080	36 098	-18
16	milicki	33 169	34 255	-1 086	33 836	33 699	137	30 243	30 474	-231	30 975	30 921	54	34 361	34 786	-425
17	oleśnicki	56 065	56 958	-893	49 577	49 554	23	56 709	56 249	459	63 357	69 008	-5 651	67 645	79 993	-12 348
18	olewski	30 606	31 101	-494	27 175	27 320	-145	30 536	29 634	902	33 936	33 407	529	37 221	35 350	1 871
19	polkowicki	23 142	26 595	-3 453	18 543	19 850	-1 307	22 584	20 188	2 396	26 681	22 790	3 891	37 128	33 224	3 904
20	strzeliński	29 117	27 465	1 652	22 033	22 730	-696	25 439	23 115	2 324	27 959	26 804	1 155	29 365	32 286	-2 920
21	średzki	20 135	24 068	-3 932	18 611	17 726	885	21 195	20 779	416	23 826	21 630	2 195	27 541	28 552	-1 011
22	świdnicki	94 173	98 069	-3 897	88 938	92 889	-3 951	87 177	87 494	-318	98 846	97 654	1 192	102 366	107 890	-5 523
23	trzebnicki	33 641	33 541	101	31 249	30 768	481	34 999	35 232	-232	36 988	35 170	1 817	40 042	40 229	-187
24	walbrzyski	20 040	21 596	-1 556	81 515	91 970	-10 455	94 464	91 611	2 853	98 581	99 515	-934	101 050	113 995	-12 945
25	wrocławski	27 219	29 180	-1 961	24 364	24 348	16	28 010	28 258	-248	29 363	28 705	658	35 944	36 609	-665
26	wrocławski	37 994	38 829	-835	35 995	37 445	-1 450	49 194	39 232	9 961	46 059	46 055	4	55 700	56 257	-557
27	ząbkowicki	48 564	48 838	-274	44 741	47 309	-2 568	47 033	46 277	756	51 530	49 500	2 029	53 868	53 525	343
28	zgorzelecki	50 028	49 991	37	42 283	42 662	-380	49 680	47 202	2 478	51 187	50 954	233	58 963	60 718	-1 755
29	złotowski	27 981	28 531	-551	24 820	24 919	-98	26 178	26 349	-171	29 297	31 711	-2 414	27 594	38 408	-10 814
30	Miasta na prawach powiatu	2 181 320	2 414 330	-233 010	1 883 548	1 944 914	-61 365	2 185 345	2 167 461	17 885	2 637 489	2 412 925	224 563	2 991 380	2 790 506	200 873
31	Jelenia Góra	195 235	202 675	-7 440	180 322	191 219	-10 898	203 946	196 137	7 809	225 617	230 824	-5 207	250 415	277 536	-27 121
32	Legnica	238 888	249 964	-11 076	220 860	230 383	-9 523	242 212	251 033	-8 821	269 907	278 221	-8 314	303 493	288 820	14 673
33	Wałbrzych	1 463 406	1 660 713	-197 308	1 482 366	1 523 311	-40 945	1 739 187	1 720 291	18 897	2 141 965	1 903 880	238 085	2 437 471	2 224 150	213 322
34	Wrocław	2 818 988	2 871 131	-52 143	3 131 276	3 151 879	-20 603	3 557 845	3 571 157	-13 313	3 881 050	3 921 926	-40 877	4 454 273	4 582 410	-128 136
35	Gminy ogółem	1 004 264	977 495	26 769	1 236 140	1 246 439	-10 299	1 298 233	1 333 513	-35 280	1 509 363	1 578 121	-68 759	1 680 636	1 755 712	-75 076
36	Gminy miejskie	38 593	36 028	2 565	40 754	40 789	-35	44 715	49 834	-5 119	47 222	50 039	-2 817	52 615	53 195	-581
37	BIELAWA	23 591	24 377	-786	26 404	25 223	1 180	27 108	26 879	229	29 633	28 777	855	33 410	33 630	-220
38	BOGUSZÓW-GORCE	60 237	61 654	-1 417	68 806	71 344	-2 538	64 885	66 913	-2 028	79 594	82 400	-2 806	94 927	106 470	-11 542
39	BOLESŁAWIEC	19 181	18 518	663	20 509	19 432	1 077	22 745	22 356	389	23 742	24 548	-806	26 315	26 560	-245
40	CHOJNÓW	10 039	10 487	-448	9 449	9 016	433	10 884	10 675	209	11 790	11 487	303	13 991	13 097	894
41	DUSZNIKI ZDRÓJ	37 980	42 380	-4 400	41 818	41 438	381	49 043	52 650	-3 607	55 967	57 827	-1 860	61 745	71 112	-9 367
42	DZIERŻONIÓW	139 569	119 328	20 241	109 574	103 357	6 216	117 041	125 811	-8 770	130 590	143 028	-12 438	152 621	165 047	-12 426
43	GŁOGÓW	30 884	31 018	-134	32 419	30 022	2 398	34 229	32 462	1 767	42 082	40 229	1 853	45 485	45 304	181
44	JAWOR	6 916	6 625	291	7 454	7 852	-398	8 456	9 531	-1 075	8 432	7 791	641	9 805	11 675	-1 869
45	JEDLIŃSKA ZDRÓJ	24 700	24 979	-278	27 923	27 213	710	33 663	34 149	-486	33 856	33 677	179	37 967	35 334	2 633
46	KAMIENNA GÓRA	11 236	10 986	250	15 202	11 499	3 704	12 720	14 168	-1 448	20 284	21 819	-1 535	30 253	29 837	416
47	KARPACZ	43 615	40 648	2 967	38 368	38 906	-538	42 851	42 809	43	46 838	49 560	-2 722	53 540	53 176	364
48	KŁODZKO															

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
49	KOWARY	13 451	12 696	755	13 901	12 254	1 647	15 902	15 000	902	17 346	16 808	538	19 030	19 349	-319
50	KUDOWA ZDRÓJ	18 169	17 122	1 047	16 571	15 159	1 412	15 441	15 223	218	21 492	19 681	1 811	21 871	21 865	6
51	LUBAŃ	24 484	27 196	-2 712	28 930	27 501	1 429	31 756	32 311	-555	37 190	41 812	-4 622	43 508	47 035	-3 527
52	LUBIN	115 191	105 059	10 132	123 978	142 435	-9 457	121 611	124 035	-2 424	169 415	174 308	-4 893	168 274	165 018	3 256
53	NOWA RUDA	30 926	29 466	1 458	27 775	26 133	1 643	30 806	31 661	-855	33 637	35 053	-1 416	36 817	47 267	-10 450
54	OLEŚNICA	42 411	42 772	-360	44 386	43 834	552	50 276	48 461	1 815	63 028	68 314	-5 286	71 763	65 738	6 025
55	OLAWA	37 355	39 377	-2 022	39 550	39 892	-342	48 253	50 420	-2 166	61 491	63 470	-1 979	59 625	61 272	-1 646
56	PIECHOWICE	9 241	8 917	324	12 940	11 874	1 066	10 573	9 817	756	10 072	9 257	814	14 624	14 203	421
57	PIESZYCE	10 133	10 331	-219	10 028	10 253	-225	11 271	11 960	-689	12 310	12 922	-612	13 960	14 624	-664
58	PILAWA GÓRNA	7 681	8 251	-571	8 124	8 957	-833	9 228	10 684	-1 456	11 539	12 586	-1 047	11 491	12 065	-574
59	POLANICA ZDRÓJ	13 768	13 752	16	14 590	12 848	1 742	15 378	13 645	1 733	18 431	17 704	727	14 679	16 644	-1 964
60	SZCZAWNO ZDRÓJ	17 550	12 910	4 640	9 673	12 024	-2 351	11 381	12 341	-949	12 700	12 485	215	13 784	14 880	-1 096
61	SZKLARSKA PORĘBA	13 495	12 323	1 173	15 904	13 545	2 359	15 276	16 724	-1 447	17 176	16 911	265	21 360	20 941	419
62	SWIDNICA	90 872	99 430	-8 558	79 375	80 825	-1 450	90 355	88 503	1 852	109 811	111 475	-1 664	131 901	138 095	-6 194
63	SWIEBODZICE	27 106	24 580	2 526	29 028	27 329	1 699	31 649	34 893	-3 244	38 191	43 621	-5 429	45 181	44 234	948
64	SWIERADÓW ZDRÓJ	9 821	10 160	-339	11 554	10 704	850	9 806	9 612	194	10 512	10 198	314	16 734	21 724	-4 990
65	WAŁBRZYCH	—	—	—	213 890	236 684	-22 794	224 227	230 284	-6 057	234 499	256 496	-21 997	254 808	269 708	-14 900
66	WOJECISZÓW	5 126	4 485	641	5 295	6 431	-1 136	6 704	7 261	-557	7 847	6 022	1 825	8 147	10 646	-2 499
67	ZAWIDÓW	6 631	6 466	164	6 931	7 073	-142	8 792	9 281	-490	11 927	13 213	-1 286	10 480	11 192	-712
68	ZGORZELEC	41 619	42 376	-757	54 225	53 691	534	46 205	45 189	1 016	52 611	54 783	-2 173	58 694	60 641	-1 947
69	ZŁOTORYJA	22 692	22 777	-85	21 811	20 902	909	25 003	27 980	-2 977	28 108	29 819	-1 711	31 231	34 138	-2 907
70	Gminy województwa	772 453	793 028	-20 574	813 048	810 184	2 864	1 014 997	978 850	36 147	1 022 885	1 009 619	13 266	1 161 532	1 202 374	-40 843
71	BOLESŁAWIEC	16 776	18 263	-1 487	21 851	21 121	730	19 480	15 688	3 792	21 078	19 525	1 554	21 497	23 776	-2 279
72	BORÓW	6 912	6 762	150	7 439	7 367	73	8 736	10 448	-1 712	9 588	8 080	1 508	9 596	10 132	-536
73	CHOJNÓW	11 075	11 678	-604	11 759	12 070	-311	12 564	13 479	-915	15 790	16 493	-704	21 098	20 384	714
74	CIEPŁOWY	5 607	7 425	-1 818	5 718	5 596	122	5 011	5 055	-44	6 180	4 813	1 366	5 931	6 611	-680
75	CIESZKÓW	6 655	6 928	-273	6 774	7 052	-278	7 969	7 638	331	8 116	7 953	163	9 418	9 648	-229
76	CZARNY BÓR	7 255	8 741	-1 486	9 978	10 017	-439	8 997	9 776	-779	10 576	9 686	889	10 994	10 877	117
77	CZERNICA	10 965	10 406	559	12 984	11 630	1 355	13 732	15 728	-1 996	18 001	15 693	2 308	27 245	24 257	2 988
78	DLUGOLEKA	29 461	28 701	761	31 801	32 453	-653	35 313	34 137	1 175	42 507	40 792	1 715	51 453	52 374	-922
79	DOBROMIERZ	8 581	8 605	-24	7 813	7 805	8	8 933	8 765	168	9 395	8 877	518	10 071	9 592	479
80	DOBROSZYCE	8 615	9 003	-388	8 734	8 575	159	10 128	10 959	-831	11 113	11 586	-473	15 962	17 402	-1 440
81	DOMANIÓW	6 739	7 047	-308	6 474	6 190	284	7 577	7 858	-281	8 203	8 750	-546	8 882	9 297	-414
82	DZIAŁOWA KŁODA	6 445	6 748	-303	6 608	6 589	20	7 200	7 300	-100	8 088	8 348	-260	8 900	9 494	-594
83	DZIERŻONIÓW	11 827	13 124	-1 296	11 831	12 279	-447	13 651	13 916	-265	14 291	15 232	-941	14 000	15 099	-1 099
84	GAWORZYCE	4 902	4 719	183	5 599	5 470	129	6 558	6 480	78	8 348	9 400	-1 052	7 892	8 345	-452
85	GŁOGÓW	9 092	8 368	724	8 761	9 016	-255	12 434	14 654	-2 221	11 539	10 141	1 398	12 567	12 797	-230
86	GREBOCICE	9 194	9 103	91	12 904	11 063	1 842	14 015	14 017	-2	12 811	14 633	-1 822	14 373	13 912	461
87	GROMADKA	7 619	7 974	-355	8 392	8 232	160	9 299	9 229	71	10 260	9 723	537	16 341	17 206	-866
88	JANOWICE WIELKIE	6 085	6 826	-741	6 096	5 987	109	6 743	8 897	-2 154	8 163	7 669	494	7 958	8 158	-199
89	JEMIELNO	5 111	5 411	-300	5 043	5 515	-472	5 697	5 867	-170	5 852	5 958	-106	7 207	7 859	-652
90	JERZMANOWA	9 766	10 520	-754	10 387	10 554	-167	10 074	11 191	-1 117	11 751	11 825	-74	14 915	11 250	3 665
91	JĘŻÓW SUDECKI	6 801	6 610	192	7 467	7 560	-94	8 576	8 337	238	9 936	10 216	-280	11 792	11 551	240
92	JORDANÓW ŚLĄSKI	4 968	4 660	308	4 839	4 924	-85	4 973	4 838	136	5 520	4 824	696	5 449	5 657	-208
93	KAMIENIEC ZAKKOWICKI	11 231	11 044	187	11 634	11 509	125	13 439	12 789	650	15 113	18 026	-2 913	15 946	16 317	-371
94	KAMIENNA GÓRA	12 752	13 500	-748	11 993	11 846	147	13 696	15 072	-1 376	15 342	15 100	242	16 097	16 396	-299
95	KŁODZKO	24 193	26 694	-2 501	24 358	25 554	-1 196	26 625	27 844	-3 220	27 298	26 881	417	29 417	28 678	738
96	KOBIERZYCE	33 347	32 376	971	32 404	35 503	-3 099	101 933	70 778	31 155	44 474	51 589	-7 115	47 084	58 918	-11 834
97	KONDRATOWICE	5 367	5 392	-25	5 436	5 393	43	7 451	6 387	1 064	7 201	7 112	89	7 866	9 282	-1 415
98	KOSTOMŁOTY	8 169	8 783	-613	9 448	9 588	-141	10 860	10 793	67	11 655	11 541	113	13 094	13 819	-725
99	KOTLA	8 814	8 605	209	9 757	10 116	-359	7 334	8 876	-1 542	7 785	8 508	-723	8 583	8 012	571
100	KROŚNICE	11 126	12 534	-1 408	11 171	10 525	647	13 528	13 224	304	14 824	14 083	740	24 162	33 043	-8 881
101	KROTOSZYCE	4 913	4 318	595	5 310	5 568	-258	6 412	10 131	-3 719	7 589	5 612	1 977	6 559	6 323	236
102	KUNICE	9 467	8 479	988	11 100	8 937	2 163	11 821	12 065	-244	12 912	12 857	55	14 022	16 320	-2 298
103	LEGNICKIE POLE	9 859	9 842	17	9 728	9 538	191	8 957	10 740	-1 783	9 665	9 291	374	15 096	12 404	2 692

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
104	LEWIN KŁODZKI	3 431	3 350	82	3 190	2 999	192	3 542	3 328	214	3 931	3 971	-40	5 600	5 612	-12
105	LUBAŃ	7 664	7 654	10	8 300	8 738	-438	9 683	10 122	-439	11 924	10 548	1 375	13 739	14 516	-777
106	LUBIN	25 991	23 248	2 742	20 427	21 551	-1 124	32 170	22 878	9 292	30 353	25 719	4 634	46 810	45 516	1 294
107	ŁAGIEWNIKI	9 642	10 643	-1 001	9 947	9 711	236	10 615	9 749	866	12 322	10 968	1 355	13 102	12 997	105
108	MALCZYCE	7 639	7 716	-77	7 745	7 777	-32	9 540	10 481	-941	10 488	9 050	1 437	12 082	12 258	-176
109	MARCINOWICE	7 327	7 633	-305	8 360	7 686	674	9 779	10 579	-799	10 333	11 554	-1 221	13 575	15 712	-2 136
110	MARCSZÓW	6 850	7 070	-220	6 618	6 998	-380	9 355	10 501	-1 146	9 041	9 849	-807	9 525	10 815	-1 290
111	MĘCINKA	6 890	6 903	-13	7 022	6 326	696	8 108	8 061	47	9 368	10 811	-1 443	12 508	12 700	-192
112	MIEŹKÓW	6 200	5 759	441	5 947	5 942	4	6 988	8 339	-1 351	7 872	6 824	1 049	7 571	8 157	-586
113	MIEKINIA	14 668	15 521	-853	17 025	18 573	-1 548	17 757	17 079	678	21 103	20 178	925	20 945	20 508	438
114	MILKOWICE	6 995	7 280	-286	8 542	8 380	162	8 925	9 186	-261	10 727	10 063	664	12 606	16 234	-3 628
115	MSCIWOLÓW	5 277	4 921	355	5 289	4 907	382	6 393	5 992	401	6 989	7 253	-264	7 670	7 924	-254
116	MYSŁAKOWICE	14 589	17 370	-2 781	13 071	12 677	394	14 976	15 312	-335	17 852	15 484	2 368	17 494	16 482	1 012
117	NIECHŁÓW	6 747	6 550	197	7 173	7 251	-78	8 023	7 889	133	8 783	8 861	-77	10 157	10 045	112
118	NOWA RUDA	16 071	16 396	-325	16 491	16 803	-313	18 525	18 405	119	20 025	19 678	347	21 422	21 618	-196
119	OLEŚNICA	13 646	13 440	206	16 026	15 358	668	17 133	17 981	-848	20 396	22 386	-1 990	25 732	22 312	3 420
120	OLSZYNA	8 299	8 102	196	9 798	9 573	225	11 316	12 135	-818	12 279	13 643	-1 364	—	—	—
121	OLAWA	18 637	20 994	-2 357	18 432	19 992	-1 559	20 002	21 211	-1 209	25 675	23 029	2 646	33 921	31 778	2 144
122	OSIECZKA	11 084	10 662	423	12 029	11 712	917	56 828	33 722	23 106	22 124	24 510	-2 386	18 771	34 632	-15 861
123	PASZOWICE	4 227	4 273	-46	4 976	5 100	-124	6 407	6 222	185	6 831	6 615	216	7 792	8 842	-1 050
124	PĘDLAW	3 665	4 060	-395	4 693	5 206	-513	3 976	4 409	-433	4 690	4 538	152	5 160	5 273	-112
125	PIELGRZYMKĄ	5 924	5 825	99	6 019	5 946	73	7 960	8 556	-597	8 426	8 081	345	9 370	9 869	-499
126	PLATERÓWKA	2 609	2 705	-96	2 643	2 643	0	3 090	2 996	94	3 453	3 362	91	3 769	3 649	120
127	PODGÓRZYN	11 136	11 150	-15	10 728	11 607	-880	11 764	10 612	1 152	19 265	19 286	-21	15 964	15 760	204
128	PRZEWORNO	6 192	6 256	-64	6 426	6 241	185	7 395	7 373	22	8 524	8 328	196	9 723	10 584	-861
129	RADWANICE	6 725	6 488	237	7 167	6 704	462	8 116	8 961	-845	9 575	8 934	641	10 849	10 304	545
130	RUDNA	20 834	23 077	-2 244	29 294	23 952	5 342	27 772	26 208	1 564	23 355	25 309	-1 953	29 765	23 960	5 805
131	RUJA	3 785	3 751	35	3 800	3 489	312	4 848	5 699	-851	4 924	4 854	70	5 491	5 462	29
132	SEKIERCZYN	6 704	6 459	245	8 851	9 147	-296	8 602	10 815	-2 212	10 347	8 486	1 861	9 213	9 090	123
133	STARA KAMIENICA	6 405	6 469	-64	6 490	6 694	-203	7 649	7 727	-78	8 769	9 061	-292	9 668	10 925	-1 257
134	STARE BOGACZOWICE	7 952	7 410	541	6 938	6 882	55	7 450	9 790	-124	8 547	7 027	1 520	8 676	7 972	703
135	STOSZOWICE	7 303	7 129	174	7 397	7 915	-519	8 717	8 440	277	9 843	9 889	-46	10 650	12 875	-2 226
136	SULKÓW	7 832	6 530	1 303	8 063	8 333	-270	9 752	14 156	-4 404	10 390	13 505	-3 116	12 547	13 335	-788
137	ŚWIDNICA	19 072	20 836	-1 765	20 722	22 238	-1 515	25 237	26 326	-1 089	25 659	26 915	-1 255	33 555	36 567	-3 012
138	UDAMIN	7 449	6 900	549	8 395	7 487	908	8 534	8 046	488	10 887	12 684	-1 797	10 371	9 932	440
139	WALIM	7 668	7 735	-68	8 234	8 281	-47	9 666	9 790	-124	10 349	9 516	833	11 127	10 725	403
140	WARTA BOLESŁAWIECKA	17 601	19 351	-1 750	17 173	15 455	1 718	17 156	17 435	-279	16 854	15 728	1 126	18 033	17 796	238
141	WADROŻE WIELKIE	6 565	6 229	336	5 850	5 545	305	7 025	7 594	-569	7 102	8 376	-1 273	7 697	7 549	148
142	WINSKO	12 316	12 109	207	11 104	10 526	578	12 499	11 939	560	14 670	15 069	-399	15 297	15 123	174
143	WISZNIA MAŁA	10 427	11 400	-973	10 134	9 582	551	11 259	10 485	774	22 656	13 785	8 871	18 843	17 462	1 381
144	ZAGRODNO	7 349	7 349	0	8 151	7 821	330	9 065	8 278	787	9 469	9 716	-247	9 497	10 640	-1 143
145	ZAWONIA	6 457	6 533	-76	6 990	6 697	293	8 068	7 051	1 017	9 171	8 792	379	10 753	12 426	-1 673
146	ZGORZELEC	11 716	11 825	-109	11 963	11 604	359	14 769	15 366	-597	15 251	14 630	621	20 682	18 501	2 182
147	ZŁOTORYJA	11 160	10 163	997	12 050	13 637	-1 587	12 682	12 678	4	12 906	13 309	-403	15 417	16 408	-991
148	ZÓRAWINA	9 871	12 981	-3 110	9 299	9 077	222	11 315	10 951	365	12 223	11 336	887	17 293	15 601	1 692
149	ZUKOWICE	6 173	7 634	-1 460	6 278	8 282	-2 005	6 850	6 687	163	6 199	7 294	-1 094	9 629	10 741	-1 112
150	Gminy miejsko-wiejskie	1 042 270	1 100 608	-58 338	1 082 087	1 095 257	-13 169	1 244 614	1 258 794	-14 180	1 348 802	1 334 186	14 616	1 612 106	1 624 323	-12 217
151	BARDO	7 321	7 039	283	7 968	8 327	-359	7 943	8 081	-137	9 324	8 463	861	10 116	9 926	191
152	BIERUTÓW	12 265	11 517	748	12 566	11 776	790	13 476	16 051	-2 575	15 625	16 845	-1 220	17 012	17 296	-284
153	BOGATYNIA	92 613	90 705	1 908	90 440	83 475	6 966	95 163	90 698	4 465	99 436	94 594	4 842	106 625	98 852	7 773
154	BOLKÓW	13 592	14 898	-1 306	14 078	15 063	-985	15 516	21 088	-5 572	16 269	17 105	-836	17 750	17 678	71
155	BRZEG DOLNY	27 679	27 382	297	28 532	28 177	355	29 930	28 882	1 049	33 145	31 570	1 575	36 471	37 807	-1 336
156	BYSTRZYCA KŁODZKA	29 158	32 751	-3 593	25 883	26 598	-715	29 837	26 749	3 088	31 187	32 814	-1 627	32 842	35 734	-2 892
157	CHOCIMÓW	15 669	15 200	469	16 940	16 101	839	17 928	17 376	552	20 605	20 156	449	23 573	24 123	-550
158	GLUSZYCA	13 594	13 213	381	13 241	13 383	-142	15 381	14 744	636	15 019	16 545	-1 526	17 517	20 087	-2 570

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
159	GÓRA	24 078	24 700	-623	26 829	27 155	-326	33 132	35 911	-2 778	36 777	35 890	886	40 215	45 968	-5 753
160	GRYFÓW ŚLĄSKI	13 756	12 669	1 086	15 164	14 004	1 159	18 443	18 359	85	15 027	14 301	727	16 342	17 355	-1 013
161	JAWORZYŃSKA ŚLĄSKA	11 422	11 462	-40	13 028	12 360	668	14 494	14 873	-379	15 317	14 932	385	16 506	18 304	-1 798
162	JELCZ-LASKOWICE	24 988	23 592	1 397	27 582	26 023	1 560	30 603	27 473	3 130	37 171	35 910	1 260	39 057	36 841	2 217
163	KATYŃ WROCŁAWSKIE	24 740	27 156	-2 417	25 712	25 622	89	40 709	34 318	6 391	33 912	38 456	-4 544	50 282	53 084	-2 802
164	ŁADEK ZDRÓJ	11 044	12 103	-1 059	11 757	10 679	1 078	14 138	13 683	454	15 545	15 393	152	18 555	19 517	-962
165	LESNA	13 221	13 467	-246	14 008	13 271	737	16 213	16 043	170	19 030	19 806	-776	21 892	23 120	-1 228
166	LUBAWKA	12 493	12 706	-213	15 993	16 065	-72	16 882	15 675	1 207	17 937	17 571	366	19 462	19 854	-392
167	LUBOMIERZ	7 708	7 714	-6	7 912	8 249	-336	8 662	9 168	-506	12 822	13 412	-590	20 851	22 791	-1 940
168	LWÓWEK ŚLĄSKI	21 505	21 396	109	23 305	22 035	1 270	27 050	27 953	-904	33 221	34 196	-975	40 131	41 525	-1 394
169	MIEROSZÓW	10 084	9 711	373	11 103	10 942	161	13 628	16 068	-2 440	14 510	13 436	1 074	10 670	10 427	243
170	MIEDZYBÓRZ	6 292	6 318	-27	7 203	6 867	336	8 423	8 212	211	9 610	9 596	14	15 197	14 374	823
171	MIEDZYLESIE	12 152	12 767	-615	10 915	10 599	316	11 688	11 350	338	13 255	13 076	179	15 976	15 503	473
172	MILICZ	31 057	33 105	-2 048	30 164	30 766	-602	37 373	37 581	-209	39 380	43 519	-4 139	45 083	50 639	-5 556
173	MIRSK	11 730	11 150	580	20 267	19 661	606	16 066	16 952	-887	17 272	16 732	541	21 206	22 639	-1 433
174	NIEMCZA	7 555	7 048	507	9 594	8 529	1 065	9 889	11 121	-1 233	10 852	10 078	773	11 125	10 559	566
175	NOWOGRODZIEC	18 902	24 999	-6 097	20 392	21 140	-748	22 491	21 300	1 191	24 249	23 084	1 165	26 598	32 178	-5 579
176	OBORNIKI ŚLĄSKIE	21 460	24 333	-2 874	22 989	24 609	-1 620	28 152	26 685	1 466	28 121	26 033	2 088	33 811	33 010	801
177	OLSZYNA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22 572	24 677	-2 104
178	PIENSK	11 470	11 177	293	12 881	12 627	253	24 900	26 224	-1 324	17 235	17 055	180	19 491	21 669	-2 178
179	POLKOWICE	92 831	114 655	-21 825	74 995	89 425	-14 429	101 337	97 975	3 362	113 654	93 242	20 411	192 979	157 761	35 218
180	PROCHOWICE	11 469	12 964	-1 495	11 189	10 290	900	12 518	12 485	32	14 713	14 799	-86	15 438	16 961	-1 524
181	PRUSICE	11 151	11 736	-585	11 599	11 976	-377	13 316	13 812	-497	15 324	17 439	-2 116	17 281	17 589	-308
182	PRZEMKÓW	12 894	13 192	-297	14 115	14 944	-830	13 677	13 698	-21	16 130	15 636	493	15 761	17 530	-1 769
183	RADKÓW	13 229	14 300	-1 072	12 401	12 589	-188	15 239	18 375	-3 136	18 920	21 817	-2 897	22 908	21 849	1 058
184	SOBOTKA	16 841	15 780	1 061	17 587	15 939	1 648	18 161	19 768	-1 606	20 071	19 549	522	23 135	25 151	3 584
185	STRONIE ŚLĄSKIE	14 836	15 527	-691	16 456	18 501	-2 045	13 386	12 476	910	13 457	12 821	636	15 481	15 026	456
186	STRZEGOM	37 270	40 369	-3 099	43 534	43 863	-329	44 138	43 134	1 004	48 090	52 543	-4 453	57 291	62 593	-5 301
187	STRZELIN	26 909	29 450	-2 542	29 058	33 465	-4 407	33 063	33 073	-11	37 185	36 724	461	44 133	43 049	1 083
188	SYCÓW	17 712	16 780	932	20 840	20 747	93	22 829	25 351	-2 522	25 072	24 858	214	27 707	29 109	-1 402
189	SZCZYTNA	8 453	9 749	-1 296	9 298	8 728	570	10 946	14 184	-3 238	12 701	11 562	1 139	12 037	12 168	-131
190	ŚCINAWA	14 186	14 661	-475	13 637	14 432	-795	16 364	19 925	-3 562	19 677	18 749	928	20 676	21 224	-549
191	ŚRODA ŚLĄSKA	30 348	33 667	-3 319	30 375	32 122	-1 747	33 563	33 368	2 195	37 129	40 496	-3 367	41 835	41 561	274
192	ŚWIERZAWA	9 844	10 268	-425	10 596	10 542	53	11 840	13 622	-1 782	14 118	15 025	-907	16 726	20 783	-4 057
193	ŚWIĘTA KATARZYNA	23 765	23 967	-203	24 212	25 104	-892	28 087	27 050	1 037	28 920	27 753	1 167	39 122	34 845	4 278
194	TRZEBNICA	24 030	23 279	751	25 457	24 372	1 085	29 230	29 483	-253	31 586	31 240	345	37 238	35 564	1 674
195	TWARDOGÓRA	18 226	18 336	-110	19 410	19 162	247	21 593	20 358	1 235	24 403	22 749	1 654	24 144	27 403	-3 258
196	WĄSOSZ	8 746	8 654	91	9 835	10 038	-203	11 319	13 255	-1 937	12 873	12 715	158	14 699	14 596	103
197	WIEGLINIEC	11 005	11 392	-387	11 511	11 701	-190	14 319	14 411	-92	15 505	16 167	-663	17 243	20 425	-3 182
198	WIĄZÓW	8 923	9 973	-1 050	9 890	9 305	586	10 640	9 396	1 244	11 482	11 858	-377	13 435	13 357	78
199	WLEN	7 024	6 594	430	7 494	7 658	-164	7 861	7 938	-77	9 680	8 939	742	8 641	9 281	-640
200	WOŁÓW	24 701	25 786	-1 086	26 687	31 274	-4 587	32 641	39 215	-6 574	36 224	38 638	-2 414	40 411	44 131	-3 719
201	ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE	27 471	29 840	-2 369	28 288	29 785	-1 496	32 728	33 999	-1 272	34 763	34 963	-200	37 101	37 556	-455
202	ZIĘBICE	21 151	23 203	-2 053	22 642	22 889	-247	24 619	25 189	-569	27 968	28 578	-610	29 165	31 519	-2 355
203	ZŁOTY STOK	8 173	9 004	-831	7 072	6 992	80	7 916	8 417	-501	10 023	8 770	1 253	9 924	8 991	933
204	ZARÓW	15 575	18 350	-2 775	19 238	16 707	2 531	21 283	22 211	-928	23 617	22 472	1 145	21 947	23 523	-1 576
205	ŻMIGROD	17 964	18 851	-887	18 223	18 604	-381	21 892	24 003	-2 111	23 668	23 515	152	26 721	28 841	-2 119

* Wynik budżetu ustalono jako różnicę między dochodami a wydatkami, tj. zgodnie z art. 168 ust. 1 ustawy o finansach publicznych (nie uwzględniono przychodów i rozchodów).

Tabela 2. Dochody i zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego regionu Dolny Śląsk w latach 2002-2006 (tys. zł)

Lp.	Jednostki samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego	2002		2003		2004		2005		2006		Relacje*				
		Dochody	Zobowiązania	Dochody	Zobowiązania	Dochody	Zobowiązania	Dochody	Zobowiązania	Dochody	Zobowiązania	2002 (4:3)	2003 (6:5)	2004 (8:7)	2005 (10:9)	2006 (12:11)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	JST ogółem	6 370 012	1 746 519	6 355 852	1 894 335	7 355 136	1 969 829	8 341 174	1 965 652	9 451 807	2 202 906	27,4	29,8	26,8	23,6	23,3
2	Województwo dolnośląskie	320 126	20 749	332 601	26 058	483 310	1	621 413	13 458	719 296	129 538	6,5	7,8	0,0	2,2	18,0
3	Powiaty	1 049 578	104 790	1 008 427	156 116	1 128 636	183 240	1 201 223	224 803	1 286 858	302 525	10,0	15,5	16,2	18,7	23,5
4	bolesławiecki	40 622	0	34 815	36	38 913	1 720	41 314	8 203	47 751	7 629	0,0	0,1	4,4	19,9	16,0
5	dzierżoniowski	54 504	6 392	53 000	19 979	53 000	18 663	55 359	15 670	57 008	14 694	11,7	42,0	35,2	28,3	25,8
6	głogowski	56 228	20 884	50 234	20 869	54 722	22 846	61 810	22 846	65 764	19 826	37,1	41,5	41,8	37,0	30,1
7	gorzowski	20 450	1 000	20 273	5 811	21 474	7 022	24 548	6 670	26 161	8 000	4,9	28,7	32,7	27,2	30,6
8	jaworski	33 986	2 879	29 121	2 418	32 332	1 811	32 646	3 324	34 660	9 282	8,5	8,3	5,6	10,2	26,8
9	jeleniogórski	34 797	4 211	36 689	6 709	42 651	7 358	41 509	15 144	42 515	21 465	12,1	18,3	17,3	36,5	50,5
10	kamienogórski	25 449	3 385	23 956	6 181	25 213	8 237	26 976	9 760	26 653	8 247	13,3	25,8	47,0	36,2	30,9
11	kłodzki	107 188	8 881	96 458	12 972	104 061	24 538	108 794	42 211	108 107	45 545	8,3	13,4	23,6	38,8	42,1
12	legnicki	30 238	2 982	30 140	3 859	37 134	6 090	33 631	7 384	35 682	9 329	9,9	12,8	16,4	22,0	26,1
13	lubąński	32 615	3 600	28 692	7 835	31 607	8 600	33 268	14 000	34 395	15 000	11,0	27,3	27,2	42,1	43,6
14	lubuski	47 748	5 095	37 964	6 195	51 604	4 479	59 295	2 818	63 294	1 780	10,7	16,3	8,7	4,8	2,8
15	lwówecki	33 879	114	28 870	114	32 484	0	36 080	33 488	0	36 080	0,3	0,4	0,0	0,0	1,1
16	milicki	33 169	751	33 836	530	30 243	1 559	30 975	1 137	34 361	2 474	2,3	1,6	5,2	3,7	7,2
17	oleśnicki	56 065	364	49 577	550	56 709	2 551	67 635	10 000	67 441	20 800	0,7	1,1	4,5	15,8	30,7
18	olewski	30 606	10	27 175	0	30 536	0	33 936	0	37 221	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
19	polkowicki	23 142	5 965	18 543	6 624	22 584	5 347	26 681	4 048	37 128	2 500	25,8	35,7	23,7	15,2	6,7
20	strzeleński	29 117	43	25 033	26	27 959	7	29 365	9	29 365	1 996	0,1	0,1	0,0	0,0	6,8
21	średzki	20 135	10 500	18 611	9 500	21 195	9 300	23 826	7 200	27 541	8 044	52,1	51,0	43,9	30,2	29,2
22	świdnicki	94 173	5 000	88 938	9 239	87 177	12 308	98 846	11 668	102 366	17 143	5,3	10,4	14,1	11,8	16,7
23	trzebnicki	33 641	558	31 249	178	34 999	1 200	36 988	805	40 042	36 988	1,7	0,6	3,4	2,2	1,0
24	wąbrzyński	20 040	4 452	21 515	15 645	24 410	13 912	29 581	16 490	101 050	29 348	22,2	19,2	14,7	16,7	29,0
25	wolski	27 219	5 020	24 364	5 055	28 010	6 400	29 363	5 520	35 944	10 286	18,4	20,7	22,8	18,8	28,6
26	wrocławski	37 994	908	35 995	1 467	49 194	791	46 059	750	55 700	222	2,4	4,1	1,6	1,6	0,4
27	ząbkowicki	48 564	8	44 741	3 207	47 033	2 568	51 530	3 921	53 868	20 780	0,0	7,2	5,5	7,6	38,6
28	zgorzelecki	50 028	6 923	42 283	5 885	49 680	5 604	51 187	5 510	58 963	7 452	13,8	13,9	11,3	10,8	12,6
29	złotoryjski	27 981	4 865	24 820	5 231	26 178	6 702	29 297	9 715	27 594	19 909	17,4	21,1	25,6	33,2	72,2
30	Miasto na prawach powiatu	2 181 320	937 962	1 883 548	929 343	2 185 345	920 265	2 637 489	798 138	2 991 380	687 473	43,0	49,3	42,1	30,3	23,0
31	Jelenia Góra	195 235	37 640	180 322	44 269	203 946	44 107	225 617	56 157	250 415	85 132	19,3	24,6	21,6	24,9	34,0
32	Legnica	238 888	40 307	220 860	48 691	242 212	59 835	269 907	71 591	303 493	63 387	16,9	22,0	24,7	26,5	20,9
33	Wąbrzych	283 790	96 214	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Wrocław	1 463 406	763 801	1 482 366	836 383	1 739 187	816 323	2 141 965	670 389	2 437 471	538 954	52,2	56,4	46,9	31,3	22,1
35	Gminy ogółem	2 818 988	683 018	3 131 276	782 817	3 557 845	866 323	3 881 050	929 255	4 454 273	1 083 370	24,2	25,0	24,3	23,9	24,3
36	Gminy miejskie	1 004 264	250 979	1 236 140	329 751	1 298 233	352 628	1 509 363	426 424	1 680 636	510 740	25,0	26,7	27,2	28,3	30,4
37	BIELAWA	38 593	4 000	40 754	4 500	44 715	10 817	47 222	12 759	52 615	15 188	10,4	11,0	24,2	27,0	28,9
38	BOGUSZÓW-GORCE	23 591	1 271	26 404	762	27 108	68	29 633	167	33 410	368	5,4	2,9	0,3	0,6	1,1
39	BOLESŁAWIEC	60 237	799	68 806	4 010	64 885	6 513	79 594	10 442	94 927	18 211	1,3	5,8	10,0	13,1	19,2
40	CHOJNÓW	19 181	1 459	20 509	1 098	22 745	1 331	23 742	1 056	26 315	1 331	7,6	5,4	6,5	4,4	5,1
41	DUSZNIKI ZDRÓJ	10 039	2 799	9 449	2 002	10 884	2 041	11 790	1 794	13 991	1 167	27,9	21,2	18,7	15,2	8,3
42	DZIERŻONIÓW	37 980	7 711	41 818	49 043	49 043	11 369	55 967	14 232	61 745	22 732	20,3	16,7	23,2	25,4	36,8
43	GŁOGÓW	139 560	30 086	109 574	21 534	117 041	26 306	130 590	34 865	152 621	47 832	21,6	19,7	22,5	26,7	31,3
44	JAWÓR	30 884	12 628	32 419	9 456	34 229	7 897	42 082	5 816	45 485	7 024	40,9	29,2	23,1	13,8	15,4
45	JEDLIŃSKA ZDRÓJ	6 916	1 924	7 454	1 901	8 456	2 891	9 832	2 357	9 805	8 456	27,8	25,5	34,2	28,0	41,6
46	KAMIENNA GÓRA	24 700	6 191	27 923	5 290	33 663	6 935	33 856	7 009	37 967	3 992	25,1	18,9	20,6	20,7	10,5
47	KARPAČ	11 236	6 301	15 202	1 248	12 720	3 269	20 284	4 840	30 253	4 850	56,1	8,2	25,7	23,9	16,0

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
48	KŁODZKO	43 615	13 989	38 368	13 865	42 851	14 895	46 838	16 482	53 540	18 167	32,1	36,1	34,8	35,2	33,9
49	KOWARY	13 451	2 287	13 901	1 519	15 902	876	17 346	745	19 030	123	17,0	10,9	5,5	4,3	0,6
50	KUDOWA ZDRÓJ	18 169	9 402	16 571	8 219	15 441	8 280	21 492	5 840	21 871	6 076	51,8	49,6	53,6	27,2	27,8
51	LUBAN	24 484	14 660	28 930	12 904	31 756	13 002	37 190	17 959	43 508	22 227	59,9	44,6	40,9	48,3	51,1
52	LUBIN	115 191	38 433	135 978	39 939	121 611	43 000	169 415	45 637	168 274	43 814	33,4	30,0	35,4	26,9	26,0
53	NOWA RUDA	30 926	4 722	27 775	2 852	30 806	4 090	33 637	6 338	36 817	16 549	15,3	10,3	13,3	18,8	44,9
54	OLEŚNICA	42 411	2 300	44 386	1 309	50 276	5 971	63 028	5 971	71 763	1 742	5,4	2,9	0,4	9,5	2,4
55	OLAWA	37 355	6 547	39 550	7 767	48 253	9 066	61 491	11 042	59 625	14 383	17,5	19,6	18,8	18,0	24,1
56	PIECHOWICE	9 241	6 645	12 940	5 609	10 573	4 745	10 072	3 734	14 624	3 630	71,9	43,3	44,9	37,1	24,8
57	PIESZYCE	10 133	1 121	10 028	1 264	11 271	1 938	12 310	2 859	13 960	4 246	11,1	12,6	17,2	23,2	30,4
58	PILAWA GÓRNA	7 681	249	8 124	739	9 228	2 388	11 539	3 451	11 491	3 959	3,2	9,1	25,9	29,9	34,5
59	POLANICA ZDRÓJ	13 768	9 108	14 590	9 498	15 378	6 259	18 431	4 387	14 679	5 825	66,1	65,1	40,7	23,8	39,7
60	SZCZAWNO ZDRÓJ	17 550	1 332	9 673	377	11 381	2 500	12 700	2 376	13 784	3 552	7,6	3,9	22,0	18,7	25,8
61	SZKLIARSKA PORĘBA	13 495	2 848	15 904	3 118	15 276	3 382	17 176	21 360	131 901	51 001	37,5	53,1	39,8	39,2	38,7
62	ŚWIDNICA	90 872	34 110	79 375	42 174	90 355	35 938	109 811	43 085	14 332	16 040	29,7	18,8	26,8	37,5	35,5
63	ŚWIEBODZIE	27 106	8 052	29 028	5 443	31 649	8 480	38 191	14 332	45 181	6 727	29,4	20,0	17,3	13,3	40,2
64	ŚWIERADÓW ZDRÓJ	9 821	2 891	11 554	2 306	9 806	1 697	10 512	1 402	16 734	6 727	29,4	20,0	17,3	13,3	40,2
65	WAŁBRZYCH	—	—	213 890	93 748	224 227	92 155	234 499	119 547	254 808	131 881	—	43,8	41,1	51,0	51,8
66	WOJCIESZÓW	5 126	92	5 295	819	6 704	1 156	7 847	150	8 147	2 325	1,8	15,5	17,2	1,9	28,5
67	ZAWIDÓW	6 631	0	6 931	95	8 792	807	11 927	1 895	10 480	3 074	0,0	1,4	9,2	15,9	29,3
68	ZGORZELEC	41 619	12 558	52 611	13 584	46 205	12 558	58 694	14 708	58 694	16 618	30,2	25,1	27,2	28,0	28,3
69	ZŁOTORYJA	22 692	4 464	21 811	3 824	25 003	5 619	28 108	6 691	31 231	9 620	19,7	17,5	22,5	23,8	30,8
70	Gminy wiejskie	772 453	164 077	813 048	164 677	1 014 997	201 603	1 022 885	193 352	1 161 532	216 714	21,2	20,3	19,9	18,9	18,7
71	BOLESŁAWIEC	16 776	1 165	21 851	2 200	19 480	1 010	21 078	0	21 497	178	6,9	10,1	5,2	0,0	0,8
72	BOROW	6 912	276	7 439	128	8 736	2 058	9 588	858	9 596	951	4,0	1,7	23,6	8,9	9,9
73	CHODŃ	11 075	1 215	11 759	1 606	12 564	2 421	15 790	2 925	21 098	2 384	11,0	13,7	19,3	18,5	11,3
74	CIEPŁOWDY	5 607	2 198	5 718	2 060	5 011	2 272	6 180	783	5 931	1 473	39,2	36,0	45,3	12,7	24,8
75	CIESZKÓW	6 655	2 655	6 774	1 357	7 969	1 097	8 116	922	9 418	1 249	39,9	20,0	13,8	11,4	13,3
76	CZARNY BÓR	7 255	50	9 578	516	8 997	1 385	10 576	516	10 994	328	0,7	5,4	15,4	4,9	3,0
77	CZERNICA	10 965	6 464	12 984	4 852	13 732	7 122	18 001	4 558	27 245	5 630	58,9	37,4	51,9	25,3	20,7
78	DLUGOLEKA	29 461	3 344	31 801	4 546	35 313	3 665	42 507	2 793	51 453	3 725	11,3	14,3	10,4	6,6	7,2
79	DOBROMIERZ	8 581	1 515	7 813	1 044	8 933	1 021	9 395	587	10 071	483	17,6	13,4	11,4	6,2	4,8
80	DOBROSZYCE	8 615	74	8 734	38	10 128	997	11 113	1 356	15 962	2 924	0,9	0,4	9,8	12,2	18,3
81	DOMANIÓW	6 739	2 281	6 474	1 937	7 577	2 702	8 203	2 942	8 882	3 160	33,8	29,9	35,7	35,9	35,6
82	DZIAŁOWA KŁODA	6 445	755	6 608	861	7 200	887	8 088	1 199	8 900	1 750	11,7	13,0	12,3	14,8	19,7
83	DZIERŻONIÓW	11 827	1 635	11 831	2 299	13 651	2 439	14 291	3 628	14 000	5 417	13,8	19,4	17,9	25,4	38,7
84	GAWORZYCE	4 902	1 897	5 599	1 846	6 558	1 631	8 348	2 631	7 892	3 119	38,7	33,0	24,9	31,5	39,5
85	GŁOGÓW	9 092	1 565	8 761	1 957	12 434	4 273	11 539	3 648	12 567	3 494	17,2	22,3	34,4	31,6	27,8
86	GRĘBOCICE	9 194	200	12 904	1 408	14 015	1 220	12 811	725	14 373	360	2,2	10,9	8,7	5,7	2,5
87	GROMADKA	7 619	707	8 392	554	9 299	540	10 260	397	16 341	1 584	9,3	6,6	5,8	3,9	9,7
88	JANOWICE WIELKIE	6 085	2 009	6 096	1 903	6 743	4 203	8 163	3 505	7 958	3 831	33,0	31,2	62,3	42,9	48,1
89	JEMIELNO	5 111	615	5 043	1 118	5 697	1 227	5 852	1 353	7 207	2 108	12,0	22,2	21,5	23,1	29,3
90	JERZMANOWA	9 766	5 348	10 387	5 760	10 074	6 070	11 751	6 180	14 915	4 301	54,8	55,5	60,3	52,6	28,8
91	JEŻÓW SUDECKI	6 801	127	7 467	0	8 576	0	9 936	0	11 792	200	1,9	0,0	0,0	0,0	1,7
92	JORDANÓW ŚLĄSKI	4 968	960	4 839	800	4 973	640	5 520	480	5 449	320	19,3	16,5	12,9	8,7	5,9
93	KAMIENIEC ZĄBKOWICKI	11 231	919	11 634	987	13 439	195	15 113	3 612	15 946	3 658	8,2	8,5	1,4	23,9	22,9
94	KAMIENNA GÓRA	12 752	1 732	11 993	1 440	13 696	2 929	15 342	2 795	16 097	2 983	13,6	12,0	21,4	18,2	18,5
95	KŁODZKO	24 193	10 548	24 358	11 754	24 625	13 203	27 298	13 121	29 417	12 670	43,6	48,3	53,6	48,1	43,1
96	KOBIERZYCE	33 347	1 900	32 404	2 622	101 933	10 360	44 474	13 655	47 084	12 154	5,7	8,1	10,2	30,7	25,8
97	KONDRATOWICE	5 367	68	5 436	45	7 451	0	7 201	102	7 866	473	1,3	0,8	0,0	1,4	6,0
98	KOSTOMŁOTY	8 169	2 143	9 448	2 780	10 860	2 744	11 655	2 216	13 094	3 536	26,2	29,4	25,3	19,0	27,0
99	KOTLA	8 814	363	9 757	719	7 334	7 785	1 645	1 645	8 583	941	4,1	7,4	13,3	21,1	11,0
100	KROŚNICE	11 126	2 192	11 171	1 732	13 528	1 395	14 824	1 490	24 162	9 370	19,7	15,5	10,3	10,1	38,8
101	KROTOSZYCE	4 913	275	5 310	358	6 412	3 726	7 589	1 698	6 559	1 560	5,6	6,7	58,1	22,4	23,8
102	KUNICE	9 467	5 293	11 100	4 487	11 821	6 594	12 912	5 822	14 022	5 680	55,9	40,4	55,8	45,1	40,5

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
103	LEGNICKIE POLE	9 859	2 242	9 728	2 084	8 957	3 968	9 665	3 469	15 096	4 740	22,7	21,4	44,3	35,9	31,4
104	LEWIN KŁODZKI	3 431	777	3 190	685	3 542	597	3 931	398	5 600	370	22,6	21,5	16,9	10,1	6,6
105	LUBAN	7 664	70	8 300	330	9 683	1 253	11 924	324	13 739	475	0,9	4,0	12,9	2,7	3,5
106	LUBIN	25 991	7 282	20 427	1 773	32 170	3 564	30 333	1 500	46 810	425	28,0	8,7	11,1	4,9	0,9
107	ŁAGIEWNIKI	9 642	4 285	9 947	4 032	10 615	3 127	12 322	2 351	13 102	1 900	44,4	40,5	29,5	19,1	14,5
108	MALCZYCE	7 639	315	7 745	258	9 540	919	10 488	779	12 082	779	4,1	3,3	14,0	8,8	6,5
109	MARCINOWICE	7 327	600	8 360	0	9 779	1 009	10 333	2 444	13 575	4 491	8,2	0,0	10,3	23,6	33,1
110	MARCSZÓW	6 850	1 006	6 618	1 179	9 355	2 308	9 041	3 151	9 525	4 445	14,7	17,8	24,7	34,9	46,7
111	MECINKA	6 890	1 212	7 022	939	8 108	1 072	9 368	1 714	12 508	2 887	17,6	13,4	13,2	18,3	23,1
112	MIEKÓW	6 200	75	5 947	0	6 988	1 389	7 872	499	7 571	717	1,2	0,0	19,9	6,3	9,5
113	MIEKINIA	14 668	3 027	17 025	5 327	17 757	4 886	21 103	2 404	20 945	1 761	20,6	31,3	27,5	11,4	8,4
114	MILKOWICE	6 995	3 426	8 542	3 591	8 925	3 198	10 727	2 495	12 606	6 336	49,0	42,0	35,8	23,3	50,3
115	MSCWOJÓW	5 277	2 504	5 289	2 429	6 393	1 882	6 989	2 469	7 670	2 419	47,5	45,9	29,4	35,3	31,5
116	MYSLAKOWICE	14 589	8 233	13 071	7 676	14 976	8 075	17 852	6 146	17 494	5 190	56,4	58,7	53,9	34,4	29,7
117	NIECHŁÓW	6 747	160	7 173	80	8 023	2	8 783	0	10 157	0	2,4	1,1	0,0	0,0	0,0
118	NOWA RUDA	16 071	1 061	16 491	876	18 525	826	20 025	525	21 422	820	6,6	5,3	4,5	2,6	3,8
119	OLEŚNICA	13 646	750	16 026	996	17 133	1 148	20 396	5 748	25 732	2 940	5,5	6,2	6,7	28,2	11,4
120	OLSZYNA	8 299	700	9 798	623	11 316	1 347	12 279	3 144	—	—	—	8,4	6,4	11,9	25,6
121	OLAWA	18 637	7 701	18 432	10 233	20 002	10 857	25 675	7 986	33 921	5 779	41,3	55,5	54,3	31,1	17,0
122	OSIECZNICA	11 084	687	12 629	485	56 828	240	22 124	75	18 771	0	6,2	3,8	0,4	0,3	0,0
123	PASZOWICE	4 227	120	4 976	270	6 407	74	6 831	67	7 792	947	2,8	5,4	1,2	1,0	12,2
124	PĘDLAW	3 665	676	4 693	1 312	3 976	1 645	4 690	1 449	5 160	1 692	18,4	28,0	41,4	30,9	32,8
125	PIELGRZYKA	5 924	1 042	6 019	1 089	7 960	2 001	8 426	1 353	9 370	2 175	17,6	18,1	25,1	16,1	23,2
126	PLATERÓWKA	2 609	0	2 643	0	3 090	0	3 453	0	3 769	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
127	PODGÓRZYN	11 136	4 838	10 728	6 314	11 764	5 278	19 265	4 989	15 964	4 104	43,4	58,9	44,9	25,9	25,7
128	PRZEWORNO	6 192	513	6 426	343	7 395	287	8 524	120	9 723	1 202	8,3	5,3	3,9	1,4	12,4
129	RADWANICE	6 725	1 973	7 167	1 491	8 116	2 399	9 575	1 661	10 849	1 157	29,3	20,8	29,6	17,3	10,7
130	RUDNA	20 834	2 652	29 294	1 100	27 772	0	23 355	0	29 765	0	12,7	3,8	7,0	0,0	0,0
131	RUA	3 785	192	3 800	142	4 848	775	4 924	553	5 491	406	5,1	3,7	16,0	11,2	7,4
132	SEKIERCZYN	6 704	1 266	8 851	1 482	8 602	3 746	10 347	1 918	9 213	1 832	18,9	16,7	43,5	18,5	19,9
133	STARA KAMIENICA	6 405	114	6 490	772	7 649	573	8 769	743	9 668	2 021	1,8	11,9	7,5	8,5	20,9
134	STARE BOGACZOWICE	7 952	1 350	6 938	1 124	7 450	1 919	8 547	864	8 676	623	17,0	16,2	25,8	10,1	7,2
135	STOSZOWICE	7 303	2 774	7 397	2 070	8 717	1 539	9 843	1 329	10 650	3 641	38,0	28,0	17,7	13,5	34,2
136	SULIKÓW	7 832	500	8 063	623	9 752	2 402	10 390	5 236	12 547	6 656	6,4	7,7	24,6	50,4	53,0
137	SWIDNICA	19 072	4 888	20 722	6 029	25 237	7 086	25 659	8 232	33 555	11 887	25,6	29,1	28,1	32,1	35,4
138	UDANIN	7 449	2 276	8 395	1 572	8 534	1 124	10 887	2 802	10 371	2 480	30,6	18,7	13,2	25,7	23,9
139	WALIM	7 668	2 919	8 234	2 959	9 666	3 404	10 349	2 620	11 127	2 391	38,1	35,9	35,2	25,3	21,5
140	WARTA BOLESŁAWIECKA	17 601	2 358	17 173	1 911	17 156	1 134	16 854	450	18 033	361	13,4	11,1	6,6	2,7	2,0
141	WĄDROŻE WIELKIE	6 565	1 319	5 850	1 072	7 025	1 628	7 102	2 851	7 697	2 740	20,1	18,3	23,2	40,1	35,6
142	WINSKO	12 316	1 551	11 104	1 004	12 499	452	14 670	830	15 297	838	12,6	9,0	3,6	5,7	5,5
143	WISZNIA MAŁA	10 427	6 155	10 134	5 565	11 259	4 920	22 656	3 796	18 843	2 800	59,0	54,9	43,7	16,8	14,9
144	ZAGRODNO	7 349	600	8 151	567	9 065	234	9 469	863	10 753	441	2,2	1,0	0,0	0,0	4,1
145	ZAWONIA	6 457	140	6 990	70	8 068	0	9 171	0	10 753	441	2,2	1,0	0,0	0,0	4,1
146	ZGORZELEC	11 716	4 580	11 963	4 114	14 769	4 953	15 251	4 178	20 682	3 756	39,1	34,4	33,5	27,4	18,2
147	ZŁOTORYJA	11 160	2 422	12 050	4 365	12 682	4 258	12 906	4 332	15 417	5 398	21,7	36,2	33,6	33,6	35,0
148	ZÓRAWINA	9 871	7 638	9 299	7 539	11 315	6 367	12 223	6 003	17 293	5 850	77,4	81,1	56,3	49,1	33,8
149	ZUKOWICE	6 173	622	6 278	468	6 850	314	6 199	210	9 629	1 443	10,1	7,5	4,6	3,4	15,0
150	Gminy miejsko-wiejskie	1 042 270	267 962	1 082 087	288 389	1 244 614	312 092	1 348 802	309 479	1 612 106	355 916	25,7	26,7	25,1	22,9	22,1
151	BARDO	7 321	1 048	7 968	1 438	7 943	1 661	9 324	822	10 116	713	14,3	18,0	20,9	8,8	7,1
152	BIERUTÓW	12 265	2 114	12 566	2 667	13 476	4 957	15 625	5 407	17 012	5 850	17,2	21,2	36,8	34,6	34,4
153	BOGATYNIA	92 613	35 750	90 440	31 503	95 163	24 620	99 436	19 102	106 625	12 197	38,6	34,8	25,9	19,2	11,4
154	BOLKÓW	13 592	1 490	14 078	2 027	15 516	7 916	16 269	8 281	17 750	7 922	11,0	14,4	51,0	50,9	44,6
155	BRZEG DOLNY	27 679	15 624	28 532	15 405	29 930	14 755	33 145	13 292	36 471	14 016	56,4	54,0	49,3	40,1	38,4
156	BYSTRZYCA KŁODZKA	29 158	6 432	31 258	8 296	29 837	6 660	31 187	7 953	32 842	10 889	22,1	32,1	32,1	25,5	33,2
157	CHOCIANÓW	15 669	6 567	16 940	5 267	17 928	4 858	20 605	4 390	23 573	5 257	41,9	31,1	27,1	21,3	22,3

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
158	GLUSZYCA	13 594	1 335	13 241	1 469	15 381	1 221	15 019	2 992	17 517	4 635	9,8	11,1	7,9	19,9	26,5
159	GÓRA	24 078	2 154	26 829	2 883	33 132	4 789	36 777	4 165	40 215	9 283	8,9	10,7	14,5	11,3	23,1
160	GRYFÓW ŚLĄSKI	13 756	3 854	15 164	2 814	18 443	2 549	15 027	2 057	16 342	2 929	28,0	18,6	13,8	13,7	17,9
161	JAWORZYNA ŚLĄSKA	11 422	84	13 028	129	14 494	115	15 317	118	16 506	2 175	0,7	1,0	0,8	0,8	13,2
162	JELCZ-LASKOWICE	24 988	10 136	27 582	8 992	30 603	6 056	37 171	4 967	39 057	3 989	40,6	32,6	19,8	13,4	10,2
163	KATY WROCŁAWSKIE	24 740	1 838	23 712	1 638	40 709	1 497	33 912	1 344	50 282	4 596	7,4	6,4	3,7	4,0	9,1
164	LADEK ZDRÓJ	11 044	5 406	11 757	4 743	14 138	3 509	15 545	3 379	18 555	4 413	49,0	40,3	24,8	21,7	23,8
165	LESNA	13 221	2 833	14 008	2 324	16 213	2 119	19 030	3 093	21 892	3 958	21,4	16,6	13,1	16,3	18,1
166	LUBAWKA	12 493	1 974	15 993	2 323	16 882	1 948	17 937	1 217	19 462	1 471	15,8	14,5	11,5	6,8	7,6
167	LUBOMIERZ	7 708	255	7 912	588	8 662	988	12 822	1 664	20 851	3 908	3,3	7,4	11,4	13,0	18,7
168	LWÓWEK ŚLĄSKI	21 505	2 517	23 305	1 261	27 050	1 926	33 221	2 650	40 131	4 049	11,7	5,4	7,1	8,0	10,1
169	MIEROSZÓW	10 084	4 120	11 103	3 898	13 628	6 459	14 510	5 516	10 670	373	40,9	35,1	47,4	38,0	3,5
170	MIEDZYBÓRZ	6 292	708	7 203	550	8 423	393	9 610	367	15 197	4 744	11,2	7,6	4,7	3,8	31,2
171	MIEDZYLESIE	12 152	1 090	10 915	825	11 688	574	13 255	366	15 976	496	9,0	7,6	4,9	2,8	3,1
172	MILICZ	31 057	4 375	30 164	5 330	37 373	5 452	39 380	9 552	45 083	15 202	14,1	17,7	14,6	24,3	33,7
173	MIRSK	11 730	1 722	20 267	1 263	16 066	2 254	17 272	1 846	21 206	3 399	14,7	6,2	14,0	10,7	16,0
174	NIEMCZA	7 555	756	9 594	560	9 889	1 192	10 852	461	11 125	209	10,0	5,8	12,1	4,2	1,9
175	NOWOGRODZIEC	18 902	6 216	20 392	7 281	22 491	6 001	24 249	4 763	26 598	9 248	32,9	35,7	26,7	19,6	34,8
176	OBORNIKI ŚLĄSKIE	21 460	5 577	22 989	7 437	28 152	6 268	28 121	5 104	33 811	5 308	26,0	32,3	22,3	18,2	15,7
177	OLSZYNA	—	—	—	—	—	—	—	—	22 572	5 295	—	—	—	—	23,5
178	PIENSK	11 470	1 394	12 881	813	24 900	2 010	17 235	1 799	19 491	3 992	12,2	6,3	8,1	10,4	20,5
179	POLKOWICE	92 831	29 873	74 995	43 527	101 337	40 445	113 654	34 614	192 979	20 272	32,2	58,0	39,9	30,5	10,5
180	PROCHOWICE	11 469	3 209	11 189	2 663	12 518	2 752	14 713	2 365	15 438	4 625	28,0	23,8	22,0	16,1	30,0
181	PRUSICE	11 151	5 000	11 599	5 307	13 316	5 802	15 324	8 151	17 281	8 268	44,8	45,8	43,6	53,2	47,8
182	PRZEMKÓW	12 894	6 325	14 115	7 022	13 677	7 068	16 130	6 327	15 761	8 304	49,1	49,8	51,7	39,2	52,7
183	RADKÓW	13 229	2 234	12 401	2 255	15 239	5 534	18 920	8 388	22 908	7 143	16,9	18,2	36,3	44,3	31,2
184	SOBOTKA	16 841	4 595	17 587	3 118	18 161	4 686	20 071	3 991	25 135	2 214	27,3	17,7	25,8	19,9	8,8
185	STRONIE ŚLĄSKIE	14 836	3 127	16 456	4 883	13 386	3 589	13 457	2 910	15 481	2 185	21,1	29,7	26,8	21,6	14,1
186	STRZEGOM	37 270	6 213	43 534	7 268	44 138	7 163	48 090	11 532	57 291	18 090	16,7	16,7	16,2	24,0	31,6
187	STRZELIN	26 909	6 516	29 058	9 426	33 063	10 154	37 185	9 498	44 133	8 577	24,2	32,4	30,7	25,5	19,4
188	SYCÓW	17 712	2 533	20 840	2 307	22 829	4 611	25 072	6 015	27 707	6 516	14,3	11,1	20,2	24,0	23,5
189	SZCZYNA	8 453	2 047	9 298	1 937	10 946	4 660	12 701	3 606	12 037	3 616	24,2	20,8	42,6	28,4	30,0
190	ŚCINAWA	14 186	2 629	13 637	3 587	16 364	7 640	19 677	6 966	20 676	7 590	18,5	26,3	46,7	35,4	36,7
191	ŚRODA ŚLĄSKA	30 348	5 813	30 375	7 235	35 563	4 766	37 129	9 191	41 835	9 368	19,2	23,8	13,4	24,8	22,4
192	ŚWIERZAWA	9 844	1 684	10 596	1 753	11 840	3 257	14 118	4 712	16 726	8 568	17,1	16,5	27,5	33,4	51,2
193	ŚWIĘTA KATARZYNA	23 765	11 931	24 212	13 453	28 087	12 376	28 920	11 742	39 122	9 993	50,2	55,6	43,9	40,6	25,5
194	TRZEBNICA	24 030	5 346	25 457	4 346	29 230	5 331	31 586	4 750	37 238	3 824	22,2	17,1	18,2	15,0	10,3
195	TWARDOGÓRA	18 226	3 485	19 410	2 685	21 593	2 869	24 403	2 563	24 144	3 325	19,1	13,8	13,3	10,5	13,8
196	WĄSOSZ	8 746	783	9 835	981	11 319	2 795	12 873	2 807	14 699	2 609	9,0	10,0	24,7	21,8	17,8
197	WIEGLINIEC	11 005	1 955	11 511	2 014	14 319	2 356	15 505	2 893	17 243	6 393	17,8	17,5	16,5	18,7	37,1
198	WIĄZÓW	8 923	5 265	9 890	4 778	10 640	3 291	11 482	2 777	13 435	2 605	59,0	48,3	30,9	24,2	19,4
199	WLEN	7 024	708	7 494	863	7 861	737	9 680	463	8 641	544	10,1	11,5	9,4	4,8	6,3
200	WOLÓW	24 701	2 289	26 687	7 795	32 641	15 312	36 224	16 039	40 411	19 983	9,3	29,2	46,9	44,3	49,4
201	ZABKOWIE ŚLĄSKIE	27 471	3 354	28 288	4 135	32 728	5 491	34 763	5 560	37 101	6 260	12,2	14,6	16,8	16,0	16,9
202	ZIEBICE	21 151	2 908	22 642	3 763	24 619	4 552	27 968	5 917	29 165	7 866	13,7	16,6	18,5	21,2	27,0
203	ZŁOTY STOK	8 173	1 172	7 072	1 222	7 916	1 680	10 023	604	9 924	266	14,3	17,3	21,2	6,0	2,7
204	ŻARÓW	15 575	14 611	19 238	11 257	21 283	12 409	23 617	10 219	21 947	15 637	93,8	58,5	58,3	43,3	71,2
205	ŻMIGROD	17 964	4 990	18 223	5 083	21 892	8 068	23 668	8 209	26 721	10 759	27,8	27,9	36,9	34,7	40,3

* Relacje ustalono zgodnie z art. 170 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

Tabela 3. Wydatki ogółem i majątkowe jednostek samorządu terytorialnego regionu Dolny Śląsk w latach 2002-2006 (tys. zł)

Lp.	Jednostki samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego	2002		2003		2004		2005		2006		Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%)				
		Wydatki ogółem	w tym majątkowe	Wydatki ogółem	w tym majątkowe	Wydatki ogółem	w tym majątkowe	Wydatki ogółem	w tym majątkowe	Wydatki ogółem	w tym majątkowe	2002 (4:3)	2003 (6:5)	2004 (8:7)	2005 (10:9)	2006 (12:11)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	JST ogółem	6 695 179	971 791	6 482 942	916 245	7 273 749	1 151 529	8 121 049	1 291 455	9 519 650	2 071 847	14,5	14,1	15,8	15,9	21,8
2	Województwo dolnośląskie	3 20 081	70 918	3 30 114	78 984	416 663	90 842	569 402	157 497	795 304	252 720	22,2	23,9	21,8	27,7	31,8
3	Powiaty	1 089 637	83 306	1 056 035	93 628	1 118 469	92 116	1 216 796	75 810	1 351 430	161 687	7,6	8,9	8,2	6,2	12,0
4	bolesławiecki	40 028	1 794	34 386	2 070	39 579	5 827	47 826	2 021	47 900	7 348	4,5	6,0	14,7	4,2	15,3
5	dzierżoniowski	60 436	2 971	57 216	1 793	50 860	2 046	52 618	1 153	55 789	3 168	4,9	3,1	4,0	2,2	5,7
6	głogowski	60 441	2 908	50 506	1 70	56 197	1 509	56 115	307	65 311	2 982	4,8	0,3	2,7	0,5	4,6
7	gorzowski	21 499	1 592	25 152	6 168	22 681	2 550	24 212	828	27 338	1 057	7,4	24,5	11,2	3,4	3,9
8	jaworski	32 457	995	27 534	408	31 830	2 074	31 717	496	41 816	1 389	3,1	1,5	6,5	1,6	3,3
9	jeleniogórski	37 533	4 356	39 433	3 524	41 631	4 562	49 809	2 854	48 954	5 136	11,6	8,9	11,0	5,7	10,5
10	kamienogórski	27 108	4 278	27 062	7 702	30 939	3 732	24 865	2 487	24 927	2 095	15,8	28,5	12,1	10,0	8,4
11	kłodzki	111 609	4 317	99 003	3 379	115 662	4 167	125 136	7 534	113 849	7 604	3,9	3,4	3,6	6,0	6,7
12	legnicki	29 794	1 036	30 751	1 224	38 022	6 946	34 536	948	37 955	2 148	3,5	4,0	18,3	2,7	5,7
13	lubąński	35 214	4 641	32 890	6 398	31 809	4 090	37 045	1 355	35 971	1 987	13,2	19,5	12,9	3,7	5,5
14	lubuski	49 932	2 32	39 980	1 356	45 636	1 306	55 493	6 152	63 701	7 413	0,5	3,4	2,9	11,1	11,6
15	lwówecki	34 570	1 593	28 932	853	31 528	2 532	33 598	1 251	36 098	2 227	4,6	2,9	8,0	3,7	6,2
16	milicki	34 255	5 942	33 699	8 779	30 474	5 054	30 921	3 359	34 786	5 733	17,3	26,1	16,6	10,9	16,5
17	oleśnicki	56 958	3 618	49 554	3 737	56 249	4 662	69 008	3 983	79 993	12 986	6,4	7,5	8,3	5,8	16,2
18	oławski	31 101	1 280	27 320	543	29 634	795	33 407	1 823	35 350	1 702	4,1	2,0	2,7	5,5	4,8
19	polkowicki	26 595	3 425	19 850	2 396	20 188	1 718	22 790	1 214	33 224	7 558	12,9	12,1	8,5	5,3	22,7
20	strzeliński	27 465	1 814	22 730	1 555	23 115	1 623	26 804	1 464	32 286	3 821	6,6	6,8	7,0	5,5	11,8
21	średzki	24 068	5 071	17 726	1 815	20 779	2 863	21 630	1 645	28 552	6 438	21,1	10,2	13,8	7,6	22,5
22	świdnicki	98 069	17 854	92 889	23 167	87 494	13 701	97 654	14 593	107 890	18 973	18,2	24,9	15,7	14,9	17,6
23	trzebnicki	33 541	1 173	30 768	2 364	35 232	4 706	35 170	1 545	40 229	3 711	3,5	7,7	13,4	4,4	9,2
24	walbrzyski	21 596	2 37	91 970	3 710	91 611	2 171	99 515	3 419	113 995	10 916	1,1	4,0	2,4	3,4	9,6
25	wolski	29 180	968	24 348	1 608	28 258	3 324	28 705	2 995	36 609	8 247	3,3	6,6	11,8	10,4	22,5
26	wrocławski	38 829	6 005	37 445	2 697	39 232	3 056	46 055	4 209	56 257	12 764	15,5	7,2	7,8	9,1	22,7
27	ząbkowski	48 838	667	47 309	1 158	46 277	356	49 500	417	53 525	2 467	1,4	2,4	0,8	0,8	4,6
28	zgorzelecki	49 991	775	42 662	1 476	47 202	3 625	50 954	2 196	60 718	10 212	1,6	3,5	7,7	4,3	16,8
29	złotoryjski	28 531	3 764	24 919	3 577	26 349	3 122	31 711	5 560	38 408	11 606	13,2	14,4	11,8	17,5	30,2
30	Miasta na prawach powiatu	2 414 330	320 615	1 944 914	260 084	2 167 461	341 964	2 412 925	385 422	2 790 506	652 161	13,3	13,4	15,8	16,0	23,4
31	Jelenia Góra	202 675	24 131	191 219	28 130	196 137	24 673	230 824	44 690	277 536	81 718	11,9	14,7	12,6	19,4	29,4
32	Legnica	249 964	30 171	230 383	27 065	251 033	27 854	278 221	35 711	288 820	34 126	12,1	11,7	11,1	12,8	11,8
33	Wałbrzych	300 978	26 088	—	—	—	—	—	—	—	—	8,7	—	—	—	—
34	Wrocław	1 660 713	240 224	1 523 311	204 890	1 720 291	289 437	1 903 880	305 021	2 224 150	536 317	14,5	13,5	16,8	16,0	24,1
35	Gminy ogółem	2 871 131	496 953	3 151 879	483 549	3 571 157	626 607	3 921 926	672 726	4 582 410	1 005 278	17,3	15,3	17,5	17,2	21,9
36	Gminy miejskie	977 495	137 704	1 246 439	158 646	1 333 513	156 768	1 578 121	279 735	1 755 712	368 129	14,1	12,7	11,8	17,7	21,0
37	BIELAWA	36 028	2 091	40 789	4 894	49 834	7 552	50 039	5 904	53 195	5 605	5,8	12,0	15,2	11,8	10,5
38	BOGUSZÓW-GORCE	24 377	3 253	25 223	1 333	26 879	750	28 777	1 125	33 630	3 647	13,3	5,3	2,8	3,9	10,8
39	BOLESŁAWIEC	61 654	17 789	71 344	25 902	66 913	16 249	82 400	27 258	106 470	42 437	28,9	36,3	24,3	33,1	39,9
40	CHOJNÓW	18 518	319	19 432	494	22 356	2 465	24 548	3 481	26 560	4 297	1,7	2,5	11,0	14,2	16,2
41	DUSZNIKI ZDRÓJ	10 487	2 168	9 016	1 124	10 675	1 491	11 487	1 776	13 097	2 106	20,7	12,5	14,0	15,5	16,1
42	DZIERŻONIÓW	42 380	5 771	41 438	4 700	52 650	9 570	57 827	8 218	71 112	18 837	13,6	11,3	18,2	14,2	26,5
43	GŁOGÓW	119 328	24 686	103 357	8 684	125 811	22 911	143 028	29 663	165 047	39 946	20,7	8,4	18,2	20,7	24,2
44	JAWOR	31 018	2 340	30 022	633	32 462	1 963	40 229	3 574	45 304	5 109	7,5	2,1	6,0	8,9	11,3
45	JEDLIŃSKA ZDRÓJ	6 625	481	7 852	1 364	9 531	2 468	11 675	373	11 675	3 182	7,3	17,4	25,9	4,8	27,3
46	KAMIEŃNA GÓRA	24 979	3 335	27 213	802	34 149	5 441	33 677	1 745	35 334	974	13,3	2,9	15,9	5,2	2,8

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
47	KARPACZ	10 986	1 676	11 499	1 132	14 168	3 359	21 819	8 734	29 837	14 144	15,3	9,8	23,7	40,0	47,4
48	KŁODZKO	40 648	3 514	38 906	4 172	42 809	4 315	49 560	6 343	53 176	7 239	8,6	10,7	10,1	12,8	13,6
49	KOMARY	12 696	1 594	12 254	433	15 000	751	16 808	865	19 349	2 234	12,6	3,5	5,0	5,1	11,5
50	KUDOWA ZDRÓJ	17 122	3 862	15 159	1 816	15 223	1 115	19 681	2 475	21 865	5 164	22,6	12,0	7,3	12,6	23,6
51	LUBAN	27 196	1 682	27 501	2 581	32 311	4 073	41 812	10 539	47 035	11 768	6,2	9,4	12,6	25,2	25,0
52	LUBIN	105 059	7 912	142 435	28 938	124 035	8 624	174 308	48 325	165 018	37 286	7,5	20,3	7,0	27,7	22,6
53	NOVA RUDA	29 468	5 532	26 133	1 330	31 661	3 183	35 053	4 102	47 267	15 498	18,8	5,1	10,1	11,7	26,3
54	OLEŚNICA	42 772	5 742	43 834	5 266	48 461	7 272	68 314	24 036	65 738	12 424	13,4	12,0	15,0	35,2	23,6
55	OLAWA	39 377	7 285	39 892	6 009	50 420	5 247	63 470	15 440	61 272	11 034	18,5	15,1	10,4	24,3	18,0
56	PIECHOWICE	8 917	970	11 874	4 564	9 817	1 529	9 257	1 177	14 203	1 720	10,9	38,4	15,6	1,9	12,1
57	PIESZYCE	10 351	1 271	10 253	1 175	11 960	1 705	12 922	1 445	14 624	2 493	12,3	11,5	14,3	11,2	17,0
58	PILAWA GÓRNA	8 251	977	8 957	1 300	10 684	2 331	12 586	2 963	12 065	1 334	11,8	14,5	21,8	23,5	11,1
59	POLANICA ZDRÓJ	13 752	2 958	12 848	2 471	13 645	946	17 704	2 130	16 644	2 589	21,5	19,2	6,9	12,0	15,6
60	SZCZAWNO ZDRÓJ	12 910	1 660	12 024	886	12 331	1 758	12 485	483	14 880	1 758	12,9	7,4	6,0	3,9	11,8
61	SZKŁARSKA PORĘBA	12 323	777	13 545	2 112	16 724	3 616	16 911	2 056	20 941	4 263	6,3	15,6	21,6	12,2	20,4
62	ŚWIDNICA	99 430	14 157	80 825	3 556	88 503	6 505	111 475	18 178	138 095	36 964	14,2	4,4	7,4	16,3	26,8
63	ŚWIEBODZICE	24 580	1 484	27 329	3 020	34 893	8 753	43 621	10 724	44 234	12 994	6,0	11,1	25,1	24,6	29,4
64	ŚWIERADÓW ZDRÓJ	10 160	2 441	10 704	2 723	9 612	474	10 198	756	21 724	11 147	24,0	25,4	4,9	7,4	51,3
65	WAŁBRZYCH	—	—	236 684	15 285	230 284	8 906	256 496	17 380	269 708	25 639	—	—	6,5	3,9	9,5
66	WOJCIEŚZÓW	4 485	45	6 431	1 702	7 261	2 097	6 022	215	10 646	4 344	1,0	26,5	28,9	3,6	40,8
67	ZAWIDÓW	4 466	204	7 073	484	9 281	2 468	13 213	6 144	11 192	3 546	3,2	6,8	26,6	46,5	31,7
68	ZGORZELEC	42 376	5 941	53 691	15 921	45 189	3 728	54 783	8 906	60 641	11 019	14,0	29,7	8,2	16,3	18,2
69	ZŁOTORYJA	22 777	3 788	20 902	1 842	27 980	4 171	29 819	4 202	34 138	5 588	16,6	8,8	14,9	14,1	15,8
70	Gminy wiejskie	793 028	160 739	810 184	149 193	978 850	230 654	1 009 619	188 888	1 202 374	281 085	20,3	18,4	23,6	18,7	23,4
71	BOLESŁAWIEC	18 263	6 618	21 121	8 463	23 871	2 387	19 525	5 379	23 776	8 860	36,2	40,1	15,2	27,5	37,3
72	BORÓW	6 762	695	7 367	894	10 448	3 388	8 080	176	10 132	1 114	10,3	12,1	32,4	2,2	11,0
73	CHOJNÓW	11 678	2 541	12 070	2 755	13 479	3 108	16 493	4 474	20 384	5 939	21,8	22,8	23,1	27,1	29,1
74	CIEPŁOWODY	7 425	3 869	5 596	1 869	5 055	948	4 813	279	6 611	1 458	52,1	33,4	18,8	5,8	22,1
75	CIESZKÓW	6 928	1 305	7 052	7 638	7 052	977	7 953	338	9 648	764	18,8	17,4	12,8	4,2	7,9
76	CZARNY BÓR	8 741	2 661	10 017	3 160	9 776	2 806	9 686	1 897	10 877	2 156	30,4	31,5	28,7	19,6	19,8
77	CZERNICA	10 406	668	11 630	411	15 728	4 424	15 693	1 418	24 257	8 077	6,4	3,5	28,1	9,0	33,3
78	DLUGOLEKA	28 701	9 550	32 453	11 539	34 137	10 792	40 792	15 076	52 374	22 210	33,3	35,6	31,6	37,0	42,4
79	DOBROMIERZ	8 605	1 384	7 805	659	8 765	1 644	8 877	797	9 592	981	16,1	8,4	18,8	9,0	10,2
80	DOBROSZYCE	9 003	2 147	8 575	1 510	10 959	3 336	11 586	3 481	17 402	8 661	23,8	17,6	30,4	30,0	49,8
81	DOMANIÓW	7 047	1 268	6 190	247	7 858	1 133	8 750	1 409	9 297	261	18,0	4,0	14,4	16,1	2,8
82	DZIAŁOWA KŁODA	6 748	648	6 589	411	7 300	606	8 348	842	9 494	992	9,6	6,2	8,3	10,1	10,5
83	DZIERŻONIÓW	13 124	3 567	12 279	2 290	13 916	2 798	15 232	2 497	15 099	518	27,2	18,7	20,1	16,4	3,4
84	GAWORZYCE	4 719	312	5 470	1 163	6 480	1 799	9 400	4 004	8 345	1 980	6,6	21,3	27,8	42,6	23,7
85	GŁOGÓW	8 368	2 305	9 016	2 366	14 654	7 001	10 141	1 461	12 797	2 382	27,5	26,2	47,8	14,4	18,6
86	GREBOCICE	9 103	1 565	11 063	2 749	14 017	5 173	14 633	4 713	13 912	3 180	17,2	24,9	36,9	32,2	22,9
87	GROMADKA	7 974	687	8 232	467	9 229	1 040	9 723	728	17 206	7 032	8,6	5,7	11,3	7,5	40,9
88	JANOWICE WIELKIE	6 826	1 299	5 987	314	7 669	3 104	7 669	1 033	8 158	1 033	19,0	5,2	34,9	16,8	12,7
89	JEMIELNO	5 411	1 325	5 515	961	5 867	752	5 958	191	7 859	1 241	24,5	17,4	12,8	3,2	15,8
90	JERZMANOWA	10 520	2 880	10 554	2 984	11 191	3 122	11 825	2 594	11 250	1 531	27,4	28,3	27,9	21,9	13,6
91	JĘŻÓW SUDECKI	6 610	447	7 560	1 049	8 337	907	10 216	2 263	11 551	2 930	6,8	13,9	10,9	22,2	25,4
92	JORDANÓW ŚLĄSKI	4 660	1 124	4 924	999	4 838	642	4 824	222	5 657	645	24,1	20,3	13,3	4,6	11,4
93	KAMIEŃ ZĄBKOWICKI	11 044	384	11 509	877	12 789	818	18 026	4 536	16 317	1 247	3,5	7,6	6,4	25,2	7,6
94	KAMIENNA GÓRA	13 500	3 063	11 846	906	15 072	2 872	15 100	1 507	16 396	1 548	22,7	7,7	19,1	10,0	9,4
95	KŁODZKO	26 694	9 063	25 554	7 796	27 844	7 569	26 881	3 913	28 678	2 502	34,0	30,5	27,2	14,6	8,7
96	KOBIERZYCE	32 376	9 187	35 503	11 550	70 778	33 328	51 589	22 190	58 918	27 842	28,4	32,5	47,1	43,0	47,3
97	KONDRATOWICE	5 392	318	5 393	94	6 387	163	7 112	426	9 282	1 431	5,9	1,7	2,6	6,0	15,4
98	KOSTOMŁOTY	8 783	1 411	9 588	1 836	10 793	1 850	11 541	1 376	13 819	1 952	16,1	19,1	17,1	11,9	14,1
99	KOTLA	8 605	2 265	10 116	3 139	8 876	1 981	8 508	1 353	8 012	181	26,3	31,0	22,3	15,9	2,3
100	KROŚNICE	12 534	3 243	10 525	653	13 224	2 185	14 085	1 611	33 043	18 754	25,9	6,2	16,5	11,4	56,8
101	KROTOSZYCE	4 318	284	5 568	670	10 131	5 416	5 612	119	6 323	421	6,6	12,0	53,5	2,1	6,7

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
102	KUNICE	8 479	1 028	9 337	1 191	12 065	3 304	12 857	2 246	16 320	4 851	12,1	13,3	27,4	17,5	29,7
103	LEGNICKIE POLE	9 842	1 359	9 538	1 438	10 740	3 031	9 291	724	12 404	2 949	13,8	15,1	28,2	7,8	23,8
104	LEWIN KŁODZKI	3 350	687	2 999	144	3 328	70	3 971	44	5 612	1 403	20,5	4,8	2,1	1,1	25,0
105	LUBAN	7 654	1 359	8 738	2 064	10 122	2 372	10 548	1 873	14 516	3 910	17,8	23,6	23,4	17,8	26,9
106	LUBIN	23 248	2 069	21 551	35	22 878	1 681	25 719	5 293	45 516	18 952	8,9	0,2	7,3	20,6	41,6
107	LAGIEWNIKI	10 643	2 412	9 711	1 266	9 749	547	10 968	414	12 997	877	22,7	13,0	5,6	3,8	6,7
108	MALCZYCE	7 716	570	7 777	422	10 481	2 211	9 050	248	12 258	2 114	7,4	5,4	21,1	2,7	17,2
109	MARCINOWICE	7 633	535	7 686	164	10 579	1 243	11 554	857	15 712	4 568	7,0	2,1	11,7	7,4	29,1
110	MARCSZÓW	7 070	1 263	6 998	1 085	10 501	3 043	9 849	2 088	10 815	2 920	17,9	15,5	29,0	21,2	27,0
111	MEJCNKA	6 903	1 634	6 326	837	10 811	1 796	10 811	3 815	12 700	4 835	23,7	13,2	22,3	35,3	38,1
112	MIETKÓW	5 759	355	5 942	135	8 339	2 440	6 824	94	8 157	925	6,2	2,3	29,3	1,4	11,3
113	MIĘKINIA	15 521	2 135	18 573	218	17 079	724	20 178	218	20 508	724	13,8	20,3	4,4	1,1	3,5
114	MILKOWICE	7 280	1 006	8 380	847	9 186	1 120	10 063	332	16 234	5 758	13,8	10,1	12,2	3,3	35,5
115	MŚCISZÓW	4 921	82	4 907	272	5 992	796	7 253	699	7 924	916	1,7	5,5	13,3	11,0	11,6
116	MYSŁAKOWICE	17 370	7 020	12 677	1 968	15 312	2 824	15 484	883	16 482	233	40,4	15,5	18,4	4,5	5,4
117	NIECHŁÓW	6 550	30	7 251	72	7 889	184	8 861	64	10 045	65	0,5	1,0	2,3	0,7	0,6
118	NOWA RUDA	16 396	1 908	16 803	1 820	18 405	1 501	19 678	1 065	21 618	1 420	11,6	10,8	8,2	5,4	6,6
119	OLEŚNICA	13 440	2 664	15 358	3 866	17 981	4 392	22 386	6 253	22 312	4 909	19,8	25,2	24,4	27,9	22,0
120	OLSZYNA	8 102	744	9 573	1 756	12 135	3 125	13 643	3 481	—	—	9,2	18,3	25,7	25,5	—
121	OLAWA	20 994	6 584	19 992	5 776	21 211	4 375	23 029	3 428	31 778	7 962	31,4	28,9	20,6	14,9	25,1
122	OSIECZNA	10 662	2 724	11 712	2 865	33 722	17 422	24 510	11 522	34 632	9 469	25,5	24,5	51,7	47,0	27,3
123	PASZOWICE	4 273	54	5 100	685	6 222	578	6 615	950	8 842	2 635	1,3	13,4	9,3	14,4	29,8
124	PEŁCZAW	4 060	874	5 206	1 769	4 409	465	4 538	233	5 273	248	21,5	34,0	10,6	5,1	4,7
125	PIELGRZYMNKA	5 825	87	5 946	140	8 556	1 816	8 081	611	9 869	1 354	1,5	2,3	21,2	7,6	13,7
126	PIATERÓWKA	2 705	387	2 643	134	2 996	92	3 649	126	3 649	245	14,3	5,1	3,1	3,7	6,7
127	PODGÓRZYN	11 150	1 128	11 607	2 098	10 612	515	19 286	7 530	15 760	2 618	10,1	18,1	4,9	39,0	16,6
128	PREWORNÓ	6 256	725	6 241	299	7 373	681	8 328	513	10 584	1 585	11,6	4,8	9,2	6,2	15,0
129	RAWANICE	6 488	750	6 704	573	8 961	2 234	8 934	1 161	10 304	1 941	11,6	8,5	24,9	13,0	18,8
130	RUDNA	23 077	5 995	23 952	5 336	26 208	7 851	25 309	5 373	23 960	3 249	26,0	22,3	30,0	21,2	13,6
131	RUJA	3 751	333	3 489	27	5 699	484	5 462	612	5 462	612	8,9	0,8	32,4	10,0	11,2
132	SEKIERCZYN	6 459	332	9 147	2 562	10 815	3 634	8 486	615	9 090	706	5,1	28,0	33,6	7,2	7,8
133	STARA KAMIENICA	6 469	777	6 694	840	7 727	825	9 061	1 328	10 925	2 359	12,0	12,5	10,7	14,7	21,6
134	STARE BOGAZCOWICE	7 410	2 102	6 882	2 220	8 145	2 838	7 027	1 223	7 972	483	28,4	32,3	34,8	17,4	6,1
135	STOSZOWICE	7 129	266	7 915	758	8 440	641	9 889	1 609	12 875	2 985	3,7	9,6	7,6	16,3	23,2
136	SULIKÓW	6 530	519	8 333	1 401	14 156	6 300	13 505	5 052	13 335	3 753	7,9	16,8	44,5	37,4	28,1
137	ŚWIDNICA	20 836	3 657	22 238	4 341	26 326	5 328	26 915	3 664	36 567	8 820	17,5	19,5	20,2	13,6	24,1
138	UDANIN	6 900	285	7 487	182	8 046	42	12 684	4 198	9 932	235	4,1	2,4	0,5	33,1	2,4
139	WALIM	7 735	1 271	8 281	1 514	9 790	2 167	9 516	1 073	10 725	1 807	16,4	18,3	22,1	11,3	16,8
140	WARTA BOLESŁAWIECKA	19 351	8 799	15 455	4 772	17 435	5 309	15 728	2 573	17 796	4 554	45,5	30,9	30,4	16,4	25,6
141	WĄDROŻE WIELKIE	6 229	1 036	5 545	183	7 594	1 774	8 376	1 937	7 549	564	16,6	3,3	23,4	23,1	7,5
142	WŁOSKO	12 109	1 935	10 526	54	11 939	219	15 069	2 003	15 123	936	16,0	0,5	1,8	13,3	6,2
143	WISZNIA MAŁA	11 400	3 026	9 582	1 431	10 485	927	13 785	2 085	17 462	1 966	26,5	14,9	8,8	15,1	11,3
144	ZAGRODNO	7 349	245	7 821	751	8 278	426	9 716	1 074	10 640	1 472	3,3	9,6	5,1	11,1	13,8
145	ZAWONIA	6 533	1 121	6 697	719	7 051	494	8 792	450	12 426	1 999	17,2	10,7	7,0	5,1	16,1
146	ZGORZELEC	11 825	1 724	11 604	1 641	15 366	4 311	14 630	2 076	18 501	4 835	14,6	14,1	28,1	14,2	26,1
147	ZŁOTORYJA	10 163	1 232	13 637	4 228	13 309	2 018	16 408	2 018	16 408	3 832	12,1	31,0	19,0	15,2	23,4
148	ŻORAWINA	12 981	4 742	9 077	561	10 951	473	11 336	690	15 601	2 000	36,5	6,2	4,3	6,1	12,8
149	ZUKOWICE	7 634	1 087	8 282	2 171	6 687	166	7 294	133	10 741	3 058	14,2	26,2	2,5	1,8	28,5
150	Gminy miejsko-wiejskie	1 100 608	198 510	1 095 257	175 710	1 258 794	239 185	1 334 186	204 103	1 624 323	356 064	18,0	16,0	19,0	15,3	21,9
151	BARDO	7 039	274	8 327	1 528	8 081	1 224	8 463	554	9 926	821	3,9	18,4	15,1	6,5	8,3
152	BIERUTÓW	11 517	575	11 776	274	16 051	3 078	16 845	2 571	17 296	1 832	5,0	2,3	19,2	15,3	10,6
153	BOGATYNIA	90 705	11 212	83 475	4 092	90 698	12 647	94 594	11 639	98 852	11 026	12,4	4,9	13,9	12,3	11,2
154	BOLKÓW	14 898	3 278	15 063	3 470	17 105	2 088	17 678	2 882	17 678	1 880	22,0	23,0	38,7	16,8	10,6
155	BRZEG DOLNY	27 382	3 795	28 177	5 972	28 882	4 496	31 570	4 478	37 807	8 813	13,9	21,2	15,6	14,2	23,3
156	BYSTRZYCA KŁODZKA	32 751	8 977	26 598	3 563	26 749	1 335	32 814	2 442	35 734	3 069	27,4	13,4	5,0	7,4	8,6

Informacja o dochodach, wydatkach i zobowiązaniach

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
157	CHOCHANÓW	15 200	852	16 101	1 081	17 376	1 364	20 156	1 703	24 123	3 388	5,6	6,7	7,9	8,4	14,0
158	GLUSZYCA	13 213	525	13 383	1 172	14 744	543	16 545	801	20 087	3 388	4,0	8,8	3,7	4,8	14,6
159	GÓRA	24 700	2 575	27 155	2 996	35 911	7 866	35 890	3 965	45 968	9 156	10,4	11,0	21,9	11,0	19,9
160	GRYFÓW ŚLĄSKI	12 669	858	14 004	2 682	18 359	5 469	14 301	213	17 355	1 026	6,8	19,2	29,8	1,5	5,9
161	JAWORZYŃSKA	11 462	799	12 360	1 034	14 873	1 951	14 932	1 299	18 304	3 537	7,0	8,4	13,1	8,7	19,3
162	JELCZ-LĄSKOWICE	23 592	2 567	26 023	2 418	27 473	1 702	35 910	7 674	36 841	6 780	10,9	9,3	6,2	21,4	18,4
163	KĄTY WROCŁAWSKIE	27 156	7 431	25 622	4 899	34 318	9 214	38 456	10 527	53 084	21 795	27,4	19,1	26,8	27,4	41,1
164	LADEK ZDRÓJ	12 103	2 058	10 679	392	13 683	992	15 393	791	19 517	4 631	17,0	3,7	7,3	5,1	23,7
165	LEŚNA	13 467	1 995	13 271	1 042	16 043	1 601	19 806	3 385	23 120	5 238	14,8	7,8	10,0	17,1	22,7
166	ŁUBAWKA	12 706	870	16 065	3 412	15 675	921	17 571	1 591	19 854	2 965	6,9	21,2	5,9	9,1	14,9
167	LUBOMIERZ	7 714	255	8 249	447	9 168	575	13 412	3 781	22 791	12 491	3,3	5,4	6,3	28,2	54,8
168	LWÓWEK ŚLĄSKI	21 396	1 697	22 035	1 858	27 953	5 605	34 196	9 051	41 525	13 259	7,9	8,4	20,1	26,5	31,9
169	MIEROSZÓW	9 711	576	10 942	1 063	16 068	5 340	13 436	1 940	10 427	1 940	5,9	9,7	33,2	14,3	18,6
170	MIEDZYBÓRZ	6 318	402	6 867	409	8 212	729	9 596	1 145	14 374	805	6,4	6,0	8,9	11,9	5,6
171	MIEDZYLESIE	12 767	3 350	10 599	331	11 350	734	13 076	1 098	15 503	1 583	26,2	3,1	6,5	8,4	10,2
172	MILICZ	33 105	8 899	30 766	4 763	37 581	4 544	43 519	7 361	50 639	10 685	26,9	15,5	12,1	16,9	21,1
173	MIRSK	11 150	1 263	19 661	9 573	16 952	4 490	16 732	1 769	22 639	6 122	11,3	48,7	26,5	10,6	27,0
174	NIEMCZA	7 048	233	8 529	453	11 121	2 474	10 078	793	10 559	68	3,3	5,3	22,3	7,9	0,6
175	NOWOGRODZIEC	24 999	8 654	21 140	4 077	21 300	1 665	23 084	1 545	32 178	8 874	34,6	19,3	7,8	6,7	27,6
176	OBORNKI ŚLĄSKIE	24 333	6 290	24 609	6 312	26 685	5 621	26 033	2 605	33 010	7 737	25,8	25,6	21,1	10,0	23,4
177	OLSZYNA	—	—	—	—	—	—	—	—	24 677	13 658	—	—	—	—	55,3
178	PIESK	11 177	1 042	12 627	1 770	26 224	14 257	17 055	3 120	21 669	7 212	9,3	14,0	54,4	18,3	33,3
179	POLKOWICE	114 655	28 612	89 425	17 114	97 975	22 881	93 242	15 286	157 761	54 157	25,0	19,1	23,4	16,4	34,3
180	PROCHOWICE	12 964	3 298	10 290	87	12 485	1 660	14 799	2 241	16 961	3 635	25,4	0,8	13,3	15,1	21,4
181	PRUSICE	11 736	2 790	11 976	2 916	13 812	3 080	17 439	5 905	17 589	3 050	23,8	24,3	22,3	33,9	17,3
182	PRZEMKÓW	13 192	2 148	14 944	2 475	13 698	1 338	15 636	1 437	17 530	2 126	16,3	16,6	9,8	9,2	12,1
183	RADKÓW	14 300	3 092	12 589	1 420	18 375	5 953	21 817	8 036	21 849	4 513	21,6	11,3	32,4	36,8	20,7
184	SOBOTKA	15 780	2 172	15 939	1 889	19 768	4 029	19 549	2 400	21 551	1 644	13,8	11,8	20,4	12,3	7,6
185	STRONIE ŚLĄSKIE	15 527	6 241	18 501	9 276	12 476	2 392	12 821	2 072	15 026	2 565	40,2	50,1	19,2	16,2	17,1
186	STRZEGOM	40 369	7 311	43 863	6 819	43 134	2 747	52 543	9 094	62 593	18 692	18,1	15,5	6,4	17,3	29,9
187	STRZELIN	29 450	6 821	33 465	9 741	33 073	7 583	36 724	7 763	43 049	9 509	23,2	29,1	22,9	21,1	22,1
188	SYCÓW	16 780	172	20 747	1 293	25 351	4 614	24 858	1 699	29 109	3 761	1,0	6,2	18,2	6,8	12,9
189	SZCZYTNA	9 749	2 153	8 728	839	14 184	4 570	11 562	1 050	12 168	756	22,1	9,6	32,2	9,1	6,2
190	ŚCINAWA	14 661	2 234	14 432	2 634	19 925	6 574	18 749	4 005	21 224	4 860	15,2	18,3	33,0	21,4	22,9
191	ŚRODA ŚLĄSKA	33 667	9 102	32 122	8 333	33 368	5 930	40 496	9 603	41 561	7 691	27,0	25,9	17,8	23,7	18,5
192	ŚWIERZAWA	10 268	1 581	10 542	1 293	13 622	2 859	15 025	3 439	20 783	8 187	15,4	12,3	21,0	22,9	39,4
193	ŚWIĘTA KATARZYNA	23 967	7 448	25 104	7 030	27 050	7 397	27 753	5 723	34 845	10 620	31,1	28,0	27,3	20,6	30,5
194	TRZEBNICA	23 279	2 616	24 372	2 594	29 483	4 661	31 240	3 881	35 564	4 688	11,2	10,6	15,8	12,4	13,2
195	TWARDOGÓRA	18 336	4 388	19 162	4 781	20 358	5 244	22 749	4 647	27 403	8 307	23,9	25,0	25,8	20,4	30,3
196	WĄSOSZ	8 654	1 004	10 038	1 894	13 255	3 393	12 715	1 944	14 596	1 413	11,6	18,9	25,6	15,3	9,7
197	WĘGLINIEC	11 392	989	11 701	877	14 411	2 203	16 167	2 467	20 425	5 236	8,7	7,5	15,3	15,3	25,6
198	WIAZÓW	9 973	1 222	9 305	431	9 396	271	11 858	462	13 357	1 141	12,3	4,6	2,9	3,9	8,5
199	WIEN	6 594	250	7 658	1 805	7 938	1 826	8 939	1 738	9 281	1 530	3,8	23,6	23,0	19,4	16,5
200	WOŁÓW	25 786	1 551	31 274	6 146	39 215	10 606	38 638	6 948	44 131	8 662	6,0	19,7	27,0	18,0	19,6
201	ZAKOWICE ŚLĄSKIE	29 840	3 442	29 785	2 323	33 999	4 070	34 963	1 714	37 556	2 701	11,5	7,8	12,0	4,9	7,2
202	ZĄBICE	23 203	2 738	22 889	2 140	25 189	1 676	28 578	2 461	31 519	3 185	11,8	9,3	6,7	8,6	10,1
203	ZŁOTY STOK	9 004	2 832	6 992	479	8 417	1 560	8 770	1 047	8 991	542	31,4	6,9	18,5	11,9	6,0
204	ŻARÓW	18 350	6 933	16 707	5 116	22 211	5 449	22 472	3 448	23 523	3 540	37,8	30,6	24,5	15,3	15,0
205	ŻMIGRÓD	18 851	4 066	18 604	2 882	24 003	6 024	23 515	2 881	28 841	6 029	21,6	15,5	25,1	12,3	20,9

WYDAWCA:

Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska
ul. Krzemieniecka 60a; 54-613 Wrocław
tel./fax (071) 354-57-00; 357-47-16 wew. 115
www.dolnyslask.wroc.pl
spds@dolnyslask.wroc.pl